

**МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
НАУКОВИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ГУРТОК
«ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ»**

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

**Збірник тез доповідей
II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції**

**МУКАЧЕВО
15 ЛЮТОГО 2021 РОКУ**

УДК 37.015.311:373/.3/.5(477)(043.2)

Н 74

*Розглянуто і схвалено
кафедрою теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету
(протокол № 10 від 16 лютого 2021 р.)*

*Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №1 від 19 лютого 2021 року)*

Рецензенти:

Маляр Л.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Щербей У. В., кандидат педагогічних наук, вчитель початкової школи, Абранський ЗСО Воловецької районної ради Закарпатської області.

Наукове консультування і редагування:

доктор педагогічних наук, професор Товканець Г. В.

Нова українська школа: стратегія розвитку особистості: збірник тез доповідей II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (15 лютого 2021 р., Мукачево) / За заг. ред. Г. В. Товканець: – Мукачево: Вид-во МДУ, 2021. – 171 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників студентської науково-практичної конференції «Нова українська школа: стратегія розвитку особистості», в яких розкрито актуальні питання реалізації сучасних підходів до освітнього процесу в умовах Нової української школи.

Видання розраховане на науковців, викладачів, студентів, які займаються проблемами розвитку особистості і стратегії розвитку Нової української школи.

Редакційна група:

Фенчак Л.М.– к.пед.н., доцент кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету, Трифанова Д.А. (ПО-3), Попович А.М.(ПОПСОД-3), Жолобак І.М. (ПОСП-3), Макара Ж.М.(ПО-1сп), Єрмольчев Г.А. (ПО-2 мб), Глінко В.М. (ПО-2 мб), Суха Х.В. (ПО-2 мб)

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

©Мукачівський державний університет, 2021

ЗМІСТ

БЕРЕЗЮК Б.А., ЧЕКАН О.І. Формування інформаційної культури майбутніх фахівців у галузі педагогіки	9
БОБЕЛА Ю. В., ЛАЛАК Н. В. Проектна діяльність здобувачів початкової освіти: теоретичний аспект	11
БУДЯНЕНКО Н.-Є., МОВЧАН К.М. Інноваційні підходи до інформаційного забезпечення навчального процесу в університеті	13
БРИЖАК Л. В., КАСИНЕЦЬ О. В. Краєзнавство як комплексне, наукове і всебічне вивчення рідного краю	14
ВАРГА І.Д., ВАСИЛИНКА М. І. Розвиток творчих здібностей здобувачів початкової освіти	16
ВИСОЧАНСЬКА А.В., ЦІПАН Т.С. Етнокультурне виховання молодших школярів засобами фольклору	17
ВОЛИНЧУК О.В., ВДОВІЧЕНКО О.В. Психологічний простір дитини вдома й у школі як запорука розвитку самореалізованої особистості	19
ВОРОНОВА В.С., ГАЖА Л.В. Тьюторство як одна з функцій учителя початкової школи	19
ГАРТЛ О. Є., БРИЖАК Н. Ю., Зміст, форми та методи виховної діяльності педагога-організатора з дітьми під час «табірної зміни»	21
ГЕДЕОН-КРАВЧЕНКО М.Ю., ЧЕКАН О.І., Теоретичні засади щодо мовленнєвої готовності старших дошкільників до інтегрованого навчання	22
ГЛОВАЦЬКА А. А., КУЛЕНКО О. А. Формування життєвих компетентностей через використання хімічного експерименту в навчальній діяльності учнів	24
ГЛУХОВЄРОВА К. Є., МОНАСТИРСЬКА О. В. Проектна діяльність в освітньому процесі нової української школи	26
ГОНЧАРОВА А.О., ГАЖА Л.В. Використання освітнього потенціалу медіа в процесі соціалізації молодших школярів	27
ГРИГОРЧУК Т. В., ГУРЕВИЧ Р.С. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування логічного мислення учнів нової української школи	29
ГУБАЛЬ М.В., ЛАВРЕНОВА М.В. Соціалізація молодших школярів як соціально-педагогічна проблема	31
ГУД А. О., ТЕПЛА О. М. Ігрові технології у навчанні іноземних мов	32
ГУЛАН М.І., РУСИН Н.М. Екологічне виховання дітей дошкільного віку	33
ДЕН СЮЄ, АШИХМІНА Н. В. До проблеми формування ціннісних орієнтацій молодших школярів засобами музичного мистецтва	35

ДИРДА А. Б., ФЕНЧАК Л.М. Фізичний розвиток молодших школярів: паралель між поглядами в. О. Сухомлинського та засадами нової української школи	36
ДМИТРЕНКО Т.А., ФАДЄЄВА А.В., ЛИГУС О.Ф. Успішність подолання проблеми в освітній інклюзії	37
ДОБОНІ А. А., ЛАВРЕНОВА М.В. Соціалізація молодших школярів з різними нозологіями в сучасний соціум.....	39
ДОБРА К.Ю., ЧЕКАН О.І. Особливості формування уявлень про неживу природу у дошкільників	40
ДОМИЛІВСЬКА Ю. Д., СМОЛЯНЮК Н. М. Використання інноваційних технологій вчителем початкових класів нової української школи.....	42
ДУБРОВСЬКА Б.І., ЛАВРЕНОВА М .В. Роль сім'ї в соціалізації молодшого школяра.....	43
ДУДА О.-М. О., МАЙБОРОДА І. Е. Вивчення народного мистецтва як засіб духовного зростання молодших школярів	44
ДУДІНА А. В., ГНІДА О. В. Лепбук – засіб інноваційних технологій в освітньому процесі НУШ	45
ДЯЧЕНКО Т.О., ГАЖА Л.В. Освітнє середовище в умовах нової української школи... 	47
ЖИБЕР Ю.Д., ОДАРЧЕНКО В.І. Сучасні способи організації неформальної освіти	49
ЖИДЕНКО Т.О., ЛОНСЬКА І.О. Упровадження інноваційних технологій в систему сучасної освіти	51
ЖОЛОБАК І. М., ХОМА О. М. Розвиток комунікативного мовлення на основному етапі початкового навчання	52
ІВАНОВА О. С., ПИВОВАРЧИК І. М. Сміх як один з механізмів ефективної організації освітнього середовища	54
ІЙБЕР К., МЕДВІДЬ Л. І. Інформаційна компетентність майбутнього фахівця з туризму.....	56
КАРЕЛІКОВА Я. С., ФЕНЧАК Л.М. Дидактичні ігри в освітньому процесі НУШ	57
КАШУБА Н. Р., НОС Л.С. Особливості освітньої системи Канади	59
КЛЯМАР А. О., ВАСЮТІНА Т.М. Можливості програмного забезпечення Mozabook для організації освітнього процесу.....	60
КОБАЛЬ Є.М., ЛАВРЕНОВА М. В. Переваги та недоліки інклюзивної освіти в системі звичайної загальноосвітньої школи.....	62
КОБУЛЕЙ І.,СМОЧКО Н.М. Компетентнісний підхід до професійної підготовки фахівців з туризму	63
КОЗИК Л.М., РУСИН Н.М. Арт-терапія як засіб формування емоційного здоров'я дітей дошкільного віку.....	65

КОЗИНКА О. В., АШИХМІНА Н. В. Мультимедійні технології як засіб інтерактивного навчання на уроках музичного мистецтва	66
КОСТАК А.І., БАРЧІЙ М. С. Психологічна компетентність вчителя в контексті вимог Нової української школи.....	67
КОСТИЧ М.В., РУСИН Н.М. Розвиток самостійності у дітей старшого дошкільного віку в пізнавально-дослідницькій діяльності	69
КОСТЬО А., П'ЯТКА Н. С. Екологічна компетентність майбутніх фахівців сфери туризму.....	71
KOTURBASH N., SLYVKA L. Anti-alcohol education as a pedagogical problem.....	72
КРАВЧУК А. О., ГРИГОРЕНКО В. Є. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до роботи в умовах інклюзивного навчання	74
КУЛЕНКО О. А. Ігрові технології як складова наукових досліджень.....	75
КУРІННА Д. С., АВЧІННІКОВА Г. Д. Соціально-емоційний розвиток учнів початкової школи	77
ЛАКАТОШ Д., МОВЧАН К.М. Роль бібліотеки університету у формуванні інформаційної культури студентів	79
ЛАНЕЦЬ В.М., ДУНЕЦЬ Л.М. Психологічні інноваційні підходи в організації профорієнтації у навчальному закладі	80
ЛЕДНЕЙ В.Е., МОЛНАР Т.І. Урок як провідна форма організації навчання	82
ЛИТВИН Є. А., АКІМОВА О. М. Формування критичного мислення у здобувачів початкової ланки освіти	84
ЛІВАК Д., ФЕНЧАК Л.М. Особливості шкільної адаптації першокласників	85
МАКАРА Ж. М., ЛАЛАК Н. В. Виховання у молодших школярів культури міжетнічних відносин.....	87
МАНЗИК Н. М., ТОВКАНЕЦЬ О. С. Педагогічні технології у початковій школі як система засобів і методик.....	88
МАНЗЮК Я. В., ЛАЛАК Н. В. Особливості державно-громадського управління ЗЗСО в сільській місцевості	90
МАНДЗЯК М. М., НОС Л. С. Початкова освіта Великобританії.....	92
МЕЛЬНИК Ю. В., ФЕНЧАК Л.М. Формування професійного іміджу майбутнього педагога важлива складова фахової підготовки.....	93
МЕТЕНЬКО Д.Ю., РУСИН Н.М. Виховання фізичних якостей у дошкільників	94
МИРОНЕЦЬ А. В., КУЛЕНКО О. А. Класифікація дидактичних ігор у шкільному курсі хімії.....	96
ПАВЛЮК К. В., ЧЕРЕПАНА Н.І. Сімейне виховання в рамках ЗДО.....	98

ПАВЛЮК Ю.А., ТОВКАНЕЦЬ О. С. Взаємодія школи та сім'ї як комплекс чинників виховного середовища.....	99
ПАРНЕНКО Д.М. ЧЕРЕПАНЯ Н.І. Казка як метод психотерапії	101
ПЕНЯК В.С., БОНДАР Т.І. Інклюзивна освіта: реалії сьогодення	102
ПЕТЬОВКА А.В., ТЯГУР В.М. Забезпечення педагогічних умов використання вчителями сучасних інноваційних технологій на уроках трудового навчання в освітньому процесі нової української школи	104
ПШОХА М. О., АКІМОВА О.М. Основні аспекти прояву булінгу в освітньому процесі початкової школи	105
ПОЛОНСЬКА А. Ю., ЛИГУС О.Ф. Інтеграція освітнього процесу в сучасній українській початковій школі	107
ПОПОВИЧ М.В. ГАРАПКО В.І. Поняття сучасних педагогічних технологій.....	108
ПОПОВИЧ А. М., ХОМА О. М. Загадка як засіб мовленнєвого розвитку молодших школярів у період навчання грамоти	109
ПОЦЯПУН В. В., ГРИНЬОВА М.В. Використання ігрових технологій в освітньому процесі	111
ПРИТКОВА К.В., КУЗНЕЦОВА О.В. Застосування інформаційних технологій при підготовці майбутніх учителів початкових класів	112
РАДЧУК Б.С., БАРАНОВСЬКА І.Г. Використання елементів театрального мистецтва в процесі навчання учнівської молоді.....	113
РАДЧУК О. М., ЛЮБЧАК Л.В. Використання техніки петриківського розпису у творчому розвитку молодших школярів з особливими потребами	115
РАТОЧКА Г. І., КАС'ЯНЕНКО О. М. Методи та форми організації корекційно-розвивального навчання дітей раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку ..	117
РУЩАК Е.В., ТОВКАНЕЦЬ О. С. Особливості художніх здібностей молодших школярів та їх роль у естетичному вихованні.....	118
РЯСНА Л.В., СМОЛЯНЮК Н.М. Засоби формування культурної компетентності в учнів початкової школи	120
САБОВ Г.А., ТОВКАНЕЦЬ О. С. Мотивація пізнавальної діяльності молодших школярів як предмет педагогічного дослідження.....	121
САВІНА В.Д., БАШАВЕЦЬ Н.А. Розвиток фізичних якостей учнів Нової української школи	122
САДВАРІЙ А. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Національне виховання молодшого шкільного віку у позаурочний час	124
СВИСТАК Д.М., ЧЕКАН О.І. Мовне середовище як один із засобів підготовки дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі	125

СУЗДАЛЬЦЕВА Е. О., ДАВИДЧЕНКО І. Д. Нова українська школа: батько і його роль у «співпраці»	127
СУХА К.В., ФЕНЧАК Л.М. Духовне здоров'я основа гармонійного розвитку молодшого школяра	129
СУХОДОЛЬСЬКА Ю.М., МОЛНАР Т.І. Характеристика мотиваційного компоненту навчальної діяльності молодшого школяра	130
ТАРАСЮК К.А., ЦІПАН Т.С. Педагогічна взаємодія сім'ї і школи як умова фізичного розвитку молодших школярів	132
ТКАЧ М.М., ВАКОЛЮК А.М. Моральне виховання молодшого школяра засобами мультфільмів	133
ТОЛОЧКО О. Є., ХРИСТОВА Т. Є. Оптимізація процесу фізичного виховання молодших школярів з порушенням постави	134
ТРИСТАН Д.В., КРИВОРУЧКО А.В. Інтегроване навчання. Навички критичного мислення як показник успіху інтегрованого навчання	136
ТРИФАНОВА Д. А., БРИЖАК Н. Ю. Особливості креативності як професійно вагомій якості здобувачів вищої освіти.....	138
ТУРЯНИЦЯ О.А., БАРЧІЙ М. С. Психолого-педагогічні аспекти професійного саморозвитку майбутнього педагога.....	140
ФЕДОРИЧКО О.І., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Формування у молодших школярів уміння спостерігати.....	141
ФЕНЦИК Н.Р., ЛАВРЕНОВА М. В. Технологія формування та розвитку творчої особистості в соціально-виховній роботі	143
ФІЗЕР В.С., МОЛНАР Т.І. Теоретичний аналіз проблеми навчання ліворуких дітей.....	144
ФУРДЕЛА Т., КАМПОВ Н. С. Етична складова у формуванні професійної компетентності фахівців туристично-екскурсійного обслуговування	146
ЧЕРНИЧКА В. Ю., БРИЖАК Н.Ю. Особливості соціально-педагогічної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах	147
ЧЕХ Н. М., ЧЕРЕПАНЯ Н.І. Роль іграшки у житті і вихованні дошкільника.....	149
ЧОРНОРУК І.В., ГАЖА Л.В. Stem-проекти як реалізація ідей концепції Нової української школи	150
ЧУДАКОВА В. В., ЄРЬОМІНА Л.Є. Комп'ютерні відеоігри і соціокультурний розвиток учнів початкової школи.....	152
ШЕБЕЛА Я. В., БРИЖАК Н.Ю. Кліпове мислення молодших школярів: друг чи ворог	154
ШУБЕРТ М. Я., ЧЕРЕПАНЯ Н.І. Режисерська гра як засіб формування різновікового дитячого співтовариства	155

ЩУРІЙ А.І., ГАЖА Л.В. Екологічне виховання здобувачів освіти.....	156
ЯНИК М.М., ТОВКАНЕЦЬ Г. В Концепція екологічної освіти про формування екологічної культури молодшого школяра	159

Березюк Б.А. студентки групи ОПН-1
Науковий керівник:
канд. пед. наук, доцент **Чекан О.І.**
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІКИ

Соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні, вимагають від спеціаліста будь-якого профілю належного оволодіння інформаційною культурою, що у свою чергу потребує відповідного інформаційного забезпечення вищих навчальних закладів. Лише за таких умов вища школа зможе формувати висококомпетентних спеціалістів, які б могли самореалізуватися в умовах ринкової економіки, були здатні до самоактуалізації, впровадження і створення нового, більш ефективного і передового у своїй професійній діяльності.

На нинішньому етапі розвитку нашого суспільства вагомим значення набуває підготовка кваліфікованих кадрів нової генерації для педагогічних напрямів, в якому перехід до ринкової економіки супроводжується виникненням нових організаційно-економічних, фінансових, виробничих проблем, трансформуванням форм власності, виробничих відносин, інноваційної діяльності. Тому у державних нормативно-правових документах висувуються завдання докорінного удосконалення діяльності педагогічних закладів освіти, пошуку шляхів і засобів інтеграції їх у світову освітянську систему, зміцнення навчально-матеріальної та наукової бази, модернізації змісту професійної підготовки, розробки та апробації нових освітніх технологій.

Основні вимоги до рівня професійної підготовки студентів вищих закладів освіти відображені в Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Законі «Про вищу освіту».

Грунтовний аналіз, проведений фахівцями, показав, що занепад сільськогосподарського виробництва зумовлений, передусім, некомпетентними рішеннями і недосконалими знаннями, а значить, і некомпетентністю посадових осіб, які їх приймали, і тих практичних працівників, що їх впроваджували.

Підготовка сучасних фахівців педагогічного сектору повинна орієнтуватися на формування ефективного фахівця, який володів би глибокими теоретичними знаннями, сучасними передовими технологіями, умів би творчо використати досвід зарубіжних країн, здійснювати дослідно-експериментальну роботу та володів би новими інформаційними технологіями (Саблук П.Т., Зубець М.В., Яцків М.І., Біттер О.А та ін.).

Аналіз публікацій науковців, які займаються проблемами удосконалення вищої педагогічної освіти, свідчить про існування різних точок зору, іноді навіть протилежних.

Цілком очевидно, що педагогічну науку слід поступово концентрувати не в науково-дослідних, а в навчальних закладах і розвивати її, не розширюючи, а поглиблюючи. Тому підготовка сучасних спеціалістів неможлива без оновлення навчальних програм, зміцнення матеріально-технічної бази вузів, стимулювання ефективної праці викладачів і залучення студентів до наукового аналізу професійних проблем з використанням ЕОМ. Це дасть можливість здійснювати навчально-виробничий процес з урахуванням практичних потреб та світових тенденцій підготовки спеціалістів відповідного профілю.

На наш погляд, досі, залишається недостатньо вивченою проблема взаємозв'язку формування інноваційного потенціалу та основ інформаційної культури. Питання формування інформаційної культури як основи інноваційного потенціалу фахівця виходить за рамки фахових дисциплін і стає основою для розробки цілісної системи міжпредметних зв'язків. Необхідність такої системи підготовки нової генерації фахівців-аграріїв зумовлена потребами практики і висунута в ряді нормативно-правових документів.

Професійна освіта повинна забезпечувати готовність випускників до життєвого самовизначення, озброїти їх ефективними виробничими і новими інформаційними технологіями. Трансформація професійної освіти базується на таких основних засадах:

- відповідності матеріально-технічного змісту, науково-методичного забезпечення і форм професійної підготовки нинішнім і перспективним потребам виробництва;
- формуванні інноваційного потенціалу особистості студента, який відкриває можливості для самореалізації у різних видах творчої професійної діяльності.

Реалізація таких засад має бути спрямована на розвиток інтелектуального потенціалу України, внаслідок чого сформується справжня сільська інтелігенція.

В широкому спектрі проблем професійної підготовки майбутніх висококваліфікованих фахівців педагогічного сектору, як показує вивчення, дослідники та практики одностайні в тому, що потрібно кардинально реформувати її зміст і форми. У навчальних планах, програмах, посібниках і підручниках навчальних дисциплін повинен бути відображений передовий світовий досвід як вищої школи, так і сільськогосподарського виробництва.

Необхідною передумовою новаторського підходу до професійної діяльності майбутніх педагогів є широке застосування у педагогічному процесі навчальних закладів освіти нових інформаційних технологій навчання, стрижнем яких є комп'ютерні технології. Вони є не просто додатком до існуючої системи навчання, а засобом оволодіння фундаментальними і професійно орієнтованими дисциплінами, що входять до змісту професійної підготовки. Саме тому їх необхідно розглядати у контексті технології професійної освіти. (Машбиць Ю.І., Гокунь О.О., Жалдак М.І., Редько В.Н., Ясінський А.М. та ін.)

Проблеми професійної підготовки студентів вузів піднімають у своїх працях Шкіль М.І., Мороз О.Г., Гершунський Б.С., Сагарда В.В., Щолокова О.П., Юсуфбекова Н.Р., Щукіна Г.І., Батищев С.Я., Завацька Л.А. і багато інших.

Формування інноваційного потенціалу, готовності до новаторської діяльності вчителів розглядаються у працях Вершинної Є.А., Бордовської Н.В., Лозової В.І., Подимової Л.С., Ісаєва І.Ф.

Використання персонального комп'ютера (ПК) у процесі професійної підготовки відкриває перспективи якісного вдосконалення навчання на основі інтеграції навчальних дисциплін, інтенсифікації навчального процесу й гуманізації його на основі диференціації, професійної спрямованості та індивідуалізації навчання, надаючи студентові можливості обирати складність навчального матеріалу, його стильові особливості і навіть послідовність вивчення навчального курсу. Комп'ютерні технології дозволяють довести до кінця розв'язання навчальних і практичних завдань, навіть таких, які поставив сам студент, і при цьому пояснити студентові хід міркувань. З'являється можливість "занурювати" майбутнього спеціаліста в найрізноманітніші соціально-професійні ситуації та приймати найбільш обґрунтовані рішення.

Проведений нами ґрунтовний аналіз публікацій науковців з проблем професійної підготовки педагогів та значення оволодіння майбутніми фахівцями сучасними інформаційними технологіями показує, що в доступних нам літературних джерелах недостатньо висвітлені шляхи і умови їх використання для формування готовності студентів педагогічних закладів освіти до новаторської діяльності, до впровадження передових технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Виховання особистості / І. Д. Бех // Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади : наук. видання : у 2-х кн. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
2. Беленька Г. В. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології : монографія / Г. В. Беленька, Н. М. Голота, А. М. Гончаренко та ін. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т розв. дитини. – К., 2009. – 272 с.

3. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі [Текст]: підручник для студентів вищих навчальних закладів за напрямом "Дошкільна освіта" / Богуш А.М., Гавриш Н.В. - К. : Слово, 2008. - 408 с.
4. Волкова Л. С. Выявление и коррекция нарушений устной речи у слепых и слабовидящих детей / Л. С. Волкова. – Л. : ЛГПИ им. А. И. Герцена, 1982. – 68 с.
5. Горопаха Н. М. Співпраця дошкільного закладу та родини у вихованні екологічної культури дітей / Наталія Горопаха // Оновлення змісту, форм і методів навчання і виховання в закладах освіти : наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск № 31 – Рівне, 2005. – С. 15–20.

Бобела Ю. В., студентка ПО – 21 сп.
 Науковий керівник:
 к. пед. н., доц. **Лалак Н. В.**
 Мукачівський державний університет

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Аналіз педагогічної теорії та практики свідчить, що одним із найбільш ефективних засобів формування ключових компетентностей здобувачів початкової освіти є проєктна діяльність. Участь учнів у підготовці та реалізації проєктів створює оптимальні умови для набуття ними досвіду працювати в команді, виконувати різні соціальні ролі та функції, взаємодіяти з іншими в спільному вирішенні завдань й узгоджувати різні позиції. У роботі над проєктом відбувається інтеграція різних видів діяльності та ключових компетентностей учнів.

Засновником методу проєктів вважають Дж. Дьюї, а його послідовниками У. Кілпатрика та Е. Колінгза. У наш час проєктний підхід став універсальним методом інноваційного розвитку суспільства, який ще з дитячих років формує стиль життя і проєктну культуру людей у багатьох розвинутих країнах [2]. М. Дубова трактує поняття «проєкт» як цілеспрямовану, керовану вчителем та виконувану учнем зміну навчальної ситуації, що наближена до життєвої [1, с. 21]. На наш погляд, проєктна діяльність – це спосіб організації діяльності здобувачів освіти, що полягає у співпраці, спрямованій на вирішення практичної, соціально важливої проблеми та отримання на основі цього певного творчого результату (проєкту).

Різноманітні проєкти за спрямованістю та змістом (пізнавальні, художньо-творчі, суспільно-корисні, екологічні, економічні, бізнес-проєкти, соціальні, здоров'язберігаючі та ін.) дають можливість в процесі роботи над ними поповнювати здобувачам освіти власний суб'єктний досвід вирішення різних життєвих і соціальних проблем.

В організації проєктної діяльності учнів існують певні етапи. Зокрема, це: підготовка, планування, основна робота над проєктом, підбиття підсумків [2]. Нами встановлено, що на кожному етапі проєктної діяльності пріоритетним є розвиток певних якостей, умінь, здібностей, що сприяють цілісному формуванню ключових компетентностей (таблиця 1.).

Аналіз літератури з проблеми дослідження дає підстави виділити основні характеристики проєктної діяльності: спрямованість на досягнення не тільки особистісно, а й соціально значимого результату; колективність виконання у поєднанні з самостійністю кожного учасника; взаємодія, взаєморозуміння; актуальність теми проєкту для кожного; поетапність; розвиток співпраці, співтворчості, ініціативності; використання набутого раніше та освоєння нового досвіду тощо.

Як показує практика, особливістю проєктної діяльності у початкових класах є те, що коли діти тільки знайомляться з такою діяльністю, вчитель є її ініціатором. Він має підбирати певні теми, з яких учні можуть обирати ті, які їм цікаві, допомагати у плануванні. Поступово позиція педагога-ініціатора змінюється на позицію педагога-фасилітатора, модератора.

Етапи проектної діяльності

Назва етапу	Можливості етапу щодо формування ключових компетентностей
Етап підготовки	<i>Формування мотивації успіху, інтересу до суспільно-корисних справ, ініціативності, досвіду аналізу проблем, генерації, вільного та чіткого висловлення своїх ідей, їх обґрунтування, прийняття рішень. Розвиток самостійності, відповідальності у визначенні для себе соціальної значимості проекту та завдань.</i>
Етап планування	<i>Розвиток здатності планувати час та діяльність загалом, визначати цілі, необхідні ресурси, способи та послідовність роботи. Засвоєння норм та навичок спілкування, вмінь коректно висловлювати свою думку та незгоду з іншими, адекватно оцінювати свої можливості. Формування умінь оцінки та вибору кращих варіантів проекту.</i>
Етап основної роботи над проектом	<i>Формування умінь пошуку, аналізу, синтезу, узагальнення потрібної інформації, організувати свій час, використовувати різні форми роботи, здатності до ефективної взаємодії, взаємодопомоги, долати конфлікти та суперечки. Розвиток лідерських, організаторських якостей, самоконтролю, відповідальності, творчості, активності, самостійності. Набуття досвіду поведінки в різних життєвих ситуаціях, спільної роботи в групах різного складу. Цілеспрямованість, наполегливість у реалізації планів. Представлення результатів проекту сприяє розвитку впевненості, зібраності, вмінь публічного виступу.</i>
Етап підбиття підсумків	<i>Розвиток умінь виявляти позитивні та негативні сторони своєї діяльності (самооцінки) та діяльності інших, співставляти отримані результати з очікуваними та робити висновки; здатності до саморефлексії, здійснення роботи над помилками.</i>

В контексті дослідження цікавим для нас є досвід В. Сухомлинського. Творча спадщина педагога дуже багата на цікаві соціально орієнтовані проекти [3]. Його «школа радості» спрямована, насамперед, на виховання всебічно розвиненої особистості. Велике місце в системі ученого належить ідеям гуманного виховання а також ролі колективу в громадянському становленні дитини. В. Сухомлинський переконував, що джерелом радості та переживань кожного школяра має стати спілкування з іншими, а кожна дитина повинна внести в колектив щось своє. Такі проекти, як «Куточок казки», «Острів чудес», «Куточок краси», «Сад троянд», «Сад матері» спрямовані на розвиток у дітей потреб спілкування, уміння творити добро та красу. Школярі докладали чимало зусиль на їх створення, а потім ці місця ставали втіленням їх найбажаніших задумів та мрій.

Таким чином, освоюючи технологію проектування, здобувачі початкової освіти набувають власний досвід інтелектуальної діяльності, чим забезпечується висока мотивація їх навчально-пізнавальної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дубова М. В. Организация проектной деятельности младших школьников: Практическое пособие для учителей начальных классов / М. В. Дубова. – М. : Баласс, 2010. – 80 с.
2. Онопрієнко О. Проектна діяльність в освіті / О. Онопрієнко// Директор школи. – 2010. – № 47. – С. 20–28.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 4 : Пависька середня школа. Розмова з молодим директором. – 640 с.

БУДЯНЕНКО Н.-Є. студентка ІБАС- II МБ

Науковий керівник:

ст. викл. **Мовчан К.М.**

Мукачівський державний університет

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ

Однією з характерних рис сучасного суспільства є всеосяжна інформатизація, яка стає визначальним чинником розвитку всіх сфер життєдіяльності людей. Суспільні зміни, пов'язані з інформатизацією, економічними та соціально-політичними трансформаціями суттєво впливають на роль, значення бібліотеки, архіву як соціальних інститутів, покликаних сприяти забезпеченню загальної доступності до знань та інформації, ефективному їх використанню. У глобальному інформаційному просторі, який ґрунтується на комп'ютерних мережах і цифрових технологіях, електронні архіви, бібліотеки стають ключовими інформаційними системами, що здійснюють накопичення і систематизацію документних ресурсів, інформаційне обслуговування користувачів шляхом організації доступу до першоджерел, систематизованого знання та надання комплексу сучасних мережевих інформаційних сервісів.

Обсяги інформації постійно збільшуються, зростає швидкість їх розповсюдження. На початку 90-х рр. ХХ ст. було створено важливу міжнародну глобальну соціально-комп'ютерну мережу – Інтернет, що «об'єднала наукові центри та організації країн світу, приватні інформаційні й поштові системи, різні гуманітарні й комерційні служби» [1, с. 50].

Наукова бібліотека університету характеризується як науково-інформаційний і культурно-освітній центр, навчально-допоміжна структура, що забезпечує розвиток науки, освіти, культури; задовольняє інформаційні потреби наукових установ, навчальних закладів та окремих осіб, пов'язані з дослідницькою, освітньою та культурно-просвітницькою діяльністю. У зв'язку з чим постає питання, наскільки точним є застосування поняття «інформаційна потреба» в аспекті діяльності наукової бібліотеки, коли звернення користувачів до наукової бібліотеки, насамперед, зумовлені отриманням доступу до конкретних знань. Бібліотеки відіграють ключову роль щодо надання кожному можливості підвищувати свій освітній рівень та навчатися упродовж усього життя, а також сприяють розвитку місцевої культури та популяризації історії за допомогою виставок та інших соціокультурних заходів.

В час інформаційних змін, переорієнтації бібліотек на сучасного «віддаленого» користувача, важливим є представлення бібліотекою бібліографічних продуктів та послуг у віртуальному просторі. Для повного забезпечення потреб здобувачів вищої освіти, викладачів, бібліотека університету використовує не лише власні фонди, а й фонди світових та провідних вітчизняних електронних книгозбірень. Поява інформаційних продуктів, доступ до світових бібліотек, які містять повнотекстові документи, дозволяє розкрити малодосліджені проблеми, які мають наукове, соціальне значення, допомагають отримати відповіді на поставлені завдання.

Найзручнішим засобом інформування користувачів про продукти, послуги, надавання повнотекстових документів в онлайн-режимі, швидкого обслуговування та обміну досвідом є веб-сайт бібліотеки університету, який є своєрідною візитівкою установи, віртуальним входом в бібліотеку, простий у використанні, створює інформаційний комфорт, нову якість обслуговування, вирішує проблему ефективного використання власних інформаційних ресурсів, надає вільний доступ до світових[2, с.8].

Згідно статистичних даних у 2019 році 175 бібліотек закладів вищої освіти мали власний сайт чи веб сторінку на сайті закладу освіти. Про ефективність сайтів, затребуваність здобувачами вищої освіти говорить число відвідувачів сайтів бібліотек університету – 12619734. Актуальним питанням є його інформаційне наповнення, адже завдяки цілодобовому доступу до сайту бібліотеки, користувач в будь який зручний час, з будь-якого місця може знайти інформацію про видання, сформувати бібліографічний список, здійснити електронне замовлення чи отримати електронну копію документу[3, с.153-166].

Отже, в час інформатизації освітніх процесів, переорієнтації бібліотек закладів освіти на сучасного «віддаленого» користувача, важливими є веб-сайти книгозбірень, які розкривають не лише власні фонди, а й фонди світових та провідних вітчизняних електронних книгозбірень, надають онлайн-послуги, що значно підвищує рівень самостійної підготовки здобувачів вищої освіти до занять, наукової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ломачинська І. М. Документально-інформаційні комунікації в системі соціальних комунікацій : навч. посіб. для дистанційного навчання / за наук. ред. проф. Т. Г. Горбаченко. – К. : Університет «Україна», 2008. – С. 50.
2. Дубова Ю. Роль веб-сайту та соціальних мереж у формуванні оновленого іміджу бібліотеки/Юлія Дубова, Анастасія Літашова// Бібліотечний форум: історія, теорія і практика.– №3(13,2018). –С.8.
3. Трачук Л. Електронні бібліографічні ресурси на сайтах бібліотек вищих навчальних закладів України[Електронний ресурс]/Людмила Трачук//Вісник Львівського університету. Серія: Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології.–2010.– Вип. 4.– С.153–166.

Брижак Л. В., студент 3 курсу
Науковий керівник:
ст. викл. **Касинець О. В.**
Мукачівський державний університет

КРАЄЗНАВСТВО ЯК КОМПЛЕКСНЕ, НАУКОВЕ І ВСЕБІЧНЕ ВИВЧЕННЯ РІДНОГО КРАЮ

Могутнім і невичерпним джерелом духовності, моральності і культури сучасної людини є її любов до рідного краю, його безцінних багатств, глибока шана до віковичних традицій свого народу. Краєзнавчий рух в Україні багатий на цікаві традиції, плідні пошуки і відкриття. Але мало любити свій край – його ще треба добре знати. Знання рідного краю не просто збагачує і звеличує людину, воно служить своєрідним містком, що єднає покоління минулі з поколіннями прийдешніми. Пошана до традицій давньої культури та славного минулого творить основи теперішності, є запорукою майбутнього.

Краєзнавство – це комплексне, наукове і всебічне вивчення певної території (села, міста, області, краю), це – популяризація і використання цього пізнання з метою наближення життя до науки, це – засіб навчання і виховання національно-свідомих громадян. Краєзнавство народжує почуття патріотизму – глибокої любові до Батьківщини. Не менш пріоритетним на сьогодні є зв'язок навчання з життям для формування географічних компетентностей, а саме поєднання теоретичної і практичної підготовки здобувачів освіти.

Знання свого краю необхідні для безпосередньої участі в його перетворенні, формуванні поваги до національних здобутків народу, бережливого ставлення до рідної природи, Землі загалом.

Краєзнавство багатогранна навчально-освітня, пошуково-дослідницька та суспільно корисна діяльність здобувачів освіти у процесі комплексного вивчення рідного краю. Краєзнавство поширюється на дидактику, теорію виховання і пронизує своїми різноманітними функціями весь багатогранний навчально-виховний процес. Звідси зрозуміло: краєзнавство не може бути поза розвитком усієї системи наук і, безсумнівно, має своєрідно відображувати єдність цієї системи.

Особливе місце у системі краєзнавства займає географічне краєзнавство, предметом якого виступають окремі складові туристично-рекреаційного потенціалу краю – природні рекреаційні ресурси (мінеральні води, клімат, озера тощо), ступінь їх освоєння і характер експлуатації, пам'ятки історії і культури, рекреаційні заклади та інші об'єкти туристичної інфраструктури, а також різноманітні аспекти розвитку туристичного руху в краї.

Основна метою вивчення географічного краєзнавства є ознайомлення з основним змістом і методами організації географічного краєзнавства. Основними завданнями: дослідження сутності краєзнавства, географічного краєзнавства, основ туристичного краєзнавства; вивчення класифікацій рекреаційних ресурсів, туристсько-рекреаційного й курортного потенціалу; формування знань щодо соціопсихологічних аспектів краєзнавства, вироблення навичок і теоретико-методичних основ проведення краєзнавчо-туристичних акцій та краєзнавчого вивчення певних територій з пріоритетністю дослідження території рідного краю. Вивчення краєзнавства забезпечить розвиток таких умінь: вміння вести фенологічні спостереження та фіксувати їх результати; характеризувати найбільші річки краю та річки найближчої місцевості, їхній режим та можливості використання в туристично-рекреаційній діяльності; застосовувати технології екологічно доцільного природокористування у туристсько-краєзнавчих мандрівках; володіти технологіями геоекологічного моніторингу, природоохоронної діяльності; проводити гідрологічні спостереження; давати загальну характеристику населення та господарства краю та свого населеного пункту.

Екологічне краєзнавство розвиває пізнання екології рідного краю, вивчення навколишнього природного середовища малої Батьківщини, формування туристсько-спортивних та краєзнавчих знань, умінь і навичок засобами освіти, формує вміння відчувати оточуючий світ, сприймати довкілля як життєдайне середовище, знайомитися та вивчати об'єкти живої і неживої природи, ставити питання, формувати особистісне сприйняття дослідженого матеріалу, вміння досліджувати навколишнє природне середовище, відшукувати причини явищ тощо.

Геологічне краєзнавство розширює знання з основ геології, ознайомлення з найпростішими методами розвідки і пошуку корисних копалин, визначення ролі і значення геології в розвитку країни, навчання вихованців бережному ставленню до багатств навколишнього природного середовища, формування туристсько-спортивних та краєзнавчих знань, умінь і навичок засобами освіти тощо; формує вміння досліджувати та описувати геологічні об'єкти, в т. ч. природні (корисні копалини, мінерали та ін.), проводити пошукові роботи, вивчати мікроклімат, готувати колекції та гербарії.

Етнографічне та релігійне краєзнавство тісно пов'язане з усіма географічними дисциплінами, оскільки отримані знання допомагають глибше пізнати сучасні суспільно-географічні процеси, з'ясувати походження українців на їхніх етнічних землях та появи на них некорінних етносів; оволодіти знаннями регіональних особливостей духовної культури народів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тімець О. В. Організація краєзнавчо-туристської роботи з учнівською та студентською молоддю / О. В. Тімець. В. П. Комар. - Умань: Алмі, 2005. - 194 с.

2. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство: навчальний посібник / В. Л. Петранівський, М. И. Рутинський; за ред. Ф. Д. Заставного. - К.: Знання, 2006. - 575 с.

Варга І.Д., студентка ПО – 2 мб.
Науковий керівник:
ст. викл. **Василинка М. І.**
Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Розвиток здібних і талановитих учнів відповідає потребі формування творчого потенціалу будь-якого демократичного суспільства, забезпечує можливість інтенсивного прогресу, подальшого розвитку науки та культури, суспільного життя. В Концепції «Нова українська школа» зазначено, що майбутнє держави пов'язане з молодими людьми, які конкурентоспроможні в будь-якій галузі знань, здатні адекватно сприймати інноваційні процеси, генерувати власні ідеї, активно й незалежно мислити, творчо вирішувати різні життєві ситуації.

Проблема розвитку творчих здібностей особистості завжди була в полі зору науковців, педагогів-практиків. Зокрема, психологічні основи творчих здібностей вивчали Л. Виготський, В. Дружинін, В. Крутецький, Г. Костюк, В. Кузін, Я. Пономарьов. Педагогічний аспект зазначеної проблеми досліджували В. Андреев, І. Волощук, М. Данилов, М. Скаткін, С. Сисоева, Т. Шамова. Деякі дослідники окреслили особливості прояву творчих здібностей у різних видах діяльності, зокрема: ігровій – Ю. Косенко; трудовій – В. Сьомін; образотворчій – С. Діденко, В. Кардашов; художньо-конструкторській – Л. Шпак тощо. У наукових доробках учених знаходимо, що повноцінний розвиток творчих здібностей молодших школярів може забезпечити така організація навчання, яка передбачає залучення учнів до наукового пошуку й використання отриманих знань на практиці.

Аналіз методичної літератури з проблеми дослідження дає підстави стверджувати, що ефективними методами і прийомами розвитку творчих здібностей здобувачів початкової освіти є:

- стимулювання творчого інтересу. Воно передбачає введення цікавих прикладів, дослідів, парадоксальних факторів, розповідей про казкові чи фантастичні передбачення;

- емоційне переживання. Це створення ефекту здивування, захоплення, недовіри, незвичайності наведеного факту, парадоксальність дослідів, грандіозність і несподіваність цифрових даних;

- розвивальні ігри. Вони моделюють сам творчий процес, сприяють розвитку різних інтелектуальних рис, а саме: уваги, пам'яті, особливо зорової, вміння знаходити закономірності, класифікувати й систематизувати матеріал, здібності до комбінування, вміння знаходити помилки й недоліки; просторове уявлення; здатність передбачати наслідки власних дій;

- підвищення стимулюючого впливу змісту навчального матеріалу. Існують і деякі спеціальні методи, спрямовані на підвищення стимулюючого впливу змісту; створення ситуації новизни, актуальності, наближення до найважливіших відкриттів у науці й техніці, до досягнень сучасної культури, мистецтва, літератури тощо;

- метод відкриття. Він передбачає створення в освітньому середовищі ситуації проведення науково-дослідної роботи, що стимулює активну дослідницьку діяльність здобувачів початкової освіти, підвищує їх зацікавленість, сприяє активності учнів у засвоєнні навчального матеріалу, стимулює їх інтелектуальну діяльність, закріплює впевненість у своїх можливостях, виховує незалежність поглядів.

Як показує практика, однією з головних умов ефективності застосування методів і прийомів розвитку творчих здібностей є створення творчої атмосфери в класі, тобто такого

освітнього середовища, яке б позитивно впливало на появу нових, оригінальних ідей. Дитина має впевнитися у власних силах продукувати оригінальні ідеї. Без такої впевненості дитяча думка завжди буде скутою, а отже, втрачатиме оригінальність. Щоб діти продукували оригінальні ідеї, потрібно заохочувати до цього. Іншими словами, вчитель, якщо він прагне створити творчу атмосферу в класі, має так спланувати освітній процес, щоб учні могли висловлювати свої думки про прочитане, побачене, почуте, зроблене тощо. Розвиток творчих здібностей учнів – це справа не одного дня, тижня чи місяця, а результат наполегливої і систематичної праці впродовж року, терміну навчання в ЗЗСО, всього життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>. – 40 с.
2. Нова українська школа: поради для вчителя / Під. заг. ред. Бібік Н.М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
3. Антипова О. Й. У пошуках нестандартного уроку / О. Й. Антипова, Д. І. Рум'янцева, В. Ф. Паламарчук // Початкова школа. – 2011. – № 1. – С. 65–69.
4. Бондар В.І. Теорія, методика, технологія і педагогічна техніка: сутність, зв'язки, взаємозбагачення/ Наукові записки: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету ім.М.П. Драгоманова / Укл. П.В. Дмитренко, О.Л. Макаренко. — К.: НПУ, 2010. — 4.1. — 278 с.

Височанська А.В., студентка МПО-21;

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Ціпан Т.С.**

Рівненський державний гуманітарний університет

ЕТНОКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ФОЛЬКЛОРУ

Етнокультурне виховання як цілісний процес передачі культурних цінностей, традицій, соціальних норм зростаючої особистості є невід'ємною частиною цілісної системи національного виховання підростаючої людини. Етнокультурне виховання - діяльність, спрямована на підвищення етнічної обізнаності, формування основ національної самосвідомості і позитивної етнічної ідентичності шляхом засвоєння ціннісних орієнтацій свого народу і забезпечує успішне входження дитини в контекст світової культури [2].

Етнокультурне виховання - це такий процес, в якому цілі, завдання, зміст, технології виховання орієнтовані на розвиток і соціалізацію особистості як суб'єкта етносу і як громадянина багатонаціональної української держави. Воно тісно пов'язане із знаннями про народну культуру, соціальні норми поведінки, духовно-моральні цінності. Воно поглиблює знайомство з культурними досягненнями інших народів; розвиває у дітей інтерес до народної культури, виховує толерантне ставлення до людей різних національностей [4].

Людина, яка не відчуває коріння рідної культури, не здатна до сприйняття інших культур. Не існує окремого психологічного механізму для сприйняття «своєї» і «чужої» культури, але є аура внутрішньої національної належності як опора для етнічних перевтілень множинного «Я» [3].

Технології етнокультурного виховання сприяють відродженню народних культурних традицій, фольклору, декоративно-прикладного мистецтва, народних промислів і ремесел.

Молодший шкільний вік - період інтенсивної соціалізації, засвоєння моральних норм та правил поведінки в соціумі. Тому цей вік є сприятливим для духовно-морального розвитку і вихованню особистості, формування в нього вектора культурно-ціннісних орієнтацій відповідно до засад духовності і моральності малої батьківщини.

Ефективним педагогічним засобом етнокультурного виховання молодших школярів, результатом якого виступають сформовані в них духовно-моральні цінності та загальнолюдські якості, є рідна мова.

Підручники з читання для початкових класів збагачені творами усної народної творчості у взаємозв'язку з фольклором. Діти вивчають фольклорні твори різних жанрів, знайомляться з літературно-фольклорними зв'язками в творах письменників. Незвичайні форми уроків, цікаві завдання, різноманітні види діяльності пробуджують дитячу творчість, фантазію, збагачують і розвивають молодшого школяра, прищеплюють йому любов до рідної мови, народного мистецтва, традицій, звичаїв, обрядів.

В освітньо-виховному процесі початкової школи активно використовують такі прийоми роботи з фольклорними творами, як: складання кросвордів на тему «Герої українських народних казок», укладання саморобних збірок загадок, прислів'їв і приказок, конкурси інсценованих казок. Засобами фольклору, наприклад, народними піснями, примовками, колисковими піснями тощо молодший школяр швидше і легше пізнає навколишній світ, шляхом співпереживання казковим та народним героям ефективніше засвоює уявлення про красу, мораль, тобто, разом з естетичною насолодою вбирає те, що називається духовною спадщиною народу, без чого неможливе формування повноцінної особистості.

Серед інших засобів етнокультурного виховання вагоме місце займають народний та етнічний одяг, що виконує не тільки практичну функцію, а й наповнений певним інформаційним кодом. Наприклад, жіночий народний одяг включає розмаїття видів: дівочі та обрядові віночки, жіночі очіпки, жіночі хустки різного орнаменту та розмірів, спідниці, плаття, сорочки, блузи тощо. Етнокультурне виховання молодших школярів на основі вивчення народного та етнічного одягу спрямоване на: ознайомлення з історією та традиціями як рідного народу, так і народів етнокультурного оточення; відродження традиційних промыслів і ремесел кожного окремо взятого регіону; аналіз і виявлення спільного та особливого в культурі, традиціях та історії народів, які проживають на території України.

Отже, етнокультурне виховання забезпечує формування у молодших школярів високого рівня національної свідомості і самосвідомості, почуття патріотизму, шанобливого ставлення до історії і культури українського народу, етносу рідного краю, а також передбачає формування базової культури особистості, що ґрунтується на морально-духовному досвіді українського народу та рідного краю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ведмеденко Д. В., Осовська О. П. Формування національно-культурної самосвідомості як основи духовно-морального розвитку учнів. Національно-патріотичне виховання дітей та молоді у сучасному освітньому просторі України на засадах етнопедagogіки : матеріали Всеукр. наук.-прак. інтер.-конф., 20 жовтня – 20 листопада 2015 р. / упор.: Л. Шелемей, Л. Келембет, О. Фляк, О. Риндич. - Івано-Франківськ : Місто НВ, 2016. С. 40–43.
2. Духнович О. Народна педагогіка. Твори в 4 т. – Прянів, 1967. – Т.2. – 734 с.
3. Маєвська Л.М. Етнокультурне виховання: погляд на проблему. – Режим доступу – http://eprints.zu.edu.ua/4319/1/етнокультурне_виховання.pdf
4. Мурзина О. Етнічний та поліетнічний простір людини // Урок української. – 2004. – №2. – С.48-51.

Волинчук О.В., аспірантка 3 курсу
Науковий керівник:
д. псих. наук **Вдовіченко О.В.**
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОСТІР ДИТИНИ ВДОМА Й У ШКОЛІ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ САМОРЕАЛІЗОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ

І сім'я, й освіта здавна мають спільну мету – розвиток гармонійної особистості. Але основа цієї гармонії закладається в сімейному середовищі, тому дуже важливо, щоб психологічна база, сімейна атмосфера сприяла всебічному розвитку дитини.

У дитячий садок дитина приходить уже зі сформованою базовою довірою або недовірою до світу, з самостійністю чи нерішучістю. В період цього першого після сім'ї соціального інституту в дитини може формуватися почуття провини.

У молодшій школі в учня з'являються відчуття «можу» і «вмію» або протилежні. І знову ж таки більшою мірою полюс цих відчуттів залежить від ставлення батьків до можливостей і здібностей сина чи доньки.

Але не варто недооцінювати ролі вихователів та педагогів у формуванні ставлення дитини до себе та своїх можливостей. Перша вчителька показує приклад віри в дитину, в її таланти й цим самим закарбовує у сприйманні маленького учня образ вчителя, якому потім довіряться, якого поважатимуть чи боятимуться. Такий собі імпринтинг.

Таким чином, атмосфера сім'ї, дитячого садка, школи або благодійно розвиватиме таланти, розкриватиме потенціал, тобто формуватиме гармонійну, наповнену особистість, або перешкоджатиме природі, фізису (термін Е. Берна), викликаючи дисгармонію.

Тому завданням батьків є створення сприятливого середовища для повноцінного розвитку дитини від самого її народження (і навіть раніше) до самостійності в ранній юності, тобто психологічного простору, наповненого любов'ю, прийняттям, довірою, а школа повинна доповнити цей простір не лише знаннями та дисципліною, а підтримкою та мотивацією.

Якщо звернутись до компонентів формули НУШ, то велика увага там зосереджена на партнерстві між педагогом, учнями й батьками, на творчості, формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації школяра в суспільстві. Дитиноцентризм пліч-о-пліч йде з розвитком педагога, його умотивованістю й облаштуванням простору школи для досягнення цих вимог.

Тому врешті-решт після отримання середньої освіти зі школи виходить уже сформована людина, наповнена тим, чим до її повноліття був насичений психологічний простір сім'ї та навчальних закладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція Нової української школи.

Воронова В.С., студентка 4 курсу;
Науковий керівник:
викладач, **Гажа Л.В.**
Красноградський педагогічний фаховий коледж

ТЮТОРСТВО ЯК ОДНА З ФУНКЦІЙ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Ключові зміни в Концепції Нової української школи, передбачають побудову освітнього процесу з метою формування гуманної, успішної, життєтворчої особистості. Одним з механізмів, яким досягається означена мета є педагогіка партнерства, завдяки якій у

класі встановлюються довірливі взаємовідносини, вільні від авторитаризму й офіціозу. Однак потребу в побудові персональної стратегії розвитку кожного здобувача можливо задовольнити за допомогою тьюторингу – нової специфічної педагогічної функції вчителя початкової школи, а саме. Сутність і різні аспекти тьюторської діяльності розкрито в наукових роботах А. Бойко, М. Боцули, М. Гемпеля, М. Іващенко, Т. Койчевої, К. Осадчої, А. Сучану, Т. Швець, Б. Шуневича та ін. Проблеми тьюторства як одного з механізмів реалізації особистісно орієнтованого підходу в початковій школі присвячено роботи І. Бега, І. Зязюна, О. Конкіної, О. Савченко, Ю. Шаповал, С. Якименко та ін. Метою роботи тьюторів, як окремих педагогів є вирішення проблем навчання, виховання та розвитку здобувачів початкової освіти за рахунок заохочення та стимулювання їхньої самостійної активності. Тьютор повинен уважно вивчити соціокультурні очікування батьків щодо освіти дітей, їх активний життєвий досвід, розумові та психологічні особливості. На основі цих досліджень він проєктує тактичну модель, або програму ефективного формування ключових компетентностей і наскрізних навичок, розвитку здібностей і задоволення пізнавальних інтересів [4]. У цьому контексті важливим є висновок К. Осадчої про те, що сучасна загальнопедагогічна та тьюторська діяльність обидві повинні спиратися на принцип індивідуалізації, проте, на відміну від впливу вчителя, який, переважно спрямовано на виконання освітніх завдань, тьютор ставить за мету удосконалення життєвого шляху особистості дитини [3].

У своєму дослідженні А. Бойко звертає увагу на те, що прогресивними тенденціями, на яких базується тьюторство, є толерантність, духовні системи цінностей, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, людиноцентризм, аксіологічні орієнтири. Крім того, вчена проводить чітку межу між роллю вчителя та тьютора в освіті, зазначаючи, що тьютор (як самостійна одиниця) – педагог, який об'єднує в процесі формування учнівської індивідуальності загальне, соціальне, культурне й особистісно-індивідуальне, цілеспрямовано працює з батьками, а вчитель – це масова професія [1]. Подібне розмежування прослідковується і в науковому доробку М. Іващенко. Вчений чітко розмежує, традиційну діяльність вчителя, яка ґрунтується на негативному зворотному зв'язку, оскільки постійно відбувається порівняння й протиставлення освітніх досягнень окремих особистостей, і діяльність тьютора, що передбачає організацію позитивного зворотного зв'язку, який дає змогу оцінити наявні результати на основі порівняння з попередніми, тобто зафіксувати розвиток [3]. Варто зазначити, що наведені приклади професійних обов'язків тьютора вже є не поодинокими, а досить розповсюдженими в практиці роботи кожного вчителя початкової школи, який упроваджує ідеї Нової української школи. Наприклад: мотивування, формувальне оцінювання, діагностика та корекція проблем особистісного розвитку здобувачів початкової освіти, активізація їх пізнавальної діяльності, вдосконалення соціокультурної сфери, розкриття внутрішнього потенціалу молодшого школяра. Безумовно, ефективність означених аспектів педагогічної діяльності значно підвищується, коли їх виконує окрема людина, однак спостереження показали, що цілком справедливо визначити тьюторство окремою функцією вчителя початкової школи, до виконання якої слід здійснювати цілеспрямовану підготовку майбутніх учителів початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко А.М. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії. *Педагогічні науки: зб. наук. праць*. /А.. Бойко // Полтава, 2011. С. 4–10.
2. Іващенко М.В. Формування готовності студентів вищих педагогічних навчальних закладів до діяльності тьютора: автореф. дис. ... канд. пед. наук: Харків, 2011. 20 с.
3. Осадча К.П. Теоретичні та методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів до тьюторської діяльності / К. П. Осадча // монографія. Мелітополь: ПП Однорог Т.А., 2019. 423 с.
4. Тьютор. Перші кроки: посіб./упоряд. О. Кондратенко. Київ: Шкільний світ, 2017. 102 с.

Гартл О. Є., студентка групи ПО-3
Науковий керівник:
к. пед. н., доцент **Брижак Н. Ю.**
Мукачівський державний університет

ЗМІСТ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА-ОРГАНІЗАТОРА З ДІТЬМИ ПІД ЧАС «ТАБІРНОЇ ЗМІНИ»

Виховний процес підростаючого покоління є безперервним педагогічним процесом, який розвивається і продовжується у літніх закладах оздоровлення та відпочинку. Їх діяльність спрямована на організацію дозвілля та відпочинку, зміцнення здоров'я, задоволення інтересів і духовних запитів дітей, підлітків та юнацтва. Зміст, форми і методи роботи визначаються статусом закладу і будуються на принципах самоврядування та демократії, культурно-історичних традицій, пріоритетності загальнолюдських надбань і цінностей.

Питання соціалізації дітей у дитячих оздоровчих таборах були в центрі досліджень О. Волохова, Є. Касаткиної, А. Рябініна; організаційні питання літнього відпочинку дітей розглядали Н. Ложникова, М. Сисоєва, М. Фрідман, Г. Шутка. Окремі питання професійної діяльності майбутніх педагогів у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку висвітлені у дослідженнях О. Безпалько, Н. Брижак, Л. Кириченко, О. Мішкулинець, Т. Тарасової та ін. Методику роботи педагога-організатора в літньому оздоровчому таборі вивчали Є. Коваленко, В. Солова.

Насамперед, проаналізуємо сутність основних дефініцій дослідження. Т. Сичова дитячий оздоровчий табір трактує як таку установу, основними завданнями якої є «створення умов для зміцнення здоров'я дітей, засвоєння і застосування ними навичок гігієнічної і фізичної культури; реалізація медико-профілактичних, спортивних, освітніх, культурних програм і послуг, які забезпечують відновлення сил, професійне самовизначення, творчу самореалізацію, моральне, громадянське, патріотичне виховання і розвиток дітей» [3, с. 3–4]. Табір відпочинку та оздоровлення Л. Пундик розглядає як «особливе соціальне середовище, яке виступає реальним механізмом удосконалення особистості, котра формується» [2, с. 7]. Відповідно до Типового положення про дитячий оздоровчий заклад [4, с. 11] оздоровчий табір (заміський, профільний, праці та відпочинку, санаторного типу, з денним перебуванням тощо) є позашкільним оздоровчо-виховним закладом і створюється ... з метою організації змістовного дозвілля і відпочинку, зміцнення здоров'я, задоволення інтересів і духовних запитів дітей, підлітків і учнівської молоді..

Зазначимо, що зміст виховної роботи в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку визначається основними сферами діяльності педагога-організатора, а саме: здоров'я; спілкування; навчання; дозвілля; сім'я. У змісті виховної діяльності педагога-організатора з дітьми під час «табірної зміни» повинні реалізовуватися чотири провідні педагогічні засади: постійний різноплановий розвиток дитини, системне оздоровлення дітей, надання табірній зміні певного культурологічного колориту та самоорганізація, здібності проектувати і організовувати дітьми власне навчання, виховання і розвиток.

Будь-який заклад оздоровлення та відпочинку представляє широкий спектр видів діяльності дітям, відкриваючи для дитини унікальну можливість самостійного вибору у відповідності до свого бажання і здібностей.

Так Н. Брижак та Т. Молнар наводять перелік універсальних методів педагогічного впливу на дітей під час табірної зміни: роз'яснення, бесіда; метод суспільно корисної праці; доручення; змагання; гра; романтика. У своїх методичних рекомендаціях науковці наводять перелік різних видів й організаційних форм діяльності, які доцільно використовувати педагогу-організатору у своїй професійній діяльності. Зокрема:

– конкурси, огляди, змагання з різних видів діяльності, які сприяють самовизначенню загонів, що проявляють перші колективні емоції, першу спільну радість (конкурси «Кохання

з першого погляду», «Міс та містер табору»; «Лицарський турнір», «Нумо, дівчата!», «Караоке на майдані», «Краща пропозиція»; змагання «Веселі старти»; «Що? Де? Коли?»; спортивні змагання з настільного тенісу, шахово-шашковий турнір, волейболу та футболу; конкурс малюнків на асфальті «Небезпеки, що оточують нас», конкурс поробок з природного матеріалу та ін.);

– справи комплексного характеру (день миру, день журналіста, день захисту дітей, операція «Наш друг – природа», день милосердя);

– організаційно-громадська діяльність (колективне планування діяльності загону, дружини, збір з планування роботи, участь у роботі творчих груп);

– виховні бесіди та правила з техніки безпеки («У поході»; «Сонце: наш друг та ворог», «Обережно! Отруйні гриби!», правила протипожежної безпеки, правила безпеки на водоймах, правила захисту від комах, кліщів, комарів;

– проведення опитування «Ваша думка», «Що я можу зробити?»;

– трудові справи, самообслуговування, чергування в їдальні, по табору, благоустрій території тощо. [1, с. 23-28].

Виходячи із проведеного аналізу змісту виховної діяльності педагога-організатора з дітьми у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку, можна стверджувати, що вона є досить складною та вимагає високого рівня готовності для ефективної її реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брижак Н.Ю. Педагогічна практика (практика в літніх оздоровчих таборах): програма та методичні рекомендації щодо організації і проведення практики для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС «Бакалавр» / укладачі Т. І. Молнар, Н. Ю. Брижак. – Мукачево: МДУ, 2020. – 55 с.

2. Пундик, Л.Є. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до виховної діяльності в умовах оздоровчого табору : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Людмила Євгенівна Пундик Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2000. – 17 с.

3. Сичова, М.І. Здрастуй літо. Методичний посібник / М.І. Сичова. – Чернівці: Рута, 2003. – 52 с.

4. Типове положення про дитячий оздоровчий заклад // Завуч. – 2006. – № 12 (270) квітень.– С. 3-14.

Гедеон-Кравченко М.Ю., студентки групи ДО-1м

Науковий керівник:

канд. пед. наук, доцент **Чекан О.І.**

Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО МОВЛЕННЕВОЇ ГОТОВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ

Прийнята в Україні система освіти, яка передбачає навчання дітей з шестирічного віку, зумовлює необхідність забезпечення їх готовності до школи. Готовність дітей до навчання в школі є інтегративним результатом соціально-психологічної, соматичної зрілості дітей та підсумком виховання, навчання їх у дошкільному закладі освіти та в сім'ї (Л. Божович, Л. Венгер, Н. Головань, Б. Ельконін, І. Любарська та ін.). Готовність дитини до навчання у школі визначається значною мірою її мовленнєвою готовністю (далі МГШ), яка є багатокомпонентним, складно організованим психолого-лінгвістичним новоутворенням.

Кількість дітей, які мають труднощі у навчанні в школі, збільшується, згідно даних Т. Ахутіної, В Тищенко, М. Шеремет та ін., частково це пов'язано зі станом їх МГШ. В Україні зростає і кількість дітей з мовленнєвими порушеннями (далі МП), структура яких набуває все більш складного характеру, що викликає в подальшому вторинні і навіть

третинні порушення в розвитку дитини (С. Конопляста, Н. Пахомова, Є. Соботович, В. Тарасун, М. Шеремет, S. McLeod та ін.). Водночас, це знижує можливості дитини до успішного засвоєння навчальної програми в освітніх закладах і, як наслідок, призводить до шкільної дезадаптації. Зазначене вище вказує, що сьогодні в системі дошкільної освіти України набуває все більшого значення проблема інтеграції дітей з логопатологією у загальноосвітні навчальні заклади.

Для її вирішення важливим є прийняття низки законів щодо навчання дітей із особливими освітніми потребами, а саме: Лист МОН «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» (2015), Наказ МОН «Про затвердження Плану заходів щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі» (2015), Наказ МОН «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» (2017). Зазначені основні нормативно-правові документи зумовлюють необхідність приділення більшої державної уваги, зокрема, і логопедичній роботі з формування мовленнєвої готовності у дітей з порушеннями мовлення. Аналіз вітчизняних існуючих корекційно-розвивальних програм для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, спрямованих на розвиток мовлення у дітей із ПМ та порушеннями психофізичного та/або інтелектуального розвитку, показав, що вони скеровані в основному на розвиток лише семіотичного компонента, а системність та послідовність навчання мовленнєвої готовності зазначених категорій дітей у дошкільний період здійснюється не у повному обсязі. Ці обставини, безперечно, засвідчують необхідність удосконалення організації та змісту корекційно-логопедичної роботи з метою підвищення рівня мовленнєвої готовності кожної дитини із порушенням мовлення, як запоруки успішного навчання її у загальноосвітній школі та гармонійної соціальної адаптації у майбутньому.

Мовленнєва готовність дітей до навчання в школі досліджувалася як лінгводидактична проблема у фонологічному, лексичному та граматичному напрямках (Б. Андрієвський, А. Богуш, М. Вашуленко, Л. Журова, Л. Калмикова, О. Кисельова, К. Крутий, Ф. Сохін, Т. Ушакова, S. Hearnshaw, M. Nadine, S. Neaum, K. Peckham, K. Snow, E. Thordardottir, D. Whitbread та ін.). Мовленнєва готовність як складна психолого-педагогічна проблема знайшла відображення і в галузі логопедії. Окремі аспекти МГШ у дітей із порушеннями психофізичного та мовленнєвого розвитку було досліджено Р. Боскіс, Д. Ілляшенко, М. Іполітовою, В. Кисличенко, С. Коноплястою, І. Марченко, О. Мاستюковою, О. Пахаліною, Н. Пахомовою, О. Романенко, Т. Семенишеною, Є. Синьовою, Є. Соботович, В. Тарасун, В. Тищенко, Л. Фомічовою, Л. Ханзерук, М. Шеремет, Д. Шульженко, D. Murphy, R. Pindzola, L. Plexico та ін. Однак як самостійна наукова проблема в логопедії МГШ не виокремлювалася.

З метою глибокого розуміння феномена мовленнєвої готовності до школи дослідженні вона представлена з урахуванням положень про загальну психологічну готовність та мовленнєву готовність зокрема. Запропонована концепція О. Корнєвим про функціональну систему мови та мовлення (далі ФСММ) є оптимальною для міждисциплінарного підходу до вивчення мовленнєвої діяльності та мовленнєвої готовності до школи зокрема. Керуючись вище названими положеннями, стали зрозумілими механізми онтогенезу та дизонтогенезу мовлення (каузальні, когнітивні та мовленнєві).

Саме порушення ієрархічності у формуванні ФСММ виокремлює мовленнєву готовність як логопатологічну та логопедичну проблему, вирішення якої підтверджує актуальність дисертаційного дослідження. Процес формування мовленнєвої готовності до школи розглянуто через призму ФСММ з вичленуванням базових її компонентів у нерозривному зв'язку із лінгвопсихологічними засадами процесів породження мовлення. Виокремлено основні компоненти, які забезпечують мовленнєву готовність до школи: базовий інтелектуальний, семіотичний та регуляційний. Базовий інтелектуальний компонент забезпечує роботу всіх основних когнітивних процесів дитини, які забезпечують

психомоторну базу для мовлення дитини і є підґрунтям для отримання та засвоєння знань, зокрема формування мовленнєвої готовності. Семіотичний компонент забезпечує формування, повноцінне засвоєння та використання мовленнєвих правил у мовленні дитини. Регуляційний компонент один з найважливіших, який об'єднує та регулює синхронну роботу усіх компонентів мовленнєвої готовності.

На основі понятійно-дефінітивного аналізу окреслено, осучаснено, розширено та уточнено термін «мовленнєва готовність до школи» дітей з логопатологією. Це – багатокомпонентна лінгвопсихологічна структура, яка є показником мовленнєвої зрілості дитини та сформована на основі базових когнітивних процесів (базовий інтелектуальний компонент), комплексу вербальних знань, умінь та навичок (семіотичний компонент), дії яких узгоджуються та синхронізуються регуляційними процесами (регуляційний компонент). Розглядаючи МГШ як об'ємну лінгвопсихологічну структуру, виникає необхідність сучасного дослідження кожного з її компонентів, визначення їх підпорядкованості та взаємодії, розробки її діагностичної моделі, спрямованої на встановлення рівня МГШ дітей до навчання в школі, на що вказують вітчизняні та закордонні дослідники. Існуючі дослідження окремих показників МГШ не дають повної картини її актуального стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Виховання особистості / І. Д. Бех // Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади : наук. видання : у 2-х кн. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
2. Беленька Г. В. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології : монографія / Г. В. Беленька, Н. М. Голота, А. М. Гончаренко та ін. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т розв. дитини. – К., 2009. – 272 с.
3. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі [Текст]: підручник для студентів вищих навчальних закладів за напрямом "Дошкільна освіта" / Богуш А.М., Гавриш Н.В. - К. : Слово, 2008. - 408 с.

Гловацька А. А., студентка ПХ-11

Науковий керівник:

старший викладач **Куленко О. А.**

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ХІМІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Сучасний етап розвитку суспільства в Україні висуває перед освітою нові завдання щодо її удосконалення. Одним із завдань сучасної освіти є формування в учнів цілісного світогляду, життєвих компетентностей на основі засвоєння системи знань про природу, людину, виробництво; оволодіння засобами пізнавальної діяльності. Основні завдання навчання хімії в основній школі передбачають розвиток експериментальних умінь та зв'язок теоретичних знань з життям на практиці. Експеримент допомагає учням наочно спостерігати дію хімічних законів і застосування теоретичних положень на практиці, вивчати роль тих або інших речовин у хімічних реакціях. Яскраві явища перетворення речовин звичайно справляють враження на учнів, зацікавлюють їх, підвищують увагу до слів учителя. Саме тому учні особливо добре усвідомлюють і міцно закріплюють у пам'яті різноманітні випадки «хімічного руху матерії» реакції. М. Ломоносов говорив: «Хімії ніяким чином навчитися неможливо, не бачачи самої практики і не беручись за хімічні операції». Інший видатний хімік Д. Менделєєв відзначив, що на порозі науки красується надпис: спостереження, припущення, дослід, вказуючи тим самим на важливе значення дослідницьких методів пізнання [1].

В арсеналі вчителя є кілька пов'язаних між собою способів застосування експерименту в процесі вивчення хімії. До них належать: демонстраційний хімічний експеримент на уроці, лабораторні роботи, різні практичні заняття і позакласні практичні роботи. За допомогою експерименту на уроках хімії досить переконливо формується науковий світогляд учнів, прищеплюється вміння діалектичного мислити. І це цілком зрозуміло, бо хімія, як наука про речовини і їх перетворення, на кожному кроці доводить матеріальність всесвіту, можливість пізнання його законів.

Показуючи хімічні досліди, треба весь час звертати увагу учнів на те, що за допомогою дослідів ми пізнаємо природу окремих речовин, розкриваємо зміст явищ, дістаємо можливість не лише передбачати поведінку речовин і пояснювати їхні властивості, а й змінювати їх у потрібному напрямку, створювати нові, невідомі в природі, цінніші за своїми властивостями речовини. Під час формування компетенцій школярів навчальні заняття плануються таким чином, щоби вони сприяли набуттю учнями навичок самостійного пошуку відповідей на поставлені питання, самостійне розв'язання проблемних ситуацій, умінь аналізувати факти, узагальнювати й робити логічні висновки. В учнів мають бути сформовані операції аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення. Такі операції є основою компетентісного підходу в навчанні [2].

У будь-якій творчій діяльності потрібні вміння не стільки логічно розв'язувати поставлені завдання, скільки ставити їх самому, не стільки шукати єдино правильну відповідь, скільки розглядати всю безліч альтернативних варіантів. Справжній інтелект найбільше проявляється в такі моменти. Таким чином учні вчаться підбирати необхідні реактиви та експериментувати, отримуючи від вчителя певні консультації щодо безпечного проведення дослідів та методики їх виконання, вчаться прогнозувати та відповідно до цього здійснювати вибір того чи іншого шляху розв'язання проблеми, що розвивається в процесі набуття досвіду, складати план пошуку, поглибленої роботи з інформаційними джерелами. Така форма роботи дає можливість розвитку експериментальних умінь учнів та навичок дослідницької діяльності, що сприяє формуванню життєвих компетентностей учнів.

Отже, при підготовці уроків, факультативних занять, гурткової роботи з хімії варто прагнути до того, щоб хімічний експеримент якомога рідше демонструвався через відеозаписи, а залишав у пам'яті школярів феєрію вражень та відчуттів, а завдання, які виконують учні, мали найбільш творчий характер, спонукали до науково-дослідницької роботи. Бо саме дослідницький характер діяльності виховує ініціативу, сприяє вихованню добросовісного відношення до роботи, збільшує інтерес до неї; формує в школярів життєво необхідні навички, вміння користуватися знаннями з хімії в трудовій діяльності, побуті та у спілкуванні з природою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Астахов О. І. Методика і техніка хімічного експерименту в середній школі: посібник для вчителів/ О. І. Астахов, Г.М. Ніколаєва. – К. : Радянська школа, 1965. – 235 с.

2. Мальченко Г. Хімія навколо нас: запитання та відповіді / Г. Мальченко, Т. Вороненко. – К. : Шкільний світ, 2009. – 128 с.

Глуховєрова К. Є., студентка 4 курсу
Науковий керівник:
викладач **Монастирська О. В.**
Красноградський педагогічний фаховий коледж

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Розвиток освіти в Україні характеризується модернізацією освітнього процесу, його удосконалення та ефективного підвищення шляхом застосування інноваційних технологій. Сучасні педагогічні технології передбачають новий підхід до навчання та формування особистості, дозволяють урізноманітнити форми та засоби освітнього процесу, підвищити творчу активність здобувачів освіти, розвивати їх пізнавальну діяльність. Завдання педагогів знайти сучасний підхід до навчального процесу, впроваджувати нові методи та технології навчання. Однією з таких технологій є метод проєктів. Метод проєктів – це джерело знань для учня початкової школи, оскільки спрямовує процес навчання не лише на запам'ятовування або відтворення матеріалу, а сприяє активній мислиннєвій роботі.

Метод проєктів вважається технологією 21 століття, оскільки дає можливість ефективно формувати у здобувачів освіти ключові компетентності: вміння вчитися, інформаційно-комунікативну, загальнокультурну, здоров'язбережувальну, громадянську, соціальну; дає можливість залучати до науково-дослідної та пошукової діяльності, створювати додаткову мотивацію до навчання, а також вже у ранньому віці найбільш повно визначати та розвивати інтелектуальні та творчі здібності дитини. Серед головних компетентностей, які забезпечує НУШ є розвиток соціальних і життєвих навичок, що нададуть змогу дитині далі жити в соціумі та вчитися в основній школі. Крім того, НУШ заклала ключові принципи Державного стандарту початкової освіти, одним з визначальних серед яких є радість пізнання – організація освітнього процесу через дослідницьку та проєктну технологію так, щоб приносити радість дитині. З огляду на викладене вище, учитель початкових класів має право та змогу вільно вибирати будь-який ефективний та раціональний, на його думку, метод, прийом і технологію навчання учнів [2].

Державний стандарт початкової освіти, регламентуючи свободу педагогічних спільнот у виборі шляхів навчання, виховання і розвитку школярів, відкриває можливість вибору та створення власного навчального забезпечення освітнього процесу. Чинні вимоги до його якості доповнюються показниками, що відповідають пріоритетам Державного стандарту і передбачають: реалізацію ідеї інтеграції; дослідницький підхід до формування умінь; конструювання знань, а не їх відтворення; організацію пошуку інформації з різних джерел; розвиток критичного мислення, творчості тощо [1].

Організуючи проєктну діяльність у початковій школі, учитель має враховувати вікові й психолого-фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Дитина початкової школи має невеликий життєвий досвід, тому і коло соціально значущих проблем, з якими вона могла мати справу, вузьке, її уявлення про такі проблеми мало диференційовані, однопланові. Тематика проєктів та їхні назви можуть бути змінені на розсуд учителя, але повинні відповідати навчальним завданням відповідного розділу програми. Домінуючу роль учитель відводить власним дослідженням та спостереженням школярів, практичним роботам, демонстраційним і фронтальним експериментам.

Сьогодні метод проєктів вважається одним із перспективних видів навчання, тому що він створює умови для творчої самореалізації учнів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей. Учні набувають досвіду вирішення реальних проблем з огляду на майбутнє самостійне життя, які проєктують у навчанні. Використання проєктного навчання формує та розвиває пізнавальну активність учнів, сприяє розвитку вмінь самостійно набувати знання, поєднувати їх у певну систему, використовувати

у реальному житті. Учні стають не пасивними «споживачами» знань, а долучаються до творчої діяльності й ставляться до неї з великою зацікавленістю [3].

Метою створення проєкту є не просто пошук правильних відповідей на запитання, поставлені вчителем, а й усвідомлення проблеми, з'ясування причин її виникнення, пошук шляхів розв'язання. Під час створення проєкту учень набуває досвід, необхідний для його подальшого розвитку як індивідуальності. Організація освітнього середовища є різнобічним та інформаційним, тематичним та комплексним, варіативним, динамічним та мобільним, близьким до дитячого сприймання, яке сприяє розвитку пізнавальної активності здобувача освіти.

Метод проєктів сприяє соціальній адаптації дітей, формуванню їхньої життєвої компетентності, дає змогу набутти певних знань, умінь і навичок. Педагог має створити умови для формування власного життєвого досвіду дитини, практичного застосування знань. Створюючи проєкти, молодші школярі займаються і пошуковою діяльністю. Готують різні цікавинки, добирають вірші, оповідання, казки, відгадують ребуси, кросворди.

Філософія сучасного розуміння методу проєктів криється у такому вислові: «Щось пізнаючи, я знаю, для чого це мені потрібно, де і як я можу ці знання застосувати». Важливим є відчуття учня у значимості проведеної роботи та отриманні задоволення від кінцевого продукту своєї праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук Б. І. Проєктна діяльність учнів початкової школи / Б. І. Андрійчук, Н. Г. Данильченко // Таврійський вісник освіти. – 2013. – № 2. – С.127-134.
2. Марченко Т. Проєктна діяльність як засіб формування компетентностей в учнів початкової школи» / Т. Марченко // Початкова школа. – 2017. – № 7. – С. 44-46.
3. Сухаревська О. Організація роботи мобільних творчих груп – важлива умова ефективних змін у системі початкової освіти / О. Сухаревська // Початкова школа. – 2017. – № 10. – С. 58.

Гончарова А.О., студентка 4 курсу;

Науковий керівник:

викладач, **Гажа Л.В**

Красноградський педагогічний фаховий коледж

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ МЕДІА В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сучасний стан переходу до інформаційного суспільства, як зазначається в Концепції розвитку педагогічної освіти, характеризується прискореним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, зростанням об'єму корисних знань та супроводжується дедалі більшою їх відкритістю для всіх людей, незалежно від їх місця проживання, віку чи соціально-економічного статусу [3]. Джерелом інформації все частіше стають нові медіа – інтернет, мобільні додатки, інтерактивне телебачення, шоу.

Як стверджує А. Тадаєва, нині медіа набувають вирішальної ролі у процесі життєдіяльності людини, оскільки вони є засобом доступу до необмеженої кількості інформації, що є цінністю інформаційної доби. В свою чергу їх інтерактивна складова надає можливість індивіду «висвітлити власну реакцію, оприлюднити власні знання, досвід, уміння, навички, тим самим представивши себе «всім», що дає можливість особистості відчувати себе частиною того, що відбувається у соціальному середовищі».

Користувачами засобів масової комунікації є і дорослі, і діти. Підростаюча особистість, яка сприймає медіа як невід'ємну частину життя, щоденно є об'єктом різного роду впливів, які позначаються на процесі її соціалізації. Молодший шкільний вік є особливим періодом в

житті людини, коли закладається підґрунтя соціального розвитку: формуються духовні цінності, ставлення до оточення, патріотичні погляди, досвід просоціальної поведінки. Процес соціалізації в цей час, зазначає О. Саган, відбувається на основі збагачення суспільної природи дитини. Від кількості та якості позитивних придбань учня залежить його адаптація в сучасному світі.

Соціальне середовище, в якому розвивається особистість, треба розуміти не тільки як оточення, але й як систему можливостей, вимог та очікувань, яка виконує конструктивні функції щодо цього процесу [4, с. 7]. Сьогодні головними складовими процесу засвоєння молодшими школярами соціального досвіду та системи соціальних відносин є сім'я, школа та засоби масової комунікації.

Перед батьками та учителями постає надважливе завдання: створити оптимальні умови використання освітнього потенціалу медіа для успішного соціального розвитку молодших школярів. Закономірності та особливості соціалізації людини в Інформаційному просторі досліджують А. Мудрик, В. Радул та А. Рижанова; медіа як визначальну складову соціалізації дитини розглядають у своїх наукових роботах О. Петрунько, Н. Уголькова та ін.. Особливості психовікового розвитку дитини молодшого шкільного віку розкрито в працях таких учених, як П. Блонський, І. Булах, Е. Гуцало, Л. Долинська, Л. Зінченко, А. Прихожан, М. Савчин, О. Скрипниченко та ін.; специфіку впливу нових медіа на соціальний розвиток молодшого школяра обґрунтовано в розвідках Л. Бісовецької, А. Мудрика, А. Тадаєвої, О. Саган та ін.

Аби процес медіасоціалізації сприяв психічному та соціальному розвитку молодшого школяра, батькам і вчителям слід супроводжувати та контролювати дитину в інформаційному просторі, заохочувати до участі в розвивальних освітніх програмах, разом дивитися і обговорювати передачі. Сьогодні створено багато сайтів, спеціальних програм та інформаційних каналів для дитячої аудиторії, де пропонуються різні фільми, передачі, шоу. Завдання даних контентів – надати школярам знання про світ, інформацію про невідоме та цікаве; навчити правилам спілкування з однолітками та дорослими та ін.. За висновками опитувань батьків молодших школярів, корисними і цікавими для дітей є такі вітчизняні сайти та YouTube-канали як:

Віртуальна школа – проект, спрямований на створення навчальних відео-уроків українською мовою для школярів. На каналі є багато матеріалів з англійської мови, математики, природознавства, граматики та корекційно-розвиваючі заняття, змістом яких є також виховні питання. Освіта дитини XXI століття – метою цього каналу є створення єдиної бази, яка міститиме україномовні повчальні казки, розвиваючі мультфільми, пісеньки. Усі матеріали погруповані на 10 вікових категорій, від 8 місяців до 16 років;

Телеканал ПЛЮСПЛЮС – канал з великою кількістю мультфільмів на різну тематику, казок, які читають найвідоміші татусі України. Діти дізнаються багато порад для розв'язання різних ситуацій, корисних підказок для життя та можуть заспівати в караоке;

Нова Школа – канал, розрахований на дітей від 6 років, на якому зібрано багато матеріалів з основ здоров'я, математики, історії, малювання, української мови, географії;

«Світ дитини» – сайт, який створила та веде патріотка Юля Турчина з Харкова містить виховні заняття для дітей, вірші, логопедичні чистомовки, кросворди, ігри, дитячі забавлянки, українські вірші, гуморески та корисну літературу;

«МегаЗнайка» – сайт для дітей та батьків, для вчителів початкових класів та вихователів дитячих садочків. На ньому зібрана величезна кількість цікавої і корисної інформації: казки, вірші, ігри, пісні, цікаві факти про різноманітні предмети та явища, про рослинний і тваринний світ, про людину та її діяльність;

«З любов'ю до дітей» – один з найкращих україномовних сайтів, що має на меті навчити дітей робити добро, мати хороші думки та бути чемними і толерантними. Містить багато розвиваючих мультфільмів, відеозагадок, розвиваючих уроків, казок, творчих майстер-класів та дитячих пісень українською мовою [2].

Отже, за висновками досліджень науковців (А. Тадаєва, О. Юдіна), сучасний інформаційний простір є особливою реальністю, частиною соціального простору, якій притаманні глобальний характер та інтерактивність. Медіа є важливим фактором, який одночасно з родиною та школою впливає на розвиток соціальної сфери молодшого школяра. Від засобів масової комунікації багато в чому залежить, якими моральними цінностями та моделями поведінки оволодіють учні початкової школи. Тож завдання педагогів та батьків – сприяти перетворенню медіа у помічника в справі виховання та соціалізації особистості дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бісовецька Л. А. Роль засобів масової комунікації у формуванні особистості учня / Л.А. Бісовецька//Інноватика у вихованні. - Вип. 2, 2015 Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. [Електронний ресурс] file:///C:/Users/home/Downloads/inuv_2015_2_15%20.
2. Найкращі YouTube-канали для дітей. [Електронний ресурс]. <http://www.kozakorium.com/naykraschi-youtube-kanaly-dlya-ditey-ukrayinskoju-movoyu/>.
3. Концепція розвитку педагогічної освіти України. [Електронний ресурс] <https://mon.gov.ua/ua/news/>
4. Репко І. П. Роль засобів масової комунікації у формуванні особистості/ І. П. Репко // Теорія та методика навчання та виховання. – 2013. Вип. 34. – С. 160-168.

Григорчук Т. В., студент аспірантури 1 курс

Науковий керівник:

д. пед. наук, професор **Гуревич Р.С.**

Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

На сучасному етапі реформування української загальноосвітньої школи проблема розвитку логічного мислення учнів посідає особливе місце у теорії і практиці педагогіки, оскільки в світі, що постійно змінюється, логічне, критичне мислення особистості стає основою його сприйняття, розуміння та осягнення [3].

Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи має бути спрямованою на забезпечення його готовності до формування логічного мислення молодшого школяра. Ми розглядаємо готовність студентів до формування логічного мислення молодшого школяра як комплексну характеристику особистості, яка володіє теорією та технологією цього процесу та ефективно його здійснює [4].

Одним з основних завдань, що стоять перед сучасною школою, є навчання учнів самостійно мислити, виховання активного ставлення до здобування знань, розвиток їх інтелектуальних і творчих здібностей. Логічне мислення – це мислення за законами логіки (законом тотожності, законом суперечності, законом виключення третього, законом достатньої підстави), завдяки чому відбувається опосередковане пізнання предметів і явищ об'єктивної дійсності в їх істотних властивостях, зв'язках і відношеннях [5].

Залежність розвитку мислення молодших школярів від характеру навчання та можливості його інтенсифікації через спеціальну організацію діяльності (спостереження, творчу та колективну діяльність, практичні дії, створення перспектив, формування міжособистісних відносин) доводиться у дослідженнях Л. І. Божович, В. В. Давидова, О. К. Дусавицького, Г. С. Костюка, П. Я. Гальперіна, Д. Б. Ельконіна, С. Д. Максименка, В. Ф. Моргуна, О. В. Скрипченка, І. А. Слободянюка, Н. Ф. Талізної, але з'ясовані закономірності стосуються переважно традиційного навчання [1].

Освітня ситуація, що стосується як змістової, так і процесуальної сторони навчання,

формує соціальну потребу в учителях, які здатні самостійно здійснювати проектувальну і конструкторську функцію, логічно і креативно мислити в умовах освітніх альтернатив. Заклади вищої освіти, готуючи майбутніх педагогів, дають їм певну суму академічних знань, проте приділяють надто мало уваги психологічній підготовці учителів, зокрема розвитку логічного мислення і пам'яті, що нині необхідно для роботи в сучасній школі, і не менш важливо вмінню активізувати особистісний потенціал і моделювати своє професійне самовдосконалення [2].

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки України. Головна мета – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й вміння застосовувати їх у житті. НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж подобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння. «Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності» [5].

Концепція «Нова українська школа» – це якісно нова цільова програма розвитку загальної середньої освіти, що передбачає трансформацію змісту, організації освітнього процесу, дидактико – методичного його забезпечення, підходів до оцінювання освітніх результатів у напрямі посилення особистісної орієнтації освіти, її розвивального, компетентнісного, демократичного характеру. На переконання розробників Концепції, Нова українська школа створюватиме атмосферу, де діти навчатимуться критично мислити, не будуть бояться висловлюватись, де будуть прислухатись до їхніх думок. Вихована в таких умовах особистість, неодмінно стане відповідальним, креативним громадянином України [5].

Реформа освіти потребує удосконаленню форм, методів, засобів освітнього процесу для підготовки майбутніх учителів початкової школи щодо формування в учнів логічних умінь. Виявлено, що для успішної підготовки майбутніх учителів до формування логічних умінь молодших школярів, необхідно створити такі умови, які б мотивували їх до оволодіння теоретичними знаннями та вміннями формувати логічні вміння в молодших школярів та використовувати їх на практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баглаєва Н. Розвиток логічних умінь дитини // Дошкільне виховання. – 2000. – № 10. – С. 8 – 11.
2. Гончаров В. Проблема підготовки нового вчителя: філософія, соціокультурний і педагогічний аспекти. Вища освіта України. 2012. № 2(45). С. 22–27.
3. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку початкової освіти: монографія. Донецьк, ЛАНДОН-XXI, 2012. 343 с.
4. Мозуль І. Проблема готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в умовах модернізації змісту початкової освіти. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2016. № 1(52). С. 238-242.
5. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Молодший шкільний вік є періодом позитивних змін і перетворень у всіх сферах психічного розвитку. Процес соціалізації в цей час відбувається на основі інтенсивного розвитку і збагачення суспільної природи дитини. Тому дуже важливий рівень досягнень, здійснених кожною дитиною на даному віковому етапі. Чим більше позитивних надбань буде в учня, тим легше йому буде адаптуватися в сучасному світі. Становлення особистості істотно залежить від усієї сукупності умов, характерних для певної соціально-економічної ситуації і тому процес виховання та навчання передбачає соціалізацію особистості школяра.

Соціалізація – це процес становлення особистості. У процесі такого становлення відбувається засвоєння індивідом мови, соціальних цінностей і досвіду (норм, установок, зразків поведінки), культури, властивих даному суспільству, соціальної спільності, груп, і відтворення ним соціальних зв'язків і соціального досвіду [3]. Соціалізація розглядається і як процес і як результат. Сутність соціалізації полягає в тому, що в процесі її людина формується як член того суспільства, до якого він належить.

Сучасна школа є одним з основних агентів соціалізації. Вона являє собою модель нашого суспільства, саме тут відбувається засвоєння основних соціальних цінностей, норм, зразків поведінки в групі (класі). У той же час на певному етапі навчання саме фактор соціалізації починає чинити значний вплив на успішність навчання дитини [1].

Основними завданнями педагога в системі педагогічної соціалізації молодших школярів можуть виступати наступні моменти:

1. Акцентування проблем соціалізації – індивідуалізації молодшого школяра з виховної роботи всіх учасників педагогічного процесу.
2. Ознайомлення педагогічного колективу школи, батьків учнів з можливостями нових освітніх технологій, зокрема педагогічної підтримки.
3. Підвищення рівня соціально-педагогічної, соціально-психологічної і правової грамотності батьків.
4. Надання освітньої допомоги батькам, які мають ті чи інші труднощі у взаємодії з дітьми, педагогами; а також проведення пропедевтичної роботи в цьому напрямку.
5. Побудова ефективної взаємодії між учасниками педагогічного процесу з метою вироблення єдиного підходу у взаємовідносинах з учнями, єдиних вимог до результатів педагогічної діяльності [2].

На перших порах учні початкової школи добре навчаються. Велику роль відіграє і особистий мотив: бажання отримати хорошу оцінку, схвалення вчителів і батьків. Молодші школярі відчують почуття гордості, особливий підйом сил, коли вчитель хвалить їх.

Великий виховний вплив учителя на молодших пов'язаний з тим, що вчитель з самого початку перебування дітей у школі стає для них авторитетом. Авторитет учителя – найважливіша передумова для навчання і виховання в початкових класах. Навчальна діяльність у початкових класах стимулює, перш за все, розвиток психічних процесів безпосереднього пізнання навколишнього світу – відчуттів і сприйняття. Молодший школяр з живою цікавістю сприймає навколишнє середовище, яке з кожним днем розкриває перед ним усе нові і нові сторони.

Кожна дитина бажає в майбутньому досягти соціального успіху. Однак, аналізуючи шкільну статистику, ми бачимо, що далеко не у всіх сьгоднішніх школярів достатній рівень самостійності, слабо розвинені вміння аналізувати і оцінювати свою діяльність, свої вчинки.

Щоб виправити ситуацію, необхідно, вже починаючи з початкової школи, будувати роботу з адаптації та соціалізації особистості.

Таким чином, соціалізація молодших школярів засобами педагогіки сприяє сприятливій адаптації, щодо швидкого встановлення контактів, оптимістичному сприйняттю людей, знімає соціальну тривожність, підвищує статус дитини в суспільстві, забезпечує більш високі результати в будь-якому виді діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібік Н. М. Структура і зміст соціальної компетентності // Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. К. Педагогічна думка, 2014. С. 50 – 64
2. Зозуляк-Случик Р. В. Основи соціалізації особистості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Р. В. Зозуляк-Случик. – Івано-Франківськ : НАІР, 2015. – 218 с.
3. Токарева Л. Соціалізація і розвиток обдарованого молодшого учня / Л.Токарева // Соціальна психологія. – 2006. – № 1 (15). – С. 94–102.

Гуд А. О., студентка 5 курсу;

Науковий керівник:

к. пед. н., доцент **Тепла О. М.**

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Одним з актуальних питань сучасної методики навчання іноземних мов є навчання в ігровій формі. Гру як феноменальне явище найбільш детально розглядають в таких галузях знання, як психологія й філософія. У педагогіці й методиці навчання іноземних мов більше уваги приділяють іграм школярів молодшого віку. Ретельно спланована і добре проведена гра сприяє формуванню відповідних умінь і навичок, активізації пізнавальної діяльності.

На думку педагогів «гра — вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення та засвоєння суспільного досвіду, в якому складається й удосконалюється самоврядування поведінкою» [3, с. 127]. У Новому словнику методичних термінів і понять гру на заняттях з мови визначено як «форму діяльності в умовах ситуацій, що спеціально створюються з метою закріплення й активізації навчального матеріалу в різних ситуаціях спілкування» [1, с. 74].

Технологія ігрового навчання – це така організація навчального процесу, під час якої учні залучені до навчальної гри (ігрове моделювання явищ, «проживання» ситуації). Цікавість світу гри позитивно впливає на монотонну діяльність запам'ятовування, повторення, закріплення або засвоєння інформації, а емоційність ігрового дійства активізує всі психічні процеси й функції учня. Іншою позитивним аспектом гри є те, що вона сприяє використанню знань у новій ситуації, отже, засвоєний матеріал проходить через своєрідну практику, вносить різноманітність та інтерес до навчального процесу. На відміну від ігор взагалі, педагогічна гра має низку особливостей: наявність уявної ситуації і пов'язаних з нею таких компонентів, як ролі, ігрові предмети тощо; усвідомлення учнями ігрового результату; усвідомлення учнями правила гри; можливість вибору конкретної дії у грі для кожного учня, що забезпечить індивідуальну активність у колективній формі гри [2].

Отже, використовуючи різноманітні ігрові форми діяльності на занятті з іноземної мови, вчитель досягає основної мети навчання – стимулювання в учнях бажання вивчати іноземну мову й використовувати її у різних комунікативних ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). М.: ИКАР, 2009. 448 с.
2. Бондаренко Н.Б., Исаева М.В. Ігрові прийоми навчання як засіб формування граматичних навичок на початковому етапі. URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/ped_2010_2/026-31.pdf.
3. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий. В 2-х т. Т. 1. М.: Народное образование, 2005. 556 с.

Гулан М.І., студентка ДО-1;
Науковий керівник:
ст. викладач **Русин Н.М.**
Мукачівський державний університет

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Видатний педагог В. О. Сухомлинський писав, що у дитини необхідно виховувати любов «До всього, що не може жити без ласкавої людської руки, без чутливого людського серця. Йдеться про любов до живого і беззахисного, слабкого і ніжного». Однак далеко не все може бути правильно зрозуміле дітьми при самостійному спілкуванні з природою, не завжди при цьому формується правильне ставлення до рослин і тварин. Ввести дитину в світ природи, сформувати реалістичні уявлення-знання про її об'єкти і явища, виховати здатність бачити красу рідної природи, любов, дбайливе ставлення до неї - найважливіші завдання, які необхідно вирішувати в даному віці.

Проблемою екологічного виховання дошкільнят займалися такі автори, як А. Н. Захлебний, І. Д. Зверев, Б. Т. Лихачов, Л. Лисенко. В їх роботах розкриваються цілі, завдання, принципи та умови екологічного виховання.

Дошкільний період дитинства сенситивний для формування у дитини гуманного ставлення до інших людей, до природи. При організації процесу формування бережливого ставлення до природних об'єктів слід враховувати, що дошкільний вік найбільш сприятливий для екологічного розвитку дітей. Це обумовлено трьома головними особливостями цього віку: психологічною включеністю в світ природи, сприйняттям природних об'єктів як повноправних суб'єктів, прагненням до взаємодії зі світом природи. Таким чином, вже в дошкільному віці необхідно закладати основи добра, краси, розуміння, співпереживання, допомоги, а також поглядів і уявлень про себе і навколишній світ.

Якщо в молодшому віці серед мотивів навчання переважає безпосередньо емоційне ставлення дитини, то в старшому при збереженні вказаного мотиву з'являються нові: мотиви свідомої суспільної необхідності та пізнавальний інтерес, який за певних умов набуває достатню стійкість і активність. Відносини дітей з природою сенситивні, носять пізнавальний і емоційно значимий характер. Свідоме, дбайливе і зацікавлене ставлення до живих природних об'єктів кожної людини має формуватися, починаючи з дитинства, в сім'ї і закладах дошкільної освіти.

У педагогічному процесі дитячого садка використовуються різні методи навчання: наочні, практичні, словесні. До наочних методів відносяться спостереження, розгляд картин, демонстрація моделей, кінофільмів, діафільмів, діапозитивів. Практичні методи – це гра, елементарні досліди і моделювання. Словесні методи – це розповіді вихователя і дітей, читання художніх творів про природу, бесіди. У роботі по ознайомленню дітей з живими природними об'єктами і формуванню дбайливого до них відношення, необхідно використовувати різні методи в комплексі, правильно поєднувати їх між собою.

До кінця дошкільного віку діти засвоюють елементарну систему знань про природу, що сприяє розвитку розумової діяльності і формуванню стійкого позитивного ставлення до природи. Знання про природу, які дитина повинна засвоїти в дошкільному віці, сформульовані по групах:

1. Знання про неживу природу: на протязі дошкільного віку у дітей формують знання про зміну дня і ночі, про типові погодні явища, характерних для місцевого краю: наявність теплих і холодних днів, похмурої і сонячної погоди, типових атмосферних явищ - дощ, снігопад, вітер, іній, гроза і т. д. Дошкільнята вчаться розпізнавати стан погоди і визначати її відповідним терміном-словом. Поступово діти починають співвідносити стан погоди з тою чи іншою порою року, встановлювати причини сезонних змін.

Система знань про неживу природу лежить в основі розуміння взаємозв'язків між живою і неживою природою [2].

2. Знання про рослини: в дошкільному віці необхідно навчати дітей розрізняти рослини, найбільш типові, які часто зустрічаються в даній місцевості (дерева, чагарники, трав'янисті рослини). Вихователь вибирає найбільш яскраво квітучі в різні пори року рослини і показує їх дітям. На городі він пропонує поспостерігати за ростом і розвитком овочевих культур, в квітнику - помилуватися декоративними рослинами, квітучими в різні пори року. У дошкільному віці дітям доступні знання про потреби рослин; для їх росту і розвитку рослини потребують світло, тепло. Дітей знайомлять з різними способами догляду за кімнатними рослинами, а також за рослинами городу і квітника. Протягом дошкільного віку у дітей формують уявлення про зміну стану рослин в різні сезони: пробудження, швидке зростання і розвиток навесні і влітку, дозрівання плодів і насіння влітку і восени, стан спокою взимку. Необхідно домогтися того, щоб діти розуміли сутність стану відомих їм дерев, чагарників трав в той чи інший сезон і могли пояснювати причини таких змін.

3. Знання про тварин: дітей дошкільного віку знайомлять з представниками ссавців, птахів, плазунів, риб, земноводних і комах. Їм розповідають про домашніх тварин і диких звірів рідного краю. Поступово діти дізнаються і про життя найбільш типових тварин інших зон. Вихователь знайомить їх з птахами - зимуючими та перелітними, що живуть поблизу людини (добре, якщо за ними можна спостерігати цілий рік) - і, якщо є така можливість, вчить дітей доглядати за домашніми птахами або за тими, які містяться в куточку природи. У дошкільнят формуються уявлення про плазунів і земноводних. Знання про риб і їх звички добре формуються в процесі спостережень і догляду за акваріумними рибками.

Спостерігаючи за тваринами, доглядаючи за ними, діти отримують знання про їх зовнішній вигляд, поведінку, пристосування до умов навколишнього середовища, в тому числі до сезонних змін у природі.

4. Знання про працю дорослих в природі: вихователь розповідає дітям про способи вирощування рослин та догляду за тваринами, про охорону природи і використанні її людиною. Діти дізнаються про умови, необхідні для росту і розвитку рослин, про способи обробки ґрунту, про те, як робиться посів, посадка, прополка, підживлення і хлібних, овочевих та інших культур.

В єдності з накопиченням знань про працю дорослих відбувається формування трудових навичок і умінь у дітей. Дошкільнята навчаються доглядати за рослинами і тваринами в куточку природи, на ділянці. Ці загальні закономірності можуть бути засвоєні дітьми за умови, якщо протягом дошкільного віку у них будуть сформовані конкретні уявлення про кожний сезон (тривалість дня, температура повітря, ти п'ячних опади, стан рослин, спосіб життя тварин, праця дорослих, зміни в житті самих дітей в той чи інший сезон). Хлопці повинні знати послідовність пір року. Всі ці знання поступово засвоюються дітьми до кінця дошкільного віку.

Таким чином, формування дбайливого ставлення до живої природи нерозривно пов'язане з екологічною культурою, екологічної вихованістю дітей, з процесом ознайомлення їх з навколишнім світом. При цьому відношення складається на основі отриманих знань, формують мотивацію взаємодії з природними об'єктами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Миколаєва С.М. Екологічне виховання дошкільнят / С.Н. Миколаєва. - М.: Педагогіка. 2007.
2. Павлова Л. Ігри як засіб еколого-естетичного виховання / Л. Павлова // Дошкільне виховання. - 2002. - №10.
3. Поддьяков М.М. Проблеми навчання і розвитку творчості дошкільнят / М.М. Поддьяков. - Н. Новгород, 1999. - 198 с.

Ден Сіює, здоб. вищ. освіти МХ-ММ (1 р.н.);

Науковий керівник:

к. пед. н., доцент. **Ашихміна Н. В.**

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Сьогодні художній простір перенасичений продуктами технічного прогресу – текстами і артефактами аудіовізуальної масової культури. Крім того ситуація ускладнюється й іншими різкими змінами у художній культурі – зникають межі елітарного та масового, професійного й аматорського мистецтва, посилюються тенденції полістилістики, жанрової синестезії, статус мистецтва отримують дизайн, реклама, поп-музика тощо. І у всьому цьому вирі сучасних художніх процесів слід уміти орієнтуватися, визначити загальнолюдські, мистецькі цінності, цінності національної самобутності.

Результатами мистецького, зокрема музичного, навчання учнів в умовах Нової української школи є сформовані в них уміння критичної оцінки впливу мистецтва та інформаційного простору на формування власних та суспільних естетичних цінностей, а також умінь запобігати його негативних наслідків. Тому сучасний урок музичного мистецтва Нової української школи повинен стати «культурним навігатором» через формування в молодших школярів художньо-естетичного смаку, музично-стильові уявлень, художнього світогляду тощо.

Музичне мистецтво має великий потенціал щодо впливу на формування ціннісної свідомості учнів молодшого шкільного віку. Трансляція цінностей музичного мистецтва починається в ранньому віці, коли формується інтерес до музики в цілому, як до виду діяльності, що спрямована на задоволення духовних потреб особистості.

Людина не може існувати поза меж музичної культури. Вона постійно, іноді поза свідомості, «занурена» до неї. Зрозуміло, що далеко не всі діти стануть музикантами, але досить впевнено можна стверджувати, що в процесі спілкування з музичним мистецтвом розвинуті емоції проявляться в майбутньому в будь-якій сфері діяльності особистості. Результативність уроків музичного мистецтва, націлених, у тому числі, на формування ціннісних орієнтацій, багато в чому залежить від результативності духовного спілкування дитини з музикою [1, с. 104].

Можна виокремити декілька напрямів впливу музичного мистецтва на формування ціннісних орієнтацій молодших школярів. Вплив цей ґрунтується на закономірностях виховання особистості, і, перш за все, її моральних якостей. Поза меж цієї умови здібність гостро відчувати, що зазвичай трактується як «музика схвилювала...», може бути абсолютно даремною в контексті ціннісного виховання юного слухача.

Специфіка впливу музики на моральну, духовно-ціннісну сутність у людині пов'язана з емоційною чуйністю, котра дозволяє співпереживати Іншому, стає «джерелом» співчування, емпатії тощо.

Цілеспрямована педагогічна діяльність, спрямована на формування ціннісних орієнтацій молодших школярів засобами музичного мистецтва, може ґрунтуватися на: а) розкритті творчих здібностей у площині самостійної творчості; б) залучення учнів до оточуючої дійсності, як до світу звуків, головним творцем яких є людина. Підкреслимо, що процес формування ціннісних орієнтацій молодших школярів засобами музичного мистецтва зорієнтований на суму музично-теоретичних та музично-історичних знань, не на залучення до виконання певного виду музичної діяльності, а на оптимізацію емоційно-особистісного потенціалу, на духовно-моральне становлення й вдосконалення дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байдалинова И. С. Формирование культуры поведения младших школьников средствами музыкального искусства / И. С. Байдалинова // Искусство и личность : Материалы Международной научно-практической конференции (г. Минск, 22-23 февраля 2012 г.). – Минск : БГПУ имени Максима Танка, 2012. – С. 103-105.

Дирда А. Б., студентка ПО – 1 сп;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. **Фенчак Л.М.**
Мукачівський державний університет

ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: ПАРАЛЕЛЬ МІЖ ПОГЛЯДАМИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ТА ЗАСАДАМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Однією із основних складових всебічного розвитку особистості є фізичне виховання. Воно забезпечує не лише оптимальний рівень працездатності людини, але й сприяє злагодженій роботі життєво необхідних органів та організму в цілому. Проте сучасний світ не може в повній мірі похизуватися задовільним станом здоров'я та функціональними можливостями підростаючого покоління. Проаналізувавши думки та погляди дослідників, можна підійти до висновку, що причиною такого колапсу є недостатня фізична активність та рухова діяльність дітей та молоді [3,с.307].

Саме фізичне виховання посідає одне з чільних місць у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського. На його думку, завдання школи - слідкувати за збереженням здоров'я усіх її учнів, особливо найменших, а для цього вчителям потрібно ретельно підбирати заходи й методи впливу на свідомість школярів [1с.43]. Ці шляхи повинні бути спрямовані на залучення дітей до зміцнення й покращення свого стану, загартовування духу.

Серед принципів концепції Нової української школи не останнє місце посідає саме здоров'я школярів початкової школи. Він також полягає у створенні всіх необхідних умов, щоб дитина могла фізично розвиватися та вчитися вести здоровий повноцінний спосіб життя [4,с.62].

У своїх працях В. О. Сухомлинський часто приділяв увагу порадам вчителям щодо можливостей залучення учнів до занять фізкультурою та спортом не лише в межах уроку, а й поза ним. За переконаннями великого педагога, найкращим місцем для оздоровлення і рухової активності є природа: прогулянки й вправи на свіжому повітрі, піші походи до лісу, рухливі ігри босоніж - це лише невелика частина тієї скарбниці занять, які Сухомлинський широко використовував протягом багатьох років своєї педагогічної діяльності. Природа впливає на дитячі почуття, емоції. Це важливо, так як молодшим школярам властива емоційна забарвленість сприйняття: чим яскравіше й приємніше середовище їхньої діяльності, тим краще ставлення до неї [2,с.149].

В НУШ погляди на фізичне виховання та розвиток школярів співпадають з думками педагога, але не обійшлося без інновацій. Рухливі ігри, які становлять основну діяльність на уроках фізкультури, сьогодні доцільно проводити з додаванням певного інтелектуального навантаження, що дозволяє не просто активно провести урок, а й сприяти розумовому розвитку дітей. Так, до прикладу, з учнями першого класу доцільно провести гру «Перейди по камінчику через річку». Вчитель кладе кілька обручів на невеликій відстані один від одного. Учні стоять біля нього. Завдання: невеликими кроками, перейти через обруч в обруч, називаючи вголос слово і ділячи його на склади (де-ре-во, со-ва, ко-ро-ва тощо). Як бачимо, гра спрямована як на активну діяльність учнів, так і розвиток їхнього мовлення на краще засвоєння вивченої грамоти [4,с.63].

У сучасному освітньому процесі також не обійдеться і без уроків на свіжому повітрі. Серед них можна виділити фізкультурно-оздоровчі прогулянки. Проводити їх можна двічі на тиждень незалежно від пори року. Такі прогулянки дозволяють покращити загальну тренуваність організму школярів та підвищити його опірність до різних факторів навколишнього середовища.

Отже, незброєним оком можна помітити схожість поглядів В. Сухомлинського та ідей Нової української школи. Єдина відмінність: ці погляди саме лягли в основу сучасної концепції фізичного виховання, яка підпорядкувала їх під нові вимоги, умови, та й загалом - під потреби сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Осадець М. М., Слобожанінов А. А., Волощук А. О. Сучасні проблеми фізичного виховання школярів/Молодий вчений: наук. журн. – Херсон: Гельветика, 2013 - Виходить щомісяця. - №3 (55) березень 2018. - С. 71-73.
2. Сухомлинський В.О. Павлицька середня школа / В.О.Сухомлинський // Вибрані твори: У 5 т. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 4. – С.7–390.
3. Ткачук С.В. Характеристики рухової активності хлопчиків і дівчат молодшого шкільного віку в умовах мегаполісу / С.В.Ткачук, О.В.Давиденко//Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова. Серія №15 «Науково – педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/» За ред. Г.М. Артюзова. –К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2013.Том 2 – Випуск 7. – с. 306-311.
4. Надім'янова Т. Інноваційні підходи у фізичному вихованні учнів початкової школи / Т. Надім'янова, А. Чепелюк. // Молодь і ринок. – 2019. – №9. – С. 60–65

Дмитренко Т.А., студентка 41по;

Фадєєва А.В. студентка 21-по.

Науковий керівник:

викладач **Лигус О.Ф.**

Харківський педагогічно фаховий коледж

УСПІШНІСТЬ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМИ В ОСВІТНІЙ ІНКЛЮЗІЇ

Інклюзивна освіта - це довгострокова стратегія, що бере старт сьогодні і представляє собою побудову такої освітньої середовища, яка дозволить кожній дитині, включаючи дітей, що мають серйозні відхилення у психофізичному, емоційному, соціальному та інших аспектах розвитку, навчатися спільно в загальноосвітньому закладі, але на рівні своїх можливостей. Інклюзивна освіта стосується всіх суб'єктів освітнього процесу: дітей з обмеженими можливостями здоров'я та їх батьків, нормально розвиваються учнів. Освітня інклюзія - це не локальна ділянка роботи, а системний підхід в організації діяльності загальноосвітнього закладу в усіх напрямках в цілому.

Успішна освітня інклюзія - це мультифакторний, багаторівневий процес, що вимагає перебудови на всіх рівнях людського функціонування, починаючи з заміни установки пріоритету популяції учнів на пріоритет різноманітності потенціалів учнів. При цьому не

можна допустити домінування інтересів якоїсь однієї (кількох) груп (наприклад, мають інвалідність) при реалізації ідей інклюзивної освіти. Впровадження ідей інклюзивної освіти в практику конкретних установ вимагає введення в штат додаткових одиниць тьюторів, асистентів з обов'язковою підготовкою по спеціальній психології та спеціальній педагогіці, а також хоча б короткострокових курсів підвищення кваліфікації для всього колективу школи за спеціальною психології, спеціальною педагогіки та технологій інклюзивної освіти. Обов'язковою умовою розвитку інклюзивної освіти є створення безмежного середовища, включаючи фізичну та психологічну складові. Передбачається спеціальна робота з використанням ресурсів додаткової освіти по організації взаємодії здорових дітей і дітей з порушеннями, спрямованого на гармонізацію дитячих взаємин; створення атмосфери емоційного комфорту і взаємодія. Інклюзивна освіта не є обов'язковою. У кожному конкретному випадку така форма навчання організовується за бажанням батьків і виходячи з інтересів дитини. Необхідною умовою його організації є забезпечення позитивних міжособистісних відносин учасників освітнього процесу і створення адаптивного освітнього простору, що дозволяє задовольняти особливі освітні потреби дітей з різним рівнем психофізичного розвитку. І тоді стане реальним розуміння процесу навчання - як процесу і одночасно стану свідомості, що виходить за межі всіх традиційних організаційних меж і структур, що стало в наші дні центральною рисою, що характеризує спосіб життя сучасного суспільства. На даний момент нам ще необхідно:

- створити систему підготовки педагогічної та батьківської спільноти, інших дітей до прийняття дітей з особливими потребами, формування толерантності (курси позитивного партнерства, система тренінгів для вчителів).

- сприяти підготовці, підвищенню кваліфікації та перепідготовки фахівців;

- продовжувати розробку блоків освітніх програм для завдань різнорівневого навчання дітей відповідно до їх можливостями, для підготовчої групи ДНЗ, на етапах початкової та середньої школи. Подібні програми повинні дозволити проводити фронтальне навчання дітей на різних рівнях глибини оволодіння матеріалом. Кількість різних рівнів складності освітніх програм має бути не менше 5-7, як це передбачається в системах інтегрованого освіти за кордоном. Розробити систему об'єктивної оцінки (атестації) рівня знань умінь і навичок, просування і розвитку дитини у відповідності з різними рівнями складності програмного матеріалу. Розробити диференційовані програми для задач профільного (професійного) навчання і розвитку трудових навичок дітей старшої школи відповідно до їх інтелектуальними і фізичними можливостями. Всередині різнорівневих освітніх програм передбачити наявність різноманітних типових індивідуалізованих планів навчання і виховання.

Участь батьків у впровадженні, апробації та реалізації інклюзивних навчальних програм є ключовим елементом для досягнення успіху. Необхідно підкріпити їх наполегливе бажання дати дітям максимальні можливості для реалізації потенціалу, захистити їх права на отримання освіти, рівноцінного з усіма іншими дітьми, щоб реалізувати їх батьківську роль, незважаючи на всі труднощі, особливі потреби дітей, власні проблеми - весь той комплекс мотивацій, реалізація яких є надзвичайно важливою для змін в освітній політиці.

Отже, нам необхідно й далі підтримувати здатність батьків долати свої страхи, відчуття жертви і інші психологічні труднощі, розширювати компетентність працівників, налагоджувати відносини довіри і співробітництва з педагогами та фахівцями з метою повноцінної участі батьків у команді фахівців і захисту прав дітей. Формувати позитивне ставлення і загальну культуру українських батьків з метою надання дітям необхідної опіки, заохочення самостійного вибору занять, реалізації їх творчих потенціалів і бажань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валентик Н. Інклюзивна освіта: за і проти / Наталія Валентик // Директор школи. - 2010. - №14-15. С. 45-58.

2. Ілляшенко Т. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній заклад / Тамара Ілляшенко // Соціальний педагог. - 2009. - №5. - С. 26-35.

3. Мігалуш А.О. Інклюзивна освіта - потреба суспільства / А.О. Мігалуш // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут": зб. наук. пр. Філософія. Психологія. Педагогіка. / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т України "КПІ"; редкол.: Б.В. Новіков (голова) [та ін.]. - К., 2007. - № 2 (20), Ч. 1. - С. 27-32.

4. Тесленко В.В. Сутність феномена соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями / В.В. Тесленко // Освіта Донбасу. - 2007. - № 4 (123). - С. 94-98.

Добоні А. А., студентка ПОСП-1

Науковий керівник:

к. пед. н., доц. Лавренова М.В.

Мукачівський державний університет

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З РІЗНИМИ НОЗОЛОГІЯМИ В СУЧАСНИЙ СОЦІУМ

Можливості отримання освіти людьми з порушеннями розвитку в останні десятиліття в нашій країні істотно розширилися. Пріоритетним напрямком державної освітньої політики щодо дітей-інвалідів та дітей з обмеженими можливостями здоров'я стало інклюзивне навчання, орієнтоване на соціальну інтеграцію та включення в загальноосвітній процес всіх дітей, незалежно від наявних у них обмежень життєдіяльності.

Самий термін інклюзія означає процес реального включення всіх громадян, які мають труднощі у психофізичному розвитку, в активне суспільне життя [2].

Протягом останнього десятиліття вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема В. Бондар, Л. Виготський, О. Венгер, Т. Євтухова, О. Запорожць, І. Іванова, О. Киричук, А. Колупаєва, Г. Костюк, Б. Корсунська, В. Ляшенко, С. Максименко, Н. Морозова, О. Савченко, В. Синьов, О. Столяренко, П. Таланчук, В. Тарасун, А. Шевчук, М. Ярмаченко та інші присвячують свої праці дослідженням проблеми залучення дітей з особливими потребами до навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм.

Проте, проблема реалізації ідеї інклюзивної освіти на практиці є складною і неоднозначною. Її обговорення незмінно викликає гострі дискусії і безперервні суперечки серед фахівців, вчених і зацікавленої громадськості.

Інклюзивне навчання повною мірою не є альтернативою спеціальній освіті. Воно значно розширює її можливості. Тобто, інклюзивне навчання передбачає створення такого освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку [1]. Інклюзивні заклади мають працювати в тісному зв'язку із спеціальними та загальноосвітніми навчально-виховними, використовуючи напрацьовані методики роботи з дітьми, залучати до консультування фахівців із багаторічним досвідом роботи з такою категорією дітей.

У світовій практиці існує чимало прикладів успішного створення і функціонування інклюзивних шкіл. Однак, досі нема єдиного усталеного алгоритму, як саме можна зробити всі школи інклюзивними, яким чином навчальні заклади можуть забезпечити залучення всіх (без винятку) дітей з громад, які вони обслуговують, і дати їм змогу досягати максимально високих (для кожного учня) результатів і стати повноцінними та повноправними членами своєї спільноти.

Щоб інклюзія була успішною, потрібно працювати над створенням відповідного освітнього клімату і сукупності практичних підходів. Можна виділити деякі передумови успішної розбудови інклюзивного середовища:

- розвиток позитивного ставлення;
- гнучка навчальна програма і викладання;

- залучення громади до діяльності шкіл;
- постійний моніторинг власної професійної діяльності;
- відповідне навчання й ресурси [3].

Саме вчитель початкових класів (соціальний педагог) відіграє важливу роль у системі впровадження інклюзивної освіти. Адже саме в початковій школі у дітей починає формуватися система, яка забезпечує у подальшому їх можливість оптимально здійснювати життєдіяльність в усіх її формах (спілкування, пізнання, взаємовідносини, діяльність). І ця система цінностей складає життєву позицію, яка дає змогу свідомо визначати і здійснювати власне життя, розвивати свою індивідуальність.

Зважаючи на провідну роль учителя молодших класів у системі інклюзивного навчання, педагог повинен мати відповідну підготовку для здійснення нової професійної ролі. Його обов'язком є супроводження дитини у процесі саморозвитку та пізнання себе, також учитель скеровує і динамізує цей процес відповідно до конкретних суспільних задатків кожного учня. Але він не є абсолютним носієм знань, і не є наглядцем за учнем.

Специфіка підготовки вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти як процесуальної системи полягає в усвідомленні її як суб'єктного становлення педагога. Елементами процесу є прийняті щодо інклюзії цілі, зміст і методи для кожної ланки професійної підготовки та результати, що відображаються в змістовій характеристиці цих ланок.

Отже, в умовах інклюзивної освіти професійна діяльність учителя початкових класів – це комплекс основних і додаткових професійних функцій педагога, якісне виконання яких у тісній співпраці із соціальними та корекційними педагогами, психологами, медичними працівниками та батьками забезпечує успіх вирішення завдань психолого-педагогічної, навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи для ефективного навчання, виховання і корекції розвитку молодших школярів з особливим освітніми потребами та без них.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колупаєва А. А. Основи інклюзивної освіти / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко, І. О. Білозерська. Серія: Інклюзивна освіта. – Київ, 2011. – 260 с.
2. Кузава І. Б. Актуальні проблеми навчання та виховання дітей в інклюзивному освітньому середовищі / І. Б. Кузава // Педагогічний часопис Волині. – 2016. – С. 97-102.
3. Собчук-Ліва Анна Роль та значення вчителя початкових класів у створенні освітньої траєкторії для дітей із особливими освітніми потребами / Анна Собчук-Ліва // Збірник наукових праць. Випуск 25 (2–2018) Частина 2. – 2018. – С. 196-201.

Добра К.Ю. студентка групи ДО-1м
к. пед. н., доц. **Чекан О.І.**
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО НЕЖИВУ ПРИРОДУ У ДОШКІЛЬНИКІВ

На сучасному етапі реформування системи вітчизняної освіти пріоритетним напрямком є забезпечення безперервності та наступності між усіма її ланками. Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту» провідна роль належить саме дошкільному навчальному закладу як початковій ланці формування особистості. Це унікальний період, в якому закладаються основи всього майбутнього розвитку людини. Результатом навчально-виховної діяльності має стати успішна особистість, яка здатна реалізувати свої потенційні можливості у самостійному дорослому житті. Реалізація цього завдання безпосередньо залежить від організації навчально-виховного процесу в дошкільному закладі.

Відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти важливого значення у розвитку дитини надається екологічному вихованню, що реалізується через сферу «Природа». Реалізація завдань екологічного виховання відбувається на освітній лінії «Дитина в природному довкіллі», а саме таких її складових, як «Природа планети Земля» та «Життєдіяльність людини в природному довкіллі», що дозволяє не лише познайомити дітей з об'єктами і явищами живої та неживої природи, а також показати взаємозв'язок природного довкілля та життєдіяльності людини (А.М. Богуш, О.А. Ванцовська, Н.М. Горопаха, Н.М. Кот, С.П. Миронова, Т.С. Науменко, Н.О. Рижова та ін.)

Дане питання набуває особливої актуальності в спеціальному дошкільному закладі для дітей з порушеннями зору, оскільки особливості пізнавальної діяльності при порушеннях зору чинять значний вплив на формування адекватних природничих уявлень. Так, дослідженнями Л.С. Вавіної, І.М. Гудим, В.В. Купрас, О.Г. Литвака, Л.І. Плаксіної, І.О. Сасіної, Т.П. Свиридюк, Л.І. Солнцевої, Є.П. Синьової, С.В. Федоренко та ін. визначені специфічні особливості розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями зору. Знання даної категорії дітей про предметний світ носять частковий, неповний і фрагментарний характер, а труднощі співвіднесення ознак предмета зі словом обумовлена недостатністю знань дітьми з порушеннями зору ознак реальних об'єктів і збідненим практичним досвідом.

Тому одним з найважливіших завдань навчально-виховного процесу є забезпечення дошкільним навчальним закладом всебічного розвитку дитини дошкільного віку, що, передусім, полягає у формуванні конкретних, адекватних дійсності уявлень про навколишній світ та активізації її пізнавальної діяльності.

У загальній дошкільній педагогіці широко розкриті теоретичні та методичні підходи до формування природничих уявлень у дітей, зокрема, це роботи А.М. Богуш, Н.В. Лисенко, З.П. Плохій, Н.М. Кот, К.Л. Крутій, Н.О. Рижової та ін.

Окремі аспекти питання формування уявлень про природу у дітей з порушеннями зору досліджували вчені тифлопедагоги. Так, формуванню уявлень про живу природу у дітей присвячені дослідження Н.С. Царик; В.С. Ізотова вивчала особливості формування уявлень про неживу природу у дошкільників; питання важливості образотворчої діяльності в розвитку уявлень молодших школярів знайшли відображення в роботах О.О. Набоченко; дослідження С.О. Покутневої стосувалися питання розвитку усного зв'язного мовлення дошкільників з порушеннями зору під час ознайомлення з навколишнім світом, а також пошуку шляхів та засобів компенсації пізнавальної діяльності під час даного виду діяльності; Н.І. Малюхова розглядала особливості уявлень про неживу природу у слабозорих учнів із інтелектуальною недостатністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Виховання особистості / І. Д. Бех // Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади : наук. видання : у 2-х кн. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
2. Беленька Г. В. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології : монографія / Г. В. Беленька, Н. М. Голота, А. М. Гончаренко та ін. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т розв. дитини. – К., 2009. – 272 с.
3. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі [Текст]: підручник для студентів вищих навчальних закладів за напрямом "Дошкільна освіта" / Богуш А.М., Гавриш Н.В. - К. : Слово, 2008. - 408 с.
4. Волкова Л. С. Выявление и коррекция нарушений устной речи у слепых и слабовидящих детей / Л. С. Волкова. – Л. : ЛГПИ им. А. И. Герцена, 1982. – 68 с.
5. Горопаха Н. М. Співпраця дошкільного закладу та родини у вихованні екологічної культури дітей / Наталія Горопаха // Оновлення змісту, форм і методів навчання і виховання в закладах освіти : наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск № 31 – Рівне, 2005. – С. 15–20.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВЧИТЕЛЕМ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.

Реформування традиційної системи навчання, застосування інноваційних педагогічних технологій та впровадження новітніх форм і методів роботи стало запорукою успішного навчання сучасних дітей. Процес трансформації освіти неможливий без якісної професійної підготовки педагога. Вчителі Нової української школи (далі НУШ) мають бути зі сформованими особистісними якостями, активні, спроможні реалізовувати творчий потенціал, застосовувати інноваційні технології та методи роботи з дітьми, створювати умови для розвитку їхніх інтересів, здібностей та вподобань [2].

Аналіз основних досліджень і публікацій, що присвячені цій проблемі, свідчить про інтерес до неї багатьох науковців. Це питання було в центрі уваги таких науковців, як В. І. Андреев, І. П. Підласий, К. К. Колін, В. В. Шапкін, В. Д. Симоненко, В. А. Сластенін та інші. В основі педагогічних інновацій лежать два ключові підходи:

- Особистісно-орієнтований підхід має на увазі орієнтування освітнього процесу на особистість кожного учня. Сучасна педагогіка повинна враховувати унікальний досвід і характер кожного учня, розвивати його індивідуальність і таланти. Реалізація цього підходу включає в себе опору на принципи вибору (учні можуть вибирати напрямки, якими вони хочуть займатися), довіри (відсутність авторитарного тиску з боку викладачів), творчості і успіху, суб'єктивності, індивідуальності;

- компетентнісний підхід – один з головних аспектів НУШ. Він акцентує увагу на результаті навчання, при цьому результат – це не сукупність знань, а комплекс умінь, здатність учня вирішувати проблеми, конфлікти, діяти в різних ситуаціях [1].

Уточнимо, що під підходом у навчанні слід розуміти базовий принцип, сукупність вимог і цілей, який є основою для нових технологій. Вимога сучасної освіти полягає не в тому, щоб дати учням якомога більший обсяг знань, а в тому, щоб навчити їх вчитися самостійно, не тільки знати, а й уміти оперувати отриманою інформацією [4]. У процесі професійної діяльності педагогів НУШ перевага надається особистісно орієнтованим, активним та інтерактивним методам і формам організації навчального процесу [3].

Не так важливо, скільки учень знає. Більш важливо його вміння реагувати на зміни, проявляти гнучкість, керувати емоціями і вміти вибрати потрібну інформацію. Ця інновація вимагає кардинального перегляду системи освіти, реформування принципів оцінювання та організації навчання. Грунтуючись на цих підходах, педагоги і методисти розробляють інноваційні педагогічні технології - сукупності методик, способів і методів передачі знань і оцінювання, які впроваджуються в освітній процес [4],[5]. Від того, наскільки вчитель ознайомлений з інноваційними технологіями та як застосовує їх - залежатиме рівень оволодіння ключовими компетентностями учнів.

Отже, з вище наведеного можна зробити висновок, що підготовка майбутнього вчителя початкових класів передбачає обов'язкове ознайомлення з інноваційними педагогічними технологіями, новітніми формами та методами роботи; уміння та бажання вчитися, не зупинятись на досягнутому, завжди прагнути до новизни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційні підходи в сучасній освіті
<https://mkderbent.ru/vvedenie-tema-innovacionnye-tehnologii-v-pedagogicheskoy.html>
2. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/24000/1/Sherudylo%20A.%20V..pdf>

3. Особистісно орієнтоване навчання
https://pidru4niki.com/14810405/pedagogika/osobistisno_orientovane_navchannya

4. Козенков Д. Є. Інноваційний розвиток та людський потенціал: оцінка та стимулювання / Д. Козенков, В. Вашкелевич, К. Солошенко, Е. Якубова / Під ред. К. Ф. Ковальчука – Дніпропетровськ : Системні технології, 2004. – 157 с.

5. Шапран О. І. Система інноваційної підготовки майбутнього вчителя в умовах навчально-наукових-педагогічних комплексів: монографія / О. І. Шапран. – Переяслав-Хмельницький: Вид-во С. В. Карпук, 2008. – 285 с.

Дубровська Б.І., студентка ПОСП-1;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. **Лавренова М.В.**
Мукачівський державний університет

РОЛЬ СІМ'Ї В СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Соціалізація – процес засвоєння і активного відтворення людиною соціального досвіду, оволодіння навичками практичної і теоретичної діяльності, перетворення реально існуючих відносин [1]. Сім'я як первинний осередок суспільства є ключовою ланкою в процесі соціалізації особистості. Сімейний дохід, соціальний стан, освіта, рід занять батьків – в значній мірі визначають життєвий шлях дитини. Крім виховної функції, яку здійснюють батьки, на його соціалізацію впливає внутрішньо-сімейна атмосфера, причому ефект цього впливу накопичується з віком. Сім'я для молодшого школяра – перший і основний фактор соціалізації. Проблемі соціального впливу сім'ї на дитину присвячені дослідження Є. Арнаутової, В. Бойко, І. Гребенкова, Л. Загік, В. Іванової, В. Котирло, З. Матейчек, Т. Репіної, О. Савченко, Н. Стародубової, Г. Хоментаскас та інші.

Агентами соціалізації виступають люди і соціальні інститути, включені в цей процес, – батьки, однолітки, вчителі, представники церкви, телебачення та інші ЗМІ. Хоча всі вони можуть мати на дитину великий вплив, сім'я, як правило, є найбільш значущою частиною світу дитини. З цієї причини вона зазвичай розглядається як первинний і найбільш потужний агент соціалізації, який грає ключову роль у формуванні особистісних рис і мотивів; в керівництві соціальною поведінкою; в передачі цінностей, віри і норм, властивих даній культурі.

Дослідники виділяють наступні фактори соціалізації, що впливають на процес соціалізації особистості. А. Мудрик умовно розділив їх на чотири групи:

- мегафактори – світові планетарні процеси (екологічні, демографічні, економічні, військово-політичні), які надають вплив на життя всіх людей, отже, на цілі та зміст виховання;
- макрофактори – умови соціалізації всіх або дуже багатьох людей: космос, планета, світ в цілому, країна, суспільство, держава;
- мезофактори – етнос, тип населення, місто або село, в якому живе людина;
- мікрочинники – інститути соціалізації, з якими людина безпосередньо взаємодіє: сім'я, школа, суспільство однолітків, трудовий або військовий колектив [2].

Процес соціалізації дитини в сім'ї починається з перших місяців його життя. Сім'я – мікросередовище, що впливає на дитину, з віком цей вплив значною мірою слабшає, але ніколи не втрачається повністю. Помилки і прорахунки виховання в ранньому віці можуть виявитися непоправними і проявитися пізніше в асоціальній поведінці. Тому в суспільстві немає такого інституту, який міг би замінити сім'ю і її функції початкової соціалізації дітей. Процес соціалізації багатогранний і постійний, він відбувається поступово. Вплив сім'ї на формування особистості дитини набагато перевищує виховний вплив інших факторів. Тільки в сім'ї йде становлення певних якостей і психічних новоутворень особистості.

Сімейне виховання поєднує в собі цілеспрямовані дії батьків з об'єктивним стихійним впливом життєдіяльності сім'ї. До групи спеціальних виховних впливів відносяться

цілеспрямовані дії і вчинки дорослих, зміст яких – навчити дитину, дати йому зразок, спонукати до наслідування, пояснити тощо. Часто батьки не приділяють належної уваги стихійним факторам виховання.

Стихійні впливи – неусвідомлені, неконтрольовані впливи на дитину, що повторюються щодня, наприклад, манери поведінки дорослих, укорінені звички, їх розпорядок дня та ін. Перші уявлення про взаємини людей дитина отримує, спостерігаючи за взаємовідносинами оточуючих його дорослих. Їх поведінка, а також їхнє ставлення до нього самого, його вчинкам стає для малюка програмою поведінки. Маленькі діти вважають, що їхні батьки поведуться завжди правильно, тому копіюють їх поведінку. Педагоги зізнаються, що мимоволі багато про сім'ю вихованців часто дізнаються з ігор. Вони наводять численні приклади, як діти грають в «п'яних», «здають» пляшки, лихословлять, нешанобливо ставляться до старших або, навпаки, дитина, що грає роль тата, піклується про малюка, ласкава з «дружиною», виконує трудові доручення, ввічлива.

Таким чином, сім'я для молодшого школяра як перше дзеркало людського спілкування, умова і джерело розвитку майбутньої особистості, як потужний фактор становлення соціальної сторони особистості дитини, яка формує життєву позицію дитини, що впливає на встановлення їх взаємин з оточуючими, на формування мотивів поведінки і ціннісних установок.

Список використаних джерел

1. Зозуляк-Случик Р. В. Основи соціалізації особистості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Р. В. Зозуляк-Случик. – Івано-Франківськ : НАІР, 2015. – 218 с.
2. Мудрик А. В. Социальная педагогика: [учебник] / Анатолий Викторович Мудрик. – М. : Издательский центр «Академия», 2000. – 200 с

Дуда О.-М. О., студентка групи ПО-1 ОС «Молодший бакалавр»,
Науковий керівник:
ст. викладач **Майборода І. Е.**
Мукачівський державний університет

ВИВЧЕННЯ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ЗАСІБ ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

На сучасному етапі становлення національної системи освіти в Україні головним є розвиток особистості, здатної до сприймання, розуміння і творення матеріальних і духовних цінностей. Як зазначено в Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ ст., головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, формування поколінь, здатних навчатися впродовж життя, створювати і розвивати цінності громадянського суспільства. Система освіти має забезпечити не тільки розвиток творчих здібностей але й формувати духовні та естетичні якості особистості. Саме мистецтво впливає на духовне життя людини, її почуття, потреби та смаки.

У контексті нових підходів до побудови національної системи освіти особливої актуальності набувають дисципліни освітньої галузі «Мистецтво», які мають забезпечувати духовно-творчий розвиток школярів. В цьому сенсі однією з найважливіших проблем є відродження національної самобутності школи, оскільки вона формує майбутнє нації, її соціальний і культурний генофонд, виступає надійним інструментом у вихованні громадян – патріотів, громадян – творців. Формування особистості проходить під впливом великої кількості факторів, серед яких важливе місце займає мистецтво. Саме воно дає можливість глибше пізнати історію і побут, національні традиції українського народу, формувати естетичні почуття, смаки, переконання [1].

Сучасна педагогіка скерована на вивчення народного мистецтва, в тому числі й декоративно-ужиткового яке є чудовим засобом залучення підростаючого покоління до вивчення історії, побуту, звичаїв і традицій нашого народу. У працях таких науковців як Є. Антонович, В. Шпільчак, Л. Маслій, В. Тименко, Л. Масол, О. Ковальов та інших приділяється важливе значення практичному впровадженню різних видів народного декоративного мистецтва в освітню галузь. І в першу чергу це стосується початкової школи. Вони відзначали, що знайомство з народною творчістю пробуджує в дітей перші яскраві образні уявлення про Батьківщину, її культуру, сприяє вихованню патріотичних почуттів, залучає до світу прекрасного. Більше того, твори народного мистецтва відіграють значну роль у розвитку художньо – творчих здібностей дітей, їх уяви, ініціативи, самостійності, формуванню художнього смаку та індивідуальних художніх нахилів. Особливе значення в роботі з молодшими школярами має вивчення народного мистецтва регіону в якому проживають діти [1].

Дослідження Л. Виготського, Л. Божовича, О. Костюка, А. Леонтьєва, Д. Узнадзе, П. Якобсона та інших психологів довели, що при сприйманні творів мистецтва відбувається кореляція між інтелектуально-пізнавальною та емоційно-чуттєвою сферами особистості. «Мистецтво – це сфера, де все внутрішнє й духовне відчувається фізично, а все матеріальне перетворилось на ідею й дух» [3].

Отже, значення вивчення народного мистецтва, зокрема й декоративно-ужиткового, виходить за межі суто мистецтвознавчих компетенцій, воно невід’ємне від завдань побудови нового демократичного суспільства і формування нової духовно багаті особистості. Адже, на даний час набула актуальності проблема вивчення матеріальної і духовної культури народу в загальноосвітніх школах, завдяки чому школярі пізнають не тільки навколишній світ, сутність життя, а й у них виробляється цілісне ціннісне ставлення до народного мистецтва, яке робить його могутнім і важливим чинником виховання високодуховної особистості.

Список використаних джерел:

1. Антонович Є. А. Естетичне виховання підлітків засобами народного образотворчого мистецтва : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Є. А. Антонович. – Івано-Франківськ, 1997. – 24 с.
2. Лупак Н. М. Формування компетентностей вчителя мистецьких дисциплін./ Н. М. Лупак // Проблеми сучасної педагогічної освіти: педагогіка і психологія: Вип.19, ч. 2. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nbuiv.gov.ua/Portal/soc_gum/pspo/2008_19_2/doc_pdf/Lupak_st.pdf
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори. В 5-ти т. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 3. – С. 7–279

Дудіна А. В., студентка II курсу

Науковий керівник:

викладач **Гніда О. В.**

Красноградський педагогічний фаховий коледж

ЛЕПБУК – ЗАСІБ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НУШ

Важливим аспектом сучасної освіти є «навчити вчитися самому». У зв’язку з цим перед учителями Нової української школи стоїть завдання пошуку нестандартних форм взаємодії зі здобувачами освіти та використання інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі. Одним із таких методів, які допомагають вирішити це питання, і є лепбук. Він є одним з найсучасніших способів організації освітньої діяльності молодших школярів. Це не

лише гра, а і творчість, пізнання та дослідження нового, повторення та закріплення вивченого, систематизація знань та цікавий вид спільної діяльності дорослих і дітей.

Лепбук – інтерактивна тематична папка або саморобна книжка з кишеньками, дверима, віконцями та іншими рухливими деталями, які можна переставляти, перекладати й складати на власний розсуд [1].

Термін запозичено з англійської мови, де слово «lap» має декілька значень – «фаунд», «коло», «складати», «з'єднувати внахлест», а також «коліна». З огляду на багатозначність слова та застосування лепбуків, найточніший переклад – «складена книга» чи «книга етапу». Лепбук укладається таким чином, аби пристосовувати його для розміщення всередині матеріалів з певного етапу навчання. Він покликаний повідомити, розширити, закріпити, узагальнити знання з теми чи групи тем. Лепбук може бути створений як учителями, вихователями, так і учнями, або учнями-дітьми спільно з батьками [3].

Фактично лепбук – це тематичний посібник, який яскраво оформлений і чітко структурований, що відповідає віковим особливостям дітей. Але якщо для них лепбук – це яскрава книжка із сюрпризними інтерактивними кишеньками, то для педагога – дидактичне й методичне поле для діяльності, зокрема: навчальний, дидактичний та ігровий посібник; нова форма організації пізнавальної активності дітей та їх самостійності; новітній спосіб організації навчальної діяльності; змістовний елемент розвивального середовища класу; форма презентації результатів проєкту [2].

Особливостями лепбука є те, що він має складатися та займати мінімум місця для зберігання, розкладатися в об'ємну папку, що містить різноманітні дидактичні матеріали. Вони не мають чітких вимог до розмірів чи кількості кишеньок, головна умова – це вільний доступ дітей до розміщених у них матеріалів.

Виділяють різновиди лепбуків в залежності від форми: стандартна книжка з двома або папка з 3-5 розгортками, книжка-гармошка, фігурна папка. Матеріал у лепбуці може розміщуватися наступним чином: у стандартних кишеньках, звичайних або фігурних конвертиках, кишеньках-гармошках, кишеньках-книжках, віконцях і дверцятах; на рухомих деталях, картках, стрілках, пазлах, чистих листках для нотаток тощо.

Студенти спеціальності «Початкова освіта» виготовляли лепбуки на різні теми: пори року, свята, тварини України, рослини України, Червона книга України, тіло людини, сенсорні системи, моє місто та інші. Ці лепбуки допоможуть майбутнім педагогам, які будуть працювати у Новій українській школі під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Саме цей курс відіграє важливу роль у розвитку пізнавального ставлення молодших школярів до природи. Він вивчає природу як єдине матеріальне ціле, розглядає її в розвитку, часі та просторі. Природознавчі знання молодших школярів є підґрунтям для вивчення природничих дисциплін у середній школі. Використання лепбуків і під час вивчення інших дисциплін, також, розширює горизонти перед педагогами та дозволяє ефективно здійснювати освітню діяльність [4].

Користь від використання лепбуків в освітньому процесі важко переоцінити. Лепбук є засобом творчого розвитку та самовираження дитини, можливістю створити оригінальний продукт, здійснюючи водночас певний пошук, дослідження, узагальнення та закріплення, вдаючись до нових підходів у вирішенні та виконанні завдань з тієї теми, яку дитина досліджує. Їх використання дає можливість дитині здобути певну інформацію про навколишній світ, яку вона отримує в процесі власної активності та в процесі взаємодії з однолітками і дорослим. Застосування технології «лепбук» в освітньому процесі розвиває у дітей увагу, пам'ять, творчу уяву, забезпечує вироблення вміння порівнювати, виділяти характерні властивості предметів, узагальнювати їх за певною ознакою, отримувати задоволення від знайденого рішення, а учителям здійснювати компетентнісний підхід у своїй професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Бровко Г. Лепбук – новий формат проектної діяльності: спосіб організації освітнього простору на уроках інформатики / Галина Бровко // Інформатика. – 2019. – № 9. С. 6-19.
2. Все, що потрібно знати про лепбук у школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2526-vse-shcho-potrбно-znati-pro-lepbuk-u-shkol>.
3. Лепбук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Лепбук>.
4. Нова українська школа: методик навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу / Т. Гільберг, С. Тарнавська, З. Хитра, Н. Павич. – К.: Генеза, 2020. – 240 с.

Дяченко Т. О. студентка III курсу;
Науковий керівник:
викладач **Гажа Л.В.**
Красноградський педагогічний фаховий коледж

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Процес організації освітнього середовища в інклюзивних класах Нової української школи (НУШ) починається з програми освітньої реформи. Кожний учитель має розуміти, що мають вивчити учні класу та яким чином можуть засвоїти навчальну програму здобувачі освіти, що мають особливі потреби. Водночас для фахівця в галузі початкової освіти важливо дещо змінити акценти: з питання «Як викладати навчальну програму?» на питання «Що кожний учень може вивчити?». Такий підхід допомагає усвідомити, що кожна дитина має свою індивідуальну траєкторію навчання. Універсальний дизайн в освіті може допомогти створити таке освітнє середовище, яке буде враховувати індивідуальні траєкторії навчання всіх молодших школярів без надмірних зусиль з огляду на вимоги сучасності й інші ресурси [1]. Професор архітектури Школи дизайну державного університету штату Північної Кароліни Рон Мейс у 1989 році заснував Центр універсального дизайну й увів термін «універсальний дизайн» [1]. Відповідно до визначення Центру універсального дизайну, «...завдання універсального дизайну полягає в полегшенні життя кожного, оскільки продукти, комунікації та навколишні будівлі стають більш придатними для використання великою кількістю людей, і це коштує небагато або навіть нічого. Це функцій не визначення створює основу для розуміння універсального дизайну в освіті: освітнє середовище та продукти створюються від самого початку із забезпеченням доступності для широкого кола користувачів, незважаючи на те, чи вони мають інвалідність, чи ні» [2]. Ми переконані, що це визначення можна перенести зі сфери архітектури в освітню сферу, визначаючи, що універсальний дизайн в освіті може забезпечити максимальне пристосування навчальної програми, методів навчання, шкільних будівель тощо до використання всіма учасниками освітнього процесу без надмірних зусиль (часу і коштів) [2]. Сьогодні в закладах загальної середньої освіти можна побачити учнів, які належать до різних культур і національностей, представляють сім'ї з різним соціально-економічним статусом, а також дітей з тими чи іншими психофізичними порушеннями розвитку.

Така багатоманітність у класі зумовлює потребу в інклюзивній практиці, що забезпечує позитивні результати в навчанні для кожного здобувача освіти. Це особливо важливо для дітей з особливими освітніми потребами, яким потрібна додаткова підтримка у процесі засвоєння загальної навчальної програми (курукулуму). Цим учням необхідне освітнє середовище з компонентами універсального дизайну в освіті, середовище, де кожного дня впродовж усього навчального року викладання є гнучким, неупередженим і доступним для кожного [3]. Таке освітнє середовище передбачає певні пристосування в дизайні навчальних матеріалів: цифровий курикулум, допоміжні технології тощо.

Найбільша перевага універсального дизайну полягає в тому, що викладання стає гнучким, неупередженим і доступним з великою кількістю альтернатив, які воно надає фахівцям у галузі початкової освіти. За допомогою універсального дизайну вчителі можуть

залучити кожного окремого учня, як з інвалідністю, так і без неї, створюючи основу для взаємодії з навчальною програмою так, щоб це найкраще відповідало індивідуальним навчальним стилям здобувачів освіти. Через названу вище інновацію вчителі можуть реалізувати диференційоване викладання, прискорювати *чи* уповільнювати швидкість викладання, надавати молодшим школярам альтернативні варіанти для демонстрації своїх навчальних результатів. Наприклад, якщо учень потребує підказки, де знайти відповідь, а текст (або комп'ютер) можуть підказати, де їх шукати, щоб успішно виконати завдання; засвоює матеріал під час читання та може використовувати комп'ютер для того, щоб читати інформацію вголос або промовляти нові слова; робить зусилля, щоб засвоїти основні поняття або організувати інформацію, він може використовувати графічний органайзер (на папері або за допомогою комп'ютерної програми); краще засвоює матеріал, який написаний великими літерами і без малюнків, що можуть відволікати його увагу, програмне забезпечення можна налаштувати для відповідного шрифту або вилучити малюнки тощо [4]. Універсальний дизайн ґрунтується на таких принципах рівність і доступність використання; гнучкість використання; простота і зручність використання; сприйняття інформації з урахуванням різних сенсорних можливостей користувачів; мінімалізм щодо виникнення ризиків і шкідливих наслідків випадкових або ненавмисних дій користувачів; низький рівень фізичних зусиль; наявність необхідного розміру і простору [5].

Для універсального дизайну визначальними є дві характеристики: інтегровані інструменти, які забезпечують доступність для великої кількості учнів; гнучке викладання загальної навчальної програми, яке може задовольнити потреби конкретних учнів. Універсальний дизайн надає всім учням можливість досягти прогресу за однаковими стандартами, а не встановлює окремі, «альтернативні стандарти». У ньому визначено високі очікування до всіх і не зменшено навантаження навчальної програми для учнів з особливими освітніми потребами.

Один із методів, який допомагає вчителю планувати навчання, є піраміда планування. Вона дозволяє педагогу планувати кожний урок з урахуванням різних очікуваних рівнів засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу. Основою піраміди виступає освітній зміст, який, на думку фахівця в галузі початкової освіти, буде засвоєний усіма молодшими школярами. Це буде домінуючою концепцією уроку, «головною ідеєю», яка дасть учням змогу успішно перейти до наступного уроку або до складнішого матеріалу. Наступний рівень, менший від чого?, відбиває навчальний зміст, який зможуть засвоїти більшість дітей, але не всі. Тобто для певної групи здобувачів освіти педагог спланує засвоєння складнішого навчального матеріалу та виконання відповідних навчальних завдань. Найвищий рівень піраміди – це той навчальний зміст, який зможуть засвоїти лише окремі учні, що демонструють особливі здібності в певних галузях знань. Для них учитель спланує складнішу інформацію, а процес навчання відбуватиметься швидше. Такий підхід до планування уроку забезпечує диференціацію навчання. Для успішного використання стратегій піраміди педагог має знати діапазон можливостей дітей у класі та план досягнення успіху кожного. Незважаючи на те, що всі здобувачі освіти є присутніми на одному уроці, навчання проходитиме *неоднаково* (зміст, рівень складності, швидкість будуть відрізнятися залежно від рівня навчальних досягнень учня).

Для планування роботи вчителя в інклюзивному класі можна використовувати різноманітні ідеї з урахуванням індивідуальних потреб учнів, як-от: забезпечення незрячих дітей, дітей з порушеннями зору альтернативними підручниками та навчальними матеріалами, які надруковані шрифтом Брайля, великим шрифтом або розміщені на електронних носіях; забезпечення підручниками більш простими для читання (для дітей з порушеннями розумового розвитку надання стислого змісту розділів підручника; забезпечення цікавого матеріалу для сприйняття інформації вищого рівня складності; використання маркерів для виділення важливої інформації; забезпечення двома комплектами підручників (для виконання навчальних завдань у ЗЗСО та вдома); використання карток для запису головних ідей; надання учням списку питань для обговорення перед початком

читання тексту; альтернативні завдання на заміну вправ з розвитку каліграфії – ліплення, малювання тощо; маркування завдань у підручниках; забезпечення зворотного зв'язку при виконанні кожного завдання; можливість представити виконане завдання спочатку в межах малої групи; надання завдань, альтернативних великим письмовим завданням (наприклад, підготувати усне повідомлення на тему).

Отже, універсальний дизайн в освіті – це підхід, що забезпечує основу для розробки широкого спектру навчальних продуктів/освітніх послуг, створення освітнього середовища з урахуванням потреб усіх здобувачів освіти. Названа вище інновація стосується всіх аспектів освітнього процесу: навчальних програм, навчальних планів, процесу оцінювання навчальних досягнень, методів навчання, дизайну навчальних закладів, спортивних майданчиків, веб-сайтів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архітектурна доступність шкіл: навч.-метод. посіб. / [кол. авторів заред. Байди Л. Ю.]. Київ. 2012. 216 с.
2. Доступність та універсальний дизайн: навчально-методичний посібник. [кол. авторів за ред. Азін В. О]. Київ. 2016. 128 с.
3. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF>
4. Концепція нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf>
5. Школа для кожного: навч. посібник / [кол. авторів за ред. Байда Л. Ю.] Київ, 2015.

Жибер Ю.Д., студентка 511-МД групи

Науковий керівник:

к. п. н., доцент **Одарченко В.І.**

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

СУЧАСНІ СПОСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

В основі модернізації сучасної системи освіти лежать ідеї безперервності, інтегративності та варіативності. Поява в таких умовах нових суб'єктів освітньої системи є вкрай актуальним. Формою організації безперервної освіти і запорукою його успішності є наступність різних рівнів і видів освіти, саме тому вони створюються на основі інтеграції різних видів освіти і створення єдиного і безперервного освітнього простору з широким спектром послуг, що надаються. Актуальним в таких умовах стає пошук нових підходів до розуміння сутності педагогічного забезпечення даного явища.

Загальносвітова тенденція сьогодення – рух до зближення та взаємодоповнення формальної та неформальної освіти замість конкуренції між ними. Неформальна освіта може бути полігоном для випробування методик та інструментів, котрі згодом може взяти на озброєння формалізована освіта. Але не слід забувати, що, на відміну від формальної освіти, неформальна освіта є небов'язковою та добровільною, а значить – не може замінити чи витіснити існуючу освітню інфраструктуру.

Поняття неформальної освіти є інноваційним для української наукової думки, воно прийшло до нас з англomовної літератури як логічний результат поширення, апробації та підтвердження ефективності досвіду неформального навчання для створення умов як соціально-економічного розвитку держави, так і соціально-психологічного благополуччя окремих категорій населення [4]. С. Клімов розглядає неформальну освіту як усвідомлений, в тій чи іншій формі організований і керований процес отримання знань протягом життя.

Неформальна освіта функціонує поза межами формальної освіти і є вільною формою отримання знань. Вона орієнтується на конкретні освітні запити різних соціальних, професійних, демографічних груп населення [1, с. 12-13].

Неформальна освіта є важливою складовою частиною функціонування сучасних спільнот молоді, допомагає їх учасникам освоювати нові соціальні ролі, сприяє їх розвитку в рамках обраних напрямків. Рівень неформальної освіти та способи його отримання залежать від рівня формальної освіти. Дві розглянуті форми освіти безпосередньо пов'язані одна з одною і впливають на розвиток і функціонування молоді [2]. Найбільш ефективним способом неформальної освіти для молоді та дорослих учасників освітніх груп вважають семінар-тренінг.

Підготовка в системі вищої професійно-педагогічної освіти кваліфікованого, конкурентоспроможного випускника-фахівця вимагає застосування інноваційних педагогічних методик і технологій, спрямованих на розвиток професійної компетентності і важливих в сучасному житті особистісних якостей учнів: мобільності, активності, готовності до самовдосконалення. В якості ефективних форм організації неформальної освіти студентів можуть бути використані: сімейна освіта; дозвілля; самоосвіта різновікових спільнот в бібліотеках і медіа-центрах, читацьких клубах; освітній туризм; музейна і релігійна педагогіка. Серед способів організації неформальної освіти виділяють: наставництво; коучинг (coaching); навчання в робочих групах; навчання дією (action learning); сторітеллінг (метафорична гра, Play-back театр); шедоуінг (Job Shadowing); секонд-мент (Secondment); Баддінг (Buddying); електронні способи (e-learning) [3].

Управління процесом організації неформальної освіти проходитиме ефективніше за реалізації педагогічного супроводу процесу інтеграції формальної і неформальної освіти в умовах педагогічного ЗВО та побудови індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти, через практичне застосування семінарів-тренінгів, як форми неформальної освіти, реалізація яких буде розкрита в наступному розділі.

З вищесказаного можна зробити висновок, що неформальна освіта розглядається в сучасній державній політиці в контексті інноваційного сценарію розвитку української освіти. Воно здатне підвищувати ефективність освіти за рахунок забезпечення високого ступеня мотивації здобувачів до отримання освіти того, хто навчається, заснованої головним чином на самостійному навчанні; гнучкості, необхідної для задоволення різноманітних індивідуальних потреб; свободи відносин і комфортної освітньої атмосфери; зв'язком з практикою тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва А. В. Застосування тренінгових технологій у процесі підвищення професійної конкурентоздатності особистості. *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. № 9. С. 34-42.
2. Білуха М. Т. *Методологія наукових досліджень* : підручник. Київ : АБУ, 2002. 480 с.
3. Гаєвський Б. А. *Основи науки управління*. К. : МАУП, 1997. 112 с.
4. Павлик Надія. *Теорія і практика організації неформальної освіти молоді* : навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 162 с.

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Реформування змісту освіти є на сьогодні наріжним каменем усього процесу перебудови освітньої системи в Україні. Цей напрям репрезентовано дослідженнями таких важливих для української школи проблем, як компетентнісний підхід до побудови змісту освіти й організації профільного навчання, що є інноваційним поглядом на розвиток цієї важливої сфери. Якість освіти набуває особливої ваги в сучасному світі. Якісний рівень освіти забезпечується за допомогою моніторингу систематичних процедур збору даних про важливі аспекти освіти на всіх рівнях з метою безперервного відстеження її стану та прогнозу розвитку [1, с.10].

Очікування суспільства, що стоять сьогодні перед школою і які проголошені в стратегічному документі української освіти – Національній доктрині розвитку освіти, спрямовані на перехід освітньої системи на новий тип гуманістично-інноваційної освіти, її конкурентоспроможності у європейському та світовому освітніх просторах, формування покоління молоді, здатного робити особистий духовно-світоглядний вибір, мати необхідні знання, навички та компетентності для інтеграції в суспільство на різних рівнях, бути здатним навчатися впродовж життя.

Саме освіта формує загальні компетенції громадян – ментальність суспільства, культурний рівень, основи національного та державного патріотизму, а це означає, що її потрібно розвивати до вимог часу, тобто безперервно та інноваційно змінювати. Інноваційні технології є одним із ефективних шляхів підвищення освіти. Упровадження інновацій у сферу освіти – це складний процес, який передбачає поступове оновлення і вдосконалення змісту, методів, засобів, педагогічних технологій, що, безумовно, впливає на якість педагогічного процесу.

Проблемі розвитку інноваційних процесів в освіті нині присвячено досить велику кількість досліджень: В.Г. Кремень, І.А. Зязюн, С.А. Бараннікова, В.І. Загвязинский, М.В. Кларін, Г.М. Коджаспарова, В.Я. Ляудіс, А.М. Моїсєєв, І.П. Підласий, Л.С. Подимова, С.Д. Поляков, А.І. Пригожін, В.І. Рибаківа, В.О. Сластьонін, С.О. Сисоєва, П.І. Щедровицкий, А.В. Хуторской та ін. [2, с.10].

Інновація, у контексті педагогічного процесу, означає введення нового в цілі, зміст, методи та форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності вчителя та учня. Педагогічна інновація – нововведення в педагогічну діяльність, зміни у змісті та технології навчання і виховання, мають на меті підвищення їх ефективності [3, с.18]. Таким чином, інноваційний процес полягає у формуванні та розвитку змісту та організації нового. У цілому під інноваційним процесом розуміється комплексна діяльність зі створення (народження, розробки), освоєння, використання і розповсюдження нововведень. У науковій літературі розрізняють поняття «новація» та «інновація». Новація – це саме засіб (новий метод, методика, технологія, програма тощо), а інновація – це процес освоєння цього засобу. Інновація – це цілеспрямована зміна, що вносить в освітнє середовище нові стабільні елементи та викликає перехід системи з одного стану в інший.

Під інноваціями у навчанні розуміються нові методики викладання, нові способи організації занять, нововведення в організації змісту освіти (інтеграційні (міжпредметні) програми), методи оцінювання освітнього результату. До найбільш відомих інновацій у цій сфері належать: організація занять (без руйнування класно-урочної; створення гомогенних класів з правом переходу в класи іншого рівня; створення профільних класів; методики

колективних навчальних занять із створенням ситуації взаємонавчання; ігрові методики (вікторини, диспути).

Представлення і передача змісту освіти може бути у такому вигляді: опорні сигнали; організація міжпредметних уроків з виділенням міжпредметних зв'язків; технології створені на основі принципу повного засвоєння; метод занурення; програмне навчання; проблемне навчання; організація дослідницької діяльності з отриманням нових для учнів знань. Методи оцінювання освітнього результату: розширення бальної шкали (для фіксації творчого просування); рейтингова оцінка; створення портфоліо.

Під інноваціями у вихованні розуміються системи або довгострокові ініціативи, засновані на використанні нових виховних засобів, що сприяють соціалізації дітей та підлітків і дозволяють нівелювати асоціальні явища в дитячо-юнацькому середовищі. До них можна віднести створення: різних варіантів школи повного дня; психолого-педагогічних центрів і підрозділів шкіл; гувернерська служба всередині школи; дитячо-батьківських об'єднань навколо школи; розгорнутої системи додаткової освіти всередині школи; систем додаткової мотивації до суспільно-корисної діяльності.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що система формування інноваційної діяльності спрямована на розвиток професійної діяльності, реалізацію психолого-педагогічних, методичних і спеціальних знань про особливості використання інновацій в освітньому середовищі. Саме вчитель – новатор формує розвинену особистість, яка використовує набуті знання і вміє самостійно їх поповнювати, конкурентоспроможну в будь-якій сфері суспільного життя, відповідальну, здатну в ідеалі досягти найголовнішої мети життя людини – щастя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія реформування освіти в Україні : Рекомендації з освітньої політики. – Київ : «К.І.С.», 2003. – 296 с.
2. Кремень В.Г. Філософсько-освітня діяльність: інноваційні аспекти // Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: зб. наук. праць. / за ред. В. Кременя та Т. Левовицького / В.Г. Кремень. – Житомир, Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С.10-26
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І.М. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2012. – 352 с.

Жолобак І. М., студентка групи ПОСП-3

Науковий керівник:

к. пед. н., доц. **Хома О. М.**,

Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОГО МОВЛЕННЯ НА ОСНОВНОМУ ЕТАПІ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ

У Концепції Нової української школи висвітлено сучасні підходи до організації освітнього процесу в початковій школі. З-поміж них зацентрована увага на циклах навчання: перший – адаптаційно-ігровий (1–2 класи); другий – основний (3–4 класи), що є взаємопов'язаними. «Метою другого циклу є здійснення навчального процесу з концентрацією педагогічної уваги на формуванні в учнів відповідальності і самостійності; підготовка до успішного навчання в основній школі. Його суттєвими ознаками є: використання у процесі навчання методів, які вчать здійснювати самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, враховують індивідуальність учня; впровадження предметного навчання; частина предметів передбачає оцінювання» [4, с.20].

У 3-4 класах продовжується робота над розвитком в учнів комунікативного мовлення. Вона спрямована на формування умінь працювати над текстами різних видів, в тому числі з медіатекстами. Широке коло методичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення

комунікативних якостей мовлення учнів 1–4 класів, подано в дослідженнях М. Вашуленка, О. Вашуленко, С. Дорошенка, А. Зимульдінової К. Пономарьової, Т. Котик, О. Хоми, О. Хорошковської та інших. Набуття школярами комунікативної компетентності передбачає розвиток їх усного та писемного мовлення. На думку О. Чупріної, «ефективна робота над розвитком мовлення передбачає виконання таких завдань:

- створення сприятливого мовленнєвого середовища (сприймання мовлення дорослих, читання книг, відвідування театрів, виставок, музеїв, перегляд фільмів тощо) та формування культури мовлення;

- створення мовленнєвих ситуацій із врахуванням інтересів і потреб для мотивації самостійного мовлення учнів;

- забезпечення засвоєння учнями лексичного запасу, граматичних форм, синтаксичних конструкцій, лексико-логічних зв'язків;

- збагачення та активізація словникового запасу, правильне вживання слів, їхніх граматичних форм;

- формування конкретних мовленнєвих умінь; – проведення систематичної роботи з розвитку мовлення на різних рівнях (орфоепічному, лексичному, морфологічному, синтаксичному, текстовому), пов'язуючи її з матеріалом, що вивчається на уроках мови, читання»[6, с.56].

Найбільш ефективним засобом реалізації комунікативно-діяльнісного підходу до вивчення мовленнєвих одиниць, на думку багатьох учених (М. Вашуленко, І. Гудзик, А. Зимульдінова, К. Пономарьова, О.Хома, О. Хорошковська), є опора на текст. На його основі, зауважує О. Хома, проводиться аналіз на кількох рівнях – лексико-семантичному, орфоепічному, граматичному та пунктуаційному (в межах чинних навчальних програм) [5, с. 86]. Такої ж думки дотримується Л. Лужецька, яка вважає, що опрацювання мовного матеріалу на основі тексту дає можливість молодшим школярам не тільки сповна збагнути сутність виучуваного явища, а й вдосконалювати власне мовлення, збагачувати свій словниковий запас [3, с. 184].

Новий Державний стандарт початкової освіти рекомендує вивчення тексту у певній системі, вводячи інноваційну складову – «роботу над медіатекстами». Для 1-2 класу передбачено, що учень створює просте повідомлення з окремих фраз на знайому тематику; пише рукописними буквами, злито, розбірливо; створює прості медіатексти за допомогою інших. Для учнів 3-4 класу визначено, що учень створює невелике за обсягом зв'язне повідомлення на знайому тематику, ураховуючи мету та адресата; підтверджує свою думку письмово, наводячи окремі приклади; пише з пам'яті та слуху рукописними буквами розбірливо, дотримуючись вивчених правил; створює прості медіатексти з допомогою інших, використовує окремі форми їх презентації [1].

Сьогодні лінгводидактами розроблено систему вправ з розвитку мовлення, компетентнісних завдань для учнів 3-4 класів з метою формування комунікативної компетентності. Відтак, Т.Котик пропонує різні вправи, з-поміж яких: текстові вправи, пов'язані з аналізом прочитаних творів, з вивченням граматичного матеріалу, активізацією граматичних форм і лексики; усні та письмові перекази; письмові твори різних типів; складання ділових паперів; народні прислів'я і приказки, скоромовки, шедрівки; метод фантограм (асоціативний куш, сніжинка); виписування цікавих слів і виразів у зошит «Мовна скарбничка»; ігри (дидактичні, сюжетно-рольові, ігри-драматизації) – конструювання букв і слів, «фонетичний годинник», «кружечки-братики» та інші [2].

Наше дослідження показало, що розвиток зв'язного мовлення є одним із найскладніших завдань початкової школи, особливо на другому етапі навчання. Текстовий рівень передбачає створення письмових зв'язних текстів, написання есе, вирішення мовленнєвих ситуацій. Особливу увагу акцентуємо на розробку компетентнісних завдань. Як приклад, у процесі вивчення прикметника як частини мови нами запропоновано завдання: уявіть собі, що в мові зникли прикметники. Який зміст тексту передбачаєте? Створіть порівняльний

текст-опис ромашки без прикметників і з уведенням їх (4 клас). Або завдання для створення міні-проекту «Як слід уживати ввічливі слова?», «Як вести себе в бібліотеці» та інші.

Таким чином, навчання української мови потребує комунікативного спрямування, щоб діти в процесі навчально-мовленнєвої практики навчалися використовувати мову, засоби спілкування для побудови усних і писемних висловлювань у певному стилі, враховуючи обставини мовлення. На основному етапі початкового навчання слід добирати завдання, які спрямовані на роботу над текстом, не залишаючи поза увагою вимовний, лексичний рівні та рівень речення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова освіта. – № 18. – травень, 2018. – С. 8-30.

2. Котик Т.М. Методика розвитку зв'язного мовлення молодших школярів: Опорні конспекти лекцій для студентів заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта» / Т. М. Котик. – Івано-Франківськ, 2013. – 71с.

3. Лужецька Л.Б. Вивчення елементів синтаксису в початковій школі: комунікативно-діяльнісний підхід /Л.Б. Лужецька //Рідне слово в етнокультурному вимірі: Збірник наукових праць / Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. – Дрогобич: Посвіт, 2018. – С.181-190.

4. Нова українська школа: poradnik для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.

5. Хома О.М. Розвиток комунікативно-мовленнєвих умінь на уроках рідної мови в початковій школі / О.М.Хома // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія». – Випуск 1 (1). – Мукачівський державний університет, 2015. – С.84-87.

6. Чупріна О. В. Методика розвитку мовлення учнів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (українська мова). – Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2019. – 271с.

Іванова О. С., аспірант

Науковий керівник:

к. психол. н., доц. **Пивоварчик І. М.**

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СМІХ ЯК ОДИН З МЕХАНІЗМІВ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Організатори освітнього середовища знаходяться в неперервному пошуку інноваційних інструментів задля підвищення ефективності його функціонування. Розуміння залученості саме особистості у всі ланки освітнього процесу зрозумілим, звичним та, водночас, інноваційним, важливим, сповненим нового «звучанням», є включення емоційної сфери як механізму, використання якого дозволяє зробити освітнє середовище більш «продуктивним». Адже саме переживання емоцій та почуттів певної модальності дає змогу значно підвищити активність учасників учбової взаємодії, забарвити її та сприяти досягненням.

В даному повідомленні зосередимось на узагальненні відомостей щодо значущості сміху в навчальному процесі. Так, пошук можливостей розвитку соціально-перцептивних здібностей людини дозволив встановити, що одним з таких засобів може виступати комічне, гра, як універсальний механізм психіки людини, який генетично закладений у кожного. Еволюція сміху відображає як еволюцію людини, так і еволюцію знання про людину.

Соціально-психологічні аспекти комічного як доступного і ефективного засобу, використовуються задля покращення сприйняття, оцінки та розуміння людьми один одного.

Зауважимо також, що сміх традиційно вважається надійним, виключно людським способом сублимації агресивних тенденцій. Більшість медиків та психологів дотримуються думки, що сміх дозволяє впоратися людині з найбільш непередбачуваними міжособистісними проблемами. З. Фрейд, М. М. Бахтін, Л.С. Виготський, С. Далі, Ф. Фелліні та ін. зазначали, що сміх є засобом розрядки, дозволяючи трансформувати агресію людини. За допомогою сміху і гумору, можна загасити конфліктні ситуації в міжособистісній взаємодії та в групах.

О. Г. Козинцев зазначає, що «несвідомий метакомунікативний сигнал несерйозності, псевдоагресії – сміх, еволюційна попередниця якого, ігрова міна, була в докультурному контексті цілком «прозорою (іконичною), – зберігся в якості сигналу негативної гри у всіх інших її культурних різновидах і дожив до наших днів» [1, с. 26]. Головне завдання сміху, на його думку «перемкнути нашу установку з серйозної на ігрову, повернути нас до доречевої і до культурного стану, до негативістській соціальної гри перед людською пори ... Увірватися, тимчасово блокувати мову, «скасувати» культуру – і знову стихнути, причаїтися, піти в підпілля, поступившись мові і культурі їх законне місце» [1, с. 8].

У культурі вирують усічені форми «сміхового світу», інтелектуальні реакції на сміхові явища: анекдоти, сарказм, сатира та ін. Ці форми позначають знаки сміхового світу, які стають більш звичними, зручними, затребуваними в соціумі формами комунікації, знаками ввічливості, позначення соціального адаптивного виду рефлексії [2].

Сміх є найбільш поширеним інструментом комунікації між людьми. За допомогою сміху одна людина передає щось іншому без слів, так само сміх – зовнішнє вираження внутрішнього стану людини. За допомогою сміху велика ймовірність налагодити комунікативний процес в системі освіти.

У сучасної дитині ми можемо спостерігати інтуїтивний творчий виклик культурі, яка формує в подальшому всю його творчу особистість. Дитина, як і дорослий, однаково мають потребу в тимчасовій регресії в сміх, щоб зняти стрес перед культурою. Природа більш мудра, ніж ми, щоб її змінювати. Очевидно, що якщо не порушувати природної структури «сміхового» інстинкту, він прекрасно уживається з біо-культурною подвійністю людини і здатний виявляти її творчу обдарованість в більш зрілому віці.

Сміх завжди цінувався соціумом, в усі часи люди з почуттям гумору були душею суспільства, але крім них завжди були шановані в усіх прошарках суспільства, так як могли зняти напругу, пом'якшити ситуацію, в жартівливій формі відкрити очі на певні події чи факти. Сміх - це не перебувати в стані, а перехід, вся приналежність і весь сенс якого – в його миттєвості. Сміх – це не свобода, а звільнення; різниця для думки дуже важлива. В процесі сміху людина звільняється від незручності, страху, очевидного нерозуміння і ін. Сміх – потужний релаксуючий засіб. Не випадково вираження: «падати від сміху» позиціонують як повне звільнення від негативних емоцій, невпевненості в собі, труднощів, комплексів.

Сміх – на то і сміх, на те і стихія, гра, лукавство, щоб в своєму русі змішувати різноманітні мотивації, а то і підміняти одну мотивацію – інший. Почавши сміятися, люди немов піднімають якір і дають хвилях захопити себе нас в напрямку, заздалегідь непередбаченому. Над чим саме і чому саме ми сміємося, причина категорія надзвичайно гнучка, динамічна і мінлива.

Таким чином, можна сказати, що сміх є потужним механізмом в комунікативному процесі освіти, дозволяючи вибудовувати спілкування між людьми за допомогою певних емоцій. Сміх, орієнтований всередину групи, і сміх, спрямований назовні, об'єднує: його головна мета – самозбереження групи.

Таким чином, важливо навчити учасників освітнього середовища користуватися сміхом, виражати його, розуміти відтінки, використовувати сміхотерапію як ефективний прийом психологічної допомоги всім учасникам навчального процесу. Відтак, попереду створення тренінгу, опис окремих його прийомів та вправ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козинцев А. Г. Человек и Смех. СПб.: Алетейя, 2007. 236 с.
2. Семенова Е.А. Культуротворческая природа карнавальнoй рефлексии детства. *Казанский педагогический журнал*. 2016. Т. 2. №2(117). С. 313-318.

Ийбер К., студентка 4 курсу спеціальності Туризм

Науковий керівник:

ст. викл. **Медвідь Л. І.**

Мукачівський державний університет

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ТУРИЗМУ

Модернізація освітньої системи в Україні висуває нові питання про рівень знань і вмінь фахівців у галузі туристичної діяльності. Найважливіше завдання сучасних закладів вищої освіти – підготовка компетентного, гнучкого і конкурентоспроможного фахівця, який здатний досягти визначеної мети в різних життєвих ситуаціях.

Професійна підготовка фахівців з туризму в умовах ринкового середовища має здійснюватися на основі застосування компетентного підходу з обґрунтуванням відповідних освітніх цілей. Насамперед це оновлення змісту, форм та методів професійно-зорієнтованого навчання, координацію (удосконалення) навчально-виховної діяльності, що спрямована на формування ринкових цінностей, конкурентоспроможність фахівця на сучасному ринку праці, його адаптацію в сучасних умовах діяльності, готовність фахівця до розв'язання реальних професійних завдань. Якщо професійна підготовка фахівців туризму відповідатиме цим критеріям, фахівці туризму будуть конкурентоспроможними на світовому ринку праці.

Фахівець з туризму має володіти професіоналізованими знаннями та уміннями самостійного туроперейтингу та всіх видів туристичних послуг, пропонувати готові конкурентоспроможні програми, технологічними особливостями підготовки, розробки і надання турів, особливостями їх тематичного змісту, також знаннями правового регулювання туристської діяльності, екології, архітектури, етнографії тощо [1].

Важливою складовою готовності фахівця туризму до професійної діяльності є використання сучасних інформаційних технологій, які дають змогу ефективно реалізовувати такі функціональні напрями діяльності в галузі туризму, як: інформаційно-довідкова діяльність; іміджева політика, реклама туристичних та інших можливостей держави, регіонів, населених пунктів, зон і об'єктів; маркетинг туристичного продукту й послуг; замовлення і продаж туристичного продукту й послуг; моніторинг, аналіз та планування туристичної діяльності; розроблення туристичного продукту; автоматизація роботи суб'єктів туристичної діяльності [2, с. 36]. Необхідність інтенсифікації обробки та обміну інформації у сфері туризму вимагає широкого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, які сприяють більш результативній, інтенсивній професійній діяльності фахівців, а також зменшенню трудомісткості процесів інформаційної діяльності.

Під час здійснення діяльності, пов'язаної з пошуком, переробкою та зберіганням інформації, людина реалізує такі функції: пізнавальну, пов'язану із задоволенням потреби в пізнанні світу і себе; комунікативну, пов'язану із задоволенням потреби у взаємодії з іншими людьми; адаптивну, пов'язану з необхідністю адаптуватися до життя в інформатизованому суспільстві; нормативну, яка задовольняє потребу в організації своєї професійної діяльності відповідно до етичних і правових норм; оцінну – пов'язану з критичним мисленням і необхідністю виділяти в інформації основну й допоміжну, ділити її на першочергову та другорядну; розвивальну, пов'язану з потребою в самореалізації і самоактуалізації; рефлексивну, пов'язану з потребою людини в самоствердженні, самовдосконаленні та саморозвитку [3].

З урахуванням наведених функцій інформаційної діяльності компонентний склад інформативної компетентності можна представити у вигляді набору таких компетенцій, як: інформаційно-пошукова компетенція, пов'язана з діяльністю в бібліографічних відділах, обробкою інформації в довідниках, пошуком інформації в мережі Internet; інформаційно-аналітична компетенція, яка передбачає аналіз знайденої інформації у відповідній літературі, ЗМІ, мережі Internet; інформаційно-комунікативна компетенція, пов'язана з умінням отримувати та обробляти інформацію, прийняту від комуніканта, із звичайного, мобільного і радіотелефонів, комп'ютерної мережі; інформаційна компетенція щодо збереження інформації, передбачає вміння зберігати інформацію під паролем, сканувати та ксерокопіювати її; інформаційно-оцінна (рефлексивна) компетенція, пов'язана з критичним аналізом якості отриманої інформації і дій з її обробки, перекодування, зберігання та передачі; інформаційно-етична та інформаційно-правова компетенція припускає володіння нормативною базою щодо змісту інформації і володіння нею; інформаційно-екологічна компетенція, пов'язана з оцінкою умов роботи інформацією, оцінкою впливу на здоров'я і працездатність змісту інформації та технічних пристроїв.

Інформаційні компетенції забезпечують можливість тримати в центрі уваги такі ключові позиції, що пов'язані із стрімким розвитком інформаційних технологій: пошук інформаційних технологій, які можуть бути використані для досягнення переваг у конкуренції; дослідження можливостей інформаційних технологій для створення абсолютно нового електронного бізнесу; аналіз змін продуктивності праці в діяльності організації в цілому за рахунок впровадження інформаційно-комунікативних технологій замість традиційних; аналіз досягнень технічного прогресу, які сприяють раціональному управлінню організацією.

Таким чином, підготовка майбутнього фахівця туризму до роботи в інформаційному середовищі має бути спрямована на формування інформаційної компетентності. Одним із шляхів забезпечення такої підготовки є використання інноваційних технологій у навчальному процесі засобами інформаційно-комунікативних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Л.Г. Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців туристичної діяльності на сучасному етапі /Л.Г. Бойко //Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. серія «педагогіка і психологія». педагогічні науки. 2016. № 2 (12) с. 157-160.
2. Скопень М. М. Комп'ютерні інформаційні технології в туризмі / М. М. Скопень. – К.: Кондор, 2005. – 301 с.
3. Мельниченко С. В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика: монографія / С. В. Мельниченко. – К.: Київ. нац. торг.екон. ун-т, 2008. – 493 с.

Карелікова Я. С., студентка ПО-І сп.
Науковий керівник:
к. пед. н., доцент **Фенчак Л.М.**
Мукачівський державний університет

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НУШ

Метою Концепції Нової української школи є становлення всебічно розвинутої особистості, що здатна до творчої та розумової діяльності, виховання в неї людських цінностей та громадської думки. Одним із шляхів до реалізації даної мети є підбір вчителем початкових класів методів і прийомів навчання, які б заохочували підростаюче покоління до засвоєння знань. Вчитель молодших класів має врахувати особливості дошкільного віку, де видом діяльності є гра, і перехід дитини до шкільного життя, де навчання грає важливу роль. Тобто з боку вчителя навчання має бути педагогічно продуманим.

Проблематика використання ігор вчителями на уроках та їх педагогічне значення досить досконало були розглянуті плеядою вчених: А. Арсієреєм, В. Бадером, О. Біляєвим, А. Варзацькою, І. Діваховою, Т. Донченком, Р. Жуковською, Л. Ільяницькою, С. Караман, М. Пентелюком, та іншими.

Гра є головним методом розвитку в учнів зацікавленості до нових знань. В. Сухомлинський писав: «У грі розкривається перед дітьми світ, творчі можливості особистості. Без гри немає і не може бути повноцінного дитячого розвитку» [1, с.35]. Видатний педагог писав: «Гра – це величезне світле вікно, крізь яке в духовний світ дитини вливається життєдайний потік уявлень, понять про навколишній світ. Гра – це іскра, що засвічує вогник допитливості. То що ж страшного в тому, що дитина вчиться писати граючись, що на якомусь етапі інтелектуального розвитку гра поєднується з працею, і вчитель не так уже часто говорить дітям: «Ну, пограли, а тепер будемо трудитися!»» [2, с. 95].

Ігри, які застосовуються в навчальному процесі, називаються **дидактичними іграми**. Дидактична гра як складова освітнього процесу сприяє залученню дітей до безпосередньої участі в навчальному процесі, розвитку самостійності в розв'язанні певних проблем під час здобуття необхідних знань [3, с. 16]. Поєднуючи гру та навчання, школярам дається змога з простими діями гри поринути в прекрасний світ науки. Адже зацікавившись, вони не помічають, як збагачують себе новим цікавим матеріалом, вдосконалюють навички, розвивають творчість, уяву, мислення.

Незважаючи на необхідність впровадження в навчальний процес ігор, є випадки, коли вихователі та вчителі не приділяють іграм достатньої уваги в його організації. Будь-яка гра – це новий досвід, який, у свою чергу, стає джерелом нових знань, нових дій і нових ідей. Ігрові методи багатопланові, тому кожен з них сприяє виробленню певної практичної навички. Із сучасних навчальних ігор можна виокремити:

- **Ігри-вправи.** До них належать кросворди, ребуси, вікторини тощо. Застосування цього методу сприяє активізації певних психічних процесів, закріпленню знань, перевірці їх якості, набуттю навичок.

- **Ігрова дискусія.** Передбачає колективне обговорення спірного питання, обмін думками, ідеями між кількома учасниками.

- **Ігрова ситуація.** Основою ігрової ситуації є саме проблемна ситуація, що зорієнтована на встановлення зв'язку теорії і практики з теми, що вивчається, тобто вміння аналізувати, робити висновки, приймати рішення у нестандартних ситуаціях.

- **Рольова гра.** Вона дає змогу відтворити будь-яку ситуацію в «ролях».

- **Ділова навчальна гра.** Це навчально-практичне заняття, яке передбачає моделювання діяльності щодо розв'язання складної проблеми. Вона поєднує в собі ознаки навчальної і майбутньої професійної діяльності і є діяльністю колективною.

Гра активізує й урізноманітнює навчальний процес, знімає напружену обстановку на уроці, забезпечує розумовий, світоглядний і особистісний розвиток кожної дитини, завдяки грі створюється ситуація прагнення до перемоги, успішних дій та самовдосконалення.

Основою дидактичної гри є пізнавальний зміст, що полягає в засвоєнні тих знань і вмінь, які застосовуються під час розв'язування навчальної проблеми, поставленої грою. Враховуючи такі великі педагогічні можливості гри, вчителі у своїх дидактичних концепціях усе більше уваги приділяють різноманітним ігровим прийомам і формам освітньої діяльності молодших школярів.

Отже, ігрова діяльність є ефективним засобом формування предметних, надпредметних та інших ключових компетентностей. Не заперечуючи важливості ігрової діяльності, варто пам'ятати, що надмірне захоплення іграми на уроках в початковій школі може виробити в учнів дещо легковажне ставлення до предмета. Ігри створюються відповідно до вимог шкільної програми, але між ігровою і навчальною діяльністю повинен бути розумний баланс.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ДЖЕРЕЛ

1. Використання дидактичних ігор на уроках / Н. І. Горбачова // Логопед. – 2011. - № 9. – с. 34-39
2. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5-ти томах. – К.: Рад. школа, 1977. – Т.3. – С. 95–98, С. 176–185.
3. Дидактичні ігри в навчально-виховному процесі / О. Любищенко // Початкова освіта – 2015. - №8. – с. 14-29
4. Концепція «Нова українська школа». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Кашуба Н. Р., студентка 5-го курсу

Науковий керівник:

к. пед. наук, доцент **Нос Л.С.**

Львівський національний університет ім. І. Франка

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ КАНАДИ

Система освіти Канади є дуже розвинутою. Проаналізувавши наукові статті можна з впевненістю сказати, що дана система освіти може слугувати прикладом і для нашої країни. Розгляньмо, що ж собою являє освіта у Канаді. В першу чергу варто зазначити, що навчання ведеться двома мовами: французькою та англійською. Цей факт демонструє демократичність Канади. Також варто звернути увагу і на використання у процесі навчання найсучасніших технологій. Не зважаючи на різну освітню політику в окремих провінціях, велика увага приділяється рівності в освіті. Це передбачає справедливість та рівний доступ до освіти як дітей, чії батьки є громадянами Канади, так і для дітей-емігрантів [3, С.1]. В Канаді як і в усьому світі велику увагу приділяють саме неперервності освіти. Така освіта дає можливість всебічного та творчого розвитку.

За допомогою неперервного освітнього процесу, в основу якого покладено чотири концепти неперервного навчання: навчатися, щоб знати; навчатися щоб працювати; навчатися, щоб бути; навчатися, щоб жити разом, зміцнюється творчий процес, розвивається соціальна та інтекультурна гармонія, формуються впевненість, уява, трансформативне бачення особистості [2, С.309].

Далі хотіли б коротко охарактеризувати освіту на кожному рівні. Якщо говорити про дошкільну освіту, то вона спрямована на розвиток дітей, їх мотивацію, а також на формування готовності до навчання на наступних рівнях. Навчальні програми дошкільної освіти для дітей 2,5-6 років у Канаді спрямовуються на розвиток умінь і навичок спілкування, мови та грамотності, зокрема:

- використання вербального та невербального мовлення;
- спілкування з однолітками й дорослими;
- використання англійської та рідної мови;
- слухання інших; читання; переказу оповідань;
- написання букв алфавіту та часто вживаних слів [1].

Початкова школа в Канаді в більшості провінцій складається з 6 ступенів, однак, в деяких провінціях початковою вважається 8-річна освіта. Особливою ознакою на цьому етапі шкільного навчання є невимушений ритм занять з дітьми. Учні, особливо перші 2 роки, не стільки опановують предмети, скільки навчаються спілкуванню в колективі, пізнають навколишній світ, формують свої творчі здібності. Ця обставина дозволяє не руйнувати психіку дитини, оберігаючи її від надмірних навантажень і сприяє формуванню позитивного ставлення до навчання. Цікаво, що в багатьох молодших школах немає їдалень і діти мають їсти те, що принесуть з дому. Причому в навчальних закладах існує заборона на певні продукти, що можуть викликати сильну алергічну реакцію (наприклад, арахіс). З цієї ж причини не дозволяється ділитися їжею. Однак, щоранку до початку навчання в багатьох

школах організується «сніданок-бесіда», під час якого діти можуть їсти фрукти, пластівці та спілкуватися. Ще однією обов'язковою вимогою є щоденне проведення учнями однієї 30-хвилинної перерви на вулиці. Лютий мороз чи сильний снігопад не стають цьому на заваді, адже нестримна дитяча енергія потребує виходу в будь-яку пору року. Тим паче, в молодшій школі заборонене використання мобільних телефонів, тож «живе» спілкування залишається пріоритетним [1].

Середня освіта уже готує учнів до подальшого навчання у ЗВО. Тут уже наявні предмети для вибору.

Тривалість отримання середньої освіти варіюється від 4 до 6 років. Учень може сам обирати предмети для вивчення в будь-якій послідовності. Така система дуже зручна, оскільки дозволяє максимально повно вивчати ті предмети, які будуть необхідними для успішного вступу до ЗВО. Безумовно, обов'язкові для всіх предмети тут теж є, але тільки ті, які впливають на загальний розвиток будь-якої людини – фізкультура, заняття з мистецтва та музики, а також уроки іноземної мови [1].

Вища освіта Канади представлена університетами та коледжами. Перші дають науковий ступінь, другі – диплом про присвоєння спеціальності. Навчання в коледжах дуже популярне, хоч і не дає наукового ступеня. Основне завдання коледжів – надавати професію, спеціальність. Зазвичай навчаються два роки, і більшість часу минає не з теоретичними завданнями, а з практичними [1].

Отже, розглянувши систему освіти Канади ми можемо помітити як спільне з Україною (розподіл по класах в деяких провінція, подібність дошкільної освіти тощо), та і відмінне (наявність шкіл пансіонів, інший принцип організації навчання в середній школі та ін.). Вважаємо, що система освіти Канади є прогресивно, а також ми можемо багато чого у них запозичити і впровадити в системі освіти України.

Список використаних джерел

1. Корольчук М. Як навчають дітей у Канаді / М. Корольчук. - Learning.ua. - 2019. - Режим доступу: <https://learning.ua/blog/201905/yak-navchaiut-ditei-u-kanadi/>
2. Муқан Н. В. Специфіка реалізації неперервної освіти у Канаді / Н. В. Муқан // «Young Scientist». - 2016. - №2 (29). - С. 309-312.
3. Sean Coughlan. How Canada became an education superpower. - 2017. - Режим доступу: <https://international.abbyschools.ca/sites/default/files/How%20Canada%20became%20an%20education%20superpower.pdf>

Клямар А. О. студентка 3-го курсу,
Васютіна Т.М.

професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання, доцент, канд. пед. наук
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ MOZABOOK ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Професія учителя – одна із найцікавіших, і одночасно є досить нелегкою та дуже відповідальною. Учителі безупинно мають покращувати свою майстерність задля задоволення потреб освіти. Одним із варіантів удосконалення педагогічної майстерності є опанування навичок роботи з інтерактивними ресурсами, одним із них є освітнє програмне забезпечення угорської компанії Mozaik Education – Moza Book, що значною мірою полегшує роботу вчителя, а урок робить видовищним та продуктивним.

Зупинимось детальніше на особливостях його використання в роботі вчителя початкових класів. Після завантаження і встановлення освітнього презентаційного програмного забезпечення Moza Book, цінною для початківців є функція «Допомога» (позначений символом «?»), де можна обрати один із пунктів меню (*перші кроки*,

інтерактивна допомога, відео допомога швидкі підказки, порада дня...)та отримати відповідь на своє запитання. Якщо ж педагогу складно самостійно опанувати Moza Book, то можна пройти безкоштовний вебінар «Робота з Moza Book та Moza Web». Одним із варіантів створення ефективного уроку – це доповнення інтерактивними компонентами навчального підручника (який можна знайти в медіатеці Mozaik, чи завантажити зі свого ПК (*.pdf - формат)). Moza Book пропонує більше ніж 1200 3D-сцен, кілька сотень навчальних відео, програми та ігри, призначені для розвитку навичок, проведення дослідів та ілюстрування, які доступні в moza Book і на moza Web.

Другим варіантом удосконалення уроку є самостійне створення сторінок нового зошита. Алгоритм створення власного зошита чимось схожий на створення презентації в PowerPoint, але moza Book більш функціональний. Він відкриває цілий спектр шкільних інструментів, що реалізують можливість виділяти необхідне, малювати, писати від руки, вносити зміни, креслити геометричні фігури на уроці, це дуже зручно та просто, все як в реальному зошиті. Також роботу вчителя значно спрощує вбудований браузер, більше не потрібно окремо шукати фото, відео, музику, скачувати їх на ПК і добавляти в презентацію. Лише слід зробити необхідний запит і обрати потрібні компоненти, програма самостійно їх завантажить та добавить до презентації, лишається тільки розмістити їх на слайдітак, як подобається педагогу для реалізації мети уроку.

Урізноманітнюючи теоретичний матеріал свого уроку доцільно використати навчальні ігри та додатки програми, так урок буде більш ефективним та продуктивним. Найбільш ефективними додатками, на нашу думку, є «Тести» та «Настільні ігри». З їх допомогою вчитель може організувати етапи актуалізації, повторення чи закріплення знань завдання у цікавій ігровій формі, особливо це актуально під час дистанційного навчання, адже не всім хочеться виконувати прості письмові завдання з книжки чи зошита, а в цих інструментах можна створити ігри за шаблоном, додавши запитання та завдання відповідно до теми, що вивчається.

Цінними для вчителя є ще інструменти «Земна куля», «Країни», «Мінерали» та «Жива природа», які утворюють міні-музей у комп'ютері, адже дуже часто матеріальна база школи не має всіх необхідних карт чи колекцій, або ж вони не якісні, тож такі інструменти компенсують цю недостачу.

Отже, як показав наш досвід, програмне забезпечення Moza Book допомагає вчителю опрацьовувати величезну кількість інформації і генерувати її у доступні та цікавій формі учням, підвищуючи таким чином якість освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. UA Електронне Навчання Mozaik URL:<https://ua.mozaweb.com/index.php> (Дата звернення 07.02.2021)
2. Вебінар «Робота з mozaBook та mozaWeb!» URL:<https://edpro.ua/webinars> (Дата звернення 07.02.2021)
3. Блог команди EdPro URL: [https://edpro.ua/blog\(18.10.2020\)](https://edpro.ua/blog(18.10.2020)) (Дата звернення 07.02.2021)

Кобаль Є.М., студентка ПО-1сп;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. **Лавренова М.В.**
Мукачівський державний університет

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ЗВИЧАЙНОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Інклюзивна освіта (від французького слова «inclusif» – «що включає в себе») – це процес спільного отримання знань, умінь і навичок людьми, що відносяться до категорії громадян з особливими освітніми потребами і умовно здорових індивідів.

Кожна дитина «має вести повноцінне й достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі та полегшують її активну участь у житті суспільства» (із Конвенції ООН про права дитини) [1, с. 55]. Тобто навчання має бути організоване так, щоб всі несхожі між собою люди, навіть з особливостями (інтелектуальними, фізичними або психічними) були задіяні в системі освіти і могли навчатися за місцем свого проживання разом з однолітками, без особливих освітніх потреб.

Проблему інклюзивної освіти в Україні досліджували такі науковці як: В. Бондар, Т. Бондар, М. Ворон, Л. Даниленко, М. Деркач, В. Засенко, А. Колупасєва, Н. Лалак, С. Литовченко, Ю. Найда, Л. Савчук, Т. Сак, Є. Синьова, Н. Слободянюк та інші.

Основна перевага інклюзивної підходу в навчанні – це створення гнучкого освітнього середовища, що задовольняє кожную дитину, яка відповідає індивідуальним інтелектуальним, фізичним і психічним потребам. Безсумнівним плюсом для суспільства є інтеграція та соціалізація дітей з обмеженими можливостями здоров'я; викорінення дискримінації і виховання милосердя, взаємоповаги і толерантності.

Розглянемо переваги інклюзивної освіти:

- діти з особливостями розвитку демонструють більш високий рівень соціальної взаємодії зі своїми здоровими однолітками в інклюзивному середовищі в порівнянні з дітьми, які перебувають в спеціальних школах;

- в інклюзивному середовищі поліпшується соціальна компетенція і навички комунікації дітей з інвалідністю;

- в інклюзивному середовищі діти з особливостями розвитку мають більш насичені навчальні програми; освітні програми дітей-інвалідів в інклюзивних школах мають більш високий стандарт, ніж в спеціальних школах і, відповідно, мають більш високі академічні результати навчання;

- в інклюзивних класах взаємини між дітьми з особливостями і без особливостей стають міцнішими, ніж між дітьми в спеціальних школах; поступово звичайні діти починають усвідомлювати, що у них з дітьми-інвалідами багато спільного;

- звичайні учні та обдаровані діти можуть отримати переваги при інклюзивну підході до утворення за рахунок поліпшення якості навчання і вдосконалення педагогічних технологій;

- у дітей і батьків дітей без особливих освітніх потреб формується більше розуміння до сімей, де є діти з особливими освітніми потребами.

Незважаючи на ряд позитивних результатів виявились і проблеми вітчизняної системи освіти, які заважають інтеграції людей з особливими освітніми потребами до загального освітнього процесу, а це:

- недосконалість законодавства у галузі освіти, що зумовлює відсутність механізмів розвитку та фінансування системи інклюзивного навчання;

- недостатнє матеріально-технічне та кадрове забезпечення навчальних закладів (відсутність спеціального допоміжного навчального обладнання, спеціально розроблених навчальних методик та програм інклюзивного навчання, недостатня чисельність спеціально підготовлених фахівців для роботи з інвалідами);

- непристосованість будівель навчальних закладів;
- недостатня психологічна готовність учнів та вчителів до спільного навчання із особами з інвалідністю [4, с.83].

В основі практики інклюзивного навчання лежить ідея прийняття індивідуальності кожного окремого учня, а отже, навчання має бути організоване таким чином, щоб задовольнити особливі потреби кожної дитини. Таким чином, майбутнім учителям початкових класів з урахуванням зазначених переваг і недоліків необхідно формувати свою професійну готовність до спільного навчання дітей всіх категорій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». Програма «Інклюзивна освіта». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/index.php/go=Inklus>
3. Луценко І. Правові аспекти запровадження інклюзивної освіти в Україні / Інна Луценко // Початкова школа. – 2017. – №3. – С. 53–57.
4. Садова І. Інклюзивна освіта для дітей з особливими освітніми потребами в умовах сучасної початкової школи / Ірина Садова // Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал. – №9 (128) вересень, 2017. – С. 77–82.

Кобулей І., студентка 4 курсу спеціальності «Туризм»,
Науковий керівник:
к. г. н., доц. **Смочко Н. М.**
Мукачівський державний університет

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ

Поняття «компетентність» досить багатогранне, його визначення, а трактування до сьогодні є предметом наукових дискусій. У період становлення освітньої системи сфери туризму важливою умовою її реалізації визнано конкурентноспроможність фахівця. Саме ця прикметна особливість слугує основним показником якості підготовки у закладах вищої освіти. оскільки поняття ключових компетентностей досить багатогранне, його визначення і трактування постійно є предметом дискусій.

У табл. 1 подано аналіз деяких визначень поняття компетентності в різних авторів (за Є. Долинським [1]).

Вирішальними у професійній діяльності є ключові компетенції, які мають забезпечити готовність до життя та праці. Їх можна представити у вигляді таких груп:

- політичні та соціальні компетенції, такі як здатність бути відповідальним, брати участь у розробці групових рішень, вирішувати конфлікти без насильства, підтримувати та покращувати демократичні інституції;
- компетенції, що пов'язані з життям у культурному середовищі, а саме: готовність контролювати прояв расизму, ксенофобії та розвитку клімату нетолерантності, оволодівати міжкультурними компетенціями, такими як прийняття розбіжностей, повага до інших та здатність жити з людьми різних культур, мов і релігій;
- комунікативні компетенції, які особливо важливі для роботи та соціального життя, з акцентом на те, що тим людям, які не володіють ними, загрожує соціальна ізоляція, а також володіння більше, ніж однією мовою;
- компетенції, що пов'язані зі зростанням інформатизації суспільства: володіння інформаційними технологіями, розуміння їх застосування, слабких і сильних сторін та засобів, критичного судження стосовно інформації, що розповсюджується мас-медійними засобами та рекламою, здатність вчитися протягом життя в контексті життя [2].

Визначення поняття «компетентність» у наукових дослідженнях

Автор	Визначення поняття «компетентність»
В. Кричевський	Наявність знань для успішної діяльності, усвідомлення ролі цих знань для практики, набір операційних умінь, здатність творчо підходити до професійної діяльності.
С. Гончаренко	Сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію.
Г. Несен Л. Сохань І. Єрмаков	Специфічна здатність, яка дає змогу розв'язувати проблеми, що виникають у реальних ситуаціях життя.
О. Пометун	Спеціально структурований набір знань умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання

У своїх працях І. Зимня [3] у структурі ключових компетенцій виділяє такі: компетенції у сфері самостійної пізнавальної діяльності, підґрунтям якої засвоєння способів придбання знань з різних джерел інформації; компетенції у сфері громадсько-суспільної діяльності (виконання ролі громадянина, виборця, споживача тощо); компетенції у сфері соціально-трудової діяльності (у тому числі вміння аналізувати ситуацію на ринку праці, оцінювати власні професійні можливості, орієнтуватися в нормах та етиці взаємостосунків, навички самоорганізації); компетенції у побутовій сфері (включаючи аспекти власного здоров'я, сімейного благополуччя та ін.); компетенції в сфері культурної діяльності з організації часу (включаючи вибір шляхів та способів використання вільного часу, що культурно та духовно збагачують особистість).

Необхідними для фахівця туризму є його вольові якості – наполегливість, терпіння, самовладання, здатність до тривалої концентрації уваги. Також велике значення для ефективності роботи мають і його емоційні прояви: природність поведінки, невимушеність, щирість у спілкуванні, стійкість до стресу, емоційна стабільність, здатність до співпереживання, алертність (розслаблена зібраність, миттєва готовність до адекватного дії без суєти та перенапруги) і тверезість (підхід до життя і ситуацій у ньому, при якому відбувається об'єктивна, істинна оцінка подій та дій усіх учасників, у тому числі самого себе).

До професійних відносять ті, які характеризують будь-якого грамотного фахівця. Володіння ними є лише передумовою успішного виконання службових обов'язків. Такими якостями є: високий рівень навченості, досвід професійної діяльності, компетентності у відповідній професії; ерудованість, глибокі знання з фаху, постійна самоосвіта та самовдосконалення, тверезий аналіз та осмислення навколишньої дійсності; пошук нових шляхів підвищення ефективності роботи.

У цілому, сучасність вимагає від спеціаліста розуміння сутнісних засад галузі, у якій він працює, спрямованості на інтегровані, узагальнені знання та уміння, а не на їх конкретний зміст. Якщо формування глибокої фахової компетентності є одним із головних пріоритетів вищих закладів освіти, то всі навчальні дисципліни, як профілюючі так і непрофілюючі, що викладаються у цих закладах, мають забезпечувати цей процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Долинський Є. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів з використанням технологій дистанційного навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Є. В. Долинський. – Хмельницький, 2012. – 245 с.
2. Рлецова К. В. Формування компетенцій персоналу як основа забезпечення його конкурентоспроможності на ринку праці / К. В. Рлецова // Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту імені Володимира Даля. – 2010. – №1(143). – Ч.І. – С.144-151.

3. Зимняя И. А. Компетентностный подход в современном образовании / В. С. Аванесов, С. С. Ветохин, В. М. Жданович и др. // Высшая школа: проблемы и перспективы. – Мн.: РИВШ, 2005. – С.69-70.

Козик Л.М., студентка ДО-1;
Науковий керівник:
ст. викладач **Русин Н.М.**
Мукачівський державний університет

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільне дитинство - один з найважливіших етапів в житті дитини. У цей період дитина активно пізнає навколишній світ. А в дитячому садку дитина отримує перший досвід взаємодії з іншими людьми, намагається знайти своє місце серед них, вчиться жити в злагоді з собою і оточуючими і отримує перші елементарні знання. Завдання фахівців дошкільної освіти полягає в тому, щоб і досвід, і навички, і знання дитина одержувала в комфортних для неї психологічних умовах і в тій мірі, яка йому необхідна.

У дітей з порушенням емоційної сфери виявляється складне поєднання порушення мови. У зв'язку з цим у дітей часто спостерігаються труднощі в спілкуванні з однолітками, багато хто з них гіперактивні або навпаки затиснуті. Діти з емоційним порушенням потребують постійної емоційної підтримки з боку дорослих, яка необхідна їм для подолання емоційних бар'єрів спілкування. Психіка дитини дуже ранима і вимагає дбайливого до себе ставлення, адже малюк тільки починає дізнаватися самого себе і цей світ навколо. І на своєму шляху діти часто стикаються з серйозними труднощами: в сім'ї, в дитячому садку, в школі, в спілкуванні і наодинці з самими собою. Дорослі дуже хочуть їм допомогти, але часто не знають як: переконання і моралі не допомагають, а сам малюк не може толком нічого пояснити. У таких випадках і може допомогти арт-терапія.

За М. Лібманом, арт-терапія - це використання засобів мистецтва для передачі почуттів та інших проявів психіки людини з метою зміни структури його світовідчуття. Основна мета арт-терапії пов'язана з гармонізацією особистості через розвиток її здібностей самовираження, самопізнання. Її метод заснований на двох базових психологічних здібностях людини: символічної функції мислення і уяви і творчих процесах самовираження, пов'язаних з спрямованістю на пошук нових шляхів вирішення проблеми. А. Осипова описує так основні цілі арт-терапії:

1. Полегшити процес лікування. Невербальне спілкування легше вислизає від цензури свідомості. Неусвідомлювані внутрішні конфлікти і переживання легше висловити частіше за допомогою зорових образів, ніж висловити їх в процесі вербальної корекції.

2. Отримати матеріал для діагностичних висновків та інтерпретації. Стиль і зміст художніх робіт дають можливість отримати інформацію про клієнта, який може допомагати в інтерпретації своїх творів.

3. Дати соціально прийнятний вихід агресивності та іншим негативним почуттям (робота над картинками, скульптурами і малюнками є безпечним способом розрядити напругу і випустити «пар»).

4. Сконцентрувати увагу на почуттях, відчуттях. Заняття образотворчою діяльністю створюють великі можливості для експериментування з зоровими і кінестетичними відчуттями, розвитку здатності до їх сприйняття.

5. Опрацювати почуття і думки, які дитина звикла придушувати. Іноді невербальні засоби є єдино можливими для вираження і прояснення сильних переживань і переконань.

6. Розвивати почуття внутрішнього контролю. Робота над картинками, малюнками або ліпленням передбачають упорядкування форм і кольору.

7. Налагодити взаємини між дитиною і психологом. Спільно брати участь в художній діяльності допоможе сприянню створення відносин взаємного прийняття та емпатії.

8. Розвивати художні здібності і підвищувати самооцінку. Побічним продуктом такої терапії може бути почуття задоволення, що виникає в результаті прояву прихованих талантів.

Таким чином, арт-терапія як метод психолого-педагогічної корекції дає вихід внутрішнім сильним емоціям і конфліктам, сприяє усвідомлення відчуттів і почуттів, допомагає при інтерпретації витіснених переживань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахметова Л.А. Формування арт-терапевтичної культури дошкільнят «Сам собі арт-терапевт» / Л.А. Ахметова. - М.: Московський державний відкритий педагогічний університет, 2003. - 36 с.

2. Ізотова Є.І. емоційна сфера дитини: Теорія і практика / Є.І. Ізотова, Е.В. Никифорова: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. - М.: Видавничий центр «Академія», 2004. - 288 с.

3. Глазкова Т.В. Використання методів арт-терапії в роботі з дітьми дошкільного віку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ivalex.vistcom.ru/konsultac/konsultac2714.html> (дата звернення: 20.03.2017).

Козинка О. В., здоб. вищ. освіти МХ-ММ (1 р.н.);

Науковий керівник:

к.п.н., доцент **Ашихміна Н. В.**

Мукачівський державний університет

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Модернізація сучасного освітнього процесу, викликана вимогами Нової української школи, передбачає вихід на більш високий технологічний рівень. Педагогічні технології сьогодні стали немислимыми без широкого використання нових інформаційних комп'ютерних технологій. Актуальним для викладання музичного мистецтва в Новій українській школі стає застосування мультимедійних засобів навчання, де в якості основної мети розглядається активізація пізнавальної та творчої діяльності школярів, підвищення мотивації навчання тощо.

Найбільш значуща перевага мультимедійних засобів полягає в інтерактивності. Інтерактивний метод означає взаємодію, буття в режимі бесіди, діалогу. Інтерактивні методи зорієнтовані на більш широку взаємодію учнів не лише з учителем, а й на контакт один із одним. Функція вчителя музичного мистецтва на інтерактивних уроках полягає в направленні діяльності школярів на досягнення цілей уроку й розробці інтерактивних вправ і завдань, у ході виконання яких учні вивчають художньо-освітній матеріал. Важлива відмінність інтерактивних вправ і завдань від звичайних у тому, що, виконуючи їх, школярі не тільки і стільки закріплюють уже вивчений матеріал, скільки в індивідуальному порядку вивчають новий. «Інтерактивність дозволяє в певних межах управляти «презентацією» інформації, а також дозволяє учням обирати темп вивчення матеріалу і рівень його складності, чим досягається індивідуалізація навчання...» [1, с. 10].

У широкому розумінні, термін «мультимедіа» означає спектр інформаційних технологій, що використовують різні програмні і технологічні засоби з метою найбільш ефективного впливу на користувача (який є одночасно і читачем, і слухачем, і глядачем). Використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва в першу чергу

дозволяє доповнювати доклади і проекти комп'ютерними презентаціями для більш наглядної трансляції ілюстративного матеріалу уроку музичного мистецтва. По-друге, інформація, що представлена на мультимедійних носіях, дозволяє проводити віртуальні екскурсії та подорожі по країнах та епохах, знайомити зі збірками музичного мистецтва, з найкращими виконавцями, з різноманітними стилями і напрямками в музичному мистецтві тощо.

Ми розглядаємо ігрові мультимедійні системи як один із засобів інтерактивного навчання на уроках музичного мистецтва. За такої форми роботи комп'ютер використовується як інструмент для інтерактивної художньо-освітньої дії, задача якої – озброєння знаннями учнів, а мета – самостійність мислення і творчість школярів.

Мультимедійні музичні ігри – це ігри, в яких учасник взаємодіє з віртуальним середовищем, стан якого характеризується різними способами передачі інформації (аудіальний, візуальний, тактильний). Зробимо стислий огляд найбільш цікавих інтерактивних освітніх музичних програм для дітей.

Видавництво МедіаХауз розробило серію розвивальних дисків «Граємо з музикою»: «Граємо з музикою Вівальді. Аліса і пори року»; «Граємо з музикою Моцарта. Чарівна флейта»; «Граємо з музикою Чайковського. Лускунчик». Мультимедійні продукти цієї серії вдало поєднують у собі цікаві комп'ютерні ігри, що розвивають музичні здібності учнів, а також музичні енциклопедії та казкові пригоди у світі музики. Розкрити музичні здібності учня дозволяє популярна мультимедійна серія «Скоро в школу» – «Розвиваємо музичні здібності» видавництва ID COMPANY. Яскравий і цікавий зміст цього проекту відкриває для учнів таємничий світ нотної грамоти, розказує про життя композиторів, знайомить із музичними інструментами та їх звучанням.

Цікавий сюжет гри «Кліффорд. Угадай мелодію!» допоможе школярам освоїти ази музичної грамоти і створити декілька нових музичних інструментів. Виконуючи нескладні, але дуже цікаві завдання, в учнів сформується уявлення про композицію, ритм, музичний стиль. Нові пригоди героїв відомих мультфільмів студії Disney представлено у двох мультимедійних проєктах: «Король Лев» і «Красуня і чудовисько». Інтерактивні програми містять багато цікавих ігор із чудовою графікою і неперевершеною музикою. Разом із діснеївськими персонажами школярі мають змогу здійснити цікаву подорож, а також виконати музичні завдання, розвинути фантазію, творчі та музичні здібності.

Сьогодні музичні інтерактивні ігри стрімко розвиваються, тому вчитель музичного мистецтва без зусиль може знайти мультимедійний продукт, що відповідає його концепції уроку. Безумовно, використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва зробить навчання яскравим, цікавим для учнів будь-якого віку, сформує емоційно позитивне ставлення до предмету, а інтерактивний процес між школярами та віртуальним світом дозволить перетворити урок у справжню захоплюючу подорож.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беловский Г. Г. Мультимедийные технологии : лабораторный практикум / Г. Г. Беловский, В. М. Зеленкевич. – Минск : БГПУ, 2010. – 192 с.

Костак А.І., студентка ПО-1сп

Науковий керівник:

ст. викладач **Барчій М. С.**

Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сьогодні проблема психологічної компетентності є актуальною, її значущість для підвищення ефективності педагогічної діяльності і розвитку особистості педагога дуже

важлива. Освітні стандарти Нової української школи ще більше вимагають розглядати професійну діяльність педагога через призму знань психологічних особливостей дитини.

У роботах сучасних науковців, присвячених проблемі психологічної компетентності, відзначається, що цей вид компетентності завжди співвідноситься з діяльністю фахівця, є частиною психологічної культури фахівця, свідченням його високого професіоналізму, вона є внутрішнім особистісним інструментарієм фахівця, що сприяє ефективнішому виконанню його професійної діяльності.

Основні складові психологічної компетентності розподіляються за трьома напрямками:

1. Психолого-педагогічна грамотність - це загально-професійні знання.
2. Психолого-педагогічні вміння – здатність педагога використовувати свої знання в педагогічній діяльності та в організації взаємодії з учнями.
3. Професійно важливі особистісні якості, які відображаються в процесі діяльності і впливають на вихованців, а також забезпечують своєрідність зовнішньої реалізації знань і вмінь [3].

Дослідники О. Є. Клименко та І. Ю. Белова називають п'ять основних видів психологічної компетентності фахівця: соціально-перцептивна компетентність (розуміння людей, її основу складають спостережливність і принциповість); соціально-психологічна (знання закономірностей поведінки, діяльності і стосунків людини, включеної у професійну групу, колектив); аутопсихологічна (самопізнання, самооцінка, самоконтроль, уміння управляти своїм станом і працездатністю); комунікативна (знання різних стратегій і методів ефективного спілкування); психолого-педагогічна (володіння методами здійснення впливу на інших) [1].

Психологічна компетентність педагогічних працівників визначається не тільки як теоретико-психологічна обізнаність, а, у першу чергу, як сформована система професійних цінностей та навичок професійного спілкування, вдосконалення навичок педагогічної взаємодії в системі «вчитель – учень», як система професійного ставлення до учня; підвищення психологічної компетентності педагога-це один із важелів, який зможе покращити ситуацію у практиці навчання, виховання, розвитку молоді [2]. Психологічна компетентність це вміння використовувати психологічні знання в роботі: вміння бачити за поведінкою дитини її стан, рівень розвитку пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери, рис характеру, здатності орієнтуватися, опрацювати психологічну ситуацію у відносинах між дитиною і колективом та обирати раціональний спосіб вирішення.

Л. Б. Орбан-Лембрик під психологічною компетентністю розуміє сукупність комунікативних, перцептивних та інтерактивних знань, які дають змогу індивіду орієнтуватись у соціальних ситуаціях, міжособистісних відносинах, приймати правильні рішення [3]. О.І. Бондарчук визначає психологічну компетентність особистості через успішність, конструктивність її діяльності на основі ефективного застосування психологічних знань і вмінь для розв'язання завдань чи проблем, що стоять перед нею в системі «людина – людина» [3]. Психологічну компетентність також розуміють як особливий мотиваційний стан – готовність проявляти цілеспрямовану активність на основі отриманих психологічних знань [2]; комплекс характеристик особистості, який включає уявлення про процеси переживання, міжособистісні і групові процеси, особистісну позицію, комунікативні та рефлексивні навички [1].

У цілій низці робіт психологічна компетентність розглядається в якості складової професійної компетентності педагога. Її визначають як комплекс психологічних знань і умінь, необхідних для вирішення професійних завдань у педагогічній діяльності; систему психічних властивостей, що визначають успішність виконання педагогічної діяльності; наявність основ психологічних знань і досвіду, необхідних для ефективно педагогічної роботи ; інтегральну акмеологічну характеристику вчителя, що дозволяє конструктивно вирішувати завдання професійної діяльності, спілкування і саморозвитку [1].

Отже, психологічна компетентність представляє собою інтегровану характеристику рівня професійної підготовленості педагога, яка базується на фундаментальних психолого-педагогічних знаннях і вміннях, що проявляються в єдності з особистісними якостями.

Всебічні зміни, зумовлені викликами сучасності в загальних характеристиках суспільства, їх впливах на особистість дитини, освітнє середовище, вимагають від педагога швидкого й ефективного реагування шляхом постійного свідомого учіння, оновлення знань, свободи та гнучкості мислення. Все це може здійснювати вчитель з високою професійною компетентністю, розвиненими творчими здібностями, високим рівнем інтелігентності та ерудованості. вимоги гуманістичних засад сучасної освіти можливо реалізувати лише опираючись на психологічну компетентність педагогічних працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутан Ю.В. Психологічна компетентність вчителя в умовах нової української школи / Психологічна культура вчителя в контексті викликів сучасності: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю.-Тернопіль, 2017.- С.38.
2. Науково-методичні засади формування психологічної компетентності керівників освітніх організацій у системі післядипломної педагогічної освіти: наук.-метод. посібник / за наук. ред. О.І. Бондарчук. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 144 с.
3. Кочерга О.В. Розвиток психологічної компетентності вчителя початкової школи / О.В. Кочерга // Рідна школа. – 2013. – № 11 – С. 52–56.

Костич М.В., студентка ДО-1;
Науковий керівник:
ст. викладач **Русин Н.М.**
Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПІЗНАВАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розвитку соціуму зростає потреба в активних, самостійних і творчих людях, які здатні виявляти креативний підхід до вирішення проблемних питань, встановлювати шлях свого розвитку. На думку О. Леонтєва, А. Запорожця, А. Люблінської та інших авторів виховання самостійної, активної особистості слід починати з дошкільного віку, так як саме в цей час створюються сприятливі умови для розвитку основ самостійності.

Самостійність - багатоаспектна особистісно-діяльнісна основа, яка проявляється в уміннях, потребах, здібностях самому, незалежно, ініціативно висувати цілі, формулювати значущі для себе питання, вибирати засоби, проявляти наполегливість і доводити вирішення зазначених проблем до позитивних результатів, давати оцінку своїй діяльності (І. Кондаурова). Під самостійністю часто розуміють конкретну властивість індивіда, яка допомагає здійснити себе як особистість [1, с. 6]. Якщо дитина самостійна, вона ініціативно, відповідально підходить до кожної діяльності. У самостійної дитини спостерігається деяка незалежність. Будь то пізнавальна або ігрова діяльність.

У старших групах діти більше організовані, ніж їх менші товариші. При виконанні запитів дорослих або реалізації призначених вихователем творчих завдань старші дошкільнята можуть проявити ініціативу. Вони виробляють це охоче і з властивим дитячим задоволенням [2, с. 34]. Старший дошкільник вже володіє вже потрібними для незалежних дій якістю і кількістю знань, досвіду, хоч і маленького, але все ж набуті навички виконання різноманітних дій у старшого дошкільника вже спостерігаються.

Всі ми прекрасно знаємо, як діти люблять в цьому віці повторювати «Я сам! ». Тобто дитина вже може і хоче що-небудь робити без сторонньої допомоги. Дитина намагається виконувати навіть легкі трудові доручення. Якщо у дітей що-небудь не виходить зробити самостійно, все одно вони без бажання передають дані обов'язки другому. Намагаються робити непосильну і посильну роботу, але не розуміють, що це їм це ще недоступно.

Самостійність старших дошкільників досить різноманітна. Діти виявляють її в грі. Тут вони вибирають ролі, організовують ігрові сюжети.

У трудовій діяльності хлопці самі вибирають справу, яка їм до душі. А, дівчаткам подобається підмітати підлогу, прибирати іграшки. Хлопчиків цікавлять конструктори, і вони із задоволенням збирають різноманітні споруди, а в кінці гри прибирають кубики. Їм під силу поставити на місце стільці. Після обіду хлопці вже можуть зібрати свої тарілки і віднести їх в мийку [3, с. 3]. Образотворча діяльність дозволяє старшим дошкільникам самостійно вибрати конструкцію для зображення або малюнок. Хлопці самі вибирають зображальні засоби, кольори, за допомогою яких вони хочуть подати зображення.

Щоб розвиток самостійності реалізовувався вдало, у дітей повинні бути розвинені на відповідному рівні логічність мислення, критичність розуму, набуті необхідні знання та вміння для здійснення кожної діяльності. Коли дитина намагається наслідувати, виявляє ініціативу і бажання виконувати завдання вихователя, в даний момент і зав'язується розвиток самостійності старших дошкільників.

Після дитині починає подобатися те, що вона робить, зароджується інтерес до результату, що ж там вдасться в кінці. Це і є ті фактори, які сприяють розвитку самостійності у дошкільнят. Час від часу діти відтворюють свої дії, у них виникає творча активність, бажання змінити що-небудь. Це також веде до самостійності. Коли дитина навчиться розбирати власні вчинки, приймати рішення про виконання діяльності, можна помітити, що зачатки самостійності у неї вже присутні.

Формування контролю над собою ймовірно тільки в колективі, будь то ігрова або будь-яка інша діяльність. Тільки порівнюючи себе з іншими, у дошкільнят виникає здатність аналізувати - чи правильно я вчинив, може необхідно зробити ось так, або по-іншому. Добре, якщо до старшого дошкільного віку у дітей вже будуть навички довільної поведінки. Так як, вступаючи довільно, дитя може направляти власні бажання в потрібне русло. Дошкільник знає, що добре і що ні, якщо у дитини сформовані моральні почуття. Тому дитина зможе робити усвідомлений вибір у власних справах і вчинках. Одними з найголовніших навичок самостійності у майбутніх першокласників, можливо, спостерігати навички самообслуговування.

Привчають дітей старшого дошкільного віку до самостійності в побуті різноманітними прийомами [2, с. 58]. Краще якщо це буде реалізовуватися за допомогою ігрових прийомів. Дітям також подобається брати участь в діяльності разом з дорослими. Власним прикладом вихователь в дитячому садку показує дітям, як потрібно виконувати те чи інше завдання.

Хороший ефект розвитку самостійності дає похвала. Якщо що-небудь виконано дитиною добре, то було б справедливо похвалити її при всіх дітях. Це буде стимулом до подальшого прояву самостійності як власне дошкільника, так і його товаришів. Адже і інші діти теж захочуть отримати слова похвали. Старші дошкільники дуже люблять, коли вихователь помічає їх успіхи при всіх дітях. Позитивна оцінка діяльності дошкільника підтримує у дитини віру в свої сили. У нього закріплюється бажання і далі чинити так само, виявляючи самостійність.

Створення пізнавально-дослідницької діяльності у дітей старшого дошкільного віку є цілеспрямованим організованим педагогічним процесом, в ході якого створюються умови для реалізації пізнавальної діяльності дітей, що сприяють формуванню у дітей встановлених навичок і умінь. До числа педагогічних умов формування самостійності у дітей старшого дошкільного віку в пізнавально-дослідницькій діяльності може бути:

- збагачення суджень дітей як підстави розвитку їх інтересів та потреби в пізнанні навколишнього світу;

- взаємодія з дорослим, вибудована на емоційно позитивному ставленні до самостійної активності і пізнання, сприяння, вживанні прийомів і методів, що сприяють розвитку самостійності;

- вироблення дослідницьких умінь (поставити мету або прийняти її від вихователя, продумати шлях до її досягнення, реалізувати власний задум, оцінювати набутий результат з позиції мети) [3, с. 4].

Самостійність надає собою якість особистості, що характеризується відповідними проявами: свідомої мотивацією дій, їх обґрунтованістю, несприйнятністю впливу і навіювання, здатністю людини самому побачити об'єктивні основи для вчинків. Пізнавально-дослідницька діяльність обумовлюється як один з видів діяльності, який несе в собі не тільки пізнавальний, а також і творчий характер. Її головними характеристиками є предметність, цілеспрямованість, свідомість, вмотивованість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головізніна Н.Л. Навчально-дослідницька діяльність як перспективний засіб виховання творчої особистості [Текст] / Н.Л. Головізніна // Додаткова освіта. - 2002. - №8. - С. 6-10.

2. Зимова І.А. Дослідницька робота як специфічний вид людської діяльності [Текст] / І.А. Зимова, Е.А. Шашенкова. - Іжевськ, 2001. - 103 с.

3. Поддьяков М.М. Дослідницька поведінка. Стратегія пізнання, допомоги, протидія, конфлікт [Текст] / М.М. Поддьяков. - М., 2000 с.

Костьо А., студент 4 курсу спеціальності Туризм,

Науковий керівник:

ст. викл. **П'ятка Н. С.**,

Мукачівський державний університет

ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ

Екологічна компетентність має дуже важливий соціокультурний зміст, який спрямований на соціалізацію студента в умовах наростання вагомості соціально-екологічних факторів. Успішність соціалізації залежить також від реалізації громадянських прав і обов'язків людини, що визначається сформованістю у нього екологічних цінностей та смислів життя, готовності до самообмеження в споживанні благ.

Н. Ромейко визначає екологічну компетентність (фахівця) як складний системний об'єкт, побудований на інтеграції теоретичних знань, практичних умінь у сфері екології і певного набору особистих якостей, що виконує специфічну функцію системи професійної діяльності, обумовлюючи готовність до екологічно адекватної поведінки в ситуаціях морального вибору [1]. Т. Бакіров розглядає екологічну компетентність в якості інтегрального показника сформованості екологічної культури, тобто наявності цілісного погляду на взаємовідносини людини, суспільства і біосфери, системи природно-наукових знань і практичних умінь, потреби, що сформувалася, і звички використати їх в повсякденній та професійній діяльності, включення індивідом екологічної складової в систему його морально-естетичної цінності [1]. Мунасіпова-Мотяш І.А. визначає екологічну компетентність як здатність особистості приймати рішення і діяти так, щоб наносити довікллю якомога меншої шкоди; здатність застосовувати екологічні знання й досвід у професійних і життєвих ситуаціях, керуючись пріоритетністю екологічних цінностей і непрагматичною мотивацією взаємодії з довкіллям на основі усвідомлення особистої причетності до екологічних проблем і відповідальності за екологічні наслідки власної діяльності [2].

Поняття «екологічна компетентність» приймає універсальний, міждисциплінарний, інтегральний і соціокультурний характер. Конструктивність екологічної компетентності представляє інтегративне поєднання здібностей, установок і досвіду творчої діяльності. Їх компонентний взаємозв'язок дозволяє встановлювати екологічні відносини в системі

суспільство-природа-людина. Погоджуємося з вченою О. Пруцаковою, яка концептуально важливим вважає те, що екологічна компетентність - це характеристика, набута в процесі навчання і виховання.

Отже, набуває першорядного значення положення про взаємообумовленість, єдність навчання, виховання і розвитку особистості. Це положення в узагальненому вигляді фіксується наступним чином: психічний розвиток опосередкований, організований і спрямований вихованням й навчанням [3]. Сьогодні в екологічній освіті акцент зміщується з вивчення природи і основ екологічної науки на формування екологічної свідомості. Така ціль екологічної освіти відповідає ідеям концепції сталого розвитку. Її реалізація, насамперед, здійснюється через систему екологічних цінностей, яка є внутрішнім орієнтиром екологічної діяльності. Формування екологічної компетентності відбувається у навчальному процесі й відповідно покликане слугувати провідником екологічної культури у змісті освіти. Практична реалізація формування екологічної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму під час професійної підготовки здійснюється шляхом екологізації навчальних дисциплін.

Процес формування екологічної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму повинен включати наступні компоненти: формування адекватних екологічних уявлень (система уявлень дозволяє особистості знати, що і як відбувається у світі природи та між людиною та природою, і як варто поводитися з погляду екологічної доцільності; формується властива екологічній особистості включеність до світу природи); формування ставлення до природи (наявність екологічних знань не гарантує екологічно доцільної поведінки особистості, для цього необхідно відповідне ставлення до природи, яке визначає характер взаємодії з природою, його мотивів, готовність вибирати екологічні стратегії поведінки, іншими словами, стимулює діяльність з точки зору екологічної доцільності. Так формується суб'єктивний характер сприйняття природних об'єктів, що властивий екологічній особистості. Головним орієнтиром при вирішенні цього завдання є формування суб'єктивної модальності суб'єктивного ставлення до природи; формування системи вмій і навичок (технологій) взаємодії з природою [3].

Отже, специфічне поєднання різних здібностей майбутнього фахівця сфери туризму в професійній діяльності утворює основу професійної поведінки, спрямованої на вирішення екологічних проблем. Згідно з дослідженнями психологів, педагогів, екологів, індивідуальна екологічна відповідальність майбутнього професіонала сфери туризму є показником професійної компетентності, громадянської зрілості особистості. Таким чином, екологічна компетентність є основоположним елементом в успіху екологічної професійної діяльності майбутнього фахівця сфери туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О.В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід та українські перспективи: (Бібліотека з освітньої політики): Колективна монографія. – Київ: К.І.С, 2004. - С. 6-15.
2. Мунасіпова-Мотяш І.А. Особливості екологічної компетентності та екологічних установок студентів різних спеціальностей [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v7/i42/17.pdf>
3. Пруцакова О. Л. Сутність та види екологічної компетентності особистості / О. Л. Пруцакова. - К. : Лаура, 2005. - 392 с

Nataliia Koturbash, student PE-11M

Supervisor:

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor **Larysa Slyvka**

ANTI-ALCOHOL EDUCATION AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

Among the reasons for the use of alcohol by children and young people are family customs and traditions. The fact is that children adopted in the family are perceived as a model and this can lead to a subjective need to follow them [1, p. 58].

Alcohol is also used for the first time «for appetite». Strong drinks «cure». In addition, the child sometimes tastes alcohol out of curiosity. They participate in alcohol consumption on traditional holidays, family celebrations, together with guests, etc. In adolescence, the reasons for alcohol use sound like: «it was inconvenient to lag behind peers», «friends persuaded», «for company», «for the sake of courage», etc. [2, p. 97].

A favorable factor in the alcoholization of minors is «the alcoholic family» itself, in which drunken parents are often lenient with their children and more often fulfill their children's desire to «drink». In addition, the irritability and bad mood of alcoholic parents, which occurs in the absence of alcohol, create in children the illusion that strong drinks are a positive factor that contributes to a «good atmosphere» in the family. Therefore, children perceive the traditions of drunkenness as normal and easily get used to them [1, p. 58].

As for prosperous families, the first acquaintance of children with alcohol takes place here on the initiative of parents. Children are taught to drink alcohol «in moderation». Children of parents who allegedly «culturally» drink alcohol are also at potential risk of becoming addicted to alcohol. A family that consumes alcohol «culturally» also develops a tradition of drinking strong drinks.

It is obvious that the «strong reason» for alcohol consumption is aggressive advertising of beer and other beverages containing alcohol.

In the process of scientific research, a contradiction was revealed. On the one hand, the Law of Ukraine «On Advertising» states that advertising of alcoholic beverages and tobacco products is prohibited on radio and television from 6.00 to 23.00, on the front and last pages of newspapers, on magazine covers, on external and internal surfaces. public transport and metro vehicles, that this type of advertising may not be placed closer than at a distance of 300 meters of direct vision from the territory of preschool educational institutions, secondary schools and other educational institutions [3, p. 1].

On the other hand, even a cursory glance at existing billboards and other promotional products that promote and motivate the consumption of a particular alcoholic beverage shows that they are almost in the constant field of view of children and youth. If we take into account the presence of a large network of supermarkets and small kiosks «from alcohol», it becomes clear that a young man is very difficult to resist the temptation to try something «forbidden» by adults' strong drink. Experiments have shown that if children are invited to play «wedding», «birthday», they copy in the game the external attributes of an adult feast, namely: mimic the clink of glasses, toasts, the swaying of guests, and others. The school should give parents clear guidelines: on no days, in any form, in any doses, do not give children alcoholic beverages; children should know that alcohol is the enemy of health, education, sports, future and human destiny [4, p. 81-82].

Finally, it should be noted that in the scientific literature there are a number of preconditions that cause alcoholism in minors. These include:

- *social* (early onset of adulthood, alcoholic habits of the environment, the negative influence of parents, the influence of antisocial company, etc.);
- *pedagogical* (low level of education, shortcomings of education, insufficient awareness of the harm of alcohol, underdeveloped cultural needs, etc.);
- *psychological* (character acceptance, lack of anti-alcohol attitudes, weak will, etc.);
- *biological* (reduced reactivity of the organism, early onset of alcoholism, hereditary causes, etc.) [5, p.7].

References

1. Sum I. On the issue of anti-alcohol education of junior schoolchildren. Elementary School. 2010. № 7. pp. 58–60.
2. Yagodinsky V. On the dangers of nicotine and alcohol. Moscow, 1986. 97 p.

3. St. 22 of the Law on Advertising dated 03.07.1996 № 270/96-VR.
4. Kharitonova L. Anti-alcohol education of primary school children. Elementary School. 2004. № 4. S. 81–85.
5. Sheremet I. Pedagogical conditions of anti-alcohol education of high school students by means of physical culture: author's ref. dis. Cand. ped. Science. Ternopil, 2006. 20 p

Кравчук А. О., 1 курс магістратури;

Науковий керівник:

к. п. н., доц. **Григоренко В. Є.**

Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Зміни в житті українського суспільства, курс на інтеграцію до Європейського Союзу сприяють демократизації населення, завдяки цьому зростає цінність кожної особистості. Соціум в умовах сучасності переосмислює людські цінності, орієнтири, стратегії людського буття і має на меті зменшити, подолати негативні наслідки дискримінації.

Впровадження Нової української школи інтегрувало в себе й інклюзивне навчання. Інклюзивна освіта стала однією з тих концепцій, яка вимагає зміни усталених поглядів, що встановлювались протягом багатьох років усіма учасниками системи освіти. Упровадження інклюзії в освіті зумовило проблему професійної підготовки вчителя початкової школи до роботи в умовах інклюзивного навчання.

Дослідження даної проблеми можна віднайти у науково-педагогічній спадщині таких науковців: І. Демченко, А. Колупаєвої, З. Шевців, С. Альохіної, Ю. Бойчук, О. Бородіної, О. Гноєвської, Г. Косаревої, І. Хафізулліної. С. Альохіна у своєму аналітичному звіті про результати комплексного дослідження проблем інклюзивної освіти в Україні зазначає:

1. сучасний стан підготовки фахівців і спеціалістів в Україні для роботи в інклюзивному освітньому середовищі не задовольняє суспільних потреб;

2. якість інклюзивної освіти в ЗОШ незважаючи на велетенську працю вчителів та вихователів іноді не витримує критики, оскільки школам бракує фахівців і ставок для них (психологів, дефектологів, логопедів), здебільшого немає асистентів, перевантажені шкільні психологи;

3. існує методологічна та психологічна неготовність педагогічних працівників, класних керівників, учителів, як у початковій школі, так і предметників до викладання дисциплін для дітей, які мають певні обмеження;

4. забезпеченість методичними матеріалами для початкової школи оцінюється на рівні 30%;

5. мотивація вчителів ЗОШ до впровадження інклюзивної освіти низька через невідповідну їхній роботі зарплатню та перевантаження[1, 20]

У Галузевому стандарті вищої освіти (спеціальність «Початкове навчання») бракує вимог щодо інклюзивної компетентності вчителя початкової школи. Робота в умовах інклюзивної освіти значно розширює спектр функцій учителя. Тобто, крім основних (дидактичної, виховної й розвивальної), додаються діагностична (діагностика можливостей та потреб дитини), корекційна (добір і проведення психолого-педагогічних заходів щодо виправлення або послаблення недоліків психофізичного розвитку дітей, їхньої адаптації та соціалізації), інклюзивна (здійснення адаптації і модифікації навчальної програми відповідно до потенційних можливостей дитини з психофізичним порушенням; здатність до навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти; вміння викладати предмети початкової школи дітям з особливими освітніми потребами) та рефлексивна (розроблення критеріїв і показників для оцінювання освітніх досягнень учнів, аналізу ефективності навчально-виховного процесу й

пошуку способів його коригування). Для виконання цих функцій учитель має володіти глибокими знаннями з фахових дисциплін, методики викладання предметів початкової школи, високим рівнем майстерності в галузі навчально-виховної та розвивальної роботи як зі здоровими учнями, так і з особливостями в розвитку. Тобто педагоги повинні отримати не лише загальну професійну, але й специфічну підготовку з інклюзивної та корекційної педагогіки та психології [2].

На основі виявлених протиріч зробимо висновок, що система підготовки вчителів початкової школи до роботи в умовах інклюзивного навчання потребує змін та вдосконалення. Які сприятимуть досягненню певних міжнародних стандартів якості вищої освіти. Дане питання тільки частково розглянуто науковцями та є актуальним для досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альохіна С. Інклюзивна освіта в Україні : здобутки, проблеми та перспективи: резюме аналітичного звіту за результатами комплексного дослідження / С. Альохіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/974948>
2. Джаман Т.В. Проблема підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в умовах інклюзивної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/11/part_1/27.pdf

ст. викладач **Куленко О. А.**

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Використання ігрових технологій у навчальному процесі закладів загальної середньої освіти є показником якості та ґрунтовності підготовки шкільної молоді до подальшої трудової діяльності. Тому проблема застосування ігрових технологій у навчанні хімії потребує науково-практичного розв'язання.

Філософський аспект гри став предметом дослідження наукових шкіл радянських часів: М. Алексеев; М. Бахтін (діалогізм та полілогізм як процеси комунікації та творчої взаємодії під час гри як особливого виду діяльності людини) чи (гра як особливий вид людської діяльності та комунікації); М. Епштейн (експансія гри у сфері «серйозної» діяльності); М. Каган (гра як прояв суб'єктності індивіда, латентний стан ігрового потенціалу в структурі активності індивіда); Г. Щедровицький (гра як форма організації та метод розвитку колективної розумової діяльності). Даний аспект досліджували французькі вчені Ж. Бодріяра (стадії розвитку гри як знаку), Р. Кайуа (вивчення гри як явища культури з метою оновлення власної культури) [1, 2].

Культурологічні аспекти феномену гри були викладені у працях таких європейських учених: Й. Хейзінга (виникнення культури з гри та її розгортання в грі); Х. Ортега-і-Гассет (гра як соціокультурний пріоритет ХХ ст.); Г. Гессе (зняття життєвих суперечностей у сфері вільної ігрової діяльності); О. Фінк (ігровий генезис культури, гра як будинок фантазії, свобода і фантазія в грі, гра як найважливіший спосіб реалізації діяльності людини) [1, 2].

У науковій психологічній літературі представлені різні напрями теоретичних і емпіричних досліджень гри на різних вікових етапах розвитку особистості в якості: гігієни розуму (Г. Спенсер); виду транзакцій, що мають у собі приховану мету (Е. Берн). Психологічні дослідження вчених спирались на концепції про: історичне виникнення гри (Є. Аркін); гру як вид діяльності людини, де вона реалізує свій потенціал, як природний, так і накопичений в процесі життя (Б. Ананьєв); «зону найближчого розвитку», в якій гра виступала її джерелом, а відношення гри до розвитку порівнювалось з відношенням

навчання до розвитку (Л. Виготський); структуру гри (О. Лурія); соціальну природу гри, її значення для розвитку індивіда як «ілюзорної реалізації нездійснених інтересів» (О. Леонтьєв); гру як особливу форму емоційного та інтелектуального опанування дійсності шляхом її відтворення й моделювання, своєрідне джерело дійсної творчої думки (Д. Ельконін) [1, 2].

Педагогічні дослідження ігрових технологій представлені широким спектром робіт. У них було висвітлено такі аспекти: розробка, використання та впровадження ігор в освіту, економіку, управління, підготовку кадрів (А. Айламазьян, Ю. Арутюнов, М. Бірштейн, Я. Бельчиков, В. Бурков, А. Вербицький, В. Комаров, Ю. Красовський, М. Крюков, В. Платов, В. Рибальський). Розвивальні можливості ігор та їх вплив на розвиток особистості розглядали О. Анісімов, О. Газман, С. Шмаков, а освітні можливості – М. Кларін. Взаємозв'язок гри та навчання, навчальний характер ігор та використання ігрових методів як основи активного навчання вивчали А. Вербицький, Ю. Ємельянов, Д. Кавтарадзе, В. Кругліков, О. Смолкін [1, 2].

Різним аспектам вивчення гри як форми, що має певний зміст, присвячені праці А. Вербицького (гра як форма знаково-контекстного навчання); П. Баранова (гра як форма розвитку комунікації, мислення, діяльності); В. Дудченко (інноваційна гра як форма інноваційного методу, в якому гармонійно поєдналися метод і форма його реалізації). Різноманітним аспектам процесів моделювання, проектування, імітації під час гри присвячено дослідження Ю. Геронімуса, С. Гідрович, О. Барабашева, В. Єфимова, В. Комарова, В. Невесенка [1, 2].

Основні питання, пов'язані з технологією ігрового навчання у закладі загальної середньої освіти та закладі вищої освіти, системі післядипломної освіти та освіти дорослих було висвітлено у працях таких учених, як: Н. Анікеєва, Н. Борисова, С. Галкін, Ю. Ємельянов, Д. Кавтарадзе, В. Кларін, О. Кожем'яка, Ч. Медведєва, С. Мухіна, Р. Осадчук, В. Пугачов. Також слід вказати на працю Г. Селевка, в якій, на наш погляд, дана докладніша й широка класифікація ігрових технологій.

Як і раніше актуальною залишається проблема класифікації ігор за різними критеріями, розпочата раніше такими вченими, як В. Всеволодський, С. Габрусевич, В. Дудченко, А. Пригожин, В. Якобсон. Варіанти класифікації ігор, ігрових процедур та ігрових технологій було запропоновано П. Підкасистим, Г. Селевком, С. Шмаковим. Ведеться розробка методології ігрової діяльності (О. Новіков), досліджується феномен гри в науці та культурі. Спектр застосування ігор у процесі подальшої професійної підготовки є досить широким: хімія – Н. Rastegarpour, Р. Marashi; фізика – К. Squire, М. Barnett, J. Grant, Т. Higginbotham; математика – А. Piu, С. Fregola; біологія – L. Annetta, М. Cheng, S. Holmes [1, 2].

Звертається особлива увага на розробку теоретичних і практичних основ ігрового навчання, досліджується технологія гри в навчанні та розвитку особистості, наводяться технології конструювання, організації та використання широкого спектра дидактичних ігор у практиці освітнього процесу.

Отже, ігрові технології, що використовуються на всіх рівнях сучасної освітньої системи, виступають однією з можливих умов її модернізації. Використання ігрових технологій для формування особистісних якостей школярів є адекватним запитом розвитку сучасного соціуму. Ці технології є ефективним засобом підготовки вихованців до майбутньої професійної діяльності й інструментом їх соціальної мобільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жукова О. А. Дидактичні засади формування соціальної компетентності студентів класичних університетів засобами ігрових технологій : монографія. Харків : Видавництво «Мітра», 2019. – 593 с.
2. Жукова О. А. Загальні принципи ігрової діяльності / О. А. Жукова // Наукові записки кафедри педагогіки. Випуск XVI. Харків : Основа. 2006. С. 92 – 105.

Курінна Д. С., студентка II М курсу;
Шмалюк Р. Є., студент II М курсу;
Науковий керівник: к. п.
н., доц. **Авчіннікова Г. Д.** Уманський
державний педагогічний університет

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Новий соціальний простір розвитку та завдання підготовки дітей до успішного життя в мінливому світі вимагають не тільки деякого перетворення інфраструктури та змісту діючої системи освіти, а й формування нового світогляду вчителів та батьків дитини, поновлення способів взаємодії між дітьми і дорослими, перегляду ідеї, цілей і завдань сучасної освіти як такої. Мінливість сучасної соціальної ситуації веде за собою перетворення у всіх сферах психічного розвитку дітей. Важливо розуміти їх причини і те, як закономірності розвитку сучасних дітей повинні враховуватися в роботі вчителя початкової школи. Однією з відмінних рис сучасних молодших школярів є те, що їх мислення стає все більш образним і схематичним. У той же час їх рівень інтелекту, а також креативність і тип пізнавального розвитку, змінюються.

Віртуальні ігрові та навчальні програми, інформація з Інтернету впливають на всі сторони психічного розвитку дітей з раннього віку, і цей вплив безперервно зростає. Можливо, саме з цієї причини у багатьох дітей провідним поступово стає образне візуальне мислення, адже у віртуальних програмах та комп'ютерних іграх превалюють зоровий і звуковий ряди, замінюючи вербальний. Як результат, загальний характер пізнавального розвитку та модальність образу світу також поступово змінюються – від словесного до образного.

Для багатьох дітей Інтернет є не лише засобом розваги, але і способом отримання інформації та навіть навчання. Молодші школярі легко опановують складну електронну техніку, орієнтуються в ігровому комп'ютерному просторі, в навчальних і розвиваючих програмах. А з появою дистанційного навчання в період карантину гаджети та Інтернет узагалі залишаються чи не єдиними способами навчання. Скайп / Вайбер / Гуглміт / Гуглклас/ Зум тощо використовуються як спосіб навчання та візуально-розмовного спілкування з дітьми, яким ще іноді важко сприймати вербальну інформацію, а також для навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я; для навчання іноземної мови та інших предметів. Використання комп'ютерних технологій активізує в розвитку пізнавальної сфери дитини прогностичну функцію.

Інформаційний простір молодших школярів дуже різноманітний і часто використовується хаотично. Наслідки залучення малих дітей до Інтернету не можна оцінити однозначно. З одного боку, спілкування он лайн – це можливість знайти нових друзів, побачити різні місця, в яких поки не був в реальності, отримати нову інформацію – розширює та збагачує свідомість, можливість взагалі отримувати знання дистанційно. З іншого боку, надмірне захоплення віртуальними іграми, що дає відчуття «запасних варіантів» побудови життя, знижує відчуття реальних ризиків, навіть реальності як такої, що робить дітей вкрай уразливими в стресових, несприятливих ситуаціях [1].

Необмежене проведення часу в Інтернеті також може привести до втрати відчуття реального світу та / або наростання агресивності. Хоча ці негативні наслідки проявляються швидше в підлітковому, ніж в молодшому шкільному віці, та все ж їх витoki криються в дитинстві. Вкрай негативним фактом є безконтрольне поширення шкідливої для дітей інформації, проте вина в цьому випадку лежить не на Інтернет-ресурсах, а на дорослих [4].

Більшість дітей цілком позитивно оцінюють навколишній світ і дорослих. Ця тенденція практично не змінилася за останній час. але при цьому, якщо десять років тому велика частина учнів початкової школи приймала норми та правила, що пропонуються дорослими, то в наш час зросла негативна оцінка дорослих, але не однолітків [2]. Спостерігається

тенденція до зміни характеру відносин між поколіннями в усіх напрямках: і по вертикалі і горизонталі, по глибині і за часом. Контакти стають більш швидкими і поверхневими. Наш час – це час слабкого зв'язку між людьми, навіть в рамках однієї сім'ї.

Взаємозв'язок між поколіннями є різним в мегаполісах і на периферії. У великих містах процеси обміну досвідом, переходу від однією його форми до іншої істотно прискорені в порівнянні з малими містами. Тому важливо вивчати між поколіннями взаємодію, процес передачі від покоління до покоління знань, правил і цінностей.

В цілому, відбувається зростання усвідомленості та адекватності уявлень дитини про себе та своє майбутнє, емоційної насиченості цих уявлень; розширення числа соціальних ролей і суб'єктивних якостей, що включаються в уявлення про себе. Пріоритетними для дітей є власність (ігри, іграшки, інші предмети матеріального світу, гроші) та соціальні ролі, а вторинними – особистісні якості та сімейні ролі, що, мабуть, відображає загальні установки, пов'язані з реальними цінностями сучасного українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачурська Т. Організація заходів та співпраця з батьками: форми та методи виховання учнів-патріотів / Т. Бачурська // Директор школи. Шкільний світ. – 2018. – № 21-22. – С. 38–39.
2. Беляєва О. Комп'ютер і дитина: які небезпеки чатують в Інтернеті / О. Беляєва // Психолог. – 2015. – № 9-10. – С. 66–69.
3. Кайоткіна Т. Профілактика комп'ютерної залежності: семінар-практикум / Т. Кайоткіна // Психолог. – 2014. – № 21. – С. 18–20.
4. Социально-эмоциональное развитие детей. Теоретические основы / Е. А. Сергиенко, Т. Д. Марцинковская, Е. И. Изотова и др. – М. : Дрофа, 2019. – 248 с.

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

Розвиток сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, зростання кількості інформації дедалі більше визначають сутність нашої епохи. Інформаційно-комунікативні технології відіграють важливу роль у забезпеченні взаємозв'язку між різними суспільними структурами й соціальними групами, громадянським суспільством і владою, а також у системах підготовки та поширенні інформації, орієнтованої на масового користувача. Становлення інформаційних технологій посідає центральне місце в процесі інтелектуалізації суспільства, розвитку освіти, науки й культури. Сама ж інформація є глобальним, невичерпним потенціалом людства, яке ввійшло в нову епоху розвитку цивілізації, а саме в епоху становлення інформаційного суспільства.

Розвиток бібліотечних послуг передбачає роботу у трьох вузлових комплексах: забезпечення доступу до ресурсів, урізноманітнення видів послуг і створення комфортних психологічних умов співпраці бібліотекаря й читача, користувача, всіх, хто звертається до бібліотеки за знаннями, інформацією, порадами. Необхідно звернути увагу на той факт, щоб не допустити розриву в грамотності між поколіннями. Особливо важливим є відновити, поставити на новий рівень просвітницьку функцію бібліотек, навчити комп'ютерній грамотності, володінню пошуком в базах, створити власні електронні бібліотеки, сприяти освоєнню нової мобільної техніки, одним словом знайти місце бібліотек у навчанні протягом всього життя, всім поколінням.

Одним із основних завдань університетської бібліотеки є вдосконалення форми підготовки інформації для здобувачів вищої освіти. Доступ включає організаційний, технічний та технологічний моменти. Важливо постійно вдосконалювати організаційні й техніко-технологічні питання доступу. Перш за все, це привабливий, зручний, зрозумілий, своєчасно оновлюваний сайт, чіткий, всеохоплюючий каталог, досконалий пошуковий апарат до всіх видів наявних у бібліотеці ресурсів, онлайн-послуги, які надають доступ до інформаційних ресурсів дистанційно. Звичайно ж, потрібен безперебійний Інтернет і сучасне програмне забезпечення, яке дозволяє співпрацювати із зарубіжними бібліотеками та інформаційними центрами, обробляти ресурси у міжнародних стандартах.

Звичайно, що майбутнє книгозбірень – у багатстві, новизні, якості сервісу. Наразі серед актуальних послуг бібліотек України – програмна система «Бібліотека / УФД», яка забезпечує автоматизацію основних виробничих циклів книгозбірні. Її створено Українським фондовим домом на базі сучасних технологій і стандартів обробки та передання інформації[1]. Звичайно, що перехід бібліотек до сучасних умов соціальних, комунікаційних відносин, широке впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій не тільки є вимогою часу, але й посилює вимоги до кваліфікації фахівців, мотивації їх діяльності та сприятиме підвищенню їх інформаційної грамотності.

XXI століття визначило головним ресурсом інформацію, а основними технологіями – інформаційні технології пошуку, подання, обробки, збереження та використання інформації. Читачу вже недостатньо вміти самостійно накопичувати інформацію, необхідно навчитися працювати з інформацією, мати певний рівень культури поводження з інформацією. Бібліотеки виступають посередником між користувачем і інформацією: зберігають, систематизують та надають її користувачу. В бібліотеці університету значна увага приділяється формуванню інформаційної культури студентів. З цією метою проводяться бібліотечні заняття для студентів усіх курсів різних форм навчання; дні інформації, на яких бібліотека інформує про нові надходження; видаються бібліографічні покажчики, методичні

посібники та інструкції користувача[2].

Важливою ланкою інформаційно бібліографічної діяльності є проведення бібліотечно-бібліографічних занять зі студентами. Їхня мета – не тільки формувати у студентів свідоме і зацікавлене ставлення до книги, уміння правильно читати книгу, обирати книгу, але й формувати бібліотечно-бібліографічну грамотність, яка дає змогу надати навички роботи з інформацією, гарантує їм можливість оволодіти вмінням вести інформаційний пошук і використовувати інформацію надалі.

А отже, саме завдяки поєднанню різнопланового та всебічного професійного навчання фахівець зможе бути конкурентоспроможним, повною мірою відповідати вимогам кадрових порталів, зокрема, бути крос-функціональним, працювати на стику професій; бути фахівцем, вміти аналізувати й розподіляти великі обсяги інформації; бути універсальним – вміти творчо мислити, цілеспрямовано досягати мети.

Список використаних джерел

1. Кушнарченко Н.М. Вища бібліотечна освіта України в контексті гендерного підходу / Н.М. Кушнарченко // Вісник Харківської державної академії культури. – 2014. – Вип. 43. – С. 69–78.

2. Давидова, І. О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / І.О. Давидова ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2008. – 51 с.

Ланець В.М., 3 курс;

Янковець Л.А., 1 курс;

Науковий керівник:

канд. псих. наук, доцент, **Дунець Л.М.**

Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна»

ПСИХОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПІДХОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Одним із пріоритетних напрямків розвитку сучасної науки та освіти є розробка і впровадження в навчальну діяльність інноваційних процесів. Проблема інновацій в освіті на сьогоднішній день не є абсолютно новою, проте вимагає більш глибокого та всебічного вивчення з позиції висвітлення основних психологічних інноваційних підходів в організації профорієнтації у навчальному закладі. Виходячи з цього, вважаємо питання психологічних інноваційних підходів в організації профорієнтації у навчальному закладі актуальним.

Кризова соціально-економічна ситуація, що склалася сьогодні в Україні, вимагає від суспільства виходу на арену фахівця нового типу. Основні його риси – високий професіоналізм, компетентність. Невід’ємними його рисами мають бути чесність, вимогливість і принциповість, самокритичність, готовність брати відповідальність на себе, креативність, творчість, вміння і бажання працювати по-новому.

Професійне спрямування майбутніх фахівців є не лише відповідальним завданням, але і великим мистецтвом, і починатись повинно ще у школі, за допомогою професійної орієнтації.

Виникнення професійної орієнтації пов’язують з появою першого кабінету профорієнтації в Страсбурзі в 1903 році і бюро вибору професій у Бостоні (США) у 1908 р. Робота цих перших профорієнтаційних служб ґрунтувалася на «трифакторній моделі» Ф. Парсонса, коли претендента на ті або інші професії виявляли здібності та психологічні якості, співвідносили їх з вимогами професій і, уже на підставі цього, видавали рекомендацію про придатність або не придатність людини до даної професії. Така робота вперше будувалася на науковій основі: використання самої ідеї співвіднесення

характеристик людини з професією як основного критерію появи професійної орієнтації [1].

Профорієнтація - це науково-практична система підготовки особистості до вільного і свідомого вибору професії [5]. Профорієнтацію можна визначити як довготривалий, певною мірою незворотний, соціальний процес оволодіння особистістю тією чи іншою професією, що включає в себе дію як об'єктивних, так і суб'єктивних факторів, притаманних суспільству на сучасному етапі його розвитку. Об'єктивні умови включають в себе умови сучасного суспільства, а суб'єктивні – вплив державних і громадських інститутів, що враховують як потреби суспільства, так і можливість, потреби, інтереси, ідеали самої особистості [3].

Метою профорієнтаційної роботи зі школярами є допомога у виборі сфери діяльності, а в ній – професії, яка б відповідала їхнім здібностям і можливостям, сприяла розвитку професійних нахилів та інтересів. Для того, щоб зробити вибір усвідомлено, випускнику школи необхідно: знати самого себе; знати, що особистість може робити найкраще; знати, які професії належать до сфери діяльності, яка цікавить ту чи іншу молоду людину; усвідомити соціальну важливість кожної професії; знати, які вимоги професія ставить перед людиною: тип темпераменту, риси характеру, рівень культури та освіти і т.ін. [4].

Однак, незважаючи на деякі позитивні результати, профорієнтація в сучасних умовах пандемії Covid-19 усе ще не досягає своїх головних цілей - формування в учнів професійного самовизначення, що відповідає індивідуальним особливостям кожної особистості й запитам суспільства в кадрах, його вимогам до сучасного працівника.

Більшість молодих людей, обираючи майбутню професію, рідко мають чітке уявлення про неї. Це свідчить про важливість та актуальність проблеми професійної орієнтації шкільної молоді. Професійна орієнтація як науково-практичний напрямок буде результативною лише тоді, коли в органічній єдності реалізуються всі її підсистеми (професійна інформація, професійна консультація, професійний добір, професійний відбір, професійна адаптація), оскільки вони не тільки взаємопов'язані, але й взаємозумовлені [2].

В умовах карантину людина обмежена у діях, до яких вона звикла у повсякденному житті. Проте, у нових обставинах для кожного відкриваються двері щодо реалізації відкладених задумів, зокрема з'являється час обміркувати і спланувати життя, скажімо, на найближчі 1-5 років. Особливо це актуально для старшокласників загальноосвітніх шкіл та їхніх батьків. Питання «Що далі? Ким бути після набуття середньої освіти?» карантин не відмінняє, але дає можливість підготувати більш ґрунтовні відповіді.

Роль профорієнтації зростає, а рівень її практичної реалізації зменшується. Необхідно шукати нові психологічні інноваційні підходи до здійснення традиційних її форм, здійснювати профінформування старшокласників про професії навчального закладу через соціальні мережі, Телеграм, групи у Фейсбук та Вайбер; проводити профінформаційні бесіди онлайн через Zoom, YouTube, Skype, тестування та анкетування через Kahoot.

Отже, впровадження психологічних інноваційних підходів у профорієнтаційну роботу навчального закладу дозволяє і допомагає - забезпечити профорієнтаційну роботу якісною інформацією; сформувати у школярів та їхніх батьків ефективні стратегії поведінки, засновані на бажанні навчатись у конкретному навчальному закладі; мотивувати учнів загальноосвітніх шкіл до усвідомлених дій стосовно майбутнього навчання у навчальному закладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарев В.П. Выбор профессии: Из опыта работы центра профориентации молодёжи Ленинграда., – М. Педагогика, 1989. – 256 с.
2. Випускник перед вибором пути: социально-нравственный облик. Под редакцией Бабосова, – Минск, Народная Асвета, 1988. – 235 с.
3. Дунець Л.М. Профорієнтаційна робота – психологічна технологія підбору професійно спрямованих абітурієнтів. Актуальні проблеми психології. Том. I.: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. –К.: Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2002, Ч. 6. – С. 264-269.

4. Дунець Л.М. Психологічні інноваційні технології в аспекті профорієнтаційної роботи. Модернізація професійно-технічної освіти: Методологія, теорія, досвід, проблеми. Збірник наукових праць за матеріалами всеукраїнської науково-практичної конференції 15-16 травня 2009 р. у м. Кам'янець-Подільському: співголови: О.М.Завальнюк, А.М.Харчук. Упорядник, науковий редактор: В.О.Савчук. Кам'янець-Подільський, видавець ПП Зволейко Д.Г., 2010. - С.88-97.

5. Система профинформационной работы со старшеклассниками/ Б.А. Федоришин, С.Е. Карпиловская, Р.И. Миттельман и др.: Под ред. Б.А. Федоришина. -2-е изд., перераб. и доп. - Киев: Рад. Шк., 1988. -176 с.

Ледней В.Е., студентка групи ПОПСОД-2;

Науковий керівник:

к.пед.н., доц. **Молнар Т.І.**

Мукачівський державний університет

УРОК ЯК ПРОВІДНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Існує велика кількість форм організації навчання, які формувалися і вдосконалювалися протягом не одного століття. Змінюються мета та зміст освіти, з'являються нові засоби та технології навчання, але провідною формою організації навчання залишається урок. Сутність уроку як цілісної динамічної системи полягає в колективно-індивідуальній взаємодії вчителя й учнів, у результаті якої відбувається засвоєння знань, умінь і навичок, досвіду діяльності, розвитку здібностей школярів, а також удосконалення педагогічної майстерності вчителя.

Так, ефективні дослідження з проблеми форм організації навчання здійснені А. Алексюком, Ю. Бабанським, Т. Ільїною, І. Лернером, М. Скаткіним, І. Чередовим, М. Шахмасвим, які розробили нові класифікаційні підходи до визначення поняття «форми навчання» та обґрунтували необхідність поєднання різних форм в рамках однієї освітньої системи. Для вітчизняної дидактики часів незалежності найбільш ґрунтовними в царині форм навчання були наукові розвідки А. Алексюка, В. Галузинського, С. Гончаренка, А. Дьоміна, О. Кондратюка, Н. Мойсеюк, О. Савченко, М. Сметанського, М. Фіцули, В. Ягупова та ін.

В історії педагогічної думки і практиці навчання відомі найрізноманітніші форми організації навчання. Їх виникнення, розвиток, поступове відмирання окремих із них пов'язане з вимогами, потребами суспільства, що розвивається. Серед них: класно-урочна форма навчання; белл-ланкастерська система взаємного навчання; мангеймська форма вибіркового навчання; дальтон-план; бригадно-лабораторна форма навчання; план Трампа та ін. Кожний новий історичний етап у розвитку суспільства накладає свій відбиток і на організацію навчання. Основною формою навчання, яка витримала випробування впродовж століть, залишається урок.

Урок – це «відрізок» освітнього процесу, завершений у змістовому й організаційному відношеннях. Основними ознаками уроку як форми організації навчання є: постійний склад учнів; регламентованість часом і включенням до розкладу; систематичне засвоєння учнями знань, умінь і навичок, досвіду творчої діяльності й соціальних відносин забезпечується через взаємодію вчителя й учнів; використання різноманітних форм (фронтальних, парних, групових, індивідуальних) і методів навчання (традиційних, активних, інтерактивних); наявність систематичного контролю навчальних досягнень учнів [1].

Аналіз педагогічної літератури свідчить, що поняття «урок» ученими трактується по-різному. Детальний аналіз визначень поняття представлений у дослідженні О. Савченко, яка виявила широку палітру визначень, а саме:

1) урок – це форма організації освітнього процесу, детермінована постійним складом учнів, змістом навчального матеріалу, часом;

2) урок – це «відрізок» освітнього процесу, завершений у змістовому й організаційному відношеннях;

3) урок – цілісна система, яка зумовлена єдністю зовнішньої та внутрішньої структури освітнього процесу;

4) урок – динамічна система, функціонування якої забезпечує послідовні зміни в усіх її учасників: а) учні рухаються (у позитивний або негативний бік) у своїй вихованості, навченості, розвитку; б) учитель поповнює (або втрачає) свою професійну компетентність [2].

Сучасна дидактика розглядає систему уроків, створену на основі дидактичної мети уроку, оскільки вона є найзручнішою для вчителя (В. Онищук, М. Махмутов та ін.). Зокрема, основними типами уроків, які проводяться в школі є такі: урок засвоєння нових знань; урок формування умінь та навичок; урок застосування знань, умінь та навичок; урок узагальнення та систематизації знань, умінь та навичок; урок контролю та корекції знань, умінь та навичок; комбінований урок [4].

Загальні вимоги, яким повинен відповідати сучасний урок: побудова на основі закономірностей освітнього процесу; логічність усіх етапів навчально-пізнавальної діяльності; оптимальне поєднання і реалізація всіх дидактичних принципів і правил; забезпечення умов для продуктивної пізнавальної діяльності учнів з урахуванням їхніх інтересів, нахилів; встановлення міжпредметних зв'язків; зв'язок з раніше засвоєними знаннями й уміннями, опора на досягнутий рівень розвитку школярів; формування практично необхідних знань, умінь, навичок, раціональних прийомів мислення та діяльності; діагностика, прогнозування і планування кожного уроку [3].

Таким чином, урок – це цілісний логічно завершений основний елемент процесу навчання, який здійснюється у класі зі сталим складом учнів однакового віку та приблизно однакового рівня розвитку, проводиться за сталим розкладом, має однакову тривалість і на якому реалізуються освітні, розвиваючі і виховні цілі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гнезділова К.М. Варіативність уроку в сучасній школі: навч. посіб. / уклад. К. М. Гнезділова, Н. В. Касярум, В. М. Король. – Черкаси: Вид.від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2007. – 186 с.
2. Савченко О. Я. Сучасний урок: суб'єктність навчання і варіативність структури / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2011. – № 9. – С. 11-15.
3. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. / М. М. Фіцула. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Академвидав, 2006. – 560 с.
4. Чайка В. М. Основи дидактики: навч. посіб. / В. М. Чайка. – К.: Академвидав, 2011. – 238 с.

Литвин Є. А., студентка 3 курсу;
Науковий керівник:
к. п. н., доцент **Акімова О. М.**
Харківського фахового педагогічного коледжу
«Харківської гуманітарно-педагогічної академії» Харківської обласної ради

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ

На сучасному етапі переосмислення змісту освітнього середовища України, у ході упровадження принципів Нової української школи, важливого значення набуває формування критичного мислення у здобувачів початкової ланки освіти.

Сучасний етап реформування освіти окреслює тенденції до формування здатності і готовності особистості аналізувати отриману інформацію, перевіряти й переосмислювати її, самостійно з'ясувати істину, ухвалювати рішення й аргументовано захищати свою позицію, застосовувати отримані знання в стандартній і нестандартній ситуації. Визначені завдання виступають актуальними на кожному етапі шкільної освіти, а її початкова ланка виступає основою та фундаментом формування критичного мислення у молодших школярів. Сучасні освітні тенденції передбачають удосконалення шляхів формування творчої особистості молодшого школяра, здатного до критично-конструктивного бачення навколишньої дійсності та визначення власної ролі у створенні такого середовища відповідно до принципів Концепції «Нової української школи».

Вітчизняні та закордонні науковці приділяли увагу дослідженню проблеми формування критичного мислення, зокрема: Б. Блум, Л. Виготський, В. Давидов, М. Коул, О. Тягло, Ю. Стежко, М. Красовицький. Дослідження та обґрунтуванню основних аспектів технології формування критичного мислення присвятили науковці: Ч. Темпл, Дж. Стіл, К. Мередіт.

Критичне мислення – це наукове мислення, зміст якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень. Виступає як необхідна компетентність та ресурс сучасної людини, який базується на законах логіки та розумінні психологічних процесів, що протікають у нашій свідомості [1]. Виходячи із визначення змісту поняття «критичне мислення», процес формування виступає як комплекс мисленнєвих операцій, що характеризується здатністю здобувачів початкової ланки освіти до наступних видів діяльності: аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію різних джерел; визначати зміст проблеми, формулювати запитання щодо її розв'язання; формулювати гіпотези та оцінювати альтернативні шляхи її реалізації; робити свідомий вибір, приймати рішення та обґрунтовувати його [1].

Намагаючись систематично зводити складне до простого, надаючи учням початкових класів формули, короткі відповіді на запитання, алгоритми для запам'ятовування та практики, вчителі початкової школи спрощують шляхи засвоєння дидактичного матеріалу, але не акцентують увагу молодших школярів на розумінні глибини змісту проблеми [2]. Важливою передумовою прийняття самостійного рішення здобувачем початкової ланки освіти виступає безпосередньо вміння критично аналізувати отриману інформацію та обробляти її, тобто виступати не пасивною ланкою у вирішенні проблемим. У ході формування критичного мислення на перший план висувається не обсяг отриманих знань, а вміння застосовувати їх на практиці, тобто формування відповідної компетенції.

Зазначимо, що вчитель Нової української школи концентрує увагу не тільки на запам'ятовуванні дидактичного матеріалу, він має організувати умови здобувачам освіти для формування критичного мислення інтерактивними методами роботи. Обсяг матеріалу, які запам'ятовують молодші школярі, виступають важливими, але критичного мислення вони не формують. Це є лише його інформативна база. А отже на першому плані у процесі формування критичного мислення у здобувачів початкової ланки освіти на уроках має переважати процес самостійного дослідження.

З метою розв'язання поставлених завдань вчитель має: підтримувати й розвивати думки та ідеї всіх учнів, а не категорично їх заперечувати; приймати від дітей аргументовані відповіді, не шкодуючи на це часу; навчити учнів обробляти інформацію, бо знаходять її сучасні діти легко та швидко; вірити у здібності кожного учня; створити у класі сприятливу атмосферу. Вчителі початкової ланки мають бути досвідченими у шляхах формування критичного мислення здобувачів освіти. В науковому педагогічному просторі запропоновано різні прийоми, вправи та методи, формування критичного мислення здобувачів початкової освіти: «Читацький театр», «Прогулянка галереєю», «ЗаХІД», «Лицарі Круглого столу», «Дискусійне кафе», «Плакат думок»; вправи: «Барометр», «Акваріум», «Мозаїка»; методи «Думай, збирайся, ділись», «Fishbone» [3].

Пересвідчуємось, що розвиток критичного мислення – нагальна потреба сучасного суспільства, один із модних трендів в освітньому просторі, що готує дітей нового покоління, які вміють міркувати, вільно спілкуватися, співпрацювати, знаходити нові ідеї та пропонувати свої.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мороз І. М. Методичні рекомендації «Що ж таке критичне мислення? Для чого потрібно його розвивати? Що воно дає людині?» [Електронний ресурс] / Ірина Михайлівна Мороз // «На урок». – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/scho-zh-take-kritichne-mislennya-dlya-chogo-potribno-yogo-rozvivati-scho-vono-dae-lyudini-1363.html>.
2. Формування критичного мислення: монографія / В. Ф. Дороз, Л. Я. Романова, О. Б. Ярова, В. А. Нищета, Г. А. Удовиченко; передмова К. О. Баханова [за заг. ред. В. Ф. Дороз]. – К. : “Освіта України”, 2008. – 336 с.
3. Топ-12 прийомів розвитку критичного мислення, адаптованих для використання у школі [Електронний ресурс] // журнал «На урок». – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/post/top-12-priyomiv-rozvitku-kritichnogo-mislennya-adaptovanih-dlya-vikoristannya-u-shkoli>.

Лівак Д. С., студентка ПО-2 ОС «Молодший бакалавр»

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Фенчак Л.М.**

Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ШКІЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

Становлення особистості школяра має ряд важливих, відповідальних етапів, обумовленими змінами соціального статусу, розширенням видів діяльності та іншими суспільними та індивідуальними факторами. Одним із таких етапів є початок шкільного навчання, перехід від залежного дитинства до освоєння та відстоювання власної позиції, готовності зробити свій життєвий вибір та нести відповідальність за свої вчинки.

Первинні засади пристосування дитини до соціальної ролі школяра пов'язана із переживанням так званої кризи 6 (7) років, тобто саме початку самореалізації дитини у якості учня початкової школи. Цим визначається необхідність сформулювати належне соціальне середовище та забезпечити першокласникам педагогічну підтримку з метою полегшення звикання до школи та профілактики дезадаптації дітей.

У психолого-педагогічній літературі проблема адаптації вивчалась на різних рівнях – від розкриття змісту самого поняття до виявлення особливостей її прояву в різних видах діяльності та чинників, які детермінують цей процес у тих чи інших умовах. Тому питання педагогічної підтримки адаптації молодших школярів до навчання у школі є актуальним у сучасній дидактиці. Адаптація з латинської «adapto» означає «пристосування». Молодші школярі повинні, з одного боку, пережити зміну розпорядку дня, пристосуватися до нових умов спілкування, а з іншого – сприйняти та привнести у власне життя нові специфічні

правила, вимоги і предмети, пов'язані із навчанням у школі. Адаптацію до шкільного навчання можна розглядати у трьох базових ракурсах: фізіологічна, психологічна і соціальна. У дійсності всі елементи адаптації певною мірою взаємодетерміновані і корелюються між собою. Зазвичай фізіологічна адаптація відрізняється найменшою тривалістю (до кількох тижнів), позначається на пристосуванні до зміни режиму життєдіяльності, нового порядку дня тощо. Крізь призму пристосування молодших школярів до умов навчання у школі слід особливу увагу приділити адаптації соціально-психологічній – активному пристосуванню індивіда до нових умов середовища і оточення, перебудову пізнавальної, мотиваційної та емоційно-вольової сфер особистості при переході до нового етапу життєдіяльності.

Дослідники називають багато критеріїв оцінки процесу адаптації. Гармаш Л.С., виходячи із провідного виду діяльності молодших школярів – навчальної діяльності, пропонує оцінювати ефективність адаптації саме за навчальними успіхами дитиною. Особливістю навчальної діяльності є засвоєння молодшим школярем нових правил. За виконанням правила лежить система відносин дитини з дорослою людиною. Спочатку правила виконуються у присутності дорослого, потім з опорою на предмет, що заміщає дорослого, і, нарешті, правило стає внутрішнім [1, с.44].

Головна ідея особистісно-орієнтованої адаптації молодших школярів – це створення виховної системи на принципах взаємної відповідальності, взаємодопомоги, взаємної зацікавленості вчителів у досягненні учнями навчальних успіхів та розвитку культури здоров'я. Проте це твердження зустріло значну критику, оскільки оцінювання результатів праці учня має значну мотивуючу роль у навчальному процесі. Серед вирішальних факторів профілактики дезадаптації молодших школярів необхідно назвати достатній фізичний рівень, оскільки шкільне навчання створює умови перевантажень зростаючого організму. Недостатня фізична активність, безумовно, негативно позначається на навчальній успішності учнів, тому рекомендується проводити перерви із виконанням елементарних фізичних вправ, так звані фізкультхвилинки [1, с.47].

Загалом можемо визначити наступні пріоритетні завдання учителя у період адаптації дітей до школи: забезпечення індивідуального підходу; формувати культуру спілкування учнів; стимулювати мотивацію навчання та мотивацію успіху дитини; обмежене оцінювання навчальних результатів молодших школярів; формування учнівського колективу. Високі результати застосування з точки зору оптимізації процесу адаптації дитини до школи є досвід арт-терапевтичних, тобто мистецьких засобів самовираження учнів. Арт-терапія не лише може моделювати умови прискорення темпів адаптації усіх учнів класу, але і виступати в якості ефективного засобу допомоги невстигаючим та дітям, які опинилися в складних життєвих обставинах, що у значній мірі гальмує процеси адаптації до навчання [4, с.105-106].

Підсумовуючи вище викладені результати дослідження, слід визнати, що адаптація першокласника у значній мірі визначається його особистісною готовністю. Підтримати і скоригувати цю готовність можливо засобами педагогічного впливу на початковому етапі навчання шляхом забезпечення розвитку когнітивних процесів дитини, емоційного інтелекту, розвитку навичок соціальної взаємодії молодших школярів тощо. Фундаментальним показником ефективності вжитих педагогічних засобів розвиваючого освітнього простору щодо стимулювання адаптації дітей до шкільного навчання є готовність до навчання у школі. Ця індивідуальна якість виявляється у загальному психічному розвитку, складовими якого є певний рівень інтелектуального розвитку, емоційно-вольового, соціально-комунікативного та мотиваційного.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончарук І. Створення вчителем комфортних умов для адаптації першокласників до навчання у школі / Ірина Гончарук // Початкова школа. – 2013. – № 7. – С. 42-44.
2. Кочерга Ольга. Психофізіологічний розвиток дитини перед школою / Кочерга Ольга. // Початкова школа. – 2012. – № 1. – С. 45.

3. Кривчикова О. Психомоторний стан як фактор адаптації учнів початкових класів до умов навчання в школі / Олена Кривчикова, Тетяна Лясота // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2008. – №2. – С. 162-164.

4. Гармаш Л.С. Особливості психологічного супроводу адаптації першокласників до навчального процесу / Гармаш Л.С. // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 2 (46).

Макара Ж. М., студентка ПО – 1сп.
Науковий керівник:
к. п. н., доцент **Лалак Н. В**
Мукачівський державний університет

ВИХОВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ КУЛЬТУРИ МІЖЕТНІЧНИХ ВІДНОСИН

Україна – багатонаціональна держава, у якій проживають представники різних національних меншин. В контексті сьогодення важливого значення набуває проблема виховання у підростаючого покоління почуття толерантності до різних етнічних груп. Адже в історії та й зараз можна виявити багато прикладів етнічних конфліктів, що є причиною неправильного виховання дітей як домінуючого етносу (українців), так і дітей національних меншин.

У науковому обігу проблема виховання культури міжетнічних стосунків представлена як міждисциплінарна і вивчається в різних наукових галузях вітчизняними та зарубіжними дослідниками. Її філософські, соціологічні та культурологічні аспекти висвітлено в працях Ф. Барта, О. Голіка, П. Гнатенка, А. Дегтяренка, А. Карміна, В. Кафарського, Н. Крилова., В. Сухомлинського. Цінними для нашого дослідження є наукові доробки педагогів, які розкривають особливості виховання у дітей культури міжетнічних стосунків у різних типах навчальних закладів (Т. Атрощенко, В. Білоусова, Н. Васильєва, Р. Кусарбаєв, Г. Назаренко, Г. Ніколаєва, Є. Степанов та ін.). Аналіз літератури з проблеми дослідження дає підстави стверджувати, що виховання культури міжетнічних відносин передбачає: формування системи ціннісних орієнтацій, етичних настанов на контакти із представниками інших етносів; опанування вихованцями знаннями про етноси і міжетнічні відносини; виховання поваги до почуття честі й гідності представників інших етносів; толерантного ставлення до інших поглядів і переконань, тактовності в оцінці традицій, звичаїв, ритуалів різних етносів; розвиток умінь і навичок міжетнічної взаємодії, намагання самоудосконалюватися у цій діяльності; формування вмінь і навичок подолання особистісно-психологічних бар'єрів у спілкуванні, попередження ситуацій, які викликають емоційну напруженість у відносинах представників різних етносів, запобігання конфліктним ситуаціям [2].

На нашу думку, першим кроком у процесі виховання у молодших школярів культури міжетнічних відносин має бути оволодіння ними культурою свого етносу, усвідомлення своєї етнічної приналежності й формування етнічної самосвідомості. Наступний крок – це формування цілісного уявлення про етнічну картину суспільства та світу в цілому; виховання у дітей інтересу до життя і культури інших етносів та адекватного сприйняття їхнього розмаїття, позитивного ставлення до культурних розбіжностей. Третій крок передбачає розвиток умінь і навичок життєдіяльності здобувачів освіти у поліетнічному середовищі, а саме: формування здатності до встановлення контактів із представниками інших етносів, сприяння набуттю досвіду міжетнічних відносин на основі дотримання етичних і правових норм поведінки у міжетнічній взаємодії; виховання здатності прогнозувати та запобігати конфліктним ситуаціям.

В. Сухомлинський зазначав, що суспільне виховання починається із сім'ї. Саме у сім'ї, на думку вченого, закладається фундамент розвитку людини, саме у сім'ї починається формуватися особистість дитини, яка продовжує розвиватися у навчальних закладах [2].

Розв'язуючи проблему виховання культури міжетнічних відносин, сучасні педагоги мають бути добре обізнані з особливостями та сімейними цінностями національних меншин.

До прикладу, для сімейного виховання німецького етносу на території України характерним є тісний зв'язок з трудовою діяльністю батьків, єдність родинного і шкільного виховання, орієнтація на релігійні цінності, незаперечний авторитет голови сім'ї. Угорці переважно слабо інтегровані в український соціум, проте вони добре зберігають свою культуру, плекають традиції рідного етносу та цінують рідну мову. Для поляків першочерговою цінністю в житті є сім'я, а другою – релігія; батьки багато часу проводять з дітьми, максимально організують їм дозвілля, популяризують читання дитячої літератури. Низку цікавих характерних особливостей має і єврейська громада. Повага і пошана до батьків та старших людей складає основу поведінкових установок. Особливістю єврейських сімей є не заборона, а навіть заохочення тілесних покарань. Усіх дітей старанно привчають до дотримання ними заповідей і вивчення Тори. Важливе значення тут відіграє метод прикладу, а саме наслідування дітьми своїх батьків. Для родинного виховання в болгар характерним є те, що дітям приділяється велика увага, але кожний, хто займається вихованням дитини (батьки, бабусі, дідусі) прищеплює певні життєві цінності. Так батьки вчать поважати старших, любити своїх батьків, завжди бути чесними. Бабусі і дідусі вчать дітей зберігати і оберігати історію сім'ї та своїх пращурів, цінувати і поважати національні традиції. У молдавських сім'ях як метод виховання й досі використовують насильство (застосування фізичної сили та психологічного тиску). Якщо для більшості національних меншин найважливішим є забезпечення культурно-мовних потреб, то, до прикладу, для ромів це, насамперед, забезпечення інтеграції в українське суспільство, підвищення освітнього рівня, поліпшення стану здоров'я, житлово-побутових умов тощо.

Таким чином, виховання у молодших школярів культури міжетнічних відносин є актуальною проблемою діяльності освітніх закладів України як поліетнічної держави. Ця проблема детермінується необхідністю консолідації зусиль батьків, педагогів, громадськості, усього українського народу задля утвердження загальнодержавної української нації та є однією з умов рівноправного входження України у європейську спільноту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Назаренко Г. А. Виховання культури міжетнічних відносин як пріоритетні завдання народної педагогіки у сучасних умовах / Г. А. Назаренко // Етнічна соціалізація, виховання культури міжетнічних відносин як пріоритети народної педагогіки у сучасних умовах: зб. наук. пр. [Електронний ресурс]. – режим доступу <http://studentam.net.ua/content/view/7656/97/>
2. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1978. – 263 с.

Манзик Н. М., студентка групи ПО-3

Науковий керівник:

к.п.н., доцент **Товканець О. С.**

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК СИСТЕМА ЗАСОБІВ І МЕТОДИК

Сучасні педагогічні технології стають типовим явищем освітянської практики, а готовність до їх застосування – вимогою до всіх педагогів. Застосування сучасних інноваційно-педагогічних технологій дає змогу створити ефективну систему навчання дітей, яка: сприяє активізації пізнавальної діяльності, мотивації до навчання, високій результативності; забезпечує психологічний комфорт; розвиває креативне та критичне мислення; забезпечує вільний вибір; сприяє індивідуалізації навчальної діяльності; створює ситуацію успіху.

Педагогічні технології – це складна система засобів і методик, об'єднаних пріоритетними загальноосвітніми цілями, концептуально взаємопов'язаними між собою завданнями і змістом, формами й методами організації навчально-виховного процесу, де кожна позиція накладає відбиток на всі інші, що і створює в результаті певну сукупність умов для розвитку учнів [1]. Сучасні педагогічні технології пропонують інноваційні моделі побудови такого навчального процесу, де на перший план висувається взаємопов'язана діяльність вчителя й учня, націлена на вирішення як навчальних, так і практично значущих завдань.

Таблиця 1.

Сучасні педагогічні технології

№	Напрями технологій навчання	Види технологій навчання
1.	Особистісно-орієнтовані технології навчання	– технологія різнорівневого навчання; – технологія навчання як навчального дослідження; – технологія навчання в співробітництві; – технологія евристичного навчання; – метод проєктів.
2.	Предметно-орієнтовані технології навчання	– технологія постановки мети; – технологія повного засвоєння (М. Кларина); – технологія педагогічного процесу у С. Шевченка; – технологія концентрованого навчання; – модульне навчання.
3.	Інформаційні технології	– ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології); – технології дистанційного навчання.
4.	Технології оцінювання досягнень учнів	– технологія «Портфоліо»; – безоцінкове навчання; – рейтингові технології.
5.	Інтерактивні технології	– технологія «Розвиток критичного мислення через читання та письмо»; – технологія проведення дискусій; – технологія «Дебати»; – тренінгові технології.

Метою особистісно орієнтованого навчання є виявлення суб'єктивного досвіду кожного учня та надання психолого-педагогічної допомоги в становлення його індивідуальності, в життєвому самовизначенні, самореалізації [2]. Інформаційно-комунікаційні технології навчання (ІКТ) – це сукупність методів і технічних засобів реалізації інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів забезпечення ефективного процесу навчання. Інформаційно-комп'ютерні технології здійснюють вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, підвищенню інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів.

Основне завдання технології формування творчої особистості – створити максимально сприятливі умови для творчого розвитку дітей молодшого шкільного віку. В школі діти повинні заглиблюватися в атмосферу творчості, пошуку нового, піддавати сумнівам сталі істини. Ігрові технології дозволяють здійснювати диференційований підхід до учнів, залучати кожного учня в роботу, з огляду на його інтерес, схильність, рівень підготовки з предмета. Феномен її в тому й полягає, що, являючись розвагою, відпочинком, вона здатна перерости в навчання, у творчість [3].

Отже, для підвищення ефективності освітнього процесу під час проведення уроків у початковій школі, необхідно використовувати сучасні педагогічні технології. Наше завдання

– не давати готові знання учню, а компетентно організувати самостійний пізнавальний процес. Відтак, потрібно використовувати у своїй педагогічній практиці технології, які реалізують особистісно-орієнтоване навчання, які забезпечують залучення кожного учня в активний пізнавальний процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хвощевська О. О. Сучасні педагогічні технології в навчанні молодших школярів: стаття, «Молодий вчений» № 9.2 (49.2), 2017. С. 20-23.
2. Пехота О. М, Кіктенко А. З., Любарська О. М. та ін. Освітні технології: навч.-метод. посібн. за заг. ред. Пехоти О. М. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.
3. Педагогічні технології в підготовці вчителів: навчальний посібник, кол. Авторів / за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків: ХНПУ, 2018. 457 с

Манзюк Я. В., студентка ОПН – 1м.
Науковий керівник:
к. пед. н., доцент **Лалак Н. В**
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ ЗЗСО В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

У Національній доктрині розвитку освіти України ХХІ ст. зазначено, що сучасна система управління освітою має розвиватись як державно-громадська і повинна враховувати регіональні особливості, тенденції до зростання автономії навчальних закладів, конкурентоспроможність їх освітніх послуг. Заклад загальної середньої освіти в сільській місцевості – це освітня установа, функції якої особливо посилюються зараз – в умовах недосконалої системи місцевого самоврядування, ринкових відносин, розбалансованого господарства. Через об'єктивні обставини школа в багатьох населених пунктах залишилась єдиним соціально стабілізуючим і культурно-просвітницьким осередком. Багатогранність життя сільської школи забезпечується спільними зусиллями педагогічного колективу, батьків, сільської громади. В контексті сьогодення активізуються пошуки нових форм і механізмів управління сільським ЗЗСО.

Шляхи модернізації управління освітою в нових соціально-економічних умовах обґрунтовано в працях С. Алексеєва, В. Андрущенко [1], В. Базелюка, В. Беха, Т. Борової, О. Вишневського, О. Ворон, Л. Гриневич, І. Грицяка, Л. Грицяк, В. Гуценка, Л. Даниленко, О. Зайченко [2], І. Зязюна, В. Кременя, В. Лугового, В. Лутая, С. Ніколаєнка, В. Олійника, О. Онаць, Л. Пилипенко [4]. У багатьох наукових публікаціях вітчизняних і зарубіжних учених подано різні аспекти державно-громадського управління. Варто зазначити, що державно-громадське управління науковці розглядають: по-перше, як відкриту, демократичну модель управління; по-друге, як принцип, спосіб поєднання діяльності державних і громадських суб'єктів; по-третє, як процес органічно поєднаних, узгоджених і скоординованих сфер; по-четверте, як процес «зважування» правильності громадської думки та управлінського рішення, що ґрунтуються на спільній, взаємодоповнювальній і взаємопідтримуючій діяльності [3].

Сучасній школі доводиться вирішувати складні завдання, під час розв'язування яких потрібно враховувати інтереси здобувачів освіти, батьків, громадськості, органів самоврядування, можливості педагогічного колективу, традиції, замовлення соціуму, наявність зв'язків з ЗВО, джерела фінансування тощо. Школа постійно перебуває в пошуку нових технологій, ідей. Її розвиток спрямований на особистісно-орієнтоване та діяльнісне навчання, яке базується на засадах гуманістичної психології, співробітництва й співтворчості вчителя та учня. А звідси – серйозні вимоги до кадрового, науково-методичного забезпечення, але передусім це новий підхід до керівництва й управління.

Як показує практика, в сучасних умовах економічного занепаду сільській ЗЗСО перебрав на себе місію соціокультурного центру. Створилася ситуація «боротьби за учня» на ринку освітніх послуг в умовах демографічної кризи.

Цінним для нашого дослідження є досвід Річанського ЗЗСО І-ІІІ ст., який працює над удосконаленням і розвитком структури управління. Діяльність навчального закладу базується на принципах державно-громадського управління. Зокрема, це: принцип прогностичності, єдності механізмів державного управління та власних внутрішніх механізмів управління навчальними закладами, принцип взаємовизначення керуючої і керованої підсистем, принцип науковості управління, принцип оптимального співвідношення оперативного-поточного і цільового стратегічного управління, принцип цілісності умов, необхідних для реалізації цілей навчального закладу, принцип спрямованості управління на реалізацію творчого потенціалу педагогічної діяльності, принцип зворотного зв'язку тощо. Виходячи з умов, що склалися, школа поставила перед колективом такі завдання: створювати умови для здобуття учнями якісної освіти: впроваджувати профільне навчання; модернізувати систему позакласної роботи; впроваджувати додаткові освітні послуги; виробити власну сучасну модель виховної роботи; модернізувати матеріально-технічну та навчально-методичну бази; створювати комфортні та безпечні умови перебування учнів у школі; дбати про здоров'я дітей; сформувати модель методичної роботи з професійного розвитку вчителя та підтримувати інноваційні процеси.

В управлінні Річанського ЗЗСО І-ІІІ ст. значне місце відводиться органам громадського самоврядування. Державно-громадське управління школою передбачає участь сільської громади у процесах управління школою; надання шкільних ресурсів (включаючи людські) для забезпечення потреб спільноти, допомоги та безпосередню участь у визначенні потреб громади та реалізації програм, спрямованих на вирішення цих проблем, тісний взаємозв'язок, співпрацю, постійний діалог і взаємодію двох суб'єктів управління: державного і громадського. З метою оптимізації управління життєдіяльністю школи, залучення додаткових шляхів фінансування створюють органи управління, діяльність яких дає змогу враховувати потреби учасників освітнього процесу. Наявність розгалуженої структури управлінських органів у школі вимагає організації їх взаємодії, координації роботи всіх підрозділів. Основною метою державно-громадського управління в сільській школі є оптимальне поєднання принципів єдиноначальності і самоуправління на всіх ланках та етапах управлінської діяльності.

На сучасному етапі в сфері загальної середньої освіти формується система громадського спостереження та контролю, до якої долучаються представники сільської громади у якості спостерігачів за різними процесами та процедурами державної підсумкової атестації учнів, ЗНО, атестації вчителів тощо. Крім цього, практикується й система громадської експертизи, суть якої полягає в тому, що громадськість бере участь в інспектуванні та перевірках (до прикладу, за дотриманням санітарно-гігієнічних умов, харчуванням дітей, звітністю керівника навчального закладу про витрати бюджетних коштів тощо), розгляді пропозицій щодо модернізації сфери освіти.

Таким чином, основною формою співпраці держави та суспільства, школи й сільської громади стають довірча взаємодія, партнерство, діалог, які сприяють створенню системи аналізу й обґрунтуванню нових аспектів якості загальної середньої освіти, коли громадськість оцінює її розвиток, рівень реалізації поставлених завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. Державно-громадський характер управління освітою / В.Андрущенко // Вища освіта України. – 2011. – № 3. – С. 5-8.
2. Зайченко О. Державно-громадське управління в системі освіти району / О. Зайченко // Теорія та методика управління освітою. - 2019. - № 2. - Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ttmuo/2009_2/09saiesr.pdf

3. Лалак Н. Сучасні інноваційні підходи в управлінні освітою / Н.Лалак // Вісн. ЛНУ ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки. - 2011. - № 20. - Ч. 1. - С. 63-69.

4. Пилипенко Л. Державно-громадське управління закладом освіти в умовах освітнього округу / Л.Пилипенко // Підручник для директора, грудень, 2018 – 55с.

Мандзяк М. М., студентка групи ФПШ-51

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Нос Л. С.**

Львівський національний університет ім. Івана Франка

ПОЧАТКОВА ОСВІТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

На даний момент українська система освіти перебуває у процесі реформування. Обрано новий курс в освіті під назвою Нова українська школа. Головне кредо даної реформи є особистісно-орієнтоване навчання, створення партнерських відносин (вчитель-учні-батьки) та інших комфортних умов навчання. На сьогодні різні сфери життя зазнали стрімких змін. Зокрема, прикладом є значні технологічні досягнення, які водночас збагачують наше життя і сприяють появі нових вимог до майбутніх фахівців. Відповідно до цього НУШ ставить перед собою мету «озброїти» кожного учня усіма тими необхідними ключовими компетентностями, які допоможуть учням реалізувати себе та досягнути успіху у майбутньому.

Загалом Нова українська школа ґрунтується на засадах фінської освіти. Зокрема, відбулось переосмислення попередньої організації освітнього середовища, було введено нові зміни. Крім того, досить цікавим та необхідним, на нашу думку, є ознайомлення із досвідом й інших зарубіжних колег. Досить цікаво організовується освітній процес у Великій Британії. Проводячи паралелі між системою початкової освіти та особливостями організації освітнього процесу України та Великобританії можна віднайти як ряд схожостей так і відмінностей.

Насамперед, як і в Україні, так і у Великій Британії початкова та середня освіта має обов'язковий характер. Проте, у Великій Британії діти свої перші кроки пізнання світу у школі розпочинають у віці 5-ти років. Вони відвідують впродовж 2 років підготовчі класи, які спрямовані на адаптацію до нових умов та до уроків зокрема. Особливої уваги також заслуговують деякі особливості організації освітнього процесу. До них належать наявність трьох семестрів, тривала обідня перерва та прогулянка, обов'язковість шкільної форми, система оцінювання у вигляді літер та відсутність проведення батьківських зборів. Незвичним явищем є також наявність ряду предметів, які у нас вивчають лише у середній школі або вони повністю у нас відсутні.

Нестандартно британці підійшли до питання незадовільних оцінок та їх впливу на дітей. Більшість учнів сприймають такі оцінки, як поразку, деякі з них просто опускають руки і не намагаються виправити ситуацію. Однак, у деяких школах Британії започатковано додаткову оцінку за старанність на шляху подолання поки не до кінця зрозумілого явища. Це свого роду стимул, який не дозволяє зупинятись.

Як і НУШ, так і початкова освіта у Великій Британії спрямована на особистість дитини. Значна увага приділяється на виховання лідерських якостей та оволодіння навичками необхідних у буденності. Окрім цього, у своєму арсеналі використовують передові методи, які націлені на розвиток вміння думати, аналізувати, робити власні висновки, вміти аргументувати та не боятися висловлювати власну думку.

Підсумовуючи, організація освітнього процесу у початковій школі Великобританії в деякій мірі є незвичною для нас. Проте, є чимало аспектів яких варто повчитися та спробувати застосувати. Це й не дивно, оскільки освіта Великобританії знаходиться на досить високу рівні, якого більшість країн хочуть досягнути. Україна не є виключенням. Ми досягли значних результатів, але на цьому не варто зупинятися. Важливо набиратися досвіду від

іноземних колег із передових країн світу та спробувати його адаптувати до наших умов. Адже завдання педагогів допомогти учням побудувати майбутнє, яке частково знаходиться в їхніх руках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Заблоцька Л. Структура і зміст навчального процесу у початкових школах Великобританії / Л. Заблоцька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2007. – № 2. – С. 144-151.
2. Хрін. І. В. Освітні системи високорозвинутих країн світу у XXI столітті: [монографія] / І. В. Хрін. – Реформування і модернізація освітніх систем світу XXI століття. – 2018. – С. 9-12
3. Чичук А. П. структура освіти Великої Британії / А. П. Чичук// вісник Черкаського університету – 2016. – Вип.14 – С.142-145
4. Юрченко М. Розвиток початкової освіти Великої Британії / М. Юрченко// Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства : збірн. наук. праць. Вип. 2 / за ред. доц. В.В. Павленко. – Житомир : ФО-П Левковець Н.М., 2020. – 188 с. – С. 167- 173.

Мельник Ю. В., студентка ОС «Магістр»
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент **Фенчак Л. М.**,
Мукачівський державний університет.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Згідно зі словником іншомовних слів поняття «імідж» інтерпретоване як цілеспрямовано сформований образ якої-небудь особистості, явища, предмета та ін., що має на меті емоційно-психологічний вплив на кого-небудь для популяризації, реклами тощо, або як узагальнений портрет особистості, що формується в уявленні різних груп громадськості, позначається на появі в суспільній або в індивідуальній свідомості емоційного ставлення до неї (на підставі того, що особистість проголошує, й особливо того, що робить) [1].

Імідж соціально зумовлений і виконує багато важливих функцій. Психологічний словник з'єднує поняття «імідж» та «образ», тобто імідж (від англ. image – образ) – особливий вид психічного образу: 1) сформований у масовій свідомості стереотип сильно емоційно забарвленого психічного образу чого-небудь або кого-небудь; сильне враження, що наділене великими регуляторними властивостями; 2) маніпулятивний, привабливий, зрозумілий психічний образ, що впливає на емоційну сферу людини (іноді на її підсвідомість), а через неї – на механізми свідомості й поведінки, вибір людини.

Відповідно до сучасних тлумачень сутності та природи іміджу, аналізований феномен – своєрідний людський інструментарій, що допомагає вибудовувати взаємини з навколишнім світом. Це не тільки візуальний образ, але й спосіб мислення, дії, вчинки, уміння спілкуватися, мистецтво говорити, а найголовніше – слухати [3]. Створення іміджу називають процес звеличування добропорядних вчинків людей, моральний захист тих, хто діє чесно та принципово [5]. Наразі термін «імідж» має багато визначень, інтерпретований по-різному, тому навіть деякі форми його тлумачень суперечать одна одній.

За висловом дослідників, імідж педагога – не тільки зовнішній вигляд, а й особисте мислення, вчинки, дії, мистецтво говорити та слухати, здатність наголосити на своїй специфічності й індивідуальності [4]. Те, як учителя сприймає оточення, здебільшого залежить саме від його іміджу. З огляду на це, перед сучасним фахівцем постає завдання – створення власного образу та професійного іміджу, що дає змогу бути прикладом для

наслідування. Дослідники [2; 3; 4] трактують професійний імідж педагога як емоційний образ, утворений із багатьох формотворчих компонентів, що впливає на рольову відповідність особистості викладача стандартам і вимогам його професії в очах колег, студентів та суспільства.

Імідж вчителя формує система елементів, комплексне поєднання яких може забезпечити створення позитивного впливу на учнів та забезпечення успішної освітньої діяльності, зокрема: аудіовізуальна культура особистості (культура мовлення, манери, стиль одягу та його доречність конкретній ситуації, вміння триматися на публіці, презентувати інформацію певній цільовій аудиторії); поведінка педагога в різних аспектах (поведінка в професійному середовищі серед учнів колег та керівництва, вміння контролювати свій емоційний стан та знаходити способи комунікації, розумітися з різними типами особистостей); система моральних та етичних цінностей вчителя (світосприйняття, ставлення до власної професії та до учнів); статус і самооцінка педагога (відповідне визначення своєї ролі в навчальному процесі, своїх педагогічних можливостей та професійних якостей); сукупність особистісних якостей (толерантність, повага до інших людей, почуття гумору, доброта).

У педагогічному аспекті серед найважливіших функції педагогічного іміджу є: педагогічний та естетичний вплив, самовираження, перетворювальна, інформаційно-розвивальна. У професійному аспекті серед найважливіших функцій є: професійна оцінка, демонстрація компетентності (соціально-психологічної, комунікативної, професійної). Імідж також виконує функції професійного тренінгу, професійного контролю, професійної ідентифікації, адаптації, професійного самовираження. Ці функції дозволяють людині пристосовувати самого себе до системи професійних відносин, здійснювати ефективне професійне спілкування та вплив, максимально розкривати свій професійний потенціал.

Таким чином, професійний імідж викладача – це образ професійної ролі, яка конструйована викладачем і доповнена індивідуальним іміджем у процесі взаємодії зі школярами, студентами, колегами, адміністрацією й товариством. Унаслідок узагальнення дефініцій, запропонованих цитованими дослідниками, підсумовано, що професійний імідж педагога – це емоційний образ, який складається з багатьох формотворчих компонентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бибик С. П., Сюта Г. М. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / за ред. С. Я. Єрмоленко; худ. оформлювач О. С. Юхтман. Харків : Фоліо, 2006. 623 с. (Б-ка держ. мови)
2. Драчук Е. Педагогічний імідж вчителя як інструмент розв'язання професійних завдань. Студентський вісник Педагогічного університету імені П. Тичини. 2013. Вип. 33. С. 25-28.
3. Мартинець Л. А. Імідж сучасного вчителя. Київ : Шкільний світ, 2011. 96 с.
4. Нуйкін О. М. Імідж педагога як запорука професійного успіху. Педагогічна майстерня : науково-методичний журнал. 2012. № 9. С. 28-32. 149.
5. Олексенко В. Формування професійного іміджу сучасного вчителя. Проблеми освіти. 2015. Вип. 84. С. 258-263.

Метенько Д. Ю., студентка ДО-1;
Науковий керівник:
ст. викладач **Русин Н.М.**
Мукачівський державний університет

ВИХОВАННЯ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Крім фізкультурних занять, які є основною формою навчання фізичним вправам, велике значення має фізкультурно-оздоровча робота в режимі дня: ранкова гімнастика,

рухливі ігри та фізичні вправи на прогулянці, фізкультхвилинки, вправи після денного сну, загартовування.

Необхідною умовою гармонійного розвитку особистості дитини є достатня рухова активність. Останні роки в силу високого навчального навантаження навіть в дошкільному віці у більшості дітей відзначається дефіцит в режимі дня, недостатня рухова активність, яка обумовлює появу гіпокінезії, яка може викликати ряд серйозних змін в організмі дошкільника.

Система фізичного виховання в дошкільних організаціях являє собою єдність мети, завдань, засобів, форм і методів роботи, спрямованих на зміцнення здоров'я та всебічний фізичний розвиток дітей. Вона одночасно є підсистемою, частиною загальнодержавної системи фізичного виховання, яка крім зазначених компонентів включає також установи та організації, що здійснюють і контролюють фізичне виховання. Кожна установа в залежності від його специфіки має свої конкретні напрямки в роботі, що відповідають в цілому державним і загальнонародним інтересам.

Теорія фізичного виховання дітей дошкільного віку - наука про загальні закономірності фізичного виховання і формування особистості дитини. Найважливішим завданням, що визначає особливу значимість фізичного виховання як основи всебічного розвитку, є формування здорової, міцної, загартованої, життєрадісної, чуйної, ініціативної дитини, яка добре володіє своїми рухами, любить спортивні і фізичні вправи, здатної до навчання в школі і до активної подальшої творчої діяльності [3]. Теорія фізичного виховання дітей дошкільного віку, маючи єдиний зміст і предмет вивчення із загальною теорією фізичного виховання, разом з тим спеціально вивчає закономірності фізичного виховання дитини від народження до школи і, відповідно до цього, загальні закономірності управління розвитком дитини в процесі виховання і навчання. Теорія фізичного виховання дітей безперервно розвивається і збагачується новими знаннями, одержуваними в результаті досліджень, що охоплюють різноманітні сторони виховання дитини. Відповідно до вікових особливостей, завдання фізичного виховання в цьому періоді зводяться до наступного:

- 1) забезпечити нормальний фізичний розвиток, охорону і зміцнення здоров'я дитини;
- 2) поступово загартовувати організм і підвищувати його опірність впливом зовнішнього середовища;
- 3) розвивати вміння виконувати основні рухи, а в подальшому формувати основні рухові навички (в ходьбі, бігу, стрибках, лазінні, метанні);
- 4) поступово розвивати спритність, узгодженість рухів;
- 5) шляхом різних колективних дій сприяти вихованню активності, самостійності, дисциплінованості.

У процесі фізичного виховання здійснюються оздоровчі, освітні та виховні завдання. Серед оздоровчих завдань особливе місце займає охорона життя і зміцнення здоров'я дітей, і всебічний фізичний розвиток, вдосконалення функцій організму, підвищення активності і загальної працездатності. З огляду на специфіку віку, оздоровчі завдання визначаються в більш конкретній формі: допомагати розвитку скелетних стопи, зміцненню зв'язково-суглобового апарату; сприяти розвитку всіх груп м'язів, особливо м'язів-розгиначів; правильному співвідношенню частин тіла; вдосконалення діяльності серцево-судинної і дихальної системи [6].

Крім того, важливо підвищувати загальну працездатність у дітей, враховуючи особливості розвитку дитячого організму. Тут завдання визначаються в більш конкретній формі: допомагати правильному і своєчасному окостенінню, формуванню вигинів хребта, сприяти правильному розвитку терморегуляції, удосконалювати діяльність центральної нервової системи, сприяти врівноваженості процесів збудження і гальмування, їх рухливості, а також вдосконалення рухового аналізатора, органів почуттів.

Освітні завдання передбачають формування у дітей рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей; ролі фізичних вправ в їх життєдіяльності, способах зміцнення власного здоров'я. Завдяки пластичності нервової системи у дітей рухові навички формуються

порівняно легко. Більшість їх (повзання, біг, ходьба, ходьба на лижах, катання на велосипеді та ін.) діти використовують в повсякденному житті як засіб пересування. Правильне виконання фізичних вправ ефективно впливає на розвиток м'язів, сухожилів, суглобів, кісткової системи. Рухові навички, сформовані у дітей дошкільного віку, складають фундамент для їх подальшого вдосконалення в школі і дозволяють надалі досягати високих результатів у спорті. У процесі формування рухових навичок у дітей виробляється здатність легко опановувати складнішими рухами і різними видами діяльності, що включають ці рухи (трудові операції).

Основними організаційно-педагогічними умовами в фізичному вихованні є:

1. Організація і насичення видів діяльності (різні види гімнастики, рухливі ігри) інформацією про основи здорового способу життя та розвиток на цій базі емоційно-оцінного ставлення до даного процесу.

2. Розширення предметно-просторового середовища для засвоєння дітьми способів ведення основ здорового способу життя.

3. Здійснення співпраці ЗДО та сім'ї, заснованої на єдності їх виховної взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Глазиріна Л.Д. Фізична культура в старшій групі дитячого садка / Л.Д. Глазиріна. - М.: Владос, 2010. - 202 с.
2. Кочеткова Л.В. Програма оздоровлення дітей старшого дошкільного віку / Л.В. Кочеткова. - М.: ТЦ Сфера, 2013. - 48 с.
3. Робота з фізичного розвитку в дошкільному закладі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://deti.jofo.me/586538.html> (дата звернення: 20.03.2017).

Миронець А. В., студентка П-31

Науковий керівник:

ст. викладач **Куленко О. А.**

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

КЛАСИФІКАЦІЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ХІМІЇ

Серед педагогічних технологій чільне місце займають саме ігрові технології, що є спрямованими на особистість та активізують її діяльність. Застосування ігрових технологій в освітній підготовці школярів дозволяє формувати широку гаму умінь: прогностичних; планування діяльності; проєктувальних; організаційних; контрольних, оцінних і корекційних; інформаційних; аналітичних; комунікаційних; дослідницьких; науково-пізнавальних [1].

До основних форм навчально-виховної роботи з учнівською молоддю, де є можливим застосування ігрових технологій, слід віднести наступні: навчальні заняття, шкільні гуртки, організацію свят, творчі студії, дискусійні клуби, різноманітні конкурси та вікторини, предметні «КВК», театралізовані постановки, ігрові тренінги. Серед форм організації дозвілля школярів з використанням ігрових технологій слід звернути увагу на естафети, змагання, квести та рафтинг-курси [3].

З відомого розмаїття ігор, що мають практико-орієнтований характер і спрямовані на формування певних компетентностей, ми акцентуємо увагу на інтелектуально-творчих іграх і пропонуємо розглядати їх як такі, що дозволяють: збагачувати світогляд учнів; розвивати пам'ять, уяву, логіку, асоціативне мислення, концентрувати увагу; застосовувати на практиці теоретичні відомості з предмета, що вивчається. У структуру гри як процесу входять: а) ролі, узяті на себе граючими; б) ігрові дії як засіб реалізації цих ролей; в) ігровий ужиток предметів, тобто заміщення реальних речей ігровими, умовними; г) реальні відношення між граючими; д) сюжет (утримання) – область дійсності, умовно відтворена в грі.

У новій українській школі, що робить ставку на активізацію й інтенсифікацію навчального процесу, ігрова діяльність використовується у таких випадках: а) у якості самостійних технологій для освоєння поняття, теми і навіть поділу навчального предмета; б) як елементи (іноді досить істотні) більш великої технології; в) у якості уроку (заняття) або його частини (уведення, пояснення, закріплення, вправи, контролю); г) як технології позакласної роботи («КВК», «Брейн-ринг»).

Варто розділити ігри за видом діяльності на фізичні (рухові), інтелектуальні (розумові), трудові, соціальні і психологічні. За характером педагогічного процесу виділяються такі групи ігор: а) навчальні, тренувальні, що контролюють і узагальнюють; б) пізнавальні, виховні, що розвивають; в) репродуктивні, продуктивні, творчі; г) комунікативні, діагностичні, профорієнтаційні, психотехнічні. Досить велика типологія педагогічних ігор за характером ігрової методики. Зазначимо лише найважливіші типи ігор: предметні, сюжетні, рольові, ділові, імітаційні, ігри-драматизації. Специфіку ігрової технології певною мірою визначає ігрове середовище: розрізняють ігри з предметами і без предметів, настільні, кімнатні, вуличні, на місцевості, комп'ютерні і з технічними засобами навчання, із різноманітними засобами пересування [2].

Класифікація дидактичних ігор у шкільному курсі хімії дає змогу простежити їх сутнісні особливості, використання яких забезпечує відповідний навчально-виховний ефект.

Таблиця 1.

Класифікація дидактичних ігор на уроках хімії

Типи ігор	Цільове призначення	Види ігор	Ролі, які виконуються	Приклади ігор з хімії
Тренувальні	Придбання і закріплення знань	Доміно, лото, кросворди, ребуси, настільні ігри, розповідь - завдання	Той, хто навчає, той, хто вчиться, репетитор, майбутній викладач, інструктор	Доміно "Чи вмієш ти скласти формули?"
Пізнавально-контролюючі	Стимулювання учнів до активного оволодіння знаннями. Показ досягнень учнів у вивченні предмету в обстановці змагання. Виховання активного мовного спілкування й впевненості в собі	Атестаційний залік. Цікава вікторина. Громадський огляд знань, турніри знань	Члени атестаційного журі, рецензенти, коментуючі	Залік "Що повинен знати і вміти з хімії майбутній електротехнік?" Тематичні вікторини. Тиждень хімії. Зустріч в КВК. Турнір юних хіміків. Конкурс юних експериментаторів
Сюжетно-рольові	Відбір і комбінування знань з різних предметів. Комплексне використання знань у знайомих і аналогічних ситуаціях. Засвоєння рольового змісту і поведінки фахівця	Інсценування. Ситуаційні завдання. Захист навчальних проєктів. Мікровикладання. Прес-конференція. Диспут	Режисер, різні ролі за сценарієм. Члени журі, технологи, конструктори, лаборанти, проєктувальник и, педагоги, лікар СЕС, екологи та ін.	Хімічні вечори, урок з проєктування хімічного виробництва
Творчі	Стимулювання до самостійного отримання знань і	Розробка і захист навчального проєкту, моделі	Дослідник-теоретик, конструктор	Розумовий експеримент, "мозковий штурм",

	творчого застосування	їх	приладу, сценарію		складання олімпіадних завдань, проектування робочого місця
--	--------------------------	----	-------------------	--	--

Залежно від цілей навчання дидактичні ігри можуть бути начальними (набуття нових знань), контролюючими (перевірка і закріплення знань) та узагальнюючими (узагальнення та систематизація знань) [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зайченко І. М. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І. М. Зайченко. – К. : «Освіта України», «КНТ», 2008. – 528 с.
2. Кукушин В. Ігрові технології на уроках / В. Кукушин // Відкритий урок. – 2006. – № 6. – С. 3 – 10.
3. Ігри-навчання, тренінг, дозвілля / За ред. В.В. Петрусінського – М., 1995. – 136 с.

Павлюк К. В., студент ДО-1;
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент **Черепаня Н.І.**
Мукачівський державний університет

СІМЕЙНЕ ВИХОВАННЯ В РАМКАХ ЗДО

Дошкільними закладами накопичений значний досвід організації співпраці з батьками з метою підвищення ефективності морального, трудового, розумового, фізичного, художнього виховання і розвитку дітей. Для попередження і подолання труднощів і проблем сімейного виховання необхідно координувати і вести паралельну роботу з батьками і дітьми. Забезпечити наступність у вихованні та навчанні дітей в умовах сім'ї і закладу дошкільної освіти, так як дитячий садок - перший поза сімейний соціальний інститут, перший виховний заклад, з яким вступають в контакт батьки і де починається їх систематична педагогічна освіта. Від спільної роботи вихователів і батьків залежить подальший розвиток дитини.

Для створення в родині сприятливих умов для виховання дітей, для недопущення помилок у сімейному вихованні батькам необхідно, перш за все, оволодіти повним обсягом певних психолого-педагогічних знань, практичними навичками і вміннями педагогічної діяльності. А також в подальшій реалізації таких завдань: - показати актуальність проблеми; - вивчити диференційований підхід до роботи з батьками; - визначити необхідність проведення роботи з батьками дошкільнят; - виділити як традиційні, так і нові активні форми роботи з батьками; - довести необхідність підвищення ефективності діяльності педагогів в стінах ЗДО; - простежити організацію взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти. Тому вихователям слід постійно вдосконалювати зміст і форми роботи, прагнути домогтися органічного поєднання виховних впливів на дитину в закладі дошкільної освіти і в родині, забезпечити всебічний розвиток особистості дитини [1, с.82].

Роль сім'ї в створенні такої узгодженості важко переоцінити, адже сім'я має вирішальний вплив на розвиток основних рис особистості дитини, на формування у неї морально-позитивного потенціалу. Саме в сім'ї діти отримують перші уроки моральності, формується їх характер; в родині закладаються вихідні, життєві позиції. Тому вкрай важливо, щоб основною складовою частиною роботи дошкільних установ була пропаганда педагогічних знань серед батьків. Це необхідно і для того, щоб викоринити помилки, що допускаються батьками у сімейному вихованні: багато молодих батьків недооцінюють значення фізичного виховання дітей, деякі не можуть у психологічному підході до дітей, інші не приділяють належної уваги трудовому вихованню.

Для створення в родині сприятливих умов для виховання дітей, для недопущення помилок у сімейному вихованні батькам необхідно, перш за все, оволодіти повним обсягом певних психолого-педагогічних знань, практичними навичками і вміннями педагогічної діяльності. Головне, щоб дитина, як в дитячому садку, так і вдома не натрапляв на стіну відчуження, відчувала себе комфортно і затишно. На жаль, не в кожній родині можна побачити таку ідилію. Завданням вихователя і психолога в цьому аспекті є навчити батьків спілкуватися з дітьми, викликати у них ніжні почуття до дитини. Все це можливо зробити шляхом використання активних форм і методів роботи з батьками [3, с.128].

Ще одна проблема - навчити дітей спілкуванню один з одним, навчити, не ображати інших, проявляти співчуття, терпимість. І це так само неможливо зробити без активної участі сім'ї. Незважаючи на різницю в методах педагогічної організації закладів дошкільної освіти, в тому числі і в роботі з батьками, вся їх діяльність об'єднується єдиною метою - виховати вільну, розвинену, відповідальну людину, готову для життя в суспільстві. Важливо пояснити батькам ці завдання і спробувати спільними зусиллями вирішити їх.

Для плідної освіти батьків дошкільників необхідно враховувати соціальний статус сім'ї. У зв'язку з цим стає ясно, що робота з батьками набуває особливого значення і стає актуальною проблемою. Далеко не всі батьки мають достатній рівень загальної культури і педагогічні знання, необхідні для виховання дитини. Новий тип взаємодії дитячого садка і сім'ї, використання нових форм роботи є вирішальною умовою поновлення системи закладів дошкільної освіти. Необхідно здійснювати постійну взаємодію з батьками; і не тільки у вигляді психолого-педагогічної допомоги конкретним сім'ям, а й активного залучення батьків в життя дитячого садка, участь їх в розвиваючій освітній роботі з дітьми. Потрібно зацікавити батьків, пропонуючи їм як традиційні, так і нові форми взаємодії. Це нетрадиційні зустрічі педагогів і батьків, спільні заходи педагогів, батьків, дітей.

Наслідком такої організації педагогічної взаємодії стане активна участь батьків у вихованні не тільки своєї дитини, але і групи в цілому. Педагоги і батьки як партнери повинні доповнювати один одного. Відносини партнерства припускають рівність сторін, взаємну доброзичливість і повагу [2, с.67].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми досліджень сучасної сім'ї в Україні /Т. М. Яблонська // Український соціум. - 2004. - № 2 (4). - С.80-84.
2. Бондарчук О.І. Сім'я як осередок соціалізації дитини / О.І. Бондарчук// Проблеми соціальної захищеності дітей в ринкових умовах. – К.: АЛД, 1998. – 95с.
3. Антонова Т., Волкова Е. Проблеми та пошук сучасних форм співпраці педагогів дитячого садка з сім'єю дитини /Т. Антонова, Е. Волкова// Дошкільне виховання. - 1998. - № 6. - С. 66.

Павлюк К. В., студентка групи ПО-3

Науковий керівник:

к.п.н., доц. **Товканець О. С.**

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ВЗАЄМОДІЯ ШКОЛИ ТА СІМ'Ї ЯК КОМПЛЕКС ЧИННИКІВ ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА

Сім'я та школа мають спільну мету – виховати всебічно розвинену гармонійну особистість, здатну реалізувати себе в професійному, громадянському і сімейному аспектах в майбутньому.

Діти здобувають освіту, виховуються і навчаються не лише в школі. Їх розвиток продовжується і поза стінами школи і насамперед – у сім'ї. Сім'я – один із головних виховних інститутів, значення якого у формуванні особистості дитини важко переоцінити.

Лише в сім'ї, під керівництвом та за допомогою батьків дитина пізнає навколишній світ у всіх його складностях і багатогранних проявах, тут проходить її громадське становлення, формується світогляд та естетичні смаки. [1]

Сім'я разом зі школою створює той найважливіший комплекс факторів і умов виховного середовища, який визначає ефективність всього освітнього процесу. У Державній національній програмі «Освіта: Україна XXI століття» підкреслюється: «В основу національного виховання мають бути покладені принципи єдності сім'ї і школи, наступності і єдності поколінь. Школа має продовжувати родинно-сімейне виховання, працювати в тісному контакті з батьками, налагоджувати взаємозв'язок між школою і родиною, бо це – основа і передумова підвищення активності навчання та виховання» [2].

Тісний взаємозв'язок школи та сім'ї може розвиватися завдяки педагогічній освіті батьків і залученню їх до навчально-виховної роботи. Успішність розвитку освітньої галузі, якість надання освітніх послуг у багатьох випадках залежить від тісної співпраці навчального закладу та батьків. Тому зневага своїми обов'язками чи байдужість до дитини однією із сторін негативно позначається на функціонуванні складових «педагогічного трикутника»: батьки – дитина – вчителі, гальмує належний розвиток і формування зростаючої особистості.

Спільна робота школи і родини ґрунтується на принципах гуманістичної педагогіки:

1. Принцип пріоритетності – величезне значення сім'ї у фізичному й духовному становленні особистості й суспільства;

2. Принцип громадянськості – усвідомлення педагогами і батьками місця кожної сім'ї у суспільно-державній системі;

3. Принцип демократизму – встановлення партнерських взаємин між школою і сім'єю у вихованні дітей;

4. Принцип гуманізації взаємин педагогів і батьків – організовані вчителем дії і заходи, які зміцнюють і підвищують авторитет батьків.

Головними завданнями спільної діяльності навчального закладу і сім'ї з питань вирішення проблем навчання, виховання і розвитку дітей можна виділити наступні: інтеграція зусиль сім'ї і педагогічного колективу в діяльності щодо розвитку особистості дитини; забезпечення участі батьків в організації навчально-виховного процесу і шкільному самоврядуванні; мотивацію батьків до вивчення науково-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблем розвитку та виховання дітей; підвищення психолого-педагогічної культури батьків, поповнення арсеналу їх знань, вмінь і навичок виховної взаємодії з дітьми; підвищення відповідальності батьків за виховання дітей, ролі батька у родині; створення системи просвітницької роботи, спрямованої на підвищення правової культури батьків; презентації успішного досвіду сімейного виховання; підвищення рівня проінформованості батьків та їхньої компетентності з проблем формування здорового способу життя, профілактики асоціальної поведінки та поширення шкідливих звичок, репродуктивного здоров'я дітей та молоді, організації змістовного сімейного дозвілля; залучення батьків до виховної роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання; надання психолого-педагогічної підтримки та допомоги проблемним сім'ям [3].

В освітньому процесі потрібно активно використовувати потенціал сім'ї, батьки учнів повинні бути не тільки поінформовані про хід навчального процесу, але й активно брати участь у ньому, підтримуючи дитину в реалізації творчих проєктів. Слід активно використовувати різні формати публічних звітів про досягнення учнів із залученням батьків; практикувати навчальні завдання, в яких можуть бути використані родинні перекази, історії, реліквії, досвід старшого покоління родини. Разом з батьками повинні розроблятися програми, спрямовані на усвідомлення учнями ролі сім'ї в їх житті та житті їх майбутніх дітей.

Присутність батьків у школі дозволяє істотно змінити життя дітей, створити домашню атмосферу, допомогти вчителю та батькам об'єктивно оцінити сильні і слабкі сторони у вихованні дитини. Вчитель отримує багато додаткових відомостей про індивідуальні

особливості кожної дитини, про емоційний характер спілкування в сім'ї, про формування різних трудових навичок і звичок, для яких сім'я має більші можливості. Відкриті, зацікавлені контакти з сім'єю допоможуть виявити кращий досвід сімейного виховання, зацікавити інших. І батьки, і вчителі зможуть краще зрозуміти дитину, врахувати її бажання, інтереси, потреби.

Співпраця родини і школи має ґрунтуватися на взаємоповазі, рівноправному партнерстві. Педагогічний колектив та колектив батьків – це має бути єдиний живий організм, об'єднаний спільною метою, гуманними стосунками та високою відповідальністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дворук О. І. Процес виховання очима дитини / О. І. Дворук; Відп. ред. Г. В. Луценко // Педагогіка та конкретні методики. – Черкаси: «Родзинка», 2006. –109 с.
2. Державна національна програма «Освіта: Україна ХХІ століття». – К.: Радуга, 1994. – 62 с.
3. Оржеховська В.М. Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології і моделі. – Харків.: Видавництво «Точка», 2007. – 192 с.

Паренко Д. М., студент ДО-1;
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент **Черепаня Н.І.**
Мукачівський державний університет

КАЗКА ЯК МЕТОД ПСИХОТЕРАПІЇ

З давніх часів люди використовували казки як один із способів виховного впливу. За допомогою казок в свідомості закріплювалися правила поведінки в суспільстві і сім'ї, моральні цінності і моральні підвалини. Завдяки своїй цікавості казки сприймаються легко, як ненав'язливі уроки, і роблять навіть саму гірку мораль цікавою. При цьому емоційні перешкоди щодо незнайомого способу мислення змінюються на позитивне сприйняття. Використання казки в роботі з дітьми має не тільки виховний, але й психопрофілактичний вплив на дитину. Робота з казкою допомагає дитині самостійно знайти нову стратегію поведінки, можливість по-іншому побачити ситуацію. При цьому казки дають дітям відчуття емоційної підтримки і допомоги.

Казка - це вираз різних людських емоцій і переживань в метафоричній формі (притча, легенда, метафора), що є одним з основних методів позитивної психотерапії (ППТ). Згідно з концепцією людини в методі ППТ, всі здібності в дитині вже закладені, і нам потрібно тільки їх розвивати. Актуальні здібності методу позитивної психотерапії дозволяють описати поведінку, зрозумілу кожному. Це допомагає відокремити особистість людини (або героя казки) від її поведінки. Актуальна здатність - це складний навик, який може бути змінений [1, с.12].

На базі Центру раннього розвитку дітей «Карапуз» була розроблена і реалізована програма розвитку актуальних здібностей як повсякденних навичок і норм поведінки, прагнень і мотивацій, що проявляються в життєвих ситуаціях. Реалізація здійснювалася через казкотерапію. На розвиваючих заняттях використовувалися авторські казки які описують ситуації з розвинутими актуальними здібностями. Кожна казка програвалася в різних варіантах, і діти з ролі слухачів переходили в роль активних учасників процесу і набували досвіду. Обговорюючи казки, діти вчилися адекватно виражати свої емоції і почуття, прийняті в світі дорослих.

Промальовування казок дозволяє звернутися до досвіду дитини через її особисте сприйняття. Деяким дітям важко розповідати про негативні події, вони відчувають почуття тривоги і дискомфорт. Таким дітям простіше відобразити переживання за допомогою малюнків, які можуть бути використані для подальшої індивідуальної корекційної роботи.

На даному етапі дуже важливо заохочувати активність дітей, підтримувати атмосферу довіри і захищеності, це буде сприяти зниженню емоційної напруги і збагаченню переживань.

Програвання казок з розвитку здібностей за допомогою лялькового театру, пісочниці, декоративних предметів або музичних інструментів збагачує і розширює емоційний досвід дітей і закріплює значимість актуальних здібностей. Таким чином, внаслідок реалізації програми з розвитку актуальних здібностей дітей в Центрі раннього розвитку дітей «Карапуз» можна виділити наступні результати:

- зняття психоемоційного збудження дитини;
- регуляція (підвищення або зниження) емоційного тону дитини;
- вихід з психотравмуючої ситуації за допомогою використання казкового образу;
- розвиток навичок спілкування з однолітками;
- формування оптимістичного, життєстверджуючого світовідчуття;
- розвиток актуальних здібностей дітей (таких, як акуратність, охайність, пунктуальність, ввічливість, слухняність) [2, с.102].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбунова Є.В. Різнобарвне дитинство: ігротерапія, казкотерапія, ізотерапія, музикотерапія / Є.В. Свистунова, Е.В. Горбунова, Е.А. Мільке, Е.В. Нестерова. - М.: Форум, 2012.
2. Короткова Л.Д. Казкотерапія для дошкільнят та молодшого шкільного віку: методичні рекомендації для педагогічної та психокорекційної роботи./ Л.Д. Короткова - М.: ЦГЛ, 2004. - 128 с.

Пеняк В.С., студентка ПО – 1 м.

Науковий керівник:

д. пед. н., доцент **Бондар Т.І.**

Мукачівський державний університет

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Розвиток сучасного суспільства в євроінтеграційному напрямку актуалізує питання забезпечення прав та свобод громадян України. В контексті сьогодення гостро постає проблема гарантії прав стосовно тих, хто найбільше цього потребує – це діти з особливими освітніми потребами. Важливість питання інклюзивної освіти зростає за тих обставин, що чисельність школярів, які потребують корекційного навчання, неухильно зростає. Згідно статистичних даних, дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, в Україні понад 1 млн. Саме тому пошук підходів до активізації розвитку інклюзивної освіти та проблема підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзії є важливим і актуальним державним питанням. Варто зазначити, що інклюзія стала пріоритетною в освітній політиці нашої держави. В Україні добре сформована нормативно-правова база, яка регулює освітній процес дітей з різними нозологіями в умовах інклюзивного ЗЗСО.

Проблемі організації інклюзивного навчання в закладах освіти присвячено чимало праць. Позитивної оцінки заслуговують методичні напрацювання С. Акішиної, Т. Бондар, Л. Будяк, Л. Вавіної, І. Калініченко, Т. Скрипник, О. Чеботарьової із питань модифікації освітнього середовища початкової школи в умовах інклюзії та організації роботи з батьками і фахівцями для вдосконалення практики навчання, виховання і корекції розвитку дітей із ООП. Цінними для нашого дослідження є наукові доробки М. Салігмана, який визначив особливості психологічної допомоги дітям з ООП; Л. Гупало і Р. Юськевич, що опрацювали засади організації навчання дітей з різними нозологіями в умовах інклюзії; Т. Скрипник, яка представила технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі; І. Демченко, що обґрунтувала сутність, структуру, критерії та показники

готовності вчителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти тощо [1; 2; 5].

Як показує практика, одним із головних завдань інклюзії є відгук на широкий спектр освітніх потреб в шкільному середовищі та поза його межами. Інклюзивна освіта є підходом, який допомагає адаптувати освітню програму та навчальне середовище до потреб учнів, які відрізняються своїми навчальними можливостями, адже Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей — всі діти є цінними й активними членами суспільства. Крім того, навчання в інклюзивних закладах освіти корисне як для дітей з ООП, так і для інших дітей, членів родин та суспільства в цілому.

Аналіз літератури з проблеми дослідження [1; 3; 4; 5] дає підстави стверджувати, що для забезпечення інклюзивного навчання у закладах освіти, де навчаються діти з різними нозологіями, в першу чергу потрібно створити відповідні умови, а саме: психологічний мікроклімат, сприятливий для навчання; кадрові ресурси, тобто спеціально підготовлені фахівці для роботи з дітьми з фізичними та (або) психічними порушеннями, безбар'єрне середовище; спеціально обладнані кабінети; засоби корекції психофізичного розвитку, а також розроблена командою психолого-педагогічного супроводу індивідуальна програма та індивідуальний навчальний план, розклад уроків з урахуванням корекційних занять.

У класах (школах), де навчаються учні з різними рівнями розвитку та здібностей, педагоги мають підтримувати один одного у застосуванні найефективніших стратегій навчання [3]. Адже, якщо у ЗЗСО створено доброзичливу, невимушену атмосферу, якщо тут визнають унікальність кожного (і педагога, і учнів) та підтримують їх, це суттєво підвищує ефективність навчання. Крім того, школа, клас мають стати рідними як для учнів, так і для їх родин. Батьки почуватимуться спокійніше, якщо будуть також залучені до освітнього середовища. Постійна соціальна взаємодія в різноманітних умовах, за різних обставин, в різних ситуаціях зближує здобувачів початкової освіти, виробляє емпатію, прихильність один до одного, усвідомлення індивідуальності кожного, відчуття захищеності [4].

Не варто забувати, що якість освітнього процесу значною мірою визначається тим, наскільки враховуються та реалізуються потенційні можливості навчання й розвитку кожного здобувача освіти, його індивідуальні особливості. Якими б не були фізичні чи психічні обмеження, у дитини завжди є резерви для розвитку, використання яких може суттєво покращити якість її життя. Психологічна та соціально-педагогічна робота з «особливою дитиною» має спрямовуватися на досягнення головної мети – підготувати її до самостійного життя. Але потрібно слідкувати, щоб допомога та підтримка під час навчання не перевищувала необхідну, інакше дитина стане занадто залежною від неї.

У розв'язанні цих завдань в системі інклюзивної освіти важливу роль відіграє професійна компетентність вчителя та асистента учителя. Зокрема, вони сприяють розвитку соціальних вмінь школярів, а також надають належну моральну підтримку сім'ям дітей, їхнім рідним, допомагають визначити чинники, які негативно впливають на здатність дітей до навчання і самоконтролю, долати складні життєві ситуації [5].

Таким чином, професійна діяльність педагогів в умовах інклюзивної освіти має охоплювати комплексне виконання завдань щодо втілення теоретичних та практичних ідей інклюзії, застосування нових методів і технологій навчання, виховання і корекції розвитку дітей з різними нозологіями та без них, забезпечувати зв'язки між соціальними, психологічними та корекційно-педагогічними явищами тощо. Проте, успішне запровадження інклюзії, на нашу думку, потребує, насамперед, зміни стереотипного мислення соціуму та формування толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар Т. І. Тенденції розвитку інклюзивної освіти у США та Канаді [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра пед. наук : 13.00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки / Бондар Тамара Іванівна ; Хмельницька гуманіт.-пед. академ. – Хмельницький, 2019. – 39 с.

2. Демченко І. І. Готовність учителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти: структура та діагностика: навч.-метод. посіб. / Ірина Іванівна Демченко. – Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2014. –160 с.

3. Кириленко В. Дитина з проблемами у фізичному розвитку у загальноосвітній школі // Психолог. — 2004. — № 7. — С.10–12.

4. Лалак Н. Інклюзія крок за кроком : дидактичні матеріали для роботи з учнями в інклюзивному класі / Н. Лалак // Учитель початкової школи. – 2018. – №9. – С.18-21.

5. Підготовка педагогів до роботи в умовах інклюзивного навчання. Вісник № 3. / Упор.: Юхимець І. В., Савчук Л. О. –Рівне: РОШПО, 2012. –69 с.

Петьовка А.В., студентка ПО-1м

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Тягур В.М.**

Мукачівський державний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЯМИ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У зв'язку зі змінами, що сталися в освітньому процесі, сьогодення висуває нові вимоги до використання технологій в початковій школі, зокрема це стосується і використання інноваційних технологій на уроках трудового навчання або ж згідно Концепції Нової української школи – це інтегрований курс «Я досліджую світ», де виокремлено технологічну галузь. Тобто, інноваційність – вимога сучасності, а учитель – це той, хто думає про зміни й інновації, як про своє життя. Інноваційна діяльність, спрямована на досягнення комплексного результату, забезпечує якісне особистісно зорієнтоване навчання і виховання, створює можливості для активізації роботи учнів на уроках та їх розвитку в цілому. Основою інноваційної діяльності є впровадження сучасних технологій усіма суб'єктами навчальної діяльності: учнями та вчителем-новатором, що пропагує свій інноваційний підхід.

Проблемою використання вчителями сучасних інноваційних технологій на уроках трудового навчання присвячено чимало праць. Дидактична основа досвіду, що розкриває технологію розвитку критичного мислення та педагогіку співробітництва, взята із праць Ш. Амонашвілі та В. Сухомлинського. Методичну основу становлять інтерактивні методи навчання та проектна методика О. Пометун та Л. Калініна, методика розвитку навичок критичного мислення Н. Вукіна, Н. Демештьєвської, О. Тарасова.

Провідним, інноваційним напрямом реалізації нового змісту трудового навчання є проектно-технологічна діяльність, яка інтегрує всі види сучасної діяльності людини від появи творчого задуму до реалізації готового продукту. Проектна технологія – одна із інноваційних технологій навчання, яка забезпечує формування основних компетенцій учня. Проектно-технологічний підхід дає можливість реалізувати варіативність у змісті трудової підготовки, тобто уникнути жорсткої регламентації наповнення змісту навчальної діяльності учнів[4].

Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання формує навички самостійної орієнтації в науковій, навчально-методичній і довідковій літературі; дозволяє учню усвідомлювати себе творцем своєї діяльності; підсилює позитивну мотивацію навчання, тому що виріб створюється з урахуванням власних інтересів, потреб і можливостей; формує творче системне мислення, технологічну культуру і технологічну етику; привчає школярів до цілеспрямованої діяльності, що є основним компонентом перетворення матеріалів, сировини, енергії й інформації; формує внутрішній план дій і реалізує його на практиці[1].

Зміст проектно-технологічної діяльності учнів складається з таких етапів, які пов'язані між собою і розкривають послідовність роботи:

1) організаційно-підготовчий, на якому перед школярами постає важлива проблема — правильно обрати об'єкт проектування, адже від цього найбільшою мірою залежить успіх подальшої роботи;

2) конструкторський етап, на якому юні винахідники розробляють план майбутнього виробу, який має відповідати сучасним вимогам;

3) технологічний – учні виконують заплановані операції, здійснюють самоконтроль та оцінку якості виробу;

4) заключний – роблять висновки, аналізують виконану роботу[3].

Особливе місце серед педагогічних технологій у світлі освітніх реформ займає технологія інтерактивного навчання. Це така організація навчального процесу, за якої неможлива неучасть у процесі пізнання: або кожен учень має конкретне завдання, за виконання якого він має публічно відзвітувати, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед групою завдання. Інтерактивна взаємодія виключає перевагу одного учасника навчального процесу над іншим, так і однієї думки над іншою. На таких уроках учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення [2, с.3]. Інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити відсоток засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість учня, а й на його почуття, волю. Коли навчання пасивне, мозок учня майже не вмикається[1, с.54].

Отже, застосування інноваційних педагогічних технологій у навчанні - одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Ці технології дозволяють зробити навчальний процес інтенсивнішим, підвищити якість сприйняття та розуміння навчального матеріалу. Переваги застосування інноваційних технологій у тому, що вони вчать дитину мислити неординарно, а диференційовано поставлені складні завдання, доводять кожному учневі, що він є особистістю. Інтерактивні технології сприяють підвищенню інтересу до уроків трудового навчання, розкривають широкі перспективи активізації і розвитку технічного мислення учнів, виховують в них потребу до самовдосконалення в науковому пошуку розв'язання поставлених перед ними завдань та забезпечують високий рівень знань, допомагають гармонійному розвитку особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гейко І. Використання інтерактивних форм і методів навчання / І.Гейко - 2004. - № 3/4. - С. 229-232;
2. Коберник О. Дидактичні основи сучасного уроку трудового навчання / О. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. - №2. – С. 3-7.
3. Коберник О. Проектна технологія на уроках трудового навчання / О. Коберник // Сільська школа України – 2005. - жовтень (29 – 36). - С. 32-33
4. Коберник О.М Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: Навч.-метод. Посібник / За заг. ред. О.М. Коберника, Г.В. Терещука. – Умань: СПД Жовтий, 2008. – 212 с.

Пішоха М. О., студентка 411-ПО;

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Акімова О.М.**

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОЯВУ БУЛІНГУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Процеси реформування української системи освіти тісно пов'язані із реалізацією принципів упровадження нової освітньої парадигми, одним із головних напрямів якої визначається оновлення змісту, форм, методів, освітніх стратегій на всіх рівнях. Стратегія сучасної освіти робить акцент побудови освітнього середовища школяра на засадах безпеки, доброзичливості, довіри, повазі, з метою запобігання насильству та булінгу

в закладі освіти.

На сучасному етапі в Україні прийнято ряд законодавчих актів, спрямованих на попередження насильства та булінгу, в яких визначено напрями діяльності щодо його подолання. Сучасні педагогічні фахівці мають бути підготовлені до побудови безпечного освітнього середовища на принципах запобігання насильству та булінгу.

Незважаючи на ґрунтовні дослідження в Україні щодо проблеми захисту дітей від насильства та булінгу, питання освітньої політики упровадження принципів безпеки та доброзичливості виступають актуальними і на сучасному етапі. Запропоновані науковцями дослідження висвітлюють проблему захисту учнів від насильства та булінгу або фрагментарно, або у змісті ширшої проблематики, тому процес побудови запобігання випадкам булінгу в початковій школі є недостатньо вивченим, а визначення його потенціалу для професійної підготовки майбутніх педагогічних фахівців частково нереалізованим через відсутність методики забезпечення цього процесу.

У ході взаємодії вчителів та школярів можуть проявлятися негативні риси поведінки, що приносить школярам психологічний дискомфорт та обмежує їх право на збереження власної гідності. Виявити ознаки булінгу з боку вчителя дуже важко. У ході взаємодії учасників освітнього процесу, вчитель інколи застосовує авторитарний стиль спілкування, який школярі сприймають як булінг, але він ним не являється. У сучасних закладах освіти трапляються випадки прояву булінгу і по відношенню до самого вчителя з боку школярів [1].

Ми погоджуємося з думкою дослідниці О. Барліт щодо основних причин виникнення боулінгу у закладах освіти, а саме: погіршення соціально-економічних умов у країні; напружений стан суспільства; поширення негативних проявів у суспільстві; байдужість або гіперопіка у сім'ях школярів; відсутність адаптації у закладі освіти; низька психологічна стійкість школярів; невміння вирішувати особистісні проблеми; відсутність стійких інтересів; неможливість самовираження та самореалізації[1]. Науковець Д. Ольвеус визначив механізми, які сприяють поширенню булінгу у закладі освіти : спостереження за агресією учнів інші школярі долучаються до неї, запускаючи процес соціального наслідування; відсутність покарання за прояв агресивних дій може розглядатись як винагорода, тим самим заохочуючи до участі у агресивних атаках; розподіл почуття відповідальності на всіх учасників цькування, тим самим зменшуючи особистісні відповідальності кожного окремо; систематичне цькування розглядається з часом як норма, складається думка, що жертва заслуговує на таке відношення до неї [3].

Виходячи з вище зазначеного, упровадження виховних заходів антибулінгової програми, ефективна робота щодо попередження проявів булінгу можлива за умови упровадження освітньої державної політики з цієї проблеми. Не кожне здійснюване насильство є булінгом. Суть булінгу вбачають не в самій агресії або злості кривдника, а в презирстві, зневазі – сильному почутті відрази до інших учасників освітнього процесу. Це дає кривдникам шкодити без почуття провини, співчуття чи емпатії.

Отже, аналіз поглядів науковців на явище булінгу дає змогу визначити його як довготривалу та систематичну агресію, яка може приймати багато форм, і фізичних і словесних; частину соціального життя школярів. Зауважимо, що булінг в початковій школі не є суперництвом серед однолітків, не виступає імпульсивними агресивними діями потерпілих у відповідь на напад кривдника, які за суттю є спонтанні, недискримінаційні та з невизначеною жертвою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барліт О.О. Соціально-педагогічна та психологічна проблема булінгу в освітньому середовищі / О.О. Барліт, А.Ю. Барліт. – Запоріжжя : Олекс, 2011. – 52 с
2. Сидорук І. Булінг як актуальна соціально-педагогічна проблема / Ірина Сидорук // Науковий вісник Східноєвропейського нац. університету ім. Лесі Українки. 1, 2015. – С. 169-173.

3. Olweus D. Bullyingatschool: tacklingtheproblem [Electronicresource] / D. Olweus. – 2001. – Retrieved from : <http://www.oecd.observer.org>

Полонська А. Ю., студентка 21по;
Науковий керівник:
викладач **Лигус О.Ф.**
Харківський педагогічно фаховий коледж

ІНТЕГРАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Інтеграція (від лат. *integratio* – поєднання, відновлення) – об'єднання в єдине ціле раніше розрізаних частин та елементів системи на основі їх взаємозалежності і взаємодоповнюваності. [1, с. 73]. Інтегроване навчання базується на комплексному підході, тобто поєднання декількох видів роботи

Американські дослідники вважають, що інтеграція в освіті – це підготовка процесу пізнання, за якою учні можуть застосовувати вміння і знання, здобуті в школі, у житті. За змістом інтеграція зводиться до того, що за тематичним підходом можуть інтегрувати предмети: мова з читанням і музикою, природознавство з математикою тощо. Наприклад, тему «Весна» розглядають на уроках української мови та читання, математики, природознавства та музичного мистецтва. На мою думку, поєднуючи тему двох або більше предметів, можна назвати міжпредметними зв'язками. Інтеграційний підхід у початковій школі формує в дітей поняття повної картини світу, сприяє розвитку критичного мислення і здатності сприймати предмети й явища з різних сторін.

У 20-х роках ХХ століття, інтеграція була основою комплексних програм, сформовані з використанням міжпредметної інтеграції, але виявилася непродуктивною для навчання і виховання дітей, тому що не давала їм глибоких знань. До сучасних змін в початковій освіті треба підходити дуже обмірковано: перевіряти переваги й ризики, підготувати вчителів і тільки думати про впровадження

У ХVІІ столітті чеський педагог Ян Амос Коменський трактував «скільки б на дереві не з'являлося листя, кори, плодів – усе це зростає від коріння...». Людина як частина природи підкорюється її законам, а освіта повинна визначатися природним середовищем речей і дозволяти легко й швидко вчитися, тому навчання дітей повинно починатися з дитинства й тривати протягом юності. [2, с. 28] Комерський хотів пояснити, що всі знання пов'язані між собою і повинні вчитися у зв'язках. Також Йоган Генріх Песталоцці у ХІХ столітті вважав, що не можливо відривати один предмет від іншого й треба узагальнювати всі явища й предмети, що існують у світі. Російський педагог Ушинський створив синтетичний метод навчання грамоти шляхом інтеграції читання і письма. Педагоги й теоретики з кожним століттям покращували методи інтеграції в освіті.

Існує декілька етапів планування інтегрованого уроку, які позитивно впливають більш ефективному його проведенню: обрання теми; визначення мети навчального процесу; дібрати матеріал для розкриття теми; використати різні форми роботи на занятті; перевірка учнівських знань різноманітними способами. Американський психолог Бенджамін у 1956 році запропонував правила чіткого й однозначного впорядкування цілей навчання в книзі «Таксономія освітніх цілей: сфера пізнання»: цілі когнітивної групи (відтворення, аналіз, розуміння, синтез, оцінка); цілі афективної групи (виражаються через сприймання, нахили, здібності тощо); цілі психомоторні (навички письма, мовленнєві, фізичні трудові навички).[1, с. 76]

Важливо шукати цікавий матеріал, наочність, підтримувати взаємодію з дітьми, поєднуючи це з грою. Використовуючи різноманітні прийоми та вправи такі як: «Асоціативний кущ», «Мікрофон», «Скринька щастя», «Павутинка», в учнів розвивається критичне мислення, вміння розкривати свою, працювати в команді та інші навички.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Софій Н.З. Інтеграція в освіті / Софій Н.З. // Порадник для вчителя – 2017. - С. 72-76.
2. Прежовська О. М. Вклад Я. А. Комерського в розвиток педагогічної науки / Прежовська О. М. // Інноваційні педагогічні технології – 2015. С. 27-30.

Попович М. В., студентка ОС «Магістр» групи СО (МЛ(А))

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Гарапко В.І.**

Мукачівський державний університет

ПОНЯТТЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Поняття «технологія» у сучасному значенні використовується насамперед у виробництві, різних видах науково-виробничої діяльності і передбачає сукупність знань про способи і засоби здійснення виробничих процесів, що гарантують отримання повного результату.

Слово «технологія» складається з двох складових: 1). «техно», що одночасно означає і мистецтво (уміння, майстерність), і ремесло (професійне заняття, професія); 2) «логія» – наука, опис. Тобто пряме значення терміна «технологія» можна тлумачити як опис, з одного боку, майстерно здійсненої професійної діяльності, а з іншого – досконалої, оптимально організованої.

Відповідно до педагогічних наук поняття «технологія навчання» вперше було введено відомим американським письменником та філософом Л. Хаббардом (1950). Зауважуючи на тому, що будь-яке навчання в своїй основі є діяльністю, що долає складності, науковець розробив точну технологію, яка дозволяє долати ці перешкоди й стати спроможним використати набуті знання у будь-якій життєвій галузі [1, с.131]. У педагогічній лексиконі міцно увійшло поняття педагогічної технології. Саме це поняття ще не відстоялось, не набуло наукової завершеності.

Різні автори дають різні визначення. Педагогічна технологія - це система процедур, яка оновлює професійну діяльність вчителя і гарантує кінцевий запланований результат (С. Гончаренко). Педагогічна технологія – це сукупність способів (методів, прийомів, операцій) педагогічної взаємодії, послідовна реалізація яких створює умови для розвитку учасників педагогічного процесу і передбачає його певний результат (О. Пометун). Педагогічна технологія - це проект певної педагогічної системи, яка реалізується практично (В.Беспалько) Педагогічна технологія - це сукупність функціонування всіх особистісних, інструментальних і методичних засобів, що використовуються для досягнення мети (М. Кларін). Педагогічна технологія - це сукупність педагогічних прийомів, що забезпечують досягнення педагогічних цілей (В. Гузеєв). Педагогічна технологія - це сфера знання, яка включає методи, засоби і теорію їх використання для досягнення цілей освіти (І. Зязюн). Педагогічна технологія - це модель спільної діяльності по проектуванню, організації і проведенню навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для викладача і студента (В. Монахов). Педагогічна технологія - це спільна галузь педагогічного знання, яка включає в себе дві групи питань, перша з яких пов'язана із застосуванням технічних засобів у навчальному процесі, друга - з його організацією (О.Пехота). Педагогічна технологія - це опис процесу досягнення запланованих результатів навчання (І. Волков). Педагогічна технологія - це впорядкована сукупність дій, операцій і процедур, інструментально забезпечуючих досягнення прогнозованого результату (В. Сластьонін). Педагогічна технологія - це системний метод створення, застосування й визначення всього процесу викладання й засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти (ЮНЕСКО) [2, с.164]. Педагогічна технологія - це суворо наукове і точне відтворення гарантуючих успіх педагогічних дій (І. Прокопенко, В. Євдокимов). Педагогічна технологія - це узаконена

педагогічна діяльність, що реалізує науково обґрунтований проект дидактичного процесу і має більш високий ступінь ефективності, надійності й гарантованості результату, ніж традиційне навчання (В.Серіков). Педагогічна технологія - це змістовне узагальнення, яке вбирає в себе смисли існуючих визначень (Г. Селевко). Педагогічна технологія - це спосіб організації, спосіб думок про матеріали, людей, моделі і системи типу «людина-машина» (І. Лернер) [3].

Значне розходження в поглядах на нове педагогічне явище багато в чому пояснюється його складністю і недостатньою вивченістю, значною відмінністю вихідних позицій у різних дослідників. Але майже всіх об'єднує визнання специфіки педагогічної технології, яка полягає в тому, що в ній намічається і здійснюється такий навчальний процес, який повинен гарантувати досягнення поставлених цілей. Педагогічна технологія передбачає формулювання цілей через результати навчання, які виражаються в діях учнів, надійно ними усвідомлюються, приймаються, визначаються і перевіряються.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барбаш І. Формування професійної мовно-літературної компетентності майбутніх учителів-філологів як педагогічна проблема / І. Барбаш // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 10 (Ч1). – С. 152–157.
2. Сайчук Р. Л. Реформування змісту навчання в об'єднаній школі Великої Британії в 70 – 90-ті роки ХХ ст.: автореф. дис канд. пед. наук: 13.00.01. – К., 2003. – 20 с.
3. Gavin Dudeney, Nicky Hockly How to Teach English With Technology, 2008 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/753388/>.

Попович А. М., студентка ПОПСОД-3,
Науковий керівник:
к.пед.н, доц. **Хома О. М.**
Мукачівський державний університет

ЗАГАДКА ЯК ЗАСІБ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЕРІОД НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Концепцією Нової української школи передбачено формування ключових компетентностей, одна із яких оволодіння державною мовою. У Державному стандарті початкової освіти, Типових освітніх програмах сформульовано завдання до навчання української мови, що передбачають її розвиток у молодших школярів креативного мислення.

Різні аспекти мовно-мовленнєвої підготовки учнів початкових класів висвітлюються в дослідженнях Л. Варзацької, М. Вашуленка, Н. Гац, М. Захарійчук, Л. Міненко, М. Орап, К. Пономарьової та ін.

За словами М. Вашуленка, «важливим завданням учителя/вчительки початкових класів є формування в дітей відповідального ставлення до української мови, усвідомлення її виняткової значущості в житті та діяльності кожної людини. Адже загальний мовленнєвий розвиток особистості значною мірою залежатиме від того, якою мірою вже в дошкільному і молодшому шкільному віці дітям буде прищеплено інтерес до рідного слова, бажання постійно пізнавати в українській мові щось нове, «відкривати» для себе маленькі таємниці мовної глибини» [1, с.6].

Загадки якраз належать до малих фольклорних жанрів, що мають значний потенціал для мовленнєвого розвитку молодших школярів, збагачення словника, вчать мислити та чітко висловлювати свої думки. За визначенням словника літературознавчих термінів, це давній за походженням і популярний у народі жанр фольклору: стислий, часто алегоричний

опис предмета і явища, які треба впізнати, відгадати, виявляючи кмітливість і мудрість [2, с. 71].

Погоджуємося із думкою Г.Філь та Ю. Пархоменко, що загадки сприяють розумовому вихованню молодших школярів [3]. Вони урізноманітнюють прийоми роботи на уроці, викликають інтерес в учнів, мотивують до навчальної діяльності. Загадки можуть застосовуватися на будь-якому уроці читання й письма, але, за нашим спостереженням, особливої уваги потребує процес відгадування її, коли учень виконує різні розумові операції: аналізує, порівнює, співставляє й формулює висновки. Звідси випливає завдання: починаючи з першого класу, привчати учнів до міркування, обґрунтування власної думки.

Навчання грамоти є одним із найскладніших: він складається з добукварного, букварного та післябукварного періодів, кожен із яких має свої завдання. Загадки використовуються на будь-якому із них. Уже в добукварний період, з перших годин перебування дітей у школі вчитель може скористатися такими загадками:

1. Дуже я потрібна всім –

І дорослим, і малим.

Всіх я розуму учу,

А сама завжди мовчу (книга).

2. Є чарівник у школі в нас.

Ану, впізнайте, хто він?

Озветься – тиша йде у клас.

Озветься ще раз – гомін.

Щоб не спізнитись на урок,

Нам голос подає... (дзвінок).

3. Утрюх їдуть братці верхом на конячці (пальці на олівці). Не сорочка, а зшита, не куш, а з листочками (зошит) та інші.

Методика роботи над загадками вимагає з'ясування лексичного значення окремих слів, їх вимови, відгадку, її обґрунтування. Рекомендуємо порівнювати слово-відгадку з наочним предметним зображенням. При вивченні літер, що позначають голосні чи приголосні звуки, на уроках навчання грамоти варто добирати загадки, де виучуваний звук часто повторюється. Учитель може запропонувати прослухати загадку, відгадати її й назвати той звук, який найчастіше повторюється. Учні чітко вимовляють його, за активним артикулюванням й акустичними властивостями визначають належність його до голосних чи приголосних й позначають фішкою (О, –, =). Низка цікавих загадок містяться в збірниках, посібниках, книжечках для дітей, як-от: «Веселе місто Алфавіт» Т. Коломієць, «Абетка у загадках» В. Федієнко, «Абетка» О. Кротюк та інші.

Загадки доцільно поєднувати з вправами на розпізнавання звуку на слух, визначення його місця у слові, добір слів з новим звуком, поділу слова на склади, визначення кількості складів, вимовляння слова з чітким виокремленням наголошеного складу, розрізнення голосних і приголосних звуків, дзвінких і глухих, твердих і м'яких, розмежування звуку і букви тощо. Як правило, вони добираються для проведення звуко-буквеного аналізу слова у поєднанні з розвитком мовлення на лексичному, вимовному, текстовому рівнях.

Отже, робота над загадками сприяє збагаченню словника молодших школярів, розвитку зв'язного мовлення, креативного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вашуленко М. С. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навч.-метод.посіб./ М. С. Вашуленко – К.: Виданичий дім «Освіта», 2019. – 192с.

2. Лесин В. М. Літературознавчі терміни / В. М. Лесин. – К., 1985. – С. 71.

3. Філь Г., Пархоменко Ю. Використання загадок на уроках української мови як засобу розумового виховання молодших школярів / Галина Філь, Юлія Пархоменко // Розвиток

сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи: Тези III-ї міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених. – Дрогобич: Посвіт, 2015. – С.280-281.

Поцяпун В. В., студентка групи П-31

Науковий керівник:

Григорьова О.В.

Полтавський національний педагогічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

На даному етапі розвитку суспільства, а також в умовах пандемії, учителям все складніше зацікавити учнів. На мою думку, для підвищення ефективності освітнього процесу доцільно впроваджувати на уроках ігрові форми навчання. Формування соціально активної особистості вимагає використання нестандартних форм педагогічної взаємодії. Однією з таких форм є гра як засіб розвитку творчого потенціалу учнів.

Ігровий метод навчання передбачає визначення мети, спрямованої на засвоєння змісту освіти, вибір виду навчально-пізнавальної діяльності і форми взаємодії вчителя і учнів. Ігрова діяльність виконує такі функції: спонукальну (викликає інтерес в учнів); комунікабельну (засвоєння елементів культури спілкування); самореалізації (кожен учасник гри реалізує свої можливості); розвивальну (розвиток уваги, волі та інших психічних якостей); розважальну (отримання задоволення); діагностичну (виявлення відхилень у знаннях, уміннях та навичках, поведінці); корекційну (внесення позитивних змін у структуру особистості майбутніх фахівців) [1]. Ігрові технології навчання мають багато переваг:

–відмінно підходять для зняття напруги після складного завдання;

–жоден учень в класі не буде нудьгувати, адже на занятті він дізнається багато нового і цікавого і зможе проявити себе в колективній роботі;

–можна перевірити домашнє завдання учнів, при цьому не вводити їх в стресову ситуацію;

–викликають інтерес навіть у відстаючих учнів, тому що вони спрямовані на активізацію мислення школярів;

–можна використовувати під час дистанційного навчання.

Для активізації дітей на уроках потрібно застосовувати цікаві методи та форми навчання, але не потрібно забувати про те, що сучасним учням потрібні відповідні технології, тобто зацікавити їх через гаджети, використовуючи навчальні ігрові онлайн-сервіси, наприклад, LearningApps, Quizizz, Kahoot, ProProfs, Factile та інші.

Отже, ігрова технологія - це продумана у всіх деталях модель спільної діяльності педагога і учня з проектування, організації та проведення навчального процесу для досягнення поставлених навчально-виховних цілей за допомогою гри [2]. Ігрові форми навчання дітей дозволяють вчитися весело, залучено і творчо. Домогтися високих показників у навчанні можна, маючи секретні методики, що розкривають справжні бажання дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ігрові технології навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidru4niki.com/70163/pedagogika/igrovi_tehnologiyi_navchannya .

2. Технології ігрового навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://lektcii.org/3-115670.html> .

Приткова К.В., студентка 12 ПО-3 групи;
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент Кузнецова О.В.
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується посиленням ролі інформації та знань, зростанням частки інформаційних продуктів та послуг, розбудовою глобального інформаційного простору. Значення інформатизації важко переоцінити: вона сприяє забезпеченню національних інтересів, розвитку наукомістких виробництв та високих технологій, зростанню продуктивності праці, підвищенню комп'ютерної грамотності, розвитку інтелектуального потенціалу нації та вдосконаленню соціально-економічних відносин, збагаченню духовного життя та подальшій демократизації суспільства.

Майбутні учителі повинні вміти ефективно в педагогічному плані використовувати інформаційні технології, працювати в інформаційно-комп'ютерному освітньому середовищі, створювати умови для повного розкриття творчого потенціалу, нахилів і здібностей, задоволення запитів і навчально-пізнавальних потреб підростаючого покоління.

Інформатизація істотно вплинула на процес придбання знань. Нові інформаційні технології навчання дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань під час підготовки майбутніх вчителів. Використання інформаційних технологій потребує створення нової освітньої парадигми. Як відомо студент повинен бути активним учасником освітнього процесу. Засобами інформаційних технологій реально помістити цей принцип дидактики в основу всього освітнього процесу. У результаті повинні змінитися відносини студент-викладач, студент-студент, студент-джерела інформації. Головним завданням навчання стає формування умінь здобувати і опрацьовувати нові дані, формування навичок мислення високого рівня: аналізувати, синтезувати, оцінювати.

Згідно зі статистики приблизно 80% навчальних занять виконуються за системою: викладач розповідає – студент уважно слухає. Студенти, які максимально засвоюють отриману інформацію від викладача і стають «відмінниками» (близько 20%), інші – не можуть сприймати інформацію в такому вигляді. На допомогу студентам повинні прийти технології, засновані на дослідницькій діяльності, в ході якої відбувається пошук рішень і висування та підтвердження гіпотез. Такі технології повинні реалізуватися з використанням методів наукових досліджень: спостережень, вимірювань, експериментів, дослідів, опитувань тощо.

Завдяки інформаційним технологіям колишні «відстаючі» мають можливість оволодіти цими операціями в своєму «темпі». Використання технологій передбачає цілий ряд додаткових ланок і проміжних етапів у процесі переходу до операцій образного мислення. Використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів забезпечує мотивацію навчально-пізнавальної діяльності, індивідуалізацію навчання, самостійність, поетапне формування професійних знань і вмінь.

Зараз існує досить багато форм, методів і засобів організації освітнього процесу, які створюються за допомогою інформаційних технологій. Їх можна поділити на веб-орієнтовані, котрі можна використовувати на будь-якому комп'ютері підключеному до мережі Internet, і локальні, що доступні для використання лише на одному комп'ютері, або у групі комп'ютерів, об'єднаних локальною мережею

Однією з особливостей проведення таких інтелектуальних ігор, як: вікторини, брейн-ринги, інтелектуальні турніри, квести, бліц опитування, тощо є обмеженість у часі для демонстрації завдання, надання відповіді та здійснення її аналізу. Вирішити ці завдання дозволяє застосування таких безкоштовних сервісів як-от: Socrative, Kahoot, Quizizz, Triventy,

Quizalize, Plickers. Для застосування цих сервісів необхідна наявність або мобільних пристроїв, або комп'ютерів із підключенням до мережі Інтернет по 1 на команду (якщо планується проведення інтелектуальної гри), або у кожного (для проведення опитувань чи тестування). Спільним для всіх зазначених сервісів є надання двох можливостей: розпочати гру або зареєструватись для створення нових вправ.

Отже, при підготовці до заняття з використанням інформаційних технологій викладач не повинен забувати, що це заняття, а значить складати план заняття виходячи з його цілей, при відборі навчального матеріалу він повинен дотримуватися основних дидактичних принципів: систематичності та послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості тощо. При цьому комп'ютер не замінює викладача, а тільки доповнює його.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дзюба-Шпурик Л. Г. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до ознайомлення учнів з інформаційно-комунікаційними технологіями : автореф. дис. канд. пед. наук. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2016.. с. 8.

2. Жалдак М.І. Інформаційні технології: навч.-метод. посіб. / М.І. Жалдак, О.А. Хомік, І.В. Володько, О.М Снігур. – К.: Наука, 2003. – 194 с.

3. Суховірський О. В. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олег Васильович Суховірський. – К., 2005. – 303 с. – С. 33–34.

4. Шмалей С.В. Впровадження інформаційних технологій на змістовно-методичне наповнення навчального процесу / С.В. Шмалей // Впровадження нових інформаційних технологій навчання: [мат-ли міжнар. науков.-метод. конф.]. – Національний аерокосмічний університет ім. Г. Жукова. –Х.: ХАІ, 2004. – С. 179–186.

Радчук Б.С., здобувач ступеня вищої освіти «Магістр»

Науковий керівник:

к. пед .н., доцент **Барановська І.Г.**

Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Сьогодні, як ніколи, високі вимоги до вчителя. Вимагаються глибокі знання предмету викладання, постійна самоосвіта та робота над собою, неабиякі організаторські здібності, відточений професіоналізм та безумовно людяність – ось ті якості, якими має, в моєму розумінні, бути наділений сучасний вчитель. У роботі вчителя і актора дуже багато спільного. Вчитель працює, щоб вкласти в душу малечі та юнацтва все прекрасне, добре, гуманне. Намагається розширити світогляд дітей, зміцнити в них патріотизм, любов до рідної землі, до свого народу, культури.

Проаналізувавши літературу було з'ясовано, що використання театралізованої діяльності у процесі роботи з дітьми досліджували І.Барановська, О. Деркач, Н. Сорокіна, Л. Стрелкова, О. Олійник, Л.Макаренко, Н. Луцак. Великого поліхудожнього значення театру природи надавали у своїх працях К. Волохата, О. Григорович, Л. Присяжнюк. Зацікавленість питаннями проведення репетицій простежується у мистецькій педагогіці у таких науковців, як: А. Баканурський, Д. Будянський, Л. Волков, Н. Корнієнко, В. Корнієнко, М. Соснова, Л. Цукасова та інших.

Навчальний театр є чудовим способом формування стосунків та установок. Засоби театру дозволяють учасникам розвивати такі якості як здатність ототожнювати себе з іншими, емпатія й упевненість у собі. При використанні рольових ігор, імпровізації й

пантоміми вони можуть відчути, що значить бути «в шкірі іншої людини». Крім цього, навчальний театр є чудовим інструментом соціалізації й чудово підходить під групи, де учасники не знають один одного (цікавим варіантом є перше знайомство дітей із використанням елементів вистави). Цікавим доповненням навчального процесу є створення навчального театру (можна використовувати на усіх уроках, розігруючи складний матеріал в ролях або засвоєння об'ємного тексту в короткий проміжок часу). Важливо, щоб вчитель мав добрі: уявлення, креативний підхід та фантазію, а також розумів завдання, які ставляться перед ним. Крім цього, робота над постановкою має формувати взаємну емпатію учасників і підвищувати їхню впевненість у собі. Важливою метою драматизації є організація спілкування й, само собою, радість від постановки.

Одним із головних елементів вистави є репетиція. Поняття репетиції дуже неоднозначно інтерпретується майстрами сцени і теоретиками: «Репетиція – робота по розучуванню тексту і сценічної гри, яка виконується акторами під керівництвом режисера. Ця діяльність по підготовці вистави займає всю трупку і приймає самі різноманітні форми» [3, с. 287]; «Репетиції – хвилини вільної творчості, вільного «думання» – щасливі хвилини в житті художника...» [3, с. 5]. В основі репетиційного процесу лежить творча діяльність. Вона складається з роботи над п'єсою: розробки задуму і постановочного плану; розкриття внутрішнього життя дійових осіб і створення характерів-образів; роботи з акторами за столом; пошуків планування (просторового рішення); мізансценування; сценографії (художньої форми вистави-образу); музики, хореографії, костюмів, гриму, тобто з організації всієї творчої і технічної діяльності колективу над створенням вистави.

Використання так званих «застольних» репетицій – перший етап спільної роботи вчителя та учнів над запропонованим літературним твором для ознайомлення та опрацювання. Основне завдання «застольних репетицій» – глибоке вивчення ідейного змісту п'єси, її образів, лінії їхньої поведінки, художніх особливостей драматичного твору, «розвідка розумом» і перевірка дію. Визначаємо основні етапи роботи: перший - зустріч – читання та обговорення п'єси; розподіл ролей; перше читання п'єси по ролях; дійовий аналіз п'єси і ролі; робота над створенням образу[1]. У шкільних театрах після читання та обговорення п'єси дуже часто практикується цікавий прийом роботи – “проби на ролі”. Вважаємо, що це дає можливість учасникам колективу самовираження. Такий вид роботи добре використовувати коли на опрацювання матеріалу дається декілька уроків (годин). Предмети на яких можна залучити цей вид діяльності – читання, українська мова (особливо розвиток діалогічного мовлення).

Продовженням роботи над постановкою вистави є репетиції у “вигородках” (умовне позначення декорацій за допомогою меблів, тобто тимчасова декорація). Дуже часто завдяки декораціям народжується зоровий образ вистави. Тому метою репетиційної роботи з декораціями – пошук точної лінії знаходження кожного персонажу для найбільш яскравого вираження емоцій казкового персонажа та втілення цього в дії на сцені. Репетиції у “вигородках” повинні проходити в умовах точного планування, саме воно допоможе дітям при виступі та прогону всієї вистави. Цей процес ми можемо використовувати на уроках математики при вивченні тем з вимірювань довжини чи під час вивчення геометричних фігур[1]. Останнім етапом цих репетицій є початок зібрання всієї вистави: прогони окремих фрагментів, сцен, актів без зупинок із зауваженнями і виправленнями після “прогону”. Після них ми можемо показати виставу гостям.

Саме головне що весь процес постановки вистави дуже зацікавлює дітей. Театральна творчість школярів відіграє важливу роль в їхньому житті та розвитку. Участь дітей у театральній постановці змушує дітей творчо думати, аналізувати, давати оцінку дійовій особі, партнеру, собі, тобто бути постійно в процесі пізнання. Театральне мистецтво формує в дітей цілісний погляд на світ, створює можливість не лише для естетики, а й естетичної діяльності, що формує активну особистість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова Л.В. Театр і гра: Вдома, у дитячому садку, в школі. – К.: ТОВ «Томіріс», 2002. – 292 с.
2. Барановська І.Г. Театр ляльок в початковій школі: навчально-методичний посібник / Вінниця, 2015. – 170 с.
3. Неллі В.О. Про режисуру / В.О. Неллі – К.: Мистецтво, 1977. – 297 с.

Радчук О. М., здобувач ступеня вищої освіти «Магістр»

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Любчак Л.В.**,

Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ У ТВОРЧОМУ РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

На сьогоднішній день в Україні все більше дітей з особливими освітніми потребами. Ми стараємося створити якомога більше можливостей для їх розвитку та адаптації в соціумі. Важливою умовою є не пропустити сенситивний період для творчого розвитку. Ми маємо пам'ятати, що організація повноцінного розвитку дітей які не мають змоги вести повноцінне життя через фізичні чи психологічні, чи соціальні вади розвитку, протягом навчання потребують зміни форми роботи, залучення до роботи інноваційних технологій.

Багато науковці та практиків приділяло увагу розвитку творчості дітей зокрема Б. Теплов, З. Гільбух, В. Моляко та інші. Питанню розвитку творчості в дітей молодшого шкільного віку приділяли увагу в своїх працях Л. Старовойт, І. Барановська, О. Демченко, С. Рубінштейн та інші.

В. Сухомлинський підкреслював, що витoki здібностей і обдарування дітей знаходяться на кінчиках пальців. Від пальців, образно кажучи, йдуть найтонші нитки-струмочки, що живлять джерело творчої думки. [3; с. 114]

Усі ми добре знаємо, що процес навчання займає значну частину життя молодій людині, адже ми весь час вчимося та вдосконалюємося. Саме тому важливою умовою є починаючи з ранніх років, а особливо, під час навчання в школі розкривати творчий потенціал дитини, а також розвивати його та підтримувати. А так як в умовах сучасного освітнього процесу педагогам часто доводиться використовувати нові способи розвитку творчих здібностей дітей з особливими освітніми потребами, адже в них занижена працездатність і мотивація до будь-яких видів образотворчої діяльності, погано розвинена творча уява, порушена дрібна моторика, просторове сприйняття навколишнього світу. [2; с. 82]

Петриківський розпис один з найтаємничіших видів образотворчого мистецтва, а тому є досить цікавим методом для розвитку творчості. Він містить в собі низку законів з композицій в орнаменті, має свій не звичайний смак. За основу розпису береться рослинний орнамент із промальовуванням фантастичних квітів не звичайної форми, в основі яких закладене уважне спостереження за місцевою флорою. З допомогою даного виду розпису ми можемо показати як можна творчо та оригінально оздобити різні предмети побуту. Так як діти працюють із фарбами то даний вид роботи чудово знімає нервову напругу і дозволяє сконцентруватися на роботі, дозволяє виразити почуття, розкрити весь свій творчий потенціал. Для повноцінного створення образів ми можемо увімкнути заспокійливу музику під тему роботи.

Варто зазначити, що використовуючи цю техніку діти з особливими освітніми потребами отримують всебічне виховання: сенсорне, розумове, трудове, моральне та естетичне. При проведенні занять з петриківського розпису виникають сприятливі умови для формування таких якостей як цікавість, допитливість, ініціативність, самостійність та розумова активність. Даний вид діяльності сприяє та є одним із засобів естетичного виховання.

Ми припускаємо що розвиток творчого потенціалу дітей з допомогою засобів декоративного петриківського розпису можливий при дотриманні ряду умов зокрема таких як: залучати до спілкування дітей із оригінальними зразками петриківського малярства та представниками цього виду діяльності; намагатися створювати атмосферу для емоційного, образного сприйняття творів народного мистецтва; включення дитини в різні види художньої діяльності, засновані на матеріалі петриківського малярства; створення розвиваючого середовища з допомогою петриківського розпису, що надасть можливість кожній дитині проявити свої індивідуальні особливості, творчі можливості та креативне мислення; спрямовувати процес розвитку на творче відображення вражень від творів петриківського розпису; враховувати всі індивідуальні особливості кожної дитини.

Варто зазначити, що для того щоб заняття були ефективними та цікавими потрібно використовувати та поєднувати різні методи роботи з дітьми або модифікувати уже наявні для покращення діяльності дітей з особливими потребами. Тому пропонуємо розглянути деякі методи, зокрема метод викликання адекватних емоцій. Цей метод дає можливість встановити асоціативний зв'язок з вже набутим досвідом, саме це дає можливість за допомогою декоративного мистецтва, а саме петриківського розпису, зафіксувати побачене і пережиті раніше емоції. Даний метод полягає в тому, щоб викликати у дітей певні позитивні почуття, емоції, настрої та спонукати до адекватної реакції після побачених творів.

Ще одним методом є музичний супровід. Особливий він тим, що при сприйнятті дітьми творів декоративно-прикладного мистецтва звучить музика, характер якої має бути обов'язково співзвучний даному твору, а тому буде відбуватися одночасний вплив як на зоровий так і на слуховий аналізатори. Це відповідно полегшує процес сприйняття, робить його більш глибоким, витонченим. А саме тому роботи з поєднанням таких методів стають яскравими та переповненими певного змісту та емоцій.

Важливо пам'ятати, що стимулювання активності дитини є одним із першочергових завдань вчителя при роботі з даною групою дітей.

Для діток з особливими освітніми потребами характерно: глибше сприймання творів мистецтва – деякі сприймають твір як справжні критики чи знавці; зацікавлення настроєм творів мистецтва – чітко описують настрої та найближчі до задуму автора; найкраще здатні помічати й емоційно відповідати на виражально-зображувальні засоби творів мистецтва; чітко помічають зв'язок між змістом твору і засобами його вираження; проявляють художній інтерес та використовують в буденному житті; активно залучаються до творчості та проявляють не аби яке бажання займатися мистецтвом; відчуття позитивних емоцій від створення найпростіших малюнків та мотивів петриківського розпису.

Саме тому ми вчителі повинні якомога краще підтримувати ранні творчі прагнення дітей, стимулювати розвиток художньо-творчої практики, дбати про збагачення дітей життєвими враженнями відвідуючи різні виставки, майстер-класи переглядати відео та фото, аналізувати разом з дітьми. Потрібно пам'ятати, що формування естетичного переживання стимулює потребу в естетичній діяльності. Творчість для дітей з особливими потребами є важливою складовою системою виховання, в ній захований весь життєвий досвід дитини – чуттєвий, ціннісний, моральний, естетичний, пізнавальний, трудовий. Саме це лежить в основі успішного засвоєння знань, умінь та навичок, а тому так важливо сформувати у дітей основи творчості та зацікавити нею.

Тому для успішної діяльності та формування інтересу до такого виду діяльності, як петриківський розпис потрібно створити всі необхідні для цього умови; деякі із них: забезпечити заняття усіма необхідними художніми матеріалами для малярської діяльності; підібрати яскравий наочний матеріал (твори різних митців, що займалися розписом, ілюстрації з книг та ін.); облаштувати зручний куточок для самостійної діяльності молодших школярів. А для розвитку творчості молодших школярів з особливими потребами варто поєднувати різні методи роботи, саме тоді робота буде найефективнішою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Валенко Є.В. Як виховати талановитого учня / Є. В. Валенко // Психолог. –2014. – № 11-12. – С. 89-93.
2. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене./ наук.-метод. посіб./ А.А. Колупаєва, Л.О.Савчук, К.:Видавнича група «АТОПО», 2011. – 274с.
3. Сухоми́нський В. О. Вибрані твори: в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1983. – Т. 2. – С. 283.

Раточка Г. І., студентка ОС
«Магістрк.пед.н., ст. викладач
Кас`яненко О.М., Мукачівський
державний університет

МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ

Особливістю логопедичної роботи з дітьми третього року життя є її розвивальна спрямованість. Компенсаторні можливості мозку дитини віком 2-3 роки ще досить великі, і патологічний стереотип є недостатньо сформованим. Тому основним завданням у роботі з дітьми раннього віку з вадами розвитку є створення розгалуженої системи збуджень і спонукальних мотивів, котрі за інтенсивністю значно б домінували над силою мотивів небажаної діяльності [1]. Без створення мовленнєвого розвивального оточення це завдання, на нашу думку, не можливо вирішити.

Гра, як провідний вид діяльності дошкільників, є найбільш ефективним засобом для формування розвивального середовища. Виходячи з того, що в дітей із ЗМР спостерігаються труднощі формування деяких вищих коркових функцій (слухомовленнєвого сприйняття, орієнтування в просторі, конструктивного праксису, просторового та часового синтезу), а також особливості інтелектуальної діяльності (підвищена виснажливність, нерівномірна працездатність, порушення пам'яті, зокрема мовленнєвої, відсутність довільності в діяльності, схильність до інертності, тощо) є закономірним той факт, що зазначена категорія малюків важко включається в організовану педагогом ігрову діяльність. Гра є провідним видом діяльності дітей дошкільного віку, а отже й ефективним засобом організації розвивального середовища для малюків із мовленнєвою патологією[1].

У процесі дослідження нами було встановлено, що на початку корекційно-розвивального курсу у дітей третього року життя із ЗМР спостерігалася бідність та незавершеність ігрової діяльності. Для них були характерними маніпулятивні ігри та рухливі ігри, які часто завершувалися конфліктом (діти відбирали в інших іграшки, штовхалися, билися, або навіть кусалися). Час цілеспрямованої діяльності в процесі гри на занятті складає 2-3 хвилини. Нерівномірність розвитку мислення зазначеної категорії дітей виявлялася і у формах діяльності, які тісно пов'язані з розвитком мовлення і наочно-дійового мислення. Недостатнє розуміння зв'язного мовлення, логіко-граматичних конструкцій в окремих малюків призводила до того, що ці діти не розуміли змісту казок, пропонуваних програмою для читання та опрацювання в молодшій групі. Діти із уповільненим темпом мовленнєвого розвитку виявили більш продуктивний характер ігрової діяльності. У них спостерігалися не такі виражені порушення слухомовленнєвої пам'яті та уваги, здатність до цілеспрямованої діяльності спостерігалася упродовж 4-5 хвилин. Діти відносно легко (у порівнянні з однолітками із ЗМР) включалися в сюжетну гру, організовану дорослим, однак самостійно організувати сюжетну гру, де необхідна участь мовлення, діти з уповільненим темпом мовленнєвого розвитку були неспроможні.

На фронтальних заняттях у дітей формуються навички колективної гри. З малюками проводилися ігри, спрямовані на розвиток та корекцію немовленнєвих психічних функцій (вкладки, пірамідки, конструктори, пазли тощо). Спочатку пропонувалися ігри «поряд»

(спостереження за грою дорослого або грою дорослого з іншою дитиною), потім поступово в сумісну гру залучаються декілька малюків. Під час такої гри кубики, пірамідки, цеглинки вже використовувалися як будівельний матеріал для лялькового будинку або казкового містечка, тощо.

Робота з формування та розвитку імпресивного та експресивного мовлення (безпосередньо формувальне навчання) в дітей третього року життя повинна здійснюватись в наступних формах:

- в індивідуальній корекційній роботі (щоденно);
- на спеціальних підгрупових заняттях з двома-трьома дітьми, котрі мають приблизно однаковий рівень мовленнєвого розвитку (чотири рази на тиждень);
- на комплексних фронтальних заняттях (один раз на тиждень);
- на тематичних фронтальних заняттях (один раз на місяць).

Тривалість індивідуальних занять повинна становити 10-12 хвилин, підгрупових – 12-15 хвилин. Кожне заняття містило 2-3 завдання тривалістю 3-5 хвилин. Комплексні та тематичні заняття, які проводяться з групою дітей, повинні тривати до 20 хвилин. Під час цих занять передбачається залучення дітей в різні види діяльності (дидактичні, рухливі ігри, спостереження за реальними об'єктами, малювання, конструювання тощо) [2].

Як відомо, проблема розвитку і корекції мовлення дітей раннього віку є комплексною, вона спирається на дані не тільки загальної та спеціальної дидактики, психології, медицини, а й лінгвістики та психолінгвістики. За умови спеціально розробленої методики стимуляції і корекції мовлення дітей раннього віку можна якісно підвищити їх загальний рівень мовленнєвого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шеремет М.К., До проблеми ранньої діагностики та корекції відхилень у мовленнєвому розвитку дітей перших трьох років життя/ Н.В. Манько, М.К.Шеремет// Підвищення ефективності логопедичної роботи в умовах здійснення дошкільної та початкової освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Херсон: Айлант, 2006. – С. 105-109.

2. Рібцун Ю. В. Я учуся розмовляти: логопедичний альбом з розвитку мовлення дошкільників 3–6 років / Ю. В. Рібцун. — К.: Генеза, 2018. — 160 с.

Рушак Е.В., студентка групи ПО-3
Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Товканець О. С.**
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНІХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ТА ЇХ РОЛЬ У ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ

У процесі виконання творчих завдань, ігор, проектів, тренінгів, сенсорних завдань, завдань-конкурсів, театралізацій, під час розв'язання творчих проблем та ін. діти набувають рис особистості, яка здатна до творчості у різних видах діяльності. Педагогічний досвід стверджує, що художня творчість у дитячі роки – умова та засіб максимального розкриття творчих здібностей, активізації емоційно-почуттєвої та комунікативної сфери, пізнавальних інтересів та духовного потенціалу школярів.

Художні здібності – особлива обдарованість, що виражається у прихильності, потребі й можливості до художньої творчості, у легкості засвоєння навичок творчої діяльності в тому чи іншому виді мистецтва. Художні здібності є складною, багатогранною, гнучкою та багатофункціональною системою, яка дозволяє людині досягти успіху у художній творчості. Художні здібності не є вродженими, вони обумовлені задатками, і для їх розвитку людина повинна пройти великий і складний шлях. Розвиток здібностей розвивається в діяльності

дитини і на пряму пов'язаний з розвитком людської особистості та індивідуальності, при цьому здібності впливають на багато властивостей дитини, але одночасно самі залежать від них. Здібності тісно пов'язані з спрямованістю особистості. В цій спрямованості дуже велику роль грає гнучкість системи художніх здібностей, яка дозволяє компенсувати недостатність одних здібностей іншими.

Важливою умовою розвитку художніх здібностей саме у молодших школярів є сенситивні періоди. Велику роль у розвитку здібностей молодшого школяра відіграє розвиток моторики, яка, саме в цьому віці, надає можливість правильно «поставити» руку майбутнього художника. Здатність людини здійснювати комплекс рухів під контролем зору також є важливою, оскільки від неї залежить технічна якість малюнку. А. Г. Ковальов зазначив цю здатність як другу опорну властивість людини до образотворчої діяльності [3].

Не менш важливий зв'язок малювання з мисленням дитини. Усвідомлення навколишнього відбувається у дитини швидше, ніж нагромадження слів і асоціацій, і малювання надає дитині можливість найбільш легко в образній формі висловити те, що вона знає і переживає, незважаючи на брак слів [2]. А перехід від гри до праці та спроможність молодшого школяра проводити власну оцінку своєї роботи розкриває бажання навчитися малювати так, щоб малюнок був впізнаним та зрозумілим. Тобто дитина починає малювати не лише для себе, а й для оточуючих.

Врахування індивідуальних особливостей дитини, при побудові навчання образотворчому мистецтву, має велике значення. Художник бачить у природі і колір, і об'єм, і інші характеристики відразу, одночасно, але коли один з цих аспектів домінує, то тоді говорять про певний тип сприйняття. Н. Ю. Віргіліс, і В. І. Зінченко зазначають, що у художників можуть формуватися два-три і більше способів сприйняття [1]. Тому важливим у розвитку художніх здібностей є використання диференційного методу з розбиттям учнів на групи по домінуючому художньому баченню, це дозволить полегшити роботу над помилками та знайти правильний шлях їх вирішення. Слід враховувати, що художнє сприйняття пов'язане з темпераментом дитини, а це неодмінно буде відображатись на поведінку і манери вирішення питань, та подолання труднощів. Наприклад, мальовниче бачення має здатність компенсувати недоліки домінуючих бачень, для цього потрібно проводити аналіз об'єктів зображення направляючи увагу екстравертів на виокремлення об'єкта з оточення, його власну форму та чіткість країв предмета, а увагу інтровертів, навпаки треба звертати на вплив оточення на вигляд об'єкта, вказувати на композицію як на один цілісний об'єкт.

Врахування особливостей будови малюнку в залежності від виду бачення дозволяє полегшити засвоєння технік зображення та правил будови предметів. Велике значення має знаходження компромісу між правильністю будови зображення та його творчого вираження. Недостатність засвоєння правил зображення може викликати в подальшому викривлення відображення зображення, неспроможність правильно побудувати малюнок, інфантилізацію зображення і як наслідок, не сприйняття зображення оточуючими людьми. В іншому випадку, надмірне приділення уваги технічності зображення робить малюнок неживим, тьмяним, сухим, неспроможним виразити емоції та почуття. В подальшому такі діти будуть неспроможні стати творцем у найглибшому розумінні цього слова. Вагомим є звернення уваги учнів, при розгляді витворів мистецтв, на те, як автор вирішує ту чи іншу проблему, яка притаманна цим учням, це допомагає їм знайти власний шлях подолання власних проблем.

Отже, розвиток художніх здібностей зачіпає майже усі сфери життя дитини та впливає на розвиток уяви, мислення, емоційності дитини, допомагає їй виражати власні почуття, емоції, перетворювати їх на образи. А у поєднанні з естетичним вихованням відбувається цілісний розвиток особистості, залучення дитини до прекрасного, формується бажання пізнання навколишнього світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Віргіліс Н. Ю. Проблеми адекватності образу / Н. Ю. Віргіліс, В. П. Зінченко // Питання філософії. - 1967. - №4 - С. 55-65.
2. Давидов В. В. Вікова і педагогічна психологія. Підручник [для студентів пед.ін-тів.] / В. В. Давидов, Т. В. Драгунова, Л. Б. Ітельсон, під ред. А. В. Петровського. – [2-ге вид., випр. і доп.] - Москва: Просвіта, 2009. - 386 с.
3. Ковальов А.Г. До питання про структуру здатності до образотворчого мистецтва / Проблеми здібностей / Под ред. В.Н. Мясіщева. - Москва: РРФСР, 1962. - С. 153-164.

Рясна Л.В., студентка 2 курсу;
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент **Смолянюк Н.М.**
Харківський національний університет імені Г. С. Сковороди

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Відповідно до переліку ключових компетентностей визначених Європейським союзом, у Державному стандарті початкової освіти (2018 р.) окреслено вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти.

Проблема формування ключових компетентностей є предметом дослідження вітчизняних та за рубіжних науковців. Так, питання технології формування ключових компетентностей висвітлені у публікаціях Л. Паращенко, Т. Грабовської, О. Грабовського, Я Сивохопа та ін. особливості формування комунікативної компетентності досліджено у роботах І. Єфименк, Ситенко, Д. Хаймса та інші. Окремі питання компетентнісно-орієнтованого підходу в навчанні розкрили такі педагоги та психологи як І. Бех, В. Давидов, А. Петровський, І. Підласий, В. Семиченко та ін.

Під поняттям “компетентність” слід розуміти загальну здатність, засновану на знаннях, досвіді, цінностях, схильностях, що набуті завдяки навчанню [3]. Особливе місце у переліку ключових компетентностей учнів початкової школи посідає саме культурна. Вона передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості [1].

Формування саме культурної компетентності для молодших школярів є досить важливим, адже у процесі її формування відбувається знайомство з культурними цінностями власного народу, пізнання мистецтва інших країн. Оволодіння учнями як культурною компетентності, так і іншими ключовими компетентностями відбувається під час навчання, виховання і соціалізації особливості. Це тривалий і постійний процес [4].

Культурна компетентність формується у процесі реалізації Мистецької освітньої галузі. Що у свою чергу реалізується у початковій школі через інтегрований курс «Мистецтво». На сьогоднішній день на вивчення цієї дисципліни виділяється лише одна година на тиждень. Більша частина вчителів проводить саме інтегровані уроки з образотворчого та музичного мистецтва, однак, як показує практика, частина все ще продовжує проводити окремо (чергуючи через тиждень).

Коли дитина споглядає натюрморти чи мальовничі пейзажі відомих художників таких як І. Левітан, І. Айвазовський чи квіти К. Білокур, то їй хочеться взяти пензлик і побути на місці того чи іншого митця. Сприймаючи на слух звуки відомих творів В. Моцарта. Л. Бетховена чи Ф. Шопена, дитина намагається відтворити щось подібне. Ми бачимо, що ознайомлюючись із зразками національної та світової культури, у дитини формується свій смак, виникає бажання створити щось своїми руками, намагається створити щось прекрасне. Ефективним засобом формування культурної компетентності є також нестандартний урок. Як зазначає М. Вашуленко: «Це урок, позбавлений шаблону, трафарету в його організації,

він ґрунтується на оригінальному, творчому підході у визначенні змісту, методів, засобів навчання»[2, с.25].

На уроках-дискусіях діти вчаться проводити попередню дослідницьку роботу, і декламувати твори відомих письменників на уроках-звітах. Готуючись до уроків-мандрівок та уроків-фестивалів, діти виготовляють карти маршрутів, вивчають текст своїх ролей, готують декорації та співають пісні, тобто розривають свої творчі та особистісні вміння, свій творчий смак та фантазію, вчаться все робити красиво. Під час уроків-сюжетних замальовок та уроків-змагань, діти вчаться креативно мислити, приймати неординарні рішення

Також надзвичайно велику роль відіграють святкові та розважальні заходи позакласної роботи: святкові концерти, тематичні виховні години, конкурси, квести, різні гуртки, театральні, хореографічні і вокальні студії, заняття за інтересами, виконання проєктів тощо. Діяльність учнів має бути побудована так щоб вони змогли застосовувати знання у житті та швидко знаходити рішення у нестандартних ситуаціях.

Отже, підсумовуючи вище сказане можна зробити висновок, що культурна компетентність необхідна для формування всебічно розвиненої особистості. Сформувати її ми можемо під час вивчення різних навчальних дисциплін, залучення дітей до образотворчого і музичного мистецтва та залучаючи до різноманітних позакласних заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт початкової освіти URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>

2. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка, Київ, 2011, 364 с.

3. Хуторської А. Ключові освітні компетентності // Відкритий урок URL: <http://osvita.ua/school/theory/2340/>

4. Концепція Нової української школи URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Сабов Г.А., студентка групи ПО-3

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Товканець О. С.**

ДВНЗ « Ужгородський національний університет»

МОТИВАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Інтерес до процесу навчання в учнів поєднується з почуттям задоволення від успішно виконаного завдання, з прагненням бути освіченою й корисною для суспільства людиною. У процесі розв'язання різних мислених задач у дітей виникають і розвиваються різноманітні інтелектуальні почуття, які, узагальнюючись, стають мотивами учбової діяльності [3, с. 14].

М. Матюхіна досліджувала особливості формування інтересу до змісту та процесу засвоєння знань. Автором визначені пріоритетні напрямки у вирішенні даної проблеми: 1) спрямованість на виділення, усвідомлення дитиною мети учіння, 2) озброєння учнів способами успішного виконання дій, що, у свою чергу, стимулює активність та підтримує мотивацію [2].

За умови наявності навчально-пізнавального інтересу учні молодших класів здатні без будь-яких ознак байдужості та втоми засвоювати значно більш складний матеріал, ніж той, який передбачено шкільною програмою; окрім того, уже наприкінці третього класу пізнавальні інтереси стають особистісними якостями учнів. Автор припускає, що розвиток

деяких істотних характеристик особистості молодших школярів внутрішньо пов'язаний зі способами їх навчання[2, с. 65].

На основі аналізу особливостей мотиваційної сфери Л. Божович прийшла до думки, що існує домінуюча система мотивів і що провідні мотиви підпорядковують собі всі інші, чим визначають ієрархічну побудову мотиваційної сфери.

Неможливо досягти навчальної самостійності учня без формування мотивів учіння. Щоб сформувавши зацікавлене ставлення учнів до пізнання, треба спиратися не лише на почуття обов'язку, волю, оцінку-бал, які у цьому віці є ще слабким регулятором пізнання і поведінки [3, с. 213], а й на природну допитливість, емоційність, інтелектуальність, на почуття дитини, її самооцінку, роль у колективі тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дусавицький А. К. Развитие личности в учебной деятельности. – Москва: Дом Педагогика, 1996, – 204 с.
2. Матюхина М. В. Мотивация учения младших школьников. М. В. Матюхина. – Москва: Просвещение, 1984. – 198 с.
3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посіб. Для вчителів і методистів поч. навч.– 2-ге вид., доповн., переробл. – Київ : Богданова А. М., 2009. – 226 с.

Савіна В.Д., студентка 5 курсу;

Науковий керівник:

д.пед.н. професор **Башавець Н. А.**

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Базовими компетентностями учнів Нової української школи – є обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя. Вони необхідні для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування, здатні забезпечити особисту реалізацію та життєвий успіх протягом усього життя. Фізична культура є вагомим складовою загальної культури людини, що в рамках сталого розвитку, допомагає усвідомлювати важливість міцного здоров'я людини та дотримуватися здорового способу життя

Стратегія розвитку особистості передбачає інтелектуальну, психічну, духовну та фізичну складову. Науковцями (Н.З. Завидівська, І.В. Ополонець, 2010) доведено, що систематичні заняття фізичними вправами підвищують нервову й психічну стійкість до емоційних стресів, підтримують розумову працездатність на оптимальному рівні, сприяють підвищенню успішності учнів[4]. Саме тому ми зробили акцент на фізичній складовій формування особистості.

На думку спеціалістів (Р.Х. Амінов, 2005; Н.О. Базилевич, 2016; А.З. Зиннатнуров, И.И. Панов, 2014), застосування тренажерів на заняттях з фізичної культури сприятиме комплексному розвитку фізичних і психічних якостей [4]. Дослідження ряду авторів показують, що заняття на тренажерах мають свої характерні особливості – різнобічний характер впливу на організм і на розвиток фізичних якостей. Пошук раціональних підходів фізичного виховання та оздоровлення учнів із застосуванням тренажерів у фізкультурно-оздоровчій роботі є, на наш погляд, одним із шляхів оптимізації навчально-виховного процесу з фізичного виховання.

У шкільному віці поряд із вдосконаленням спритності, швидкості та гнучкості, необхідна спеціальна систематична робота спрямована на розвиток сили та різних проявів витривалості. Різні вправи з обтяженням мають особливе значення. Аналіз літературних джерел та досліджень щодо особливостей розвитку сили школярів показав, що на розвиток силових здібностей впливають такі фактори, як: структура м'язів, м'язова маса,

внутрішньом'язова координація, міжм'язова координація, реактивність м'язів, потужність енергоджерел, раціональне харчування[2].

Шкільний період відрізняється активним збільшенням маси м'язів та м'язової сили. Показники абсолютної сили м'язів змінюються меншою мірою порівняно з попереднім періодом росту, а відносна сила навіть зменшується. Це доводить необхідність приділити більшу увагу розвитку силових якостей та загальної витривалості саме в цей період. Дослідження П.О. Столярова, 2013; Б.М. Шияна, 2008 довели, що фізіологічні особливості школярів дають змогу ефективно розвивати силу та витривалість саме в цей період[1].

Вивчивши методичну літературу за темою дослідження та проаналізувавши різні методи тренувань, було зроблено висновок, що метод максимальних зусиль, метод повторних зусиль, метод граничних зусиль, метод динамічних зусиль, «ударний» метод розвитку сили регулюються вагою обтяження, кількістю повторень, кількістю підходів, відпочинком, швидкістю рухів, темпом виконання вправи, що дає змогу індивідуалізувати програму занять під власні фізичні можливості.

Виконання вправ із використанням різних обтяжень та спеціальних тренажерних пристроїв є одним із основних складових уроку з фізичної культури, що забезпечує різнобічний розвиток сили та силової витривалості - якостей, що значною мірою обумовлюють рівень фізичного розвитку та фізичної підготовленості учня. Результативність методики навчання на уроці з фізичної культури обумовлюється наступними компонентами:

- особливостями застосовування обтяжень з невеликою вагою та тренажерів;
- характером тренувальних вправ, режимом роботи м'язів;
- тривалістю роботи при виконанні окремих вправ;
- величиною обтяжень при виконанні вправ;
- тривалістю та характером інтервалів відпочинку між окремими вправами,
- кількістю вправ та особливостями їх поєднання під час заняття.

Одним із завдань фізичної культури у початковій школі є виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять, здатність добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей

Учня молодших класів на уроках з фізичної культури, та під час самостійної роботи рекомендовано виконувати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей, а саме : сили – загальнорозвивальні вправи з гімнастичними палицями; кидки баскетбольного м'яча з-за голови із різних положень; лазіння по горизонтальній гімнастичній лаві однойменним та різнойменним способами (без допомоги ніг); стрибки через перешкоди; підтягування у висі та у висі лежачи (хлопці); вправи з невеликою вагою; на тренажерах з власною вагою; пересування у положенні сиду, зігнувши ноги (у різних напрямках); витривалості – біг у чергуванні з ходьбою до 1000 м, біг на дистанцію до 500 м малої інтенсивності; багатоскоки; стрибки на скалці

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дивлячись С.А., Старов М.А., Батигін Ю.В. Стань сильним!: Навч. посіб. Харків: К-Центр, 2008. 320с.
2. Жічкіна А.Є. Спортсменична підготовка в тренажерному залі. Харків: Вид-во ХГПУ, 2016. 220 с.
3. Захаров О.М., Карасьов А.В., Сафонов А.А. Енциклопедія фізичної підготовки. М.: Лептос, 2014. 460 с.
4. Зациорский В.М. Фізичні якості спортсмена. М.: 2010. 199 с.

Садварій А. І., студентка ПО-1сп;
Науковий керівник:
д. пед. н., професор **Товканець Г. В.**
Мукачівський державний університет

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

Національне виховання – це формування ціннісного ставлення до свого народу, звичаїв, традицій та духовенства. Як писала українська, громадська діячка С. Русова (1856–1940), « Національне виховання – забезпечує кожній нації найширшу демократизацію освіти, коли її творчі сили не будуть покалічені, а, значить, дадуть нові оригінальні, самобутні скарби задля вселюдного поступу: воно через пошану до свого народу виховує в дітях пошану до інших народів...». [2].

Головною метою національно виховання є набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді, незалежно від національної приналежності, рис громадянина Української держави, розвиненої духовності, моральної художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури [1].

Мета національного виховання конкретизується через систему виховних завдань, провідними з яких є такі:

- забезпечення умов для самореалізації особистості відповідно до її здібностей, суспільних і власних інтересів;
- відхід від уніфікації в процесі виховання, від орієнтації на «усередненого» вихованця;
- формування національної свідомості і людської гідності, любові до рідної землі, родини, свого народу, бажання працювати задля розвитку держави, готовності її захищати;
- виховання правової культури: поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки, знання та дотримання законів;
- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, старших, культури та історії рідного народу;
- формування мовної культури, оволодіння українською мовою та її вживання в повсякденному житті;
- виховання духовної культури особистості та створення умов для вільного формування нею власної світоглядної позиції;
- утвердження принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, милосердя, патріотизму, доброти та інших добродійностей;
- культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою, толерантності, поваги до жінки, любові до рідної землі;
- забезпечення повноцінного розвитку дітей і молоді, охорона й зміцнення їх фізичного, психічного та духовного здоров'я;
- формування соціальної активності та відповідальності особистості через включення вихованців у процес державотворення, реформування суспільних стосунків;
- забезпечення високої художньо-естетичної культури, розвиток естетичних потреб і почуттів;
- вироблення екологічної культури людини, розуміння необхідності гармонії її відносин з природою;
- прищеплення глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями індивідуальної свободи, правами людини та її громадянською відповідальністю;
- спонукання вихованців до активної протидії проявам аморальності, правопорушенням, бездуховності, антигромадській діяльності [1].

Національне виховання у початкових класах здійснюється як навчально-пізнавальна діяльність, як на уроках, так і в позаурочний час. У молодшому шкільному віці, необхідно формувати у дітей здатність пізнавати себе у ролі сім'ї, учня, друзів, дитячого гуртка, виховувати у дитини любов до рідного слова, рідної мови, традицій та звичаїв свого народу та інших зокрема.

Національне виховання дітей молодшого шкільного віку у позаурочний час може відбуватися за допомогою виховних годин, годин спілкування, різних бесід та відвертих розмов. Наприклад, проводити такі:

- Бесіда «Моя люба Україна»
- Виховна година «Українські обереги. Рушник.»
- Виховна година «Я і моя родина»
- Година спілкування «Рідний край, де ми, живемо»

Найкраще було б, проводити виховні години із: волонтерами, учасниками бойових дій, різними визначними людьми та не забувати й про майстер класи. Акцентувати увагу молодших школярів необхідно на звичаях, традиціях.

Отже, засвоювати і зберігати дітьми традиції та звичаї свого народу, є важливим засобом зміцнення національної свідомості, згуртування і єдності всієї нашої нації і великої родини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція національно-патріотичного виховання молоді [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>. — Назва з екрану.
2. Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2016/2017 навчальному році від 25.07.2016 р. № 2.1/10-1828.
3. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243 «Про Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://govuadocs.com.ua/docs/index-19246059.html>. — Назва з екрану.

Свистак Д.М., студентка групи ДО-1мз
Науковий керівник:
к. пед.н., доцент **Чекан О.І.**
Мукачівський державний університет

МОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

У Національній доктрині розвитку освіти України, Базовому компоненті дошкільної освіти та Законі України «Про дошкільну освіту», чітко окреслено ключові тенденції розвитку сучасної системи національної освіти та нові вимоги підготовки дітей шестирічного віку до навчання і виховання. Зважаючи на те, що дошкільний вік – це період найбільш інтенсивного розвитку пізнавальних мотивів, а формування пізнавальних інтересів тісно пов'язане з процесом розвитку мовлення, то *мовленнєва підготовка* старших дошкільників розглядається як одна зі складових загальної підготовки до школи та виступає запорукою їх успішної інтеграції у шкільний соціум і подальшої самореалізації.

Питання мовленнєвої підготовки дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі всебічно й активно висвітлюється у вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних джерелах у напрямках: визначення початкового змісту навчання мови та мовлення у дошкільному закладі (А. Богуш, Н. Гавриш, О. Сохін, В. Тарасун, Л. Фомічова, О. Ушакова, М. Шеремет); усвідомлення мовлення дитиною (Л. Журова, Д. Ельконін, С. Карпова, Ф. Сохін та ін.); розвиток окремих мовленнєвих навичок (звукимовляння, граматичної правильності, зв'язного мовлення, словника, мовленнєвої творчості тощо (О. Амацьєва, Г. Белякова, Н. Гавриш, Л. Калмикова, Н. Луцан,

І. Луценко, Н. Орланова, Т. Постоян та ін.); підготовка дітей до навчання грамоти та навчання грамоти (Л. Журова, А. Іваненко, Н. Варенцова, Н. Орланова та ін.); мовленнєва підготовка дітей дошкільного віку з нормальним і порушеним мовленнєвим розвитком (Л. Артемова, А. Богуш, М. Вашуленко, Н. Голуб, Л. Калмикова, О. Кононко, С. Лаврентьева, Л. Низьковська, Н. Пахомова, Т. Пироженко, Л. Покроєва, К. Прищепа, О. Проскура, Р. Репіна, Н. Савінова, А. Середницька, В. Тарасун, Н. Гуткіна, М. Шеремет, L. Bloom, P. Clark, E. Clark, E. Neska, J. Piaget, E. Torrance та ін.).

Різні аспекти корекційно-розвивального навчання дітей із особливостями психофізичного розвитку ґрунтовно представлені в дослідженнях вітчизняних вчених (І. Бех, В. Бондар, І. Єременко, В. Засенко, В. Синьов, В. Тарасун, Л. Фомічова, М. Шеремет, М. Ярмаченко та ін.). У концептуальних положеннях цих досліджень окреслено головні напрями розв'язання проблеми навчання дітей із ТПМ, теоретичний аналіз і узагальнення яких показує, що розв'язання важливих завдань корекційно-розвивального навчання дітей із мовленнєвими порушеннями пов'язане з забезпеченням формування мовлення (Н. Жукова, В. Кондратенко, С. Конопляста, А. Кравченко, Р. Левіна, З. Ленів, І. Марченко, О. Мастюкова, Н. Пахомова, Є. Соботович, Л. Спірова, В. Тарасун, В. Тищенко, Т. Філічева, Н. Чередніченко, М. Шеремет, А. Ястребова та ін.).

Однією із важливих умов успішного шкільного навчання є формування в учнів початкової школи достатнього рівня мовленнєвих знань, умінь та навичок, що мають забезпечити якісне сприймання ними вербального навчального матеріалу для оволодіння писемним мовленням та теоретичними знаннями про мову в системі лінгвістичних понять (А. Богуш, В. Тарасун, Є. Соботович, М. Шеремет та ін.).

Ці питання є першочерговими для всіх галузей корекційної освіти дітей із особливостями психофізичного розвитку, але особливої актуальності вони набувають у контексті навчання і виховання дітей із порушеннями мовлення, оскільки відомо, що розвиток мовлення забезпечується функціонуванням специфічних мовленнєвих механізмів, які пов'язані з аналітико-синтетичною діяльністю мовнослухового та мовнорухового аналізаторів і загальнофункціональними психологічними механізмами (мислення, пам'ять, увага).

Неповноцінна мовленнєва діяльність негативно впливає на формування психічної сфери дитини та становлення її особистісних якостей (Л. Андрусишина, Л. Белякова, О. Весніна, І. Власенко, Ю. Гаркуша, А. Гермаковська, В. Глухов, О. Даніленкова, Л. Єфіменкова, Н. Жукова, В. Ковшиков, Р. Лалаєва, О. Мастюкова, Є. Соботович, В. Тарасун, В. Терентьева, Л. Тігранова, О. Усанова, Е. Фігерredo, Т. Філічева, Л. Цветкова, Г. Чиркіна, М. Шеремет та ін.), оскільки, формування інтелектуальної сфери дитини залежить від рівня розвитку її мовлення, а мовлення, у свою чергу, доповнюється і вдосконалюється під впливом постійного розвитку й ускладнення психічних процесів (В. Лубовський, О. Лурія, Л. Виготський). Порушення мовленнєвого розвитку призводять до порушеного чи затриманого розвитку вищих психічних функцій, опосередкованих мовленням (вербальна пам'ять, смислове запам'ятовування, слухова увага, словесно-логічне мислення). Це відбивається як на продуктивності розумових операцій, так і на темпі розвитку пізнавальної діяльності (В. Воробйова, Р. Мартинова, Т. Ткаченко, Т. Філічева, Г. Чиркіна). Мовленнєве порушення негативно впливає на формування особистості дитини, ускладнюючи її спілкування із дорослими й однолітками (Ю. Гаркуша, Н. Жукова, О. Мастюкова та ін.). Ці обставини гальмують становлення ігрової діяльності дитини-логопата, сповільнюють загальний психічний розвиток і ускладнюють перехід до більш організованої – навчальної діяльності.

У наукових *працях* вітчизняних і зарубіжних дослідників представлено експериментальні дані щодо характеристики пізнавальної діяльності дітей із ТПМ та перспектив її розвитку в умовах спеціально організованого корекційного навчання (Л. Андрусишина, Н. Васильова, О. Весніна, І. Власенко, О. Воронова, Ю. Гаркуша, О. Даніленкова, В. Ковшиков, Р. Лалаєва, Н. Манько, О. Мастюкова, Н. Пахомова, Т. Пирцхалайшвілі, Н. Семаго, Г. Сергеева, Є. Соботович, В. Тарасун, В. Терентьева, О. Усанова, Л. Шипіцина). Отримані дані достатньо вагомі, однак у проблемі підготовки дітей із ТПМ до школи залишається низка відкритих питань, пов'язаних із

використанням розвивально-традиційного та розвивально-проблемного навчання, що може бути ефективним для забезпечення оптимальної мовленнєвої підготовки дітей означеної категорії до шкільного навчання.

Слід зазначити, що особливості порушеного мовленнєвого розвитку, а також засоби та методи їх корекції, як стратегія дошкільної мовленнєвої підготовки, представлені в численних дослідженнях спеціальних педагогів (Н. Жукова, Л. Журавльова, Р. Лалаєва, В. Лубовський, О. Мастюкова, В. Кондратенко, С. Конопляста, Р. Левіна, З. Ленів, І. Марченко, Н. Пахомова, Є. Соботович, Л. Спірова, В. Тарасун, В. Тищенко, Т. Філічева, Н. Чередніченко, М. Шеремет, А. Ястребова та ін.). Проте питання корекції мовленнєвого розвитку для оптимізації мовленнєвої готовності до навчання в школі дітей із порушеннями мовлення як складової морфофункціональної готовності залишається ще недостатньо розробленим.

Для активізації мовленнєвої і пізнавальної діяльності в загальній та спеціальній освіті використовуються пізнавальні завдання різних видів (І. Бех, В. Бондар, І. Єременко, С. Максименко, С. Миронова, Т. Сак, В. Синьов, Є. Соботович, О. Хохліна, В. Тарасун, Л. Фомічова, М. Шеремет, Д. Шульженко, М. Ярмаченко та ін.). Однак, через недостатнє розкриття ефективності цього засобу навчання у практиці логопедії необхідне його подальше теоретико-практичне вивчення.

Отже, усе зазначене надає особливої актуальності вивченню проблем навчально-розвивального лого-корекційного навчання дітей із порушеннями мовлення і зумовлює необхідність дослідження впливу пізнавальних завдань, оскільки, у сучасних умовах інформаційного розвитку суспільства особливого значення набуває пошук інноваційних шляхів мовленнєвої підготовки дітей із ТПМ до школи, що мають на меті реалізувати напрями, визначені в «Концепції демократичної освіти» (Державна програма «Освіта: XXI століття»), «Концепції спеціальної освіти осіб із особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та на перспективу», у нерозривному зв'язку з онтогенезом мовленнєвого та пізнавального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Виховання особистості / І. Д. Бех // Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади : наук. видання : у 2-х кн. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
2. Беленька Г. В. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології : монографія / Г. В. Беленька, Н. М. Голота, А. М. Гончаренко та ін. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т розв. дитини. – К., 2009. – 272 с.

Суздальцева Е. О., студентка 1 курсу

Науковий керівник:

к. пед. н., викладач Давидченко І. Д.

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: БАТЬКО І ЙОГО РОЛЬ У «СПІВПРАЦІ»

Центральне місце в системі освіти належить середній школі. На відміну від закладів вищої освіти, в закладах загальної середньої освіти ще можна вирівняти дисбаланс у розвитку дітей. Із нашого погляду, світогляд закладається саме в сім'ї та школі. У школі формується особистість, її громадянська позиція та моральні якості. Тут вирішується, чи людина захоче і чи зможе навчатися упродовж життя. Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя у суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки України. Головна мета – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не

тільки знання, як це відбувається зараз, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті [1].

Перед першокласником стоїть завдання навчитися вільно спілкуватися не тільки на рідному, але і на іноземній мові; освоювати компетентність у багатьох різноманітних галузях (наприклад, математичних і природничих науках), навчитися фінансової грамотності тощо. Ще один знак від батьків про те, що він вступив в співробітництво – це допомога і бажання її надати. Прочитати з дитиною кілька сторінок книги, стежачи, щоб він міг аналізувати прочитане; перемикається не менше трьох разів на день на українську мову, щоб слух новоспеченого учня звикав до звучання рідної мови і до того, що на ньому можна спокійно обговорювати побутові речі (що важливо: коли з дитиною тренує вимова хтось із родини, то малюк не так боїться зробити помилку). Чому б разом з сином або донькою не прочитати в енциклопедії, чому небо блакитне? Як працюють колеса машин, чому вони круглі? Чому страждає планета, коли ти залишаєш за собою сміття на вулиці? А що таке планета? Бажання батьків дізнаватися нове і охочі відповіді на питання дитини – це поштовх для нього самого не холонуту до процесу навчання, особливо на перших парах.

Концептуальні засади Нової української школи радять педагогам долучитися до освоєння двох основних новацій - компетентнісної парадигми освіти й педагогіки партнерства. Концепція Нової української школи базується на якісно новому рівні побудови взаємовідносин між педагогами, учнями, їхніми батьками та громадськими організаціями. Проблема співпраці сім'ї і школи у вихованні дітей досить складна і багатоаспектна. [4]. Освітній процес за педагогікою партнерства не може бути одностороннім, тобто лише навчальним, тут має застосуватись комплексний підхід до навчання і виховання [5].

У зв'язку з тією ж реформою усім педагогічним та науково-педагогічним працівникам освіти довелося проходити спеціальні курси, щоб ознайомитися з новою програмою, тому з батьків важливо розуміти, що реформа освіти відбивається не стільки самій школі, скільки на її працівників. Необхідно виховати в собі терпимість – помилки вчителя, викладача або скарги дитини на нього не можна ігнорувати. Нехай всі конфлікти вирішуються на правах співпраці – колективно, в складі батьків, дітей, вчителів. Такі претензійні випадки як погіршення успішності або погану поведінку вирішуються до болю банально – увагою до того, що робить дитина після школи. Чи потрібна йому допомога з уроками? Ображає його хтось в класі, а може, хтось сподобався? Сталося щось смішне сьогодні або дуже сумне? Відсутність уваги до учня з боку батьків може в корені зруйнувати весь принцип співпраці. Важливо, щоб дитина бачила, як ви спілкуєтесь з його викладачем – шанобливо і спокійно.

Отже, які ж риси батьків могли б позитивно вплинути на формування співпраці? Із нашого погляду, це відмова від консервативних поглядів на освітній процес; Бажання допомогти своїй дитині і активна демонстрація цього бажання; Обізнаність про план роботи «Нової школи»; Бажання самовдосконалюватися, пізнавати нове паралельно з учнем; Формування і введення в звичку легкої різнобічної практики, спрямованої на звикання дитини до навчання і вміння переключати увагу з предмета на предмет; Розуміння і сприяння діяльності вчителя; Уміння вирішувати конфлікти шляхом переговорів; Повага і дружельюбність по відношенню і до учня, і до вчителя; Яка роль видана батькам учня? Чи можлива співпраця вчитель-батько-учень?

Підсумовуючи все вищесказане можемо зробити висновок, що співпраці все-таки бути, однак лише за умови, що кожен його елемент буде готовий придбати належні якості і піти назустріч іншим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція нової української школи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.calameo.com/books/002158349095e29db0807>.

2. Маршал М. Дисципліна без стресу. Як без покарань та заохочень розвинути у дитині відповідальність та бажання вчитися. 2014. С. 4 – 6.

3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.

Якими можуть бути українські вчителі майбутнього: досвід переможців «Global teacher Prize». Режим доступу: <http://lviv1256.com/news/yakymy-mozhut-buty-ukrajinski-vchytelimajbutnoho-dosvid-peremozhtsiv-global-teacher>

Суха К.В., студентка групи ПО-2 ОС «Молодший бакалавр»
Науковий керівник
к. пед. н., доцент **Фенчак Л.М.**
Мукачівський державний університет

ДУХОВНЕ ЗДОРОВ'Я ОСНОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Духовне здоров'я формується шляхом виховання в особистості позитивного спілкування, запобігання конфліктам, акцентуючи увагу на моральному вихованні як одній з важливих характеристик людини і суспільства. Духовне виховання і здоров'я повинно базуватися на природних реальних явищах, спілкуванні з довкіллям, дослідженням його з усіх сторін. Якщо держава зможе обмежити вплив на дітей електронних засобів масової інформації, то багато проблем у формуванні духовного здоров'я людини буде вирішено без особливих зусиль. Духовне здоров'я особистості формується протягом всього життя від самого народження. На його формування на початку впливають батьки і сім'я загалом, потім вихователі та вчителі у дитсадках та школах. Роль останніх є найвагомішою [1].

Дитина виховується в сім'ї і в школі. Школа створює сприятливі умови для всебічного формування особистості. Проте основа характеру, життєвої позиції, елементарна вихованість – бере початок у сім'ї. Значний вплив на формування духовного здоров'я маленької дитини мають батьківські настанови, бесіди, особистий приклад, сімейні звичаї. Нажаль, більшість дорослих у першу чергу націлюються на задоволення матеріальних потреб дитини, не даючи належної уваги формуванню вищих, морально-духовних її інтересів.

Діти переважно рідко чи навіть дуже рідко відвідують разом із батьками театри, виставки, екскурсії, церкву; вкрай обмеженим є й «живе спілкування» у сім'ї, адже душевно-духовний діалог з дорослими замінює «теле-іграшково-розважальна індустрія», внаслідок чого позитивний потенціал сімейного виховання істотно знижується. Як зазначає науковці, на духовне формування дітей у сім'ї значний вплив мають і такі чинники, як тип стосунків її членів, стиль спілкування, мікроклімат, який може бути як сприятливий, так і несприятливий. Не сприяє духовному розвитку дитини, зокрема, нервовий, напружений мікроклімат: він негативно позначається на психічному стані дитини, на рівні її самооцінки, налаштовує на підсилення її агресивності. Доброзичлива ж атмосфера, пронизана щирістю, взаєморозумінням, любов'ю, навпаки, створює надійне підґрунтя для розвитку відповідних якостей особистості дитини. Людські цінності властиві кожному, але для того, щоб їх ствердити, педагогічний процес повинен бути здатним перетворити культурні, духовні надбання в настанову й поведінку, що засновані на моралі, духовності, психологічному єднанні [1].

Основою виховання дитини є духовність сім'ї, яка виражається в суспільній моралі, етиці, естетиці та формуванні поведінки як певної системи відносин, дій, вчинків, зумовлених суспільними умовами та обставинами, в цьому полягає загально соціальна функція сім'ї. Духовність виховання – це система, уклад життя сім'ї, умова, яка забезпечує здійснення розумового, інтелектуального, емоційно-чуттєвого розвитку дитини та формування її світогляду.

Духовність не отожднюється з духовним життям суспільства. Вона виступає як спосіб розвитку особистості. Якщо світогляд передбачає вибір способу життя, то духовність

пов'язана з вибором свого власного образу, своєї долі та ролі, одним словом, із зустрічі з самим собою. Рівень духовності, на якому ми знаходимось, отримує своє відображення у наших взаємовідносинах з навколишнім світом та самим собою. Він проявляється в моделях довільних відповідей. Тому одним з головних інструментів духовного росту є постійний контроль, розуміння наших відповідей, нашої поведінки. Людина, оволодіваючи вмінням аналізу своїх довільних відповідей, учить культурі мислення; умінню розуміти наші почуття, осмислити порядність та емоційну цілісність; умінню проявляти в потрібний момент волю, рішучу дію, якщо вона морально оправдана [2].

Духовне здоров'я залежить від духовного світу особистості, його сприйняття складових духовної культури людства, освіти, науки, мистецтва, релігії, моралі, етики. Свідомість людини, її ментальність, життєва самоідентифікація, ставлення до сенсу життя, оцінка реалізації власних здібностей і можливостей в контексті власних ідеалів і світогляду - все це визначає стан духовного здоров'я індивіда.

Таким чином, під *духовністю* розуміють процес, за допомогою якого духовний потенціал душі розвивається урівноважено та гармонійно. Духовне перетворення особистості це процес виховання та навчання, які приводять до духовного росту. Духовний ріст є основою етики та моралі людини, його гуманістичного розвитку. Все, що сприяє духовному росту, спрямовано на добро. Якщо не керувати нашими природними потребами та бажаннями, вони можуть збити людину з духовного шляху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко О.В. Становлення та розвиток поняття «здоровий спосіб життя» /О.В. Бойко // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах: наук.праць. Книга I. - К., 2000. - С.117-119
2. Особливості роботи вчителя початкової школи із здоров'язбереження учнів// Проблеми сучасної Педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 3б. статей: – Ялта: РВВ КГУ, 2012. – Вип.37. – Ч.2. – 280 с. – С. 112-119

Суходольська Ю.М., студентка групи ПОСП-2;
Науковий керівник:
к. пед. н., доцент **Молнар Т.І.**
Мукачівський державний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Проблема забезпечення пізнавальної активності учнів в освітньому процесі початкової школи сьогодні є однією з найактуальніших, оскільки з переходом до основної школи в учнів помітно зменшується інтерес до навчання, невпинно скорочується обсяг та знижується якість засвоєного навчального матеріалу, вчителю все важче вдається залучити дітей до повноцінної інтелектуальної діяльності. У зв'язку з цим, простежується протиріччя між необхідністю здійснювати учнями навчальну діяльність та відсутністю в них внутрішньої потреби до навчання. У Національній доктрині розвитку освіти відзначено, що освіта виступає основою розвитку особистості. У відповідності до цього, навчання має забезпечувати механізм саморозвитку кожного школяра, що, у свою чергу, потребує формування сталої позитивної мотивації до навчання.

Основи мотивів навчання закладаються у початковій школі, тому саме молодший шкільний вік має великі резерви формування мотиваційної сфери учнів. Саме на цьому етапі онтогенезу навчальна діяльність є провідною і значущо впливає на поведінку та усталення життєвої позиції дитини в ставленні до світу, до себе і навколишніх та визначає спрямованість і зміст її активності. Вивчення мотивів навчальної діяльності є центральною проблемою дидактики і психології. На загальнотеоретичному рівні проблему формування

мотивації особистості досліджували в своїх роботах такі психологи і дидакти, як Б. Баєв, Д. Ельконін, Г. Костюк, О. Леонтєв, І. Підласий, С. Рубінштейн та ін. За даними досліджень українських учених М. Алексєєвої, Н. Бойко, Ю. Гільбуха, С. Гончаренка, С. Максименка, В. Моляко, І. Синиці, О. Скрипченка, мотиваційна складова є провідним компонентом навчальної діяльності. Зусилля практиків та науковців сьогодні спрямовані на дослідження певних організаційних форм та змістових компонентів навчальної діяльності, за яких відбувається посилення мотивації навчання, що оптимізує весь освітній процес.

Мотив є формою прояву потреби людини. Мотивація навчання – це сукупність спонукальних чинників, що визначають активність особистості, її систему мотивів, потреб, інтересів, спрямованих на отримання, перетворення і збереження нового досвіду в процесі навчальної діяльності [3]. Існують різноманітні класифікації мотивів навчання, що свідчить про їх багатоаспектність та інтерес дослідників до цього феномена. В основі класифікацій – ставлення до навчальної діяльності, відтак їх поділяють на пізнавальні (пов'язані безпосередньо із навчальною діяльністю учня) та соціальні (обумовлені широкими суспільними взаємовідносинами учнів) [1].

Мотиваційний компонент є важливим чинником організації пізнавальної діяльності учнів і основною передумовою осмисленого засвоєння знань та розвитку вмінь. Від характеру мотивів навчальної активності залежить усвідомленість змісту навчального матеріалу і глибина та міцність знань учнів. Найбільш продуктивними є пізнавальні мотиви, що зацікавлюють учнів навчальною діяльністю, спрямовують на усвідомлення значимості здобуття знань для досягнення поставлених цілей та спонукають до дій. Пізнавальні мотиви виникають у процесі навчання за умови використання евристичних бесід, індивідуальних вправ, проблемних завдань, ситуацій пошукового характеру тощо. Завдання вчителя на уроці – формувати і розвивати пізнавальні мотиви, адже учні повинні розуміти значущість знань та вмінь, усвідомлювати та осмислювати їх необхідність у подальшому житті.

Встановлено, що на формування мотивів, а відтак і адекватну мотивацію навчальної діяльності, впливає стійкість пізнавальних інтересів, зміст навчального матеріалу, яскравість засобів наочності в процесі його викладання, авторитет педагога в колективі учнів, спрямованість особистості на досягнення освітніх цілей, рівень професійної компетентності вчителя, впровадження інноваційних технологій та інші чинники. Всі ці умови дуже важливі, тим більше якщо вони застосовуються комплексно. Для формування мотивів навчальної діяльності використовують весь арсенал методів навчання: словесні, наочні і практичні, репродуктивні і пошукові, індуктивні і дедуктивні та ін. Кожен із цих методів, окрім інформаційно-навчального, здійснює також мотиваційний вплив. Проте, існують специфічні методи, спрямовані на формування позитивних мотивів учіння: методи формування пізнавального інтересу та методи формування почуття обов'язку й відповідальності у навчанні. Формуванню навчальної мотивації школярів сприяє реалізація комплексу засобів, серед яких: зміст навчального матеріалу; організація навчальної діяльності; контроль та оцінка навчальної діяльності [2].

Отже, мотивація навчання – це сукупність спонукальних чинників, що визначають активність особистості, її систему мотивів, потреб, інтересів, спрямованих на отримання, перетворення і збереження нового досвіду в процесі навчальної діяльності. Найбільш значущою для ефективності навчальної діяльності є мотивація, зумовлена інтелектуальною ініціативою і пізнавальними інтересами учня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грабовська Т. Формування позитивної мотивації діяльності особистості / Т. Грабовська, О. Киричук // Рідна школа. – 2013. – № 4 (867). – С. 12-14.
2. Матюхіна М. В. Особливості мотивації навчання молодших школярів / М. В. Матюхіна // Питання психології. – 2004. – № 1. – С. 4-7.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник / О. Я. Савченко – К: Грамота, 2012. – 504 с.

ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ СІМ'Ї І ШКОЛИ ЯК УМОВА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У сучасних умовах проблема збереження і зміцнення здоров'я дітей стає все більш актуальною. Вона відображена в низці нормативних документів з питань освіти і виховання, а саме: Законі України «Про фізичну культуру і спорт», Концепції «Нова українська школа» тощо. Зокрема в Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття) зазначено: «сім'я несе повну відповідальність за розвиток, виховання і навчання своїх дітей. На етапі раннього родинного виховання батьки як перші педагоги покликані створити умови для повноцінного фізичного та психічного становлення особистості, забезпечити почуття захищеності, поваги, довіри, сформувати активне зацікавлене ставлення до навколишнього світу» [1].

Але як засвідчують результати бесід з батьками і аналіз результатів анкетування, не всі вони володіють достатніми знаннями й уміннями з питань фізичного розвитку дітей. Тому батькам необхідна підтримка і допомога з боку педагогічного колективу школи. Оскільки одним з важливих принципів виховання у Концепції Нової української школи визнано партнерську взаємодію [2], яка розглядається як «спеціально вибудована система впливів, зв'язків, відносин, узгоджених дій і контактів педагогів і батьків, спрямованих на активізацію спільної діяльності у процесі виховання дітей, а також сприятливих умов для особистісного розвитку і зростання дітей, організації активного життя школярів, то основним завданням педагога в організації взаємодії з батьками є активізація педагогічної співпраці з сім'єю, надання їй цілеспрямованого характеру [3, с.236].

Нами на базі Яблуненської ЗОШ І-ІІ ступенів Березнівського району Рівненської області була розроблена і апробована система педагогічної взаємодії педагогічного колективу закладу освіти із сім'ями вихованців, яка реалізувалася відповідно до взаємопов'язаних напрямів: інформаційно-аналітичного, просвітницького, інформаційного, дозвілєвої діяльності».

Перший напрямок співпраці – *інформаційно-аналітичний* реалізується з метою виявлення потреб, труднощів і інтересів у батьків в галузі фізичного виховання та оздоровлення дітей в умовах сім'ї. Форми педагогічної взаємодії: анкетування, інтерв'ювання, бесіди, опитування. Очікувані результати: скорочення психологічної дистанції між педагогами та батьками, усвідомлення батьками важливості співпраці з педагогічним колективом закладу освіти в питаннях фізичного виховання і розвитку дитини.

Другий напрямок - *просвітницький*, здійснюється з метою розширення елементарних педагогічних знань і практичних умінь у батьків з питань фізичного розвитку дітей. Форми педагогічної взаємодії: батьківські збори, майстер-класи, круглі столи, семінари-практикуми, батьківські конференції, бесіди, консультації тощо. Очікувані результати: підвищення рівня педагогічної компетентності батьків з питань оздоровлення й фізичного виховання, виникнення бажання здійснювати фізичне виховання дитини в сім'ї, єдність вимог з боку педагогів і батьків.

Третій напрям – *інформаційний* реалізується шляхом ознайомлення батьків з оздоровчими послугами школи, із змістом і методами фізичного виховання в закладі освіти. Форми педагогічної взаємодії: очні (День здоров'я), інформаційно-комунікативні (банери, буклети, відеофрагменти фізкультурно-оздоровчих вправ, сайт школи, мережа Вайбер).

Четвертий напрямок співпраці – *дозвілєвої діяльності*. Мета - залучення батьків до спільної рухово-ігрової діяльності з дитиною, в наданні батькам допомоги у вивченні спортивних інтересів своєї дитини. Форми педагогічної взаємодії: спортивні свята, заняття

фізичними вправами, квести, оздоровчо-освітні теренкури, флешмоби, туристичні походи і піші прогулянки, комплекси вправ з корекції постави і плоскостопості в дітей, рукописні книги на теми: «Здоровий спосіб життя нашої родини», «Здорова українська кухня», конкурси малюнків тощо. Очікувані результати за четвертим напрямом: довірливі взаємостосунки між батьками і педагогами, гармонійні дитячо-батьківські взаємостосунки в сім'ї, сприятливий психологічний мікроклімат в класі.

Зазначимо, що при цьому батьки мали можливість радитися, отримувати консультації з питань підбору індивідуальних методів фізичного виховання кожного окремо взятого молодшого школяра, отримувати консультаційну допомогу від фахівців – вчителів, лікарів щодо прояву особливих поведінкових реакцій під час та після занять фізкультурою.

Таким чином, спільний пошук нових підходів до фізичного виховання дітей та чітко організована педагогічна освіта батьків активізує педагогічну взаємодію і співпрацю з сім'єю, сприяє формуванню фізично здорової особистості та збагачує зміст всієї фізкультурно-оздоровчої роботи в школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна національна програма «Освіта». Книга керівника навчально-виховного закладу: довід.-метод. вид. упоряд. Б.М. Терещук, В.В. Скиба. Х.: Торсінг плюс. - 2005. - С. 45

2. Програма «Нова українська школа у поступі до цінностей». - Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>

3. Ціпан Т.С. Інноваційні форми та методи педагогічної взаємодії школи і сім'ї у вихованні учнівської молоді // Інноватика у вихованні. Збірник наукових праць. Вип. 12 /упор. О. Б. Петренко; ред. кол. : О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан, Н. М. Гринькова та ін. – Рівне, 2020. – с.235-241 DOI <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i12.313>

Ткач М.С., студентка МПО-21;

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Ваколюк А.М.**

Рівненський державний гуманітарний університет

МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЗАСОБАМИ МУЛЬТФІЛЬМІВ

Базові загальнолюдські якості зростаючої особистості формуються в період дошкільного дитинства та молодшого шкільного віку. Важливим засобом морального виховання загалом та моральної поведінки зокрема є мультфільми. Центральною ідеєю більшості мультфільмів є протиставлення основних моральних категорій - «добра» і «зла», де завжди добро перемагає зло. Цьому сприяє стислість сюжету, що дає можливість показати мотиви вчинку, сам вчинок і його наслідки, як для самого героя, так і для інших персонажів.

Сюжети і образи персонажів мультфільмів є трансляторами моральних норм і цінностей. На прикладі вчинку мультиплікаційного героя формується еталон поведінки: якщо казковий герой проявляє милосердя і великодушність, то в молодшого школяра формуються позитивні риси характеру, якщо ж герой мультфільму поводить себе аморально, то формується відповідна поведінкова реакція. Молодший школяр ототожнює себе з героєм чарівної казки, й тим самим засвоює моральні цінності. Саме на основі спостереження, синтезу та аналізу у молодшого школяра формуються моральні уявлення.

Молодшому школяру в силу вікових особливостей та відсутності соціального досвіду поведінки досить важко засвоїти й усвідомити такі зовні прості загальнолюдські поняття як: добро, щедрість, жадібність, заздрість, чуйність (наприклад, мультфільм «Попелюшка»). А в мультфільмі вони представлені в доступній, образній формі, є цілком зрозумілими для дітей цієї вікової категорії.

Зміст деяких мультфільмів, наприклад, «Івасик-Телесик», «Кривенька качечка», «Пригоди піратів в країні овочів» акцентують увагу дітей на серйозних моральних проблемах, які збуджують глибокі переживання. Спільно проживаючи життя героя, молодший школяр привласнює собі духовний досвід, у нього формуються відповідні моральні уявлення, що поступово проєктуються на його моральну поведінку. Мультфільм наочно демонструє наслідки недотримання моральних норм, прояви людських пороків. Тобто, мультфільми здатні пробудити в дитини бажання проаналізувати власну поведінку і подумати: «А який я?».

Здатність до появи моральних почуттів можна тільки виховати шляхом пробудження в дитячих серцях доброти, чуйності, орієнтації на іншого, як самого себе. В силу цих особливостей моральна поведінка носить характер загальної позитивної спрямованості поведінки дитини у взаємодії з навколишнім світом [3]. Умовами становлення такої поведінки у молодшому шкільному віці виступають: наявність зразка-еталона, який є орієнтиром у виборі стратегії поведінки; зародження моральних почуттів, що регулюють поведінку дитини; демонстрація прикладів альтернативних способів і форм поведінки; створення умов для безпосереднього використання накопичених знань і уявлень у власному досвіді поведінки; зародження початку рефлексії й оцінки власної поведінки [4].

Українським народом та дитячими письменниками-казкарями створено чимало змістовних, яскравих казок та оповідей, що відображають людські ставлення до інших, то тваринного та рослинного світу. Вони пройняті почуттям дружби, честі, скромності, поваги до старших та іншими добрими властивостями людського характеру, емко зображують характерні духовно-моральні норми, як свого народу, так і інших народів, розкривають розмаїття людських відносин і їх проявів: людяність, турботу, радість і страждання, віру і безвір'я, чесність і обман, альтруїзм і егоїзм і ін., наприклад, «Світлячки»; «Фантазія 2000»; «Хоробре серце»; «Татко-гусак»; «Зелена миля» тощо.

Отже, мультфільми дозволяють успішно вирішувати такі завдання морального виховання: розвивати розуміння у дітей різних видів емоцій, почуттів і відчуттів, вміння розподіляти їх на позитивні, нейтральні та негативні; шляхом перегляду всього мультфільму або будь-якого його сюжету і після обговорення його групою школярів, навчитися розпізнавати різні емоційні стани; формувати в молодших школярів співчуття, співпереживання, прагнення надати допомогу, поділитися добром і турботою, що вже є ознакою ненасильницької взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крижанівський Б. М. Мистецтво мультиплікації / Б. М. Крижанівський. – К.: Рад. школа, 1981. – 118 с
2. Поплавський М. М. Мистецтво дитячої мультиплікації на українському телебаченні // Культура і мистецтво у сучасному світі: Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 13. – С. 140-146
3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти. – К. 2009.
4. Субботский, Е.В. Ребёнок открывает мир. – 2-е изд., испр. и доп. / Е.В. Субботский. – М.: Смысл; СПб.: Питер, 2005. – 334 с.

Толочко О. Є., магістрантка, 1 курс

Науковий керівник:

д. біол. н., професор **Христова Т. Є.**

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМ ПОСТАВИ

Одним із найактуальніших викликів сучасності в умовах реалізації Концепції Нової української школи є проблема здоров'я дитячого населення, його збереження в складних

соціально-економічних і природних умовах. За останні десятиріччя відбулося різке погіршення рівня здоров'я дітей. В Україні лише 14% дітей практично здорові, понад 50% мають різні функціональні відхилення, 35-40% – хронічні захворювання [2].

Провідне місце серед відхилень, що виявляються в молодших школярів під час профілактичних оглядів, займають патології опорно-рухового апарату, переважно функціональні порушення постави. У дітей з такою патологією відзначаються низькі антропометричні показники в порівнянні зі здоровими однолітками. [3].

Дисгармонійний фізичний розвиток у комбінації зі зніженими функціональними резервами та затримкою біологічного розвитку обумовлюють формування цілого комплексу донозологічних станів. Якість здоров'я дитячого населення визначається двома механізмами: здатністю до адаптації в мінливих умовах довкілля та ступенем впливу на організм дитини навколишнього середовища[1;4].

Нами було організовано педагогічне дослідження метою якого було довести ефективність комплексної програми фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку з порушенням постави. В експерименті брали участь 28 дітей віком 6-9 років з порушенням постави, які були розділені на дві групи (по 14 хлопчиків): контрольну та основну. В контрольній групі застосовували тільки лікувальну фізичну культуру (ЛФК) за загальноприйнятою методикою для хворих цієї нозології (30 сеансів). В основній групі була впроваджена комплексна програма фізичного виховання, яка включала корегувальну гімнастику (30 занять), лікувальний масаж (10 сеансів), загартовування.

В контрольній групі хлопчиків з порушенням постави під впливом курсу лікувальної фізичної культури показник глибини нахилу вправо збільшився на 7,8%, глибина нахилу вліво – на 2,8%, статична витривалість м'язів спини – на 28,1%, м'язів черевного преса – на 18,0%. Показники функціонального стану кардіореспіраторної системи за період експерименту також збільшилися: час затримки дихання на видиху (проба Генчі) – на 6,7%, час затримки дихання після вдиху (проба Штанге) – на 5,2%, життєва ємність легенів – на 3,7%.

В основній групі хлопчиків з порушенням постави в результаті використання комплексної програми фізичного виховання (лікувальна фізична культура, лікувальний масаж і загартовування) показники функціонального стану опорно-рухового апарату значно покращилися: глибина нахилу вправо збільшилась на 12,3%, глибина нахилів вліво – на 6,2%, статична витривалість м'язів спини та черевного преса – на 46,1% і 31,8% відповідно. За період експерименту відбулись наступні зміни функціональних показників кардіореспіраторної системи: час затримки дихання на видиху (проба Генчі) збільшився на 13,3%, час затримки дихання після вдиху (проба Штанге) – на 16,2%, життєва ємність легенів – на 14,6%.

В основній групі дітей з порушенням постави у порівнянні з контрольною реабілітаційний ефект в результаті впровадження комплексної програми фізичного виховання (ЛФК, лікувальний масаж, загартовування) був вище за показниками функціонального стану опорно-рухового апарату, а саме: глибини нахилу вправо та вліво – в 1,6-2,2 рази, статичної витривалості м'язів спини та черевного преса – в 1,6-1,9 рази.

В основній групі дітей з порушенням постави у порівнянні з контрольною реабілітаційний ефект за період експерименту був вище за функціональними параметрами кардіореспіраторної системи: за пробою Штанге в 3,1 рази, за пробою Генчі – в 2,0 рази, за результатами вимірювання життєвої ємності легенів – в 3,1 рази.

Використання комплексної програми фізичних тренувань у дітей з порушенням постави позитивно впливає на психофізіологічний статус: зменшується прояв психоемоційної напруги, знижується рівень нейротизму, реактивної й особистісної тривожності, що є важливим механізмом збільшення рухової активності. Дані зміни не спостерігаються в дітей контрольної групи.

Отже, запропоновану комплексну програму фізичного виховання, яка включає корегувальні вправи, лікувальний масаж, загартовування можна рекомендувати для

оптимізації фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку з порушенням постави у закладах загальної середньої освіти, санаторіях, оздоровчо-реабілітаційних центрах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альошина А.І. Профілактика й корекція порушень опорно-рухового апарату в дошкільнят, школярів та студентської молоді у процесі фізичного виховання: монографія / А.І. Альошина. – Луцьк: Вежа-Друк, 2015. – 368 с.
2. Гаркуша С.В. Характеристика стану здоров'я сучасної учнівської та студентської молоді України / С.В. Гаркуша // Вісник Чернігівського національного пед. ун-ту імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання і спорт. – 2013. – Вип. 107. – Т. 1. – С. 92-95.
3. Кашуба В. Корекція порушень постави дошкільнят у процесі фізичного виховання / В. Кашуба, О. Бондар // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 2. – С. 75-78.
4. Христова Т.Є Динаміка морфо-функціональних показників організму дітей з порушенням постави в умовах застосування оздоровчих технологій / Т.Є. Христова // Науковий часопис національного пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт». – 2017. – Вип. 3 К (84) 17. – С. 515-519.

Тристан Д.В., студентка групи П-31
Науковий керівник:
викладач **Криворучко А.В.**
ПНПУ ім. В.Г. Короленка

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ. НАВИЧКИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ПОКАЗНИК УСПІХУ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ

На даному етапі розвитку суспільства ми все частіше стикаємося з такими поняттями як «інтеграція», «інтегроване навчання». Для того, щоб зрозуміти сутність поняття «інтегроване навчання» необхідно прояснити, що ж таке інтеграція. Багато хто розуміє поняття «інтеграції» як впровадження, взаємопроникнення, поєднання. Частково це правильна думка, адже інтеграція (integratio) в перекладі з латинської означає поєднання, відновлення.

Таким чином, інтеграція – це процес взаємодії, об'єднання, взаємовпливу, взаємопроникнення, взаємозближення, відновлення єдності двох або більше систем, результатом якого є утворення нової цілісної системи, яка набуває нових властивостей та взаємозв'язків між оновленими елементами системи.[3]

Інтеграція може відбуватися в різних сферах діяльності суспільства. Така концепція сприйняття інтеграції в межах системного підходу відображається при її проекції на сферу освіти. Інтеграція в освіті розглядається як:

- фактор розвитку освітніх систем;
- різновид наукової інтеграції, що здійснюється в межах педагогічної теорії та практики; вища форма відображення єдності цілей, принципів, змісту, форм організації процесу навчання та виховання;
- процес і результат взаємодії структурних елементів змісту освіти, який супроводжується зростом системності та спресованості знань учнів;
- цілеспрямоване об'єднання, синтез відповідних навчальних дисциплін у самостійну систему цільового призначення, яка спрямована на забезпечення цілісності знань та вмінь.[1]

На думку американських дослідників, *інтеграція в освіті* – це організація процесу пізнання, за якою учні можуть використовувати знання та вміння, отримані в школі, в реальних життєвих ситуаціях.

Розглянувши всі поняття, ми перейшли до основного – «інтегроване навчання». *Інтегроване навчання* – це навчання, яке ґрунтується на комплексному підході. Освіта розглядається через призму загальної картини, а не ділиться на окремі дисципліни. В умовах інтегрованого навчання надзвичайно важливим є навчити дітей критично мислити. На думку фундатора Інституту критичного мислення США Метью Ліпмана, критичне мислення є «вмілим відповідальним мисленням, що дозволяє людині формулювати надійні вірогідні судження, оскільки воно:

- а) ґрунтується на певних критеріях;
- б) є таким, що само коригується;
- в) впливає з конкретного контексту».

Маючи навички критичного мислення людина зможе:

- оцінювати надійність джерел інформації;
- виділяти необхідну інформацію та обробляти її;
- аналізувати та оцінювати власні чи чужі висловлювання, припущення, висновки, аргументи, гіпотези, переконання; ставити запитання з метою одержання точнішої інформації або її перевірки;
- розглядати проблеми з різних точок зору та порівнювати різні позиції і підходи при їх вирішенні;
- висловлювати власну позицію, влучно обирати мовленнєві засоби для побудови висловлювань;
- приймати обґрунтоване рішення.[1]

Для розвитку критичного мислення молодших школярів учителю необхідно: виділити час і забезпечити можливості для застосування критичного мислення; дозволити учням вільно розмірковувати; приймати різноманітні ідеї та думки; сприяти активному залученню учнів до процесу навчання; забезпечити для учнів безризикове середовище, вільне від насмішок; виражати віру у здатність кожного учня породжувати критичні судження; цінувати критичні міркування учнів. Для того щоб критично мислити, учні мають: розвивати впевненість у собі й розуміння цінності власних думок та ідей; брати активну участь у навчальному процесі; ставитися з повагою до різноманітних думок; бути готовими породжувати й відхиляти судження.[2]

Можна зробити висновок, що інтегроване навчання є більш успішним і цікавим для дітей. Вони мають більше можливостей для самоідентифікації, самовираження. Навички критичного мислення є показником успіху інтегрованого навчання, адже діти вміють адаптовуватися до змін в суспільстві, відрізнити необхідну інформацію від так званого «сміття».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — С. 72-75
2. URL: <http://mozaikaped.blogspot.com/2017/08/integrovane-navchannja-tematychnyj-i.html>
3. Концепція НУШ [Електронний ресурс] URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

ОСОБЛИВОСТІ КРЕАТИВНОСТІ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАГОМОЇ ЯКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Демократичні зміни, що відбуваються в Україні, мають безпосередній вплив на всі сфери суспільного життя держави – економіку, культуру, науку, освіту. Якість освітніх послуг, насамперед, залежить від учителя, тому суспільство вимагає радикального переосмислення стандартів професійної підготовки майбутніх учителів, зокрема, вчителів початкової школи. Оскільки педагог є особою, на яку покладена відповідальність не тільки за інтелектуальний, а й морально-естетичний розвиток учнів, актуалізується проблема розвитку креативності здобувачів освіти.

Реформування професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем. Ці зміни висвітлено в державних документах, зокрема в Законі України «Про освіту», Державному стандарті початкової загальної освіти, Концепції нової української школи, Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року, Національній доктрині розвитку освіти, Професійному стандарті «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», державних законодавчих та нормативно-правових актах, документах Міністерства освіти і науки України. Зокрема, за Концепцією НУШ (розділ 3 «Умотивований вчитель»), учителі опануватимуть особистісно орієнтований та компетентнісний підходи до управління освітнім процесом, психологію групової динаміки тощо [2]. У зв'язку із цим варто говорити про нову роль учителя: не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини.

Тому, завдання закладів вищої освіти полягає не тільки в підвищенні рівня професійної компетентності випускників, а й у формуванні креативної, мобільної, соціально стійкої особистості, здатної адаптуватися до нових умов сучасного життя, готової до самостійного добування знань і саморозвитку, до ефективного застосування цих знань у навчальній і професійній діяльності.

Аналіз досліджень у галузі професійної освіти засвідчує, що розвиток креативності майбутніх учителів є пріоритетним аспектом їх професійної підготовки. Зокрема, Дж. Гілфорд, К. Тейлор, Е. Торренс, Джонсон, Р. Стернберг, Г. Гарднер звертають увагу на креативність, як цілісну, інтегративну властивість особистості; Н. Тимофєєва, Т. Барішева, Ю. Жигалова у своїх дослідження розглядають креативну компетентність в професійній підготовці. Отже, проблема формування креативності як професійно вагомої якості здобувачів вищої освіти є дуже актуальною в педагогічному аспекті.

Необхідно звернути увагу на те, що кожна наука розглядає креативність з різних позицій. У Сучасному психологічному словнику креативність визначено як «...творчі можливості (здібності) людини, які можуть проявлятися в мисленні, почуттях, спілкуванні, окремих видах діяльності, характеризувати особистість у цілому або її окремі сторони, продукти діяльності, процес їх створення...» [5, с. 192].

Педагогічний словник тлумачить креативність як творчі можливості (здібності) людини, що можуть виявлятися в мисленні, почуттях, спілкуванні, окремих видах діяльності, характеризувати особистість загалом або її окремі сторони, продукти діяльності, процес створення їх; як найважливіший і відносно незалежний фактор обдарованості, що рідко відображається в тестах інтелекту й академічних досягненнях. Креативність зумовлена не стільки критичним ставленням до нового з погляду наявного досвіду, скільки сприйнятливістю нових ідей [3, с. 269 – 270].

Як бачимо, креативність – це поєднання індивідуальних властивостей, якостей, які належать до особливих творчих здібностей людини. Вона не належить до окремих видів діяльності, а виявляється в різних ситуаціях різною мірою, притаманна всім особистостям, а не тільки обдарованим. Отже, педагогічна наука розглядає креативність з позиції творчих можливостей людини, які можуть виявлятися у мисленні, почуттях, спілкуванні, окремих видах діяльності, характеризувати особистість у цілому чи її окремі сторони, продукти діяльності. Визначаючи сутність терміна «креативність», варто акцентувати на тому, що в науковій літературі його пов'язують з поняттям «творчість». Ці поняття схожі одне з одним, їх часто вживають як синоніми. Причина такого стану справ – походження терміна «креативність» (від лат. creatio – творіння, від англ. Creativity – творчий потенціал, творчі здібності) [4].

Креативною особистістю називають особистість, яка має внутрішні передумови для творчої діяльності, особистісні утворення, специфіку інтелектуальної сфери, нейрофізіологічні задатки, що зумовлюють її творчу активність, тобто нестимульовану ззовні пошукову та перетворювальну діяльність. Креативність особистості – детермінанта її творчої активності. Творчою називають креативну особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула потрібні для актуалізації творчого процесу додаткові мотиви, особистісні утворення, здібності, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи кількох видах творчої діяльності.

Поняття «педагогічна креативність» визначається як особлива психічна і соціальна готовність здобувачів освіти до активних дій, що дає можливість позитивно вплинути на ситуацію, організувати інноваційну педагогічну діяльність з метою формування креативності майбутніх учителів початкової школи, використати варіативність психолого-педагогічної взаємодії викладача і студента, забезпечити їхню спільну творчу діяльність (О. Дунаєва, Д. Чернілевський, С. Сисоєва). Особливістю розвитку креативності майбутніх учителів початкової школи, що формується під час навчання у закладі вищої освіти, є поєднання, оволодіння студентами сукупністю педагогічних знань, умінь та навичок і вмінь креативної реалізації одержаних знань, навичок особистого втілення їх під час педагогічної практики.

Робота над курсовими роботами, участь у студентських олімпіадах, конкурсах, конференціях, підготовка конкурсних наукових робіт, статей, співпраця з викладачами сприяють формуванню креативності майбутнього вчителя початкової школи, розвитку вмінь бачити, ставити та розв'язувати проблемні завдання. Ефективним шляхом формування креативності здобувачів освіти є залучення їх до створення проектів, науково-дослідницької, експериментальної роботи.

Отже, ми вважаємо креативною ту особистість, яка має високий творчий потенціал з нестандартним мисленням, багату уяву, схильність до високих естетичних цінностей, ступеня деталізації проблеми, прояву наполегливості, цілеспрямованості, рішучості, яка творчо працює і хоче створити нове, реалізувати на практиці свої задуми, ідеї, уяву, фантазію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гнатко М. М. Психологічні передумови роботи з обдарованими дітьми: метод. рекомендації. Луцьк, 1996. 16 с.
2. Концепція Нової української школи. URL: nus.org.ua
3. Педагогічний словник / за ред. М. Ярмаченка. Київ: Педагогічна думка, 2001. 516 с.
4. Професійна освіта: словник / укл.: С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 2000. 380 с.
5. Современный психологический словарь / под ред. Б. Г. Мещерякова, В. П. Зинченко. Санкт-Петербург: Прайм-Евроник, 2007. 490 с.

Туряниця О.А., студентка ПО -1сп,
Науковий керівник:
к.пед.н., ст. викладач Барчій М. С.
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Професійно компетентний, зрілий, знаючий, думаючий, учитель-новатор Нової української школи повинен бути сформований за період навчання в закладі вищої освіти, адже завершення формування спеціаліста – результат формування його особистості на етапі становлення, виявлення його громадянської позиції є загальним підсумком формування особистості на шляху професійного зростання. Професійна діяльність сучасного педагога постійно ускладнюється і трансформується до вимог сучасної освітньої галузі. Сам учитель покликаний гнучко реагувати на виклики часу, бути професійно мобільним, володіти комплексом соціальних, професійних, особистісних компетентностей, які забезпечать його професійний саморозвиток.

Проблема професійного саморозвитку розглядається з позиції професійного становлення особистості О. Борисова, В. Орлов, А. Щербакова та ін. Цілеспрямованого професійного саморозвитку Н. Божина, Є. Бондаревська, В. Маралов, В. Серіков, І. Чеснокова та ін.. Проблематика професійного самовдосконалення та саморозвитку досить фундаментально представлена в наукових працях учених В. Андрущенко, Б. Гершунський, Е. Гусинский, І. Зязюн.

Саморозвиток майбутнього вчителя – це процес усвідомленого цілеспрямованого розвитку себе як педагога, який включає самостійне вдосконалення своїх знань, умінь, особистісних і професійних якостей, що забезпечують особистісне зростання та ефективність професійної діяльності.

Своєрідність проблеми формування основ професійного саморозвитку саме у майбутніх учителів початкової школи пов'язана зі специфікою професійної діяльності вчителя початкової школи порівняно з іншими педагогічними спеціальностями. Вона полягає в широкій палітрі навчальних дисциплін початкової школи, а отже, необхідної широкої ерудиції вчителя, який повинен вміти методично обґрунтовано організувати освітній процес. Забезпечуючи змістову та структурну єдність початкової освіти, досконало володіти тими вміннями і навичками, яким навчає школярів, залишаючись при цьому педагогом- фасилітатором, що сприяє особистісному становленню молодших школярів в цей найбільш сенситивний для формування найважливіших психічних новоутворень період їхнього життя. Функціональні обов'язки вчителя початкової школи охоплюють не тільки формування в учнів необхідних знань і умінь, а й соціально-психологічний супровід і допомогу своїм вихованцям і їхнім сім'ям, організацію насиченого дозвілля, різноспрямовану суб'єкт-суб'єктну взаємодію («вчитель–дитина», «вчитель – батьки», «вчитель–адміністратор», «вчитель–вчитель»). Тільки професійний саморозвиток може забезпечити вчителю досягнення вершин професійної майстерності і максимальну самореалізацію.

Розділяємо думку Смолюк А.І., що професійний саморозвиток майбутніх учителів початкової школи – це свідомо самопізнавальна та самопроектувальна діяльність учителя, спрямована на вдосконалення своєї особистості, відповідно до вимог професії в освітньому середовищі закладу освіти та самореалізація себе, як особистості в тій соціальній сфері діяльності, яка визначає майбутню професію. Саморозвиток особистості потребує педагогічного управління цим процесом. Педагогічний процес завдяки індивідуальному підходу й творчому ставленню дає змогу створити зовнішні та внутрішні умови для саморозвитку студента. Вирішення зазначеної проблеми великою мірою зумовлене наявністю в майбутніх учителів внутрішньої мотивації до постійного самовдосконалення особистісних якостей, а відповідно, потреби в самовдосконаленні. Феномен саморозвитку –

це обов'язково внутрішній, мотиваційний процес, спрямований на досягнення конкретної мети, як свідоме самовдосконалення [3].

Успішний саморозвиток особистості майбутнього вчителя відбувається за умови його спрямованості на безперервне особистісне та професійне самовдосконалення впродовж усього життя, його здатності й постійної готовності до самоосвіти та самовиховання. Зовнішні й внутрішні умови для професійного саморозвитку майбутнього вчителя створюються завдяки індивідуальному підходу та творчому ставленню до студента всіх викладачів, задіяних у педагогічному процесі професійної підготовки майбутніх педагогів.

Система професійного розвитку майбутнього вчителя забезпечується навчально-виховною роботою, яка спонукає особистісний розвиток, адаптація студентів до нових умов, усвідомлення ними обов'язків, визначення місця в студентському колективі; сформованість потреби в розвитку своєї особистості і як фахівця, і як громадянина. Ознайомлення з вимогами з боку майбутньої професії та суспільства, досягнення запланованого результату, а саме – сформованості у студентів психологічної та професійної готовності до самостійного життя, трудової кар'єри, виконання громадських обов'язків, духовної зрілості та особистісного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костенко М. А. Педагогічні умови професійно-творчого саморозвитку майбутнього вчителя : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04. / М. А. Костенко; Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2004. – 20 с.
2. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. — Київ : Літера ЛТД, 2018. — 160 с.
3. Смолюк А. І. Теоретичний аналіз проблеми професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи / А. І. Смолюк // Педагогічний часопис Волині. – 2016. – № 2 (3). – С. 40–47.

Федоричко О.І. студентка гр. ПО-2 ОС «Молодший бакалавр»

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Кузьма-Качур М.І.**
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ УМІННЯ СПОСТЕРІГАТИ

Нормативні документи, що регламентують зміст початкової освіти, ґрунтуються на засадах особистісно зорієнтованого та компетентісного підходу і вимагають чіткого визначення результативної складової всіх компонентів освіти, зокрема, змісту та умов формування природознавчої компетентності учнів початкової школи. Державний стандарт початкової освіти визначає предметну природознавчу компетентність як особистісне утворення, що характеризує здатність учня розв'язувати доступні соціально й особистісно значущі практичні та пізнавальні проблемні задачі, пов'язані з реальними об'єктами природи в сфері відносин «людина – природа» [2]. Тобто, предметна природознавча компетентність являє собою освоєний у процесі ознайомлення з довкіллям досвід діяльності (комплекс компетенцій), що формується на основі сукупності уявлень, знань, умінь, ставлень та оцінних суджень до предметів та явищ природного оточення.

Спостереження – це цілеспрямоване, планомірне сприймання об'єктів навколишньої дійсності, яке призводить до формування умінь спостерігати, підпорядковане конкретно-визначеним цілям й вимагає вольових зусиль [1]. У процесі спостережень молодші школярі розглядають предмети і явища природи, виділяють їх істотні і неістотні ознаки, встановлюють залежність між ними тощо. Завдяки цьому в дітей формуються чіткі уявлення про навколишню природу.

Важливою умовою накопичення досвіду діяльності спостерігати є оптимальна організація фенологічних (сезонних) спостережень за природою, яка передбачає набуття уявлень про самоцінність та неповторність компонентів природи. Досвід фенологічних спостережень передбачає оволодіння дитиною системою навичок набуття знань, естетичного досвіду, балансу естетичних вражень, необхідних для подальшого духовного розвитку.

Результати наукових досліджень, передовий педагогічний досвід дають змогу виділити такі основні напрями організації фенологічних спостережень дітей в процесі ознайомлення з природним довкіллям: застосування системи самостійних робіт, використання інтелектуальних карт, використання нових структурних форм заняття й різноманітних дидактичних та наочно-технічних засобів, які забезпечують активність пізнання; розвиток спостережливості під час екскурсій та ведення календаря природи.

Фенологічні спостереження мають на меті ознайомлення дітей з процесом змін або перетворенням предметів і явищ. Цей тип спостереження є більш складним, вимагає розвиненої спостережливості, розумових процесів (аналіз, синтез, абстрагування, порівняння, узагальнення), встановлення причин змін і перетворень у предметах чи явищах. 83 Такі спостереження мають на меті формування певних уявлень про зміни, що відбуваються в природі за відповідний проміжок часу (пори року) що складає відносно завершені знання про явища природи. У структурі фенологічного спостереження, виділяють: – об'єкт спостереження; – результат спостереження має бути зафіксованим у певній формі; – мотивація спостереження та її планування. План складається на основі тих конкретних задач, які послідовно розв'язуються в процесі спостереження. План забезпечує послідовність діяльності дитини, уникнення стихійності та випадковості.

Бажано використовувати різноманітні форми і прийоми організації спостережень. Ця різноманітність викликана необхідністю врахування вікових можливостей дітей та специфіки природничого матеріалу. Доречний вибір найбільш ефективної у кожному конкретному випадку форми роботи під час фенологічних спостережень спирається на знання класифікації форм ознайомлення дітей з природою. У залежності від способу організації дітей можна виділити фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи. До першої підгрупи належать колективні (фронтальні), екскурсії (особливий вид занять, що проходять за межами класу), щоденні та цільові прогулянки на пришкольні ділянки, заняття милування природою, екологічні акції (подорожі екологічними стежками, вікторини).

Сезонний принцип структурування матеріалу найкраще впливає на становлення особистості в цілому, оскільки сприяє розвитку мислення, мовлення, емоційної сфери. Набуття знань – не самоціль освіти в молодшому шкільному віці, вони лише допомагають сформувати у дітей адекватне, ціннісне ставлення до природи, певну життєву позицію.

Таким чином, основне значення спостережень молодших школярів полягає в тому, що вони є основою формування елементарної системи знань про природу. Головною ідеєю цієї системи є причини зміни пір року від положення Сонця на небосхилі і послідовна залежність інших об'єктів у природі від цієї причини. Засвоєння і розуміння цих зв'язків у природі складають стержень узагальнень результатів спостережень учнів у природі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навчальний посібник/Т.М.Байбара – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ

Розвиток творчої особистості учнів на сучасному етапі вдосконалення шкільної освіти є питанням особливо актуальним, оскільки зараз постає гостра потреба у творчих, активних, креативних особистостях, тому педагоги покликані виявляти творчі якості вже на початковому етапі праці зі школярами, дбати про їх глибший розвиток. Розвитку творчих якостей учнів присвячено праці українських та зарубіжних науковців, зокрема: І. Беха, Л. Виготського, Г. Воллеса, В. Давидова, В. Дружиніна, Дж. Гілфорда, С. Глухова, Д. Ельконіна, С. Рубінштейна, П. Торренса, та ін.

Формування особистості – процес суперечливий та довготривалий, на перебіг якого впливають не тільки біологічні фактори, але і соціальні. Одним із факторів творчого розвитку є творча обдарованість, яка опирається на потреби, здібності та інтереси. Під поняттям «творчі здібності» розуміють комплекс інтелектуальних і особистісних особливостей індивіда, що сприяють самостійному висуванню проблем, генеруванню ідей та їхньому нестандартному втіленню [2; 3].

Український педагог В. Сухомлинський писав: «Без творчості немислиме пізнання людиною своїх сил, здібностей, нахилів; неможливе утвердження поваги до себе...Без творчого життя особистість не може бути вихованою, без творчості немислимі духовні-емоційні, естетичні, ідейні взаємини між особистостями в колективі»[1, 71].

Для того, аби учень почував себе комфортно педагогом повинні бути створені всі необхідні умови, в яких особистість буде розвиватися, серед них:

- створення необхідних психолого-педагогічних умов, атмосфери доброзичливості в процесі виховної роботи;
- організація дозвілля учнів з опорою на інтереси молодших школярів; учнів з розв’язання творчих завдань здійснюється з опорою на їхні інтереси, потреби, потенційні можливості, здібності тощо;
- дослідницьке підґрунтя поставлених завдань, яке спонукає до поглиблення інтересів та спонукає учнів до саморозвитку.

Психологами доведено, що молодший шкільний вік – один із визначальних періодів у формуванні творчої особистості, оскільки саме тоді свідомість школяра виховується під впливом соціального середовища, а також в процесі діяльності. [2, 256]. Тому важливим є підбір технологій, які сприятимуть формуванню творчої особистості та базуватимуться на психічних особливостях, враховуватимуть ознаки емоційної та пізнавальної сфер даного віку, тому під час організації виховних заходів варто звертати увагу на такі фактори[3, 189]:

- кожна дитина є унікальною;
- виховний процес є процесом співпраці учня та педагога;
- будь-який вид творчої діяльності повинен мати виховне підґрунтя;
- стимулювання творчої уяви відбувається у ході спостереження;

Варто зазначити, що важливим показником, який свідчить про високий рівень творчості учня є його свідоме бажання до оволодіння знаннями з певного напрямку. Під «свідомим» ми розуміємо поняття особистістю значущості творчості у процесі життєдіяльності, наявність потреби займатися творчою діяльністю. Під час процесу формування творчої особистості потрібно звертати увагу на талановитість і творчі сили вихованця, всебічний розвиток, вид творчої праці, індивідуальний підхід, колективну творчу діяльність. В процесі розвитку творчих здібностей учнів важливу роль відіграє педагог,

оскільки його найголовнішим завданням є управління процесами творчого пошуку учнів, створення сприятливих виховних ситуацій та використання у свої

Таким чином, при підготовці молодших школярів до творчої діяльності, значну увагу слід зосередити на розвитку усвідомленого спонування їх помислів та дій до творчості, потягів та бажань оволодіти вміннями та знаннями, котрі визначають творчий пошук, нестандартне мислення, оригінальність тощо.

Отже, підсумовуючи все вище сказане, можна зробити висновок, що проблема розвитку творчих здібностей молодших школярів є центральною проблемою в сучасній педагогіці, оскільки одним із її завдань є розвиток всебічно розвиненої особистості, яка готова до долавання труднощів та втілення в життя творчих, нестандартних ідей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В.О.Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1971. – С.71–136.
2. Павелків Р.В. Дитяча психологія: навч. Пос. Для самост. роб. студ. / Р.В. Павелків, О.П.Цигипало.-К.:Академвидав, 2008.-432 с.
3. Скрипченко О.В. Вікова і педагогічна психологія О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В.Огороднійчук та ін..-2-е вид., допов.-К.:Каравела, 2009.-400 с.

Фізер В.С., студентка групи ПО-1 ОС «Магістр»;
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент **Молнар Т.І.**
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ЛІВОРУКИХ ДІТЕЙ

В умовах реформування загальної середньої освіти актуальною постає підготовка вчителя, яка забезпечить оптимальні умови навчання, розвитку й виховання молодших школярів, із урахуванням їхніх вікових, індивідуальних та психофізіологічних особливостей і потреб. Вивчення джерельної бази, аналіз практичної діяльності вчителів початкових класів засвідчили збільшення кількості ліворуких дітей, які вступають до першого класу.

Існує значна кількість наукових напрацювань щодо проблеми ліворукості, а саме: положення про функціональну асиметрію мозку (Н. Брагіна, В. Деглін, О. Лурія), розвиток емоційно-вольової та мотиваційної сфер ліворуких учнів (Н. Батов, Д. Кимура, Е. Хомська), врахування індивідуально-психологічних особливостей у навчанні (Т. Ахутіна, Н. Корсакова, А. Семенович), навчання та виховання ліворуких дітей (М. Безруких, М. Захарійчук, І. Цєпова).

На основі аналізу наукових джерел встановлено, що проблема ліворукості не є новою. З позиції нейропсихології, фізіології, психології вона розглядається більше ста років. Нагромадження наукових знань зумовило визнання факту існування ліворуких дітей як норму розвитку, необхідність його глибокого наукового аналізу і осмислення.

Поняття «ліворукість» немає єдиного визначення. У Великому тлумачному словнику зазначається, що «ліворукість» – генетично зумовлена схильність людини діяти переважно лівою рукою, а «ліворукий» – це такий, для якого властива ліворукість [1, с.617]. У Психологічній енциклопедії «ліворукість» трактується як вроджене чи вимушене переважаюче використання лівої руки при виконанні життєво важливих практичних дій. Людину, якій властива вроджена ліворукість називають лівшею [2, с.186].

У Педагогічному словнику за редакцією М. Ярмаченка «ліворукість» визначається як схильність людини діяти переважно лівою рукою, зумовлена особливостями центральної нервової системи, зокрема розташуванням деяких нервових центрів. Ліворукість буває природженою (передумови для цього створюються в процесі внутрішньоутробного розвитку організму) і вимушеною, зумовленою ушкодженням або захворюванням правої руки.

Ліворукі діти (лівші) в психічному й фізичному розвитку не відстають від праворуких [3, с.190].

Сучасні психологи (Н. Брагіна, Р. Гнатюк, А. Чуприков) зазначають, що ліворукість дітей є не лише перевагою у них лівої руки, а результатом одного з варіантів структурно-функціональної асиметрії. З урахуванням цього, вчителям та батькам ліворуких дітей необхідно враховувати зазначену особливість, здійснювати до таких учнів індивідуальний підхід в освітньому процесі.

Як зазначають науковці І. Безрукова та І. Цєпова, причини виникнення ліворукості і дотепер незрозумілі, але гіпотез щодо цього існує безліч. Одна з них стверджує, що причину прояву ліворукості провокує міжпівкульова асиметрія мозку. Асиметрія головного мозку (з гр. *symmetria* – пропорційність) – одна з фундаментальних закономірностей організації півкуль головного мозку, яка виявляється не лише в морфології, а і в асиметрії психічних процесів. Залежно від асиметрії головного мозку людей поділяють на лівшів (з переважаючою правою півкулею), правшів (з переважаючою лівою півкулею), амбідекстрів (з однаково розвиненими півкулями) та амбісіністрів (людей, в яких обидві півкулі слабо розвинені).

Перевага правої руки вважається найпоширенішим типом. Праворукі люди (правші) у більшій мірі володіють правою рукою та звичайно використовують її для виконання всіх необхідних дій. У праворуких людей ліва півкуля мозку є домінантною, вона відіграє основну роль у виконанні психічних функцій, пов'язаних із мовою. Правша – людина, яка правою рукою володіє краще, ніж лівою.

Перевага лівої руки у дітей є менш поширеним типом. Ліворукі люди (лівші, шульги) вправно використовують ліву руку. У ліворуких людей домінантною є права півкуля мозку, яка відповідає за оперування образами, «завідує» орієнтацією в просторі. Лівша – стійке, закріплене з віком надання переваги людиною лівій руці в ігрових, побутових, навчальних, професійно-виробничих діях. Домінування правої півкулі головного мозку людини призводить до ліворукості або лівшесті. Це терміни за своїм змістом не є синонімами. Людина може бути ліворукою, але не абсолютно лівшею. У лівші на відміну від ліворукої людини, провідними є не тільки ліва рука, а й ліва нога, ліве вухо та ліве око.

Таким чином, «лівшість» розуміємо як комплексну характеристику, що відображає домінувальну активність правої півкулі головного мозку, яка визначається провідними лівою рукою, лівою ногою, лівим вухом і лівим оком, тоді як «ліворукість» – схильність людини діяти переважно лівою рукою, що зумовлена особливостями центральної нервової системи, зокрема розташуванням деяких нервових центрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ, 2005. – 1728 с.
2. Степанов О. М. Психологічна енциклопедія / голов. ред. О. М. Степанов. Київ, – 2006. – 424 с.
3. Ярмаченко М. Д. Педагогічний словник / уклад. та голов. ред. М. Д. Ярмаченка. – Київ, 2001. – 516 с.

Фурдела Т., студентка 4 курсу спеціальності «Туризм»,
Науковий керівник:
ст. викладач **Кампов Н.С.**
Мукачівський державний університет

ЕТИЧНА СКЛАДОВА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНО-ЕКСКУРСІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Істотним виміром моральної культури суспільства у діловій сфері є професійна етика -

система моральних вимог, яка ґрунтується на усвідомленні професійного обов'язку, дотриманні етичних норм, пов'язаних з його виконанням. Формування етичних якостей – важлива складова у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму до майбутньої професійної діяльності. Цілеспрямоване, систематичне формування професійно-етичних якостей не тільки впливає на моральну свідомість фахівця, сприяє переведенню етичних знань у особисті переконання, підвищує розуміння їхньої суспільної значущості, а й створює необхідну морально-психологічну атмосферу та стимулює високоморальні вчинки, регулюючи поведінку.

Теоретичною основою формування професійної етики фахівців сфери туризму є розгляд структури моральної якості особистості, підсистемами якої виступають моральна свідомість (знання, почуття) та моральна поведінка (мотиви, воля, уміння і звички діяльності). Моральна діяльність в сфері туризму є результатом рівня сформованості моральної свідомості фахівця в даній сфері. Професійна культура як сфера духовного життя людини включає в себе предметні результати її діяльності, а також індивідуальні особливості, які із цієї діяльності виявляються: знання, уміння, навички, рівень інтелекту, моральний та естетичний розвиток, світогляд, засоби і форми спілкування з іншими людьми.

У межах реалізації професійної діяльності виділяється окремий вид етики – професійна етика, під якою розуміють узагальнення специфічних моральних норм, пов'язаних з особливостями функціонування різних професій, зокрема таких, які передбачають безпосередній вплив на психічну реальність людини. Професійна етика часто забезпечує позитивний вплив на розв'язання етично спірних питань, що виникають у процесі здійснення різних професійних діяльностей, зокрема у процесі професійної діяльності фахівців у сфері туризму.

Одним з найважливіших аспектів проблеми прийняття етичного рішення є питання відповідальності – зобов'язання, необхідності особистості чи організації давати звіт у своїх діях, вчинках тощо і відповідати за їх можливі наслідки. Моральна відповідальність в сфері туризму - невідповідність етичних вчинків фахівця, його обов'язку, яка розглядається з позицій можливостей особистості, та об'єктивних обставин.

Професійна етика сучасного фахівця в сфері туризму включає також його відкритість етичним стандартам, узвичаєним у зовнішньоекономічній та міжнародній діяльності. Зокрема, універсальними етичними принципами і нормами міжнародної діяльності є такі, як повага до особистості, людських прав та свобод, належна професійна компетентність, сумління, доброзичливість. Професійну компетентність фахівця в сфері туризму доцільно розглядати на двох рівнях - організаційному і психологічному.

Організаційний рівень передбачає грамотне і кваліфіковане здійснення фахівцем функцій планування, створення та контролю функціонування певної ділянки організації.

Формування відповідних знань, умінь та навичок здійснюється в процесі спеціальної професійної підготовки фахівців у закладах професійно-технічної і вищої туристської освіти.

Психологічний рівень професійної компетентності фахівця в сфері туризму передбачає прийняття ним рішень, створення психологічних умов для продуктивної трудової діяльності, формування ефективних комунікацій.

Структуру професійної етики фахівця в сфері туризму утворюють наступні компоненти:

- професійно-етичні ставлення (прийнятність або неприйнятність сумнівних з моральної точки зору дій у конкретних ситуаціях професійної діяльності);
- професійно-етична поведінка (нормовідповідне виконання професійних функцій);
- налаштованість на професійно-етичні стосунки в процесі здійснення організаційних комунікацій.

Отже, в сучасних умовах розвитку суспільства зростають вимоги до особистісних та професійно значущих якостей фахівця сфери туризму, що зумовлює необхідність опанування професійною етикою, зокрема універсальними етичними нормами і міжнародними стандартами професійної етики; етико-психологічна підготовка сучасних фахівців туристичної сфери в більшості випадків виражена недостатньо, що обумовлено низкою об'єктивних і суб'єктивних причин, що свідчить про необхідність проведення спеціальної підготовчої роботи, спрямованої на усвідомлення необхідності саморозвитку і самовдосконалення; засвоєння етичних засад здійснення і впровадження яких сприяло б становленню професійної етики: консультування в організаціях, опанування тренінговими програмами, опанування методиками для діагностики рівня розвитку етичної складової професійної культури фахівця сфери туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О.В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід та українські перспективи: (Бібліотека з освітньої політики): Колективна монографія. - Київ: К.І.С, 2004. – С. 6-15.
2. Пометун О. І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. І. Пометун // Рідна школа. – 2005.– №1. – С.65-69.
3. Шафранський В. В. Основні вимоги до фахівців сфери туризму та особливості туристської освіти у вищих навчальних закладах /В. В. Шафранський //Галицький економічний вісник, № 2 (49) 2015 – С.50-55.

Черничка В.Ю., студентка групи ПОСП-3
 Науковий керівник:
 к.пед.н., доцент **Брижак Н.Ю.**
 Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Новим законом про середню освіту визначено завдання і статус освітніх інституцій, які відіграють чималу роль у соціалізуючому процесі підростаючого покоління. Провідне місце у процесі соціалізації дітей відіграють загальноосвітні заклади завдяки своїй багатофункціональності та різноманітності. Соціалізуючий процес в умовах загальноосвітніх закладів характеризується появою різноманітних проблем у школярів, пов'язаних з усвідомленням та розумінням ними власного «Я»-образу.

Соціальний педагог – це фахівець із виховної роботи з дітьми, підлітками, молоддю, дорослими, який покликаний створювати сприятливі соціальні, навчально-виховні умови для розвитку й соціалізації особистості; це спеціаліст, який зайнятий у сфері соціально-педагогічної роботи або освітньо-виховної діяльності; він організовує взаємодію освітніх та позашкільних закладів та установ, сім'ї, громадськості з метою створення в соціальному середовищі умов для соціальної адаптації та благополуччя в мікросоціумі дітей та молоді, їх всебічного розвитку.

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України «Про особливості діяльності соціальних педагогів загальноосвітніх навчальних закладів» від 2 серпня 2001 р., функціональні обов'язки соціального педагога окреслено так:

- формування гуманних відносин між вихованцями, учнями та педагогами;
- охорона і захист прав та інтересів дітей;
- вивчення особливостей особистості учня, соціальної ситуації розвитку та умов життєдіяльності;
- вияв інтересів та потреб, проблем і труднощів дітей та підлітків;
- створення атмосфери психологічного комфорту для учнів у навчальній та позанавчальній діяльності;
- організація та координація різних видів позанавчальної діяльності дітей і підлітків;
- робота з обдарованими дітьми із творчими здібностями;
- попередження конфліктів в учнівських колективах;
- орієнтація учнів на здоровий спосіб життя;
- профілактика правопорушень серед неповнолітніх, робота з учнями «групи ризику»;
- посередницька діяльність між вихованцями та адміністрацією, педагогами школи, батьками, різними соціальними інститутами;
- взаємодія з педагогами, психологами, батьками або опікунами для надання допомоги учням;
- попередження суїцидальних спроб неповнолітніх.

На основі аналізу ряду наукових досліджень та практичного досвіду встановлено, що метою діяльності соціального педагога загальноосвітньої школи є створення оптимальних умов для різнобічного розвитку різних категорій дітей, захист їх конституційних прав, здійснення соціального супроводу проблемних сімей, рання профілактика злочинності та правопорушень [1, с. 11].

Робота соціального педагога ґрунтується на гуманістичному та компетентнісному підходах. Реалізація гуманістичного підходу передбачає дотримання соціальним педагогом таких правил: ставитися до дитини як до найвищої цінності, сприяти виявленню взаємної відкритості, відвертості; допомагати учням зрозуміти власну цінність через відчуття довіри, поваги, любові, розвиток у нього почуття власної гідності; виявляти турботу і любов до вихованців; відмовитися від моралізування, замінивши його спільним з вихованцями вирішенням життєвих проблем; розвивати в учнів здібності конструювати соціально цінну діяльність [2, с. 116].

Таким чином, будь-яке розвинуте суспільство зацікавлене у формуванні, збереженні та розвитку тих соціальних інститутів, які здатні позитивно впливати на вирішення соціальних проблем суспільства та активізацію процесів соціалізації у суспільстві. Соціальний педагог в системі освіти – це педагог, який здійснює комплекс заходів щодо надання соціально-педагогічної допомоги, спеціального виховання, освіти і розвитку особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соціальна педагогіка : [підручник] / За ред. проф. Капської А.Й. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488с.
2. Соціальна педагогіка : [мала енциклопедія] / За заг. ред. проф. І.Д.Звереві. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336с.

РОЛЬ ІГРАШКИ У ЖИТТІ І ВИХОВАННІ ДОШКІЛЬНИКА

Ще з часів первісних людей іграшка займала важливе місце в житті людини. З її допомогою дитина знайомиться з навколишнім світом, формує вміння налагоджувати контакт, отримує нові знання, формує навички спілкування. Гра і іграшка впливають на формування особистості дитини, її емоційний стан. У наш час ринок пропонує величезну кількість іграшок від дерев'яних брязкалець до комп'ютерних ігор. При такому величезному виборі дуже важко зупинитись на якихось певних моделях. Але, на жаль, сучасні ігри не завжди сприятливо впливають на дітей. У зв'язку з цим батькам і педагогам необхідно докласти зусилля для виявлення іграшок, які відповідають вимогам, які зможуть сприятливо впливати на розвиток дитини.

Гра – це форма діяльності, спрямована на відтворення і засвоєння досвіду взаємодії колективу. Гра є головним видом дитячої діяльності, тому ми можемо вважати її ефективним засобом формування особистості дошкільника, його розумових якостей. Кожна дитина при вигляді іграшки проявляє різні емоції, такі як радість, розчулення, захоплення. Але, незважаючи на це, іграшка по праву є найважливішим засобом психічного і інтелектуального розвитку дошкільника. Від іграшок залежить зміст гри, вони служать опорою для розвитку уяви. У ранньому дошкільному віці діти беруть участь в різних видах ігрової діяльності: сюжетно-рольових, рухливих та інших іграх. З віком ставлення дитини до іграшок змінюється. Коли дитина зростає, зростають і її потреби в іграх. Чим старша дитина, тим складніша ігрова діяльність, стає складнішим сюжет гри [1, с.102].

Іграшка – це предмет, призначений для гри. Педагоги широко використовують іграшки в образотворчій діяльності при роботі з дітьми в закладі дошкільної освіти. Створюючи розвивальне середовище в груповому приміщенні, необхідно враховувати те, що ігрове обладнання повинно відповідати вимогам розвиваючого предметно-просторового середовища. Іграшки повинні бути у вільному доступі і не повинні завдавати шкоди дитячому здоров'ю. Залежно від віку, іграшки повинні змінюватися протягом дня в залежності від стану дитини. Завдяки ігровим формам, посібникам і розвиваючим матеріалам, кожна дитина зможе поступово розвивати свої навички і особистісний потенціал, тим самим поступово створювати загальну картину світу.

Особливо хочеться звернути увагу на такий ігровий посібник, як ігровий набір для режисерських ігор «Тваринний двір», в комплект якого входять будинок-ферма, 40 фігурок домашніх тварин і птахів, елементи огорожі. Посібник можна використовувати протягом усього навчального року, оскільки він сприяє розвитку дітей за такими основними напрямками: соціально-комунікативному, пізнавальному, мовному. Даний посібник для продуктивної діяльності розвиває образне мислення і уяву дитини. Прагнення досягти певного результату сприяє розвитку цілеспрямованості дій дитини. Вихователь може запропонувати дитині розглянути дану ферму і тварин, проаналізувати сюжетну картину, скласти розповідь з даними тваринами. Також цей ігровий набір можна використовувати в театралізованій діяльності. Гра з набором «Тваринний двір» сприяє розвитку дрібної моторики пальців рук, покращенню тактильних відчуттів.

В рамках пізнавально-дослідницької діяльності дитина вчиться розрізняти тварин, види будівель, кольори, форму предметів. Також цей набір можна використовувати під час освітньої діяльності по формуванню елементарних математичних уявлень за допомогою різних дидактичних ігор з даними набором. Можна використовувати набір і в конструктивній діяльності, допомагаючи дитині побудувати ферму, огорожу.

Під час ігрової діяльності дитина закріплює отримані знання, які сприяють розвитку її розумових здібностей, уваги, пам'яті, уяви та фізичного стану. Під час гри вона вчиться вирішувати певного роду завдання, користуватися своїми знаннями, висловлювати свої почуття і емоції за допомогою слів і дій [2, с.86].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Розвиваюче предметно-просторове середовище в дитячому садку: методичний посібник / Є.О. Смирнова, Е.А. Абдулаєва, І.А. Рябкова, М.В. Соколова. - 2-е вид. - М.: Російське слово - підручник, 2018. - 112 с.
2. Ігри та іграшки вашої дитини: методичний посібник / Є.О. Смирнова, Е.А. Абдулаєва, А.Ю. Кремльова, І.А. Рябкова і ін. - М.: Російське слово - підручник, 2018. - 112 с.

Чорнорук І.В. студентка III курсу

Науковий керівник:

викладач, **Гажа Л.В.**

Красноградський педагогічний фаховий коледж

STEM-ПРОЄКТИ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Модернізація початкової освіти, яка базується на державних документах (Закону України «Про освіту», Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, Концепція Нової української школи тощо), орієнтована на реалізацію компетентнісного підходу в освіті, формування в здобувачів освіти ключових компетентностей, готовності використати набуті знання, навчальні вміння і навички, а також засоби діяльності в житті для виконання практичних і теоретичних завдань.

Ключові компетентності, Нової української школи (спілкування державною та іноземними мовами, математична грамотність, компетентності в природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова грамотність, уміння навчатися впродовж життя, соціальні й громадянські компетентності, підприємливість, загальнокультурна, екологічна грамотність і здорове життя), гармонійно входять у систему STEM-освіти, створюючи основу для успішної самореалізації особистості і як фахівця, і як громадянина [3].

Серед методів навчання в STEM-освіті особливе місце займають проектно орієнтовані методи, які залучають молодших школярів до процесу формування компетентностей за допомогою дослідницької діяльності [7]. Напрямок STEM-освіти започаткований у США у 1990-х роках. Розвинені країни вчасно зрозуміли цей тренд. Так, Австралія, Китай, Великобританія, Ізраїль, Корея, Сінгапур та США вже давно впроваджують державні програми в галузі STEM-освіти. Теоретичний дискурс проблеми STEM-освіти розкрито в працях зарубіжних вчених: Хізера Гонсалеса, Джеффри Куензі, Девіда Ленгдона, Кейта Ніколса [6]. Численні публікації вітчизняних науковців (Т. Андрущенко, С. Буліга, С. Бревус, І. Василяшко, Д. Васильєва, В. Величко, С. Галата, С. Гальченко, Л. Глоба, К. Гуляєв, М. Головань, Ю. Горошко, А. Єршов, В. Камишин, Е. Клімова, О. Комова, О. Коршунова, О. Лісовий, Л. Ніколенко, Р. Норчевський, Н. Морзе, О. Патрикєєва, В. Шарко та ін.) розкривають загальні аспекти впровадження STEM-освіти в Україні, її проблеми та перспективи, зокрема характеризують STEM-напрями (робототехніка, мистецтво), розкривають особливості використання STEM-проектів, ігрових технологій у STEM, висвітлюють проблеми STEM-підготовки вчителів тощо.

STEM-освіта – це педагогічна технологія формування та розвитку розумово-пізнавальних і творчих якостей здобувачів освіти, рівень яких визначає конкурентну спроможність особистості на сучасному ринку праці [8]. STEM – це напрямок в освіті, при якому в навчальних програмах посилюється природничо-науковий компонент і використовуються інноваційні технології. STEM як процес зовнішнього впливу на індивіда

має особистісний (здобуття практичного досвіду інноваційної діяльності) та соціальний (підготовка до подальшого навчання і працевлаштування відповідно до вимог XXI століття) аспекти [5].

Важливими компонентами середовища STEM-освіти є:

- інтегровані навчальні програми, курси за вибором, що зорієнтовані на формування компетентностей; міждисциплінарні засади навчання, які спрямовані на вирішення реальних практичних завдань;

- акцент на проєктній, командній та груповій роботі учнів; домінуючими організаційними формами є проєкти, інтегровані уроки, квести, кейси, екскурсії, тематичні дні, конкурси, наукові виставки, фестивалі інженерних проєктів, хакатони;

- зони активності в класі: зони дослідництва та творчості, розвитку та взаємодії, презентаційна зона, які дають змогу в ігровій формі ознайомитися

 - з основами робототехніки, електроніки, механіки, програмування, висувати власні ідеї, створювати складні конструкції;

- залучення ресурсів і співпраця між шкільними колективами та зовнішніми учасниками;

 - активна взаємодія з батьками;

 - систематичний моніторинг результатів [4].

STEM-проєкт – це групова навчально-пізнавальна, творча або ігрова діяльність учнів, яка має загальну ціль, методи, засоби діяльності, передбачає інтеграцію трьох і більше STEM-дисциплін та спрямована на досягнення загального практичного результату [1]. Етапи роботи над STEM-проєктом мають таку послідовність: «шість П»: проблема, планування, пошук інформації, продукт, презентація, портфоліо або папка, у якій зібрані всі матеріали [2]. Як переконливо свідчать наукові дослідження та власний досвід, упровадження STEM-проєктів у початковій школі дасть можливість сучасним дітям у майбутньому стати новаторами, цілеспрямованими, творчими і надійними ланками команди, суспільства, країни. Така система освіти вчить жити в реальному швидкоплинному світі, вміти реагувати на зміни, критично мислити, творчо розвиватися. Практичне застосування методу STEM-проєктів упродовж трьох років дозволяє констатувати, що в процесі такого навчання в молодших школярів формуються такі складники STEM-компетентності: науково-дослідницька, проєктно-конструкторська, інформаційна, організаційно-управлінська, технологічна. Під час упровадження STEM-проєктів в освітній процес початкової школи дотримувалися базових принципів: інтеграції (поєднання знань з різних навчальних дисциплін), науковості (розкриття причинно-наслідкових зв'язків, розкриття наукових методів), індивідуальності (врахування особливостей кожного індивіда), розвитку (динаміка якісних і кількісних якостей особистості), дослідницької спрямованості (орієнтація на пізнавальну активність, проведення експериментів), пізнавальної активності (спрямування активності на певні об'єкти), практичної спрямованості (орієнтація результатів на практичне використання), комунікативності (взаємодія з зовнішнім середовищем). Крім того, вважаємо за доцільне зауважити, що специфікою реалізації STEM-проєктів у початковій школі є розуміння обмеження тематики, характеру й об'єму досліджень, а також урахування вікових особливостей учнів.

STEM-проєкти в початковій школі дозволяють встановити тісний зв'язок між теоретичним розв'язанням проблеми і практичним втіленням у життя набутих знань; сформувавши логічне мислення здобувачів початкової освіти, технічну грамотність; вміння знаходити необхідну інформацію, вирішувати складні завдання, приймати рішення, організувати командну співпрацю з усіма учасниками освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвська В.М. Проєкт як засіб реалізації STEAM-освіти у початковій школі.
URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/18242/1/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2%20%D0%AF%D0%9A%20%D0%97>

2. Використання проектних технологій в початковій школі. URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/33260/
3. Концепція Нової української школи. URL: mon.gov.ua
4. STEM в початковій школі. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова стаття URL: <https://naurok.com.ua/naukova-stattya-stem-v-pochatkoviy-shkoli-66761.html>
5. STEM-освіта: проблеми та перспективи: матер. III Міжнар. наук.- практ. семінару (м. Кропивницький, 24-25 жовтня 2018 р.)/ за заг. ред. О. С. Кузьменко, В. В. Фоменка. Кропивницький: ЛА НАУ, 2018. 100 с.
6. STEM-освіта як перспективна форма інноваційної освіти в Україні : матер. всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. Черкаси : ЧОПОПП, 2018. 117 с.
7. Онопрієнко О.В. Проектна діяльність у початковій школі. Метод проектів: теоретичні аспекти: URL: file:///D:/_Mama/%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%A1%D0%98/%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8%202020.15.06%20%D0%91%D0%93%D0%
8. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. 80 с.

Чудакова В. В., студентка II курсу спеціальності «Соціальна робота»
 Науковий керівник:
 к.пед.н., ст. викладач **Єрмоїна Л.Є.**

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

КОМП'ЮТЕРНІ ВІДЕОІГРИ І СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Наша країна, як і інші країни, перебуває у постійному розвитку, завдяки чому відбуваються глибокі зміни у різних сферах життя людини. В наш час неможливо уявити життя без постійного притоку різноманітної інформації. З важливих нововведень, що постійно змінюють світ, можна виокремити комп'ютеризацію. Люди швидко пристосувалися до мережі Інтернету і відкрили для себе різні боки цього мультимедійного пристрою. Так, крім нових знайомств, обміну файлів, роботи, навчання, та пошуку інформації – важливе місце посіли й комп'ютерні відеоігри. За останні десять років, відеоігри набули небувалої популярності та посіли почесне місце на ринку розваг та дозвілля, захоплення іграми швидко поширилось серед представників різного вікового періоду. Особливо це стосується дітей початкових класів. Соціокультурний розвиток являє собою певний процес циклічної зміни соціальних і культурних систем, що відбувається у процесі переходу з одного стану в інший під впливом зміни провідної системи цінностей. Соціокультурна компетентність, за визначенням словникової літератури, це сукупність знань, умінь, навичок і здібностей особистості, що надають можливість спілкуватися, керувати власною поведінкою, діяти відповідно традицій культури тієї місцевості, в умовах якої відбувається процес життєдіяльності.

Гра є важливим компонентом у житті будь-якої людини, адже являється одним із інструментів розвитку, що потребує правильного використання. В руслі теми нашого дослідження комп'ютерні відеоігри ми розглядатимемо як своєрідний соціально-психологічний феномен. Значимість і користь комп'ютерних ігор для дитини часто недооцінюють і ставлять під сумнів. Ми ж, у своїй доповіді хочемо зробити акцент впливу відеоігор на соціокультурний розвиток учнів початкової школи, адже ігри, так само як і інші мультимедіа, здатні формувати як позитивний, так і негативний досвід для психологічного і фізичного здоров'я дитини. Соціальний розвиток особистості, за Т. Алексеєнко, це об'єктивний і водночас керований процес набуття індивідом статусу особистості, засвоєння

та сприйняття сукупності соціально-ціннісних ставлень, що склалися у суспільстві. Вчена зазначає, що рушійними силами у даному процесі є: протиріччя внутрішніх і зовнішніх чинників в умовах невідповідності потреб і можливостей, очікуваного і отриманого, бажаного і реального, потреба у спілкуванні, підтримка оточення позитивних проявів, сприятливі умови для виховання і самореалізації [3, с. 438].

З огляду на науково-педагогічні джерела з'ясовано, що рівень соціокультурного розвитку учнів залежить від сформованості соціокультурної компетентності. Компетентність – це рівень знань, поінформованості особистості, сформованість вмінь і навичок, що дозволяє ї мати власне судження, самостійно вирішувати проблеми і завдання, ефективно взаємодіяти з іншими представниками суспільства, самореалізуватись [3, с.226]. У нашому дослідженні формування соціокультурної компетентності під впливом відеоігор матиме ефективність завдяки вдалому поєднанню мети певної гри та її педагогічного супроводу освітнього процесу учнів початкової школи. За визначенням О. Шеломовської, комп'ютерна гра – це добровільна діяльність, що відбувається в межах специфічного ігрового простору і часу та виходить за межі справжнього повсякденного життя в тимчасову (віртуальну) сферу діяльності, де панують особливі обов'язкові для усіх гравців правила, які не підлягають ніякому сумніву. Комп'ютерна гра передбачає вільну діяльність, що усвідомлюється як «несправжня», але цілком здатна захопити того хто грає [4]. З приводу їх впливу на учнівську молодь, у роботі вченої зазначено, що позитивні наслідки від комп'ютерних відеоігор виявляються у їх можливості заповнити вільний час, тренувати навички, відволіктися від проблем на нетривалий час, знайти друзів і навіть стати фінансово забезпеченим.

Ми повністю поділяємо думку вченої, але вважаємо, що позитивні ознаки мають право на існування, а це можливо завдяки пильності батьків та професійному педагогічному супроводу процесу соціокультурного розвитку з боку вчителів освітніх закладів. У публікаціях Л. Єрьоміної зазначено, що гейміфікація в освіті базується на використанні ігрових елементів і служить способом впливу на людську поведінку, ми погоджуємося з думкою про те, що використання ігор, особливо комп'ютерних відеоігор сприятиме досягненню мети й щодо зміни звичної поведінки через залучення учасників до спільної діяльності [1]. Не можна нехтувати результатами технічного прогресу, краще знайти можливість яким чином можна використати комп'ютерні відеоігри для навчальної діяльності учнів початкових класів. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в утворенні добірки відеоігор та розробленні відповідних методичних рекомендацій щодо їх використання в освітньому процесу з учнями початкових класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єрьоміна, Л. Є. Застосування «гейміфікації» в професійній підготовці соціальних працівників. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету* (1 (24). 2020.С. 69-74
2. Кінашевський Д.О. Комп'ютерні ігри як соціальна технологія дозвілля // *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2013. Вип. 59-60. С. 111-116
3. *Соціальна педагогіка: словник-довідник.* / Т. Алексєнко. Вінниця: Планер, 2009. 542 с.
4. Шеломовська О. Особливості сучасних ігрових комп'ютерних практик (на прикладі населення м. Кам'янське) // *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, 2017 р. С. 253-262.

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: ДРУГ ЧИ ВОРОГ

Вивчення специфічних форм розумової та пізнавальної діяльності учнів, до яких належить і «кліпове мислення», дозволить знайти нові методологічні та методичні підходи до організації освітнього процесу початкової школи. На думку Г. Гич «кліпове» мислення – це процес відображення безлічі різноманітних властивостей об'єктів без урахування зв'язків між ними, що характеризується фрагментарністю інформаційного потоку, алогічністю, повною різноманітністю інформації, яка надходить до людини, високою швидкістю її надходження та сприймання» [1, с.38].

Термін «кліпова свідомість» у філософсько-психологічній літературі з'явився наприкінці 90-х рр. ХХ ст. й означав здатність людини сприймати світ через короткий, яскравий посил у формі або відеокліпу (звідси й назва), або теленовин. У 2010 році культуролог К. Фрумкін виокремив п'ять передумов, що породили феномен «кліпового мислення»:

- прискорення темпів життя й безпосередньо пов'язане з ним зростання обсягу інформаційного потоку, що породжує проблематику відбору та скорочення інформації, виділення головного й фільтрації зайвого;

- потреба в більшій актуальності інформації та швидкості її надходження; збільшення різноманітності інформації, що надходить;

- збільшення кількості справ, якими одна людина займається одночасно;

- комерціалізація каналів, що передають інформацію;

- зростання діалогічності на різних рівнях функціонування соціальних мереж [2].

Дослідники феномену кліповості виокремлюють як позитивні, так і негативні сторони означеного поняття. До позитивних сторін цього явища дослідники відносять:

- таке мислення може використовуватися як захисна реакція організму на інформаційне перевантаження. Якщо враховувати всю ту інформацію, яку бачать і чують за день діти, плюс інтернет, то стає зрозумілим, що їхнє мислення змінюється, підлаштовується, адаптується до такого інформаційного світу (скажімо, подача презентації на уроці буде в такому випадку розглядатися як нова і цікава форма, а не «нудний підручник»);

- це є новою формою розвитку відносин людини з інформацією, яку необхідно широко вивчати;

- «кліповий» спосіб роботи з інформацією додає динамізму пізнавальній навчальній діяльності, що дозволяє дітям в умовах зростаючого обсягу навчального матеріалу встигати, іноді хоч би формально, виконати необхідні завдання;

- «кліпова» поведінка дозволяє бачити багатоплановість, багатоваріантність, неоднозначність підходів до аналізу або вирішення конкретних питань і завдань;

- «кліпове» мислення сприяє більшій адаптації до мінливої соціальної реальності й до її пізнання.

Негативні сторони «кліпового» мислення можуть виявлятися в такому:

- навколишній світ перетворюється на мозаїку розрізнених, мало пов'язаних між собою фактів, частин, уламків інформації. Дитина звикає до того, що вони постійно, як у калейдоскопі, змінюють один одного, і постійно вимагає нових (потреба слухати нову музику, спілкуватися в чаті, постійно «бродити» мережею, редагувати фотографії, дивитися уривки з фільмів, грати в онлайн-ігри з новими учасниками). Це суттєво відволікає їх від головного, «стрижневого» заняття – навчання;

- у старшокласників негативна «кліповість» виявляється яскравіше: це пов'язано з тим, що педагоги вимагають від них читати першоджерела, навчальну літературу, конспектувати

й аналізувати її. А покоління «швидких кнопок» хоче, щоб навчальна інформація подавалась їм у звичній для них стислій, «кліповій» формі (презентації уроків, стислі їх конспекти, опорні схеми, малюнки тощо);

– це мислення передбачає спрощення інформації, тобто «забирає» глибину засвоєння матеріалу, не сприяє розвитку мовленнєвої та письмової культури;

– втрачається здібність до аналізу й вибудовування довгих логічних ланцюжків.

Сьогодні з'явилося і диктує свої «правила гри» покоління Google, яке звикло до того, що на екрані монітора відбувається декілька подій одночасно. Воно хоче, щоб навколишній світ миттєво реагував на його запити, воно живе «тут і тепер». Очевидно, мова йде про новий тип поведінки дітей, на який не можна не зважати.

Таким чином, виховуючи дітей у сучасному суспільстві, ми маємо постійно відшукувати баланс між кліповістю та зосередженістю, поєднувати полярності, що виключають та доповнюють одна одну. А ще потрібно зрозуміти, що, дозволяючи своїм дітям годинами сидіти за комп'ютерами, планшетами та айфонами, ми готуємо для них не найкраще майбутнє. Адже, не вміючи аналізувати інформацію, дуже складно стати успішною людиною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гич Г. М. «Кліпове» мислення молоді: друг чи ворог навчання?/Г.М.Гич//Наукові праці. Педагогіка. – Вип. 257. – с.38 – 42.

2. Фрумкин К. Г. Клиповое мышление и судьба линейного текста [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://nounivers.narod.ru/pub/kf_clip.htm. (Название с экрана. Дата обращения: 17.01.21).

Шуберт М. Я., студент ДО-1;

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент **Черепаня Н.І.**

Мукачівський державний університет

РЕЖИСЕРСЬКА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ РІЗНОВІКОВОГО ДИТЯЧОГО СПІВТОВАРИСТВА

Тенденції розвитку суспільного життя свідчать, що сучасні діти набагато менше граються, ніж півстоліття тому. Причини цього зв'язуються з появою культури гаджетів і спільного проведення часу перед телевізором, а також демографічним провалом і відсутністю багатодітності в сім'ях. Сучасні дослідження показують великий вплив однолітків на соціальний розвиток і виховання дитини. Засвоєння загальних навичок соціальної поведінки відбувається більш активно, якщо між дітьми здійснюється ігрова взаємодія. Здатність грати у дитини не є вродженою, а виникає під впливом інших дітей, які вже «навчилися гратися». Трансляція способів ігрової діяльності традиційно здійснюється природним шляхом в дитячих співтовариствах. Однак різновікових співтовариств дітей стає все менше.

Режисерська гра є одним з найменш вивчених ігрових дій. Вона має різну структуру в кожній віковій групі, при цьому не змінюється основна ідея – програвання дій по сюжету, задуманому самою дитиною. Вихованці молодших груп закладів дошкільної освіти використовують індивідуальні форми режисерських ігор. Так дитина вправляється в організації соціальних взаємовідносин за допомогою персонажів своєї гри. Дитина виконує роботу справжнього режисера – вона придумує сюжет майбутньої гри. Перевага віддається ситуаціям, які відбувалися в її житті, знайшли емоційний відгук, справили велике враження на неї. Розвиток дій, в яких химерно поєднуються реальність і вигадане, комбінується з різного соціального досвіду дитини: спостережень, перегляду знайомих мультфільмів тощо [2, с.34].

У старшому дошкільному віці режисерська гра набуває нових форм – вона стає колективною, так як дитина починає розуміти, що без взаємодії з оточуючими не обійтись. Потрібно мати спільні інтереси, тонко відчувати бажання один одного. При необхідності вихованці з розвинутою уявою беруть на себе роль «режисера», пропонуючи іншим учасникам гри побути «акторами» в даному контексті, якщо їм було важко включитися в гру. Режисерські ігри мають передумови до формування сюжетно-рольової гри, але і з появою цього виду гри режисерські не зникають. Вони гармонійно доповнюють одна одну, збагачуючи різноманітністю форм взаємодії в ігровій ситуації.

Формування різновікового дитячого співтовариства посередництвом якого є режисерські ігри відбувається в наступному алгоритмі:

Підготовчий етап. На цьому етапі відбувається розробка сюжету майбутньої режисерської гри, планування її в системі діяльності дошкільної установи, визначаються вікові групи дітей, склад учасників, необхідні матеріали та ігрове обладнання.

Організаційний етап включає в себе три основні елементи:

- практично-орієнтовані навчальні заняття, що забезпечують формування соціальних уявлень дитини;

- знайомство вихованців різних вікових груп на спільних заходах, таких як організоване дозвілля, прогулянки, тематичні екскурсії в рамках заданої тематики;

- власне режисерська гра, практично визначає формування різновікового дитячого співтовариства.

Заключний етап. На цьому етапі проводиться рефлексія з приводу минулої гри, пов'язана з аналізом ступеня розуміння дитиною соціального контексту гри, отриманих вражень, поведінки, надання взаємодопомоги менш досвідченим дітям та інших соціально-психологічних результатів гри. Передбачається, що в подальшому ця гра може повторюватися і тривати в вільній ігровій діяльності дітей, забезпечувати підстави для зміцнення відносин між учасниками сформованого співтовариства, а також формування нових різновікових співтовариств [1, с.58].

Тільки пройшовши кожен етап під чуйним керівництвом більш досвідченого старшого однолітка, дитина легше сформує певний соціальний досвід, перенісши його в повсякденне життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Веракса Н.Е., Веракса А.Н. Проектна діяльність дошкільників: посібник для педагогів дошкільних установ/ Н.Е., Веракса, А.Н Веракса - М.: Мозаїка-Синтез, 2015. - 64 с.

2. Сертакова Н.М. Інноваційні форми взаємодії ЗДО з сім'єю: батьківські збори і конференції, дискусії, практикуми, зустрічі за круглим столом./ Н.М. Сертакова - Волгоград: Учитель, 2015. - 203 с.

Щурій А.І. студентка III курсу;
Науковий керівник:
викладач **Гажа Л.В.**

Красноградський педагогічний фаховий коледж

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

В умовах сьогодення гостро постали перед людством екологічні проблеми: забруднення ґрунтів, повітря, водою токсичними відходами, вимирання десятків видів рослин та тварин. Головною причиною усіх негараздів була і є людина. Тому саме перед учителями стоїть завдання екологічної освіти і виховання молоді, а починати слід з найменших школярів, враховуючи їхні морально-психологічні особливості. Адже природна допитливість, ширий інтерес, емоційна чутливість до оточення, здатність оволодівати певними теоретичними знаннями – характерні психологічні особливості молодшого

здобувача освіти, що створює сприятливі умови для екологічного виховання і робить початкову ланку дуже важливою в системі неперервної екологічної освіти.

Екологічне виховання в першу чергу це систематична педагогічна діяльність, спрямована на розвиток в учнів екологічної культури. Формування екологічної культури підростаючого покоління – одне з найважливіших завдань на сьогоднішній день. Екологічна культура – культура всіх видів людської діяльності, так чи інакше пов'язаних із пізнанням, освоєнням чи перетворенням природи. Складається зі знання екологічних норм, їх розуміння, усвідомлення необхідності виконання, формування почуття відповідальності за долю природи, розробки природоохоронних заходів та безпосередньої участі у їх виконанні. Передбачає дотримання норм природоохоронного законодавства, зміцнення законності у справі охорони навколишнього середовища [2].

Основна мета екологічного виховання полягає в тому щоб навчити учня розвивати свої знання живої природи, розуміння сутності взаємовідносин живих організмів з навколишнім середовищем і формування умінь управляти фізичним і психічним станом. Проблему екологічного виховання досліджували О. Біда, В. Гуз, О. Іванова, Л. Іващенко, А. Крамаренко, Г. Пустовіт та інші. На їх думку, розробляючи конспекти уроків, учитель має передбачити, які методи і прийоми роботи використати, який додатковий матеріал ввести, щоб розширити знання здобувачів освіти про природу, пробудити інтерес до пізнання навколишнього світу, активізувати природоохоронну діяльність в початковій ланці освіти [3].

Загальна мета екологічного виховання учнів може бути реалізована через систему освітніх і виховних завдань, а саме сприяти нагромадженню екологічних знань, виховувати любов до природи, прагнення берегти, примножувати її багатства, формувати вміння і навички діяльності в природі. Екологічне виховання передбачає розкриття сутності світу природи – середовища перебування людини, яка має бути зацікавлена у збереженні цілісності, чистоти, гармонії в природі. Естетична краса в природі сприяє формуванню моральних почуттів обов'язку і відповідальності за її збереження, спонукає до природоохоронної діяльності [2].

Екологічне виховання ґрунтується на таких складових: інтеграція природничих знань на уроках «Я досліджую світ», читання, математики, мови, основ здоров'я, трудового навчання, мистецтва та під час виховних заходів. Міжпредметні зв'язки допомагають з раннього віку сформулювати у школярів здатність бачити красу у звичайному, розвивати творче мислення художній смак, прищеплювати любов до природи, сприяють усвідомленню того, що наші ліси і степи, річки та озера, тварини і птахи потребують справжніх друзів – охоронців.

Уже в молодшому шкільному віці потрібно підвести учнів до думки, що людина – невід'ємна складова частина природи, що вона, розвиваючись та задовольняючи свої потреби, впливає на навколишнє середовище, причому цей вплив може бути як позитивним так і негативним, виробляти правильну поведінку в колективі і природі. Успіх екологічного виховання великою мірою залежить від врахування ряду педагогічних вимог. У вчених-педагогів поки що не склалося єдиної думки в питанні, які саме умови сприяють ефективному засвоєнню учнями екологічних знань та виховання. На думку Б. Волкова та С. Кримського, головною умовою успішного формування в здобувачів освіти екологічного виховання є вміння поєднання навчального матеріалу екологічного змісту із практичною діяльністю школярів у природному середовищі. У психологічній та педагогічній літературі обґрунтовані загальні положення щодо процесів сприймання і засвоєння учнями знань, виховання дітей певного віку. Психологи Н. Менчинська та В. Крутецький відзначають, що на різних етапах свого життя школярі по різному усвідомлюють і сприймають навколишнє середовище. До того ж кожен учень володіє йому одному притаманними особливостями пізнавальної діяльності, емоційного життя, волі характеру, поведінки [2]. Кожен школяр потребує індивідуального підходу на основі вивчення і врахування психологічних особливостей формування його особистості. Тому для досягнення позитивних результатів в

екологічній освіті й вихованні учнів важливо брати до уваги як вікові, так і індивідуальні особливості, риси характеру, ставлення до навчання, потреби і здібності кожного школяра. Лише за цієї умови вчитель зможе забезпечити свідоме і повноцінне сприйняття здобувач освіти навчального матеріалу вибрати правильне відношення до навколишнього середовища.

Вивчення педагогічних умов екологічного виховання здійснюється на основі ознайомлення з теоретичними даними з наукових джерел, узагальнення передового педагогічного досвіду та власного досвіду роботи. Це зокрема, такі вимоги: комплексний підхід до вивчення природи, з використанням міжпредметних зв'язків; врахування вікових, індивідуально-психологічних особливостей школярів; організація безпосередньої діяльності учнів по охороні та поліпшенню природного середовища своєї місцевості під час навчальної та суспільно корисної праці; вибір оптимальних норм, методів і прийомів екологічного виховання; вплив вчителів на вихованців власним прикладом бережливого, дбайливого ставлення до навколишнього середовища; єдність дій усього педагогічного колективу школи в екологічному вихованні учнів [2]. Таким чином, екологічне виховання учнів молодших класів має ряд специфічних особливостей, а його розвиток повинен відповідати комплексу педагогічних вимог. Серед змістових і організаційних методів екологічного виховання молодших школярів особливе місце займає бесіда. Саме бесіда виявляє моральну позицію дитини в його відношенні до тварин, рослин, людей. Виховувати почуття, ставлення – це значить словом та ділом і викликати у дитини певну реакцію, спеціально створити певну ситуацію або використовуючи природну обстановку.

Екологічні екскурсії – один з методів вивчення предмету екології. Разом з тим їх можна розглядати як урок у живій природі. Проводять такі екскурсії з різною метою і в різних біогеоценозах: у лісі, парку, на луках, біля боліт і озер. Об'єктами вивчення при цьому є рослинний і тваринний світ, абіотичні умови природного середовища. Під час екскурсії учні вчаться спостерігати за об'єктами і явищами, аналізувати їх, робити висновки і узагальнення.

Екологічний вечір – класична форма екологічного виховання. Готуючи сценарій вечора, до нього можна включити елементи народознавства або повністю присвятити захід обрядам, які тісно пов'язані за своїм змістом з природою. Саме така форма сприяє формуванню національної свідомості майбутнього громадянина нашої держави. Створення і функціонування в школі екологічного патруля є ще однією формою екологічного виховання.

Робота еко-патруля в школі спрямована на доведення кожному учневі важливості екологічних знань та дотримання норм екологічно грамотної поведінки не тільки в природі, а й у школі, на вулиці, вдома. Протягом певного часу екологічний патруль збирає інформацію про різні види негативної поведінки й діяльності учнів у школі. Результатом таких спостережень може бути випуск агітаційних листівок, бюлетенів, газет, дружніх шаржів тощо. Все це навчає молодших школярів бути небайдужими до природи, розвиває емоційний внутрішній світ, формулює екологічну поведінку й етику, розвиває творчі здібності, а творча діяльність – одна з умов утвердження моральної гідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мелаш В.Д. Безперервна екологічна освіта: теорія і практика / В. Д. Мелаш // навч. посіб. Мелітополь : ММД, 2012. 240 с.
2. Перчиць О.В. Екологічне виховання молодших школярів. Perspectives of world science and education. Abstracts of the 8th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2020. p. 721- 725. URL: http://sci-conf.com.ua/wpcontent/uploads/2020/04/PERSPECTIVES-OF-WORLD-SCIENCE-ANDEDUCATION_22-24.04.2020.pdf.

Яник М.М., студентка групи ПО-1сп;
Науковий керівник:
д.пед.н., професор Товканець Г. В.
Мукачівський державний університет

КОНЦЕПЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ПРО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Концепція екологічної освіти в Україні *затверджена* Указом Президента *України* від 17 квітня 2002 року № 447/2002. В концепції викладені основні положення, що стосуються екологічного виховання і екологічної освіти. Зокрема, в Концепції відображено, що підготовка громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства й природи, повинна стати одним з головних важелів у вирішенні надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем сучасної України. Глибоким опануванням екологічними знаннями, формуванням екологічного мислення, свідомості і культури мають бути охоплені громадяни всіх категорій, вікових груп і сфер діяльності [1].

Головними складовими системи екологічної освіти та виховання мають бути її формальна й неформальна частини, форми й методи яких різні, а мета одна: різнобічна підготовка громадян, здатних визначати, розуміти й оптимально вирішувати екологічні тасоціально-економічні проблеми регіонів проживання на основі наукових знань процесів розвитку біосфери, здорового глузду, загальнолюдських досвіду й цінностей.

Підкреслюється особлива увага держави до формування екологічної культури особистості. В Концепції відмічається, що державна політика в галузі екологічної освіти повинна базуватися на таких принципах: розповсюдження системи екологічної освіти і виховання на всі верстви населення з урахуванням індивідуальних інтересів, стимулів та особливостей соціальних, територіальних груп та професійних категорій; комплексності екологічної освіти і виховання; неперервності процесу екологічного навчання в системі освіти, в тому числі підвищення кваліфікації та перепідготовки.

Основною метою екологічної освіти є формування екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності. Екологічна освіта, з одного боку, повинна бути самостійним елементом загальної системи освіти, і з іншого боку, виконує інтегративну роль у всій системі освіти. В розділі 5 Концепції «Загальна середня екологічна освіта» визначено основні завдання формування екологічної культури у початковій школі. Зокрема підкреслюється, що загальноосвітньому навчальному закладу відводиться провідна і найважливіша роль в екологічній освіті і вихованні учнівської молоді. Це - основна ланка, оскільки не всі її випускники зможуть одержати вищу освіту [1].

Мета загальної середньої освіти – формування особистості з новим, ексцентричним типом мислення й свідомості, високим ступенем екологічної культури. Варто зважити, що ефективним засобом формування екологічної культури є екологізація шкільної освіти, яка передбачає включення екологічних аспектів, що пов'язані з основним матеріалом, до складу практично всіх навчальних дисциплін. Пріоритетом загальної середньої екологічної освіти, відмічається в Концепції, є особистісна орієнтація, що передбачає створення таких умов, за яких природа стає особистісною цінністю для кожного школяра. Такий підхід здійснюється на трьох ступенях відповідно до віку дітей, обсягу та рівня їх знань і досвіду, психологічних особливостей.

У загальноосвітньому навчальному закладі I ступеню (I-III, IV класи) забезпечуються: елементарні знання про природу та взаємозв'язки у ній, взаємодію і взаємовплив людини і природи; розуміння погіршення стану навколишнього середовища внаслідок нераціональної господарської діяльності та особистої причетності до екологічних проблем; розвиток

ціннісного ставлення до природи як джерела задоволення естетичних, комунікативних, пізнавальних, рекреаційних та інших потреб особистості; формування елементів здорового способу життя та навичок екологічно доцільної поведінки.

В Концепції окремо виділено параграф про роль позашкільної освіти у розвитку екологічного виховання молодшого школяра: «Реалізація екологічних завдань здійснюється через такі форми позашкільної освіти та виховання: традиційні та нетрадиційні форми роботи в літніх екологічних таборах (екологічні стежки, екскурсії тощо); проведення польових навчальних практикумів, екологічних експедицій; тематичних дитячих природоохоронних акцій; проведення екологічних олімпіад, конкурсів екологічного малюнку, фестивалів екологічної пісні, ділових ігор, наукових конференцій тощо; створення системи підготовки та перепідготовки працівників позашкільних навчально-виховних закладів; розширення мережі різних профілів позашкільних закладів (туристсько-краєзнавчих, технічних та ін.); залучення до навчально-виховної роботи з екології в цих закладах висококваліфікованих спеціалістів, вчених.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція екологічної освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>

Відомості про авторів

Авчіннікова Галина Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Христинівка, Черкаська обл.

Акімова Олена Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків Харківська область, м. Харків

Ашихміна Наталія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса.

Барановська І.Г. кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця.

Барчій Магдалина Степанівна, старший викладач, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Бондар Тамара Іванівна доктор педагогічних наук, доцент Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Башавець Наталія Андріївна, доктор педагогічних наук професор, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса

Бобела Юлія Вікторівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Бондарєва Діана Олександрівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Брижак Надія Юріївна, кандидат педагогічних наук, доцент Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Брижак Любомир Васильович, студент Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Ваколюк Аліна Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент,

Рівненський державний гуманітарний університет, м.Рівне.

Варга Іванна Дмитрівна., студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Василинка Марія Іванівна, старший викладач Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Васютіна Тетяна Миколаївна, професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання, доцент, кандидат педагогічних наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ.

Вдовіченко Оксана Володимирівна, доктор психологічних наук, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, м. Одеса.

Височанська Аліна Віталіївна, студентка, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне.

Волинчук Олена Валеріївна, студентка, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, м. Одеса.

Воронова Вікторія Сергіївна, студентка,
Красноградський педагогічний фаховий коледж, м.

Красноград.

Гажа Людмила Володимирівна, викладач, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград.

Гартл Олександра Євгенівна студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Гловацька Анна Андріївна, студентка, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава.

Глуховєрова Ксенія Євгенівна, студентка, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград.

Гніда Олена Валентинівна, викладач, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград.

Гончарова Анна Олександрівна, студентка, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград.

Григоренко Вікторія Євгеніївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, м. Київ.

Григорчук Тетяна Вікторівна, студентка, Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського, м. Вінниця.

Губаль Мирослава Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Гулан Марина Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Гуд Анастасія Олегівна, студентка, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ.

Гуревич Роман Семенович, доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського, м. Вінниця.

Давидченко Інна Дмитрівна викладач, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків

Ден Сіюс, студент, Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса.

Дирда Ангеліна Богданівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Дмитренко Тетяна Анатоліївна, студентка, Харківський педагогічно-фаховий коледж, м. Харків.

Добоні Андріана Андріївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Домилівська Юлія Дмитрівна, студентка, Харківський національний університет імені Г. С. Сковороди, м. Харків.

Дубровська Богдана Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Дудіна Аліна В'ячеславівна, студентка, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград.

Дунець Лілія Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент, Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна», м. Хмельницький.

Дяченко Тамара Олександрівна, студентка, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград.

Срѳоміна Лілія Євгенівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Жибер Юлія Дмитрівна, студентка, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, м. Харків.

Жиденко Тетяна Олександрівна, студентка, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, м. Харків.

Жолобак Іветта Миколаївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Ийбер Крістіна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Іванова Олена Сергіївна, аспірант, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Чорноморськ.

Карелікова Яна Сергіївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Кас'яненко Оксана Миколаївна, старший викладач Мукачівського державного університету.

Кузьма-Качур Марія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Кашуба Наталія Романівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Квак Олександра Олександрівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Клямар Анастасія Олегівна, студентка, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ.

Кобаль Євгенія Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Козинка Олександр Віталійович, студент, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса.

Козик Лідія Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Кузнецова Оксана Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків

Костак Аліна Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Костич Маріанна Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Котурбаш Наталія Сергіївна, студентка, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

Кравчук Алла Олександрівна, студентка, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, м. Київ

Касинець Отокар Вікторович, старший викладач, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Будяненко Ніколетта студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Костьо Антон, студент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Кочурка Е.В., студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Кобулей Ірина, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Кравчук Алла Олександрівна, студентка, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, м. Бровари

Куленко Олена Анатоліївна, старший викладач, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава.

Курінна Дарія Сергіївна, студентка, Уманський державний педагогічний

Лавренова Марія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Лакатош Даніелла, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Лалак Наталія Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Ланець Валентина Миколаївна, студентка, Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна», м. Хмельницький.

Ледней Вікторія Едуардівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Лигус Олена Федорівна, викладач I категорії, Харківський педагогічний фаховий коледж, м. Харків.

Литвин Єлизавета Анатоліївна, студентка, Харківського фахового педагогічного коледжу «Харківської гуманітарно-педагогічної академії» Харківської обласної ради.

Лонська Ірина Олексіївна, викладач, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, м. Харків.

Любчак Л.В - кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

Миронець Анна Василівна, студентка, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

Медвідь Лариса Іванівна, старший викладач, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Мельник Юлія Володимирівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Метенько Діана Юріївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Мовчан Катерина Миколаївна, старший викладач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Молнар Тетяна Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Монастирська Олена Вікторівна, викладач, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград.

Манзик Н. М., студентка, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

Мандзяк Марта Мирославівна, студентка, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

Манзюк Яніна Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Нос Любов Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

Одарченко Вероніка Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, м. Харків

Пеняк Вікторія Степанівна, студентка ПО – 1 м. Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Павлюк Ю.А, студентка, Групи ПО-3 ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

Паренко Даша Миколаївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Павлюк Ксенія Василівна, студентка Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

Петьовка Анастасія Василівна, студентка, Мукачівський державний
університет, м. Мукачево.

Пивоварчик Ірина Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д.
Ушинського, м. Чорноморськ.

Пішоха Марія Олександрівна, студентка, Харківський педагогічний фаховий
коледж, комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради, м. Харків

Полонська Анастасія Юріївна - студентка, Харківський педагогічний
фаховий коледж, комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради, м. Харків

Попович Андріанна Михайлівна, студентка, Мукачівський державний
університет, м. Мукачево.

Поцяпун Вікторія Володимирівна студентка,, Полтавський національний
педагогічний університет імені В. Г. Короленка.

П'ятка Наталія Степанівна, старший викладач кафедри туризму і географії ,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Приткова Катерина Валеріївна, студентка, Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків

Русин Надія Михайлівна, старший викладач , Мукачівський державний
університет, м. Мукачево.

Радчук Богдан Сергійович, студентка, Вінницький державний педагогічний
університет ім.. М.Коцюбинського, м. Вінниця

Радчук Ольга Миколаївна, студентка, Вінницький державний педагогічний
університет ім.. М.Коцюбинського, м. Вінниця

Раточка Ганна Іванівна, студентка Мукачівського державного університету,
м. Мукачів

Рясна Лілія Вікторівна, студентка, Харківський національний університет
імені Г. С. Сковороди, м. Харків.

Рушак Е.В., студентка, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.
Ужгород

Сабов Г.А., студентка, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

Смочко Наталія Михайлівна, кандидат географічних наук, доцент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Садварій Ангеліна Іванівна, студентка, Мукачівського державного університету, м. Мукачево, м. Мукачево..

Смалянук Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, Харківський національний університет імені Г. С. Сковороди, м. Харків.

Суздальцева Еліна Олексіївна, студентка, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків

Суша Крістіна Валеріївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Суходольська Юлія Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Савіна Вікторія Денисівна, студентка, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського.

Тарасюк Катерина Анатоліївна, студентка, Рівненський державний гуманітарний університет, м.Рівне.

Тепла Оксана Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ.

Ткач Марія Миколаївна, студентка, Рівненський державний гуманітарний університет, м.Рівне.

Товканець Ганна Василівна, доктор педагогічних наук, професор, Мукачівський державний університет м. Мукачево

Товканець Оксана Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород

Толочко Олена Євгенівна, студентка, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь, Запорізька область.

Тристан Дар'я Володимирівна, студентка, ПНПУ ім. В.Г. Короленка, м. Полтава.

Трифанова Діана Андріївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Туряниця Олександра Анатоліївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Тягур Василь Михайлович, кандидат педагогічних наук, Мукачівського державного університету.

Фадєєва Аліна Вікторівна, студентка, Харківський педагогічно фаховий коледж, м. Харків.

Федоричко Олеся Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Фенцик Ніколетта Романівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Фенчак Любов Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Фізер Вікторія Сергіївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Хома Ольга Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Христова Тетяна Євгенівна, доктор біологічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь, Запорізька область.

Ціпан Тетяна Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне.

Черничка Вікторія Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Чех Наталія Михайлівна, студентка., Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Черепаня Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Чорнорук Інна Володимирівна, студентка, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград, Харківська область.

Чудакова Влада В'ячеславівна, студентка, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Шебела Ярослава Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Шуберт Маряна Ярославівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Шмалюк Роман Євгенович, студент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Христинівка, Черкаська обл.

Щурій Аліна Іванівна, студентка, Красноградський педагогічний фаховий коледж, м. Красноград, Харківська область.

Янковець Любомир Андрійович, студент, Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна», м. Хмельницький.

Яник Маряна Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

Наукове видання

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

15 лютого 2021 р.

**Збірник тез доповідей
студентської науково-практичної конференції**

Редактор випуску: Товканець Г. В.
Відповідальний за випуск: Мочан Т. М.

Верстка: Козел А. І.

Адреса видавництва:
Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26,
м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
тел./факс: (03131) 2-11-09. E-mail: [**rvc@mail.msu.edu.ua**](mailto:rvc@mail.msu.edu.ua)

Свідоцтво про внесення суб'єкту видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів та
розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 6984 від 20.11.2019 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>